

JAMHURIYA MUUNGANO WA TANZANIA

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

**Mwongozo wa Kitaifa Kuhusu Mafunzo ya
Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto kwa
Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya
Jamii**

**Mpango wa Kitaifa wa Kusimamia
Mashauri ya Watoto**

Oktoba 2017

SHUKRANI

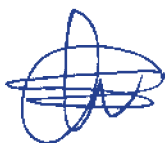
Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto pamoja na OR – TAMISEMI tunatoa shukrani za dhati kwa wadau, na Taasisi zilizoshiriki katika kuandaa mwongozo huu wa Kitaifa wa Mafunzo ya Mfumo Jumuishi wa Mashauri ya Watoto kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Kwa namna ya pekee shukrani ziwaendee Shirika la Misaada ya Maendeleo la Marekani (USAID) kupitia Mfuko wa Dharura wa Rais wa Marekani wa kushughulikia masuala ya UKIMWI kwa kuwezesha kuandaa mwongozo huu. Aidha, bila kuwasahau Shirika la John Snow Inc/World Education Inc./Bantwana Initiative kwa msaada wa kitaalamu ambao wameutoa wakati wa kuandaa mwongozo huu.

Wizara inapenda kutoa shukrani maalum kwa uongozi na usimamizi wa kitaalam uliofanywa na Wizara, Shirika la John Snow, Inc. (JSI), World Education, Inc./Bantwana Initiative, PACT Tanzania/ USAID Kizazi Kipya, na MEASURE Evaluation ambao pia walitoa msaada wa kitalamu wa jumla kuhusu mwongozo huu wa mafunzo.

Mwongozo huu umekamilika kwa juhudi kubwa zilizofanywa na kikosi kazi ambacho kilijumuisha wataalam mbalimbali kutoka Wizara, Mashirika ya Kimaendeleo na wataalamu kutoka Mamlaka za Serikali za Mitaa.

Shukrani za pekee ziwaendee wafuatao kutoka Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto: Rabikira Mushi (Kaimu Kamishina Ustawi wa Jamii), Daniel Masunzu (Kamishina Msaidizi wa Huduma za Familia na Watoto), Philbert Kawemama (Afisa Ustawi wa Jamii Mwandamizi) na Abasi Makalanga (Afisa Ustawi wa Jamii). Aidha, shukrani za dhati ziwaendee wataalam wafuatao kutoka kwa Ofisi ya Rais TAMISEMI: Naibu Katibu Mkuu Dkt. Zainab Chaula, Dkt. Ntuli A. Kapologwe (Mkurugenzi wa Idara ya Afya, Ustawi wa Jamii na Lishe), Rasheed Maftah (Naibu Mkurugenzi wa Idara ya Afya, Ustawi wa Jamii na Lishe), na Zuhura Hussein Karya (Afisa Ustawi wa Jamii Mkuu) TAMISEMI.

Wizara inapenda kuwashukuru wafanyakazi wa USAID ambao wamechangia kwa namna mbalimbali kuandaa mwongozo huu. Wizara inatambua juhudi za wafuatao, Dkt. Tulli Tuhuma, Mkurugenzi Mtendaji wa CHSSP, Christine Lalobo, Mshauri Mwandamizi, Natasha Vartapetova, Mshauri Mwandamizi na Paschal Wilbroad, Mshauri Mkuu wa ufundi CHSSP kutoka JSI, kutoka World Education Inc./Bantwana Initiative, Gill Garb, Naomi Reich (WEI/B HQ-Boston), Precious Muwoni na Washington Jiri (WEI/Bantwana Zimbabwe), Peter Massesa, Vailet Mollel, Christina Mdemu, na Lilian Badi, WEI/Bantwana Tanzania, na Beth Gragg, WEI/Bantwana, Mshauri mwandamizi wa Mafunzo.

SIHABA NKINGA

Katibu Mkuu

Wizara ya Afya Maendeleo ya Jamii,
Jinsia, Wazee na Watoto

MHANDISI MUSSA I. IYOMBE

Katibu Mkuu

Ofisi ya Rais - TAMISEMI

SHUKRANI	i
UTANGULIZI	iv
LENGO LA MAFUNZO	v
MPANGILIO WA MAFUNZO	v
MUHTASARI WA MWONGOZO	vi
KUJIANDAA KUTUMIA MWONGOZO	vi
RATIBA YA MAFUNZO	viii
MODULI YA 1: MISINGIYA USIMAMIZI WA MASHAURI YA WATOTO	I
Mada ya 1: Muhtasari wa Haki za Watoto	I
Mada ya 2: Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi.	5
Mada ya 3: Ulinzi wa Mtoto	8
Mada ya 4: Jukumu la Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii Katika Ulinzi wa Mtoto.	10
Tathmini Binafsi ya Moduli ya I	14
MODULI YA 2: MAJUKUMU NA WAJIBU WA WASIMAMIZI WA MASHAURI YA WATOTO NGAZI YA JAMII KATIKA USIMAMIZI WA MASHAURI YAWATOTO	15
Mada ya 1: Tathmini ya Shughuli Zinazofanyika	16
Mada ya 2: Mzunguko wa Mashauri ya Watoto ya Watoto.	18
Mada ya 3: Mfumo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi Wa Mashauri ya Watoto	26
Mada ya 4: Matarajio ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii Katika Usimamizi wa Mashauri ya Watoto	32
Tathmini Binafsi ya Moduli ya 2	38
MODULI YA 3: UTAMBUZI/USAJILI/USAILI	39
Mada ya 1: Tathmini Kuhusu Mbinu za Usaili (Saa I na Dakika 45)	40
Mada ya 2: Mazingira Ambayo Hatua ya Dharura Inahitajika (Saa I na Dakika 5)	49
Mada ya 3: Usaili/kusajili Shauri la Huduma	64
Tathmini Binafsi ya Moduli ya 3	69
MODULI YA 4: TATHMINI	70
Mada ya 1: Kufanya Tathmini ya Hali Iliyopo ili Kupata Taarifa ya Mtoto na familia yake	71
Mada ya 2: Jinsi ya Kuingia Katika Jamii	73
Mada ya 3: Kutatua Migogoro	75
Mada ya 4: Kufanya Uchunguzi na Stadi za Mahojiano	77
Mada ya 5: Jinsi ya Kutumia Stadi za Tathmini	84
Mada ya 6: Uchambuzi wa Matokeo ya Tathmini	86
Mada ya 7: Kutumia Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto	96
Tathmini Binafsi ya Moduli ya 4	99
MODULI YA 5: KUANDAA MPANGO WA HUDUMA	100
Mada ya 1: Kuandaa Mpango wa Huduma	100
Mada ya 2: Kushirikishana Mpango wa Huduma na Familia	111

MODULI YA 6: KUTEKELEZA MPANGO WA HUDUMA: UTOAJI WA MSAADA NA HUDUMA	115
Mada ya 1: Kwanini Kutoa Usaidizi wa Mwanzo wa Kisaikolojia kwa WWKMH? (Dakika 30)	115
Mada ya 2: Jukumu la Wafanyakazi wa Kujitolea Katika Kujenga Ustahimilivu	119
Mada ya 3: Kuomboleza na Kupotelewa	122
Mada ya 4: Kujadiliana na Utetezi kwa Niaba ya WWKMH	127
Tathmini ya Moduli ya 6	132
MODULI YA 7: RUFAA NA UFUATILIAJI	133
Mada ya 1: Kwa Nini Tunatoa rufaa?	134
Mada ya 2: Ni Wakati Gani Tunatoa rufaa?	137
Mada ya 3: Tunaelekeza Wapi Rufaa?	139
Mada ya 4: Kutoa Rufaa	142
Mada ya 5: Vikao vya Kijamii Kuhusu Mashauri ya Watoto	163
Tathmini Binafsi ya Moduli ya 7	167
MODULI YA 8: KUHITIMISHA SHAURI LA HUDUMA	168
Mada ya 1: Hatua za Kuhitimisha Shauri la Huduma	168
Mada ya 2: Kufanya Zoezi la Kuongea na Familia Kuhusu Hatima ya Shauri la Huduma	170
Tathmini Binafsi ya Moduli ya 8	175
MODULI YA 9: KUKABILI CHANGAMOTO	176
Mada ya 1: Kukabili Changamoto	176
MODULI YA 10: KUWAHUDUMIA WATOA HUDUMA/WALEZI (KUJIHUDUMIA)	180
Mada ya 1: Kuwahudumia Watoa Huduma (Kujihudumia)	180
REJEA ZA WAWEZESHAJI	186

UTANGULIZI

Serikali ya Tanzania, imedhamiria kuboresha na kulinda ustawi wa watoto wote Tanzania na kupunguza athari zinazotokana na VVU, umasikini, vifo vya wazazi ulemavu, utelekezaji wa watoto, ndoa na mimba za utotoni na ukatili dhidi ya watoto. **Mpango wa Taifa wa Pili wa Huduma Kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi (2013-2017)** unalenga kuboresha ustawi na ulinzi wa watoto hao kwa kulinda haki zao, kuzuia na kupunguza matukio hatarishi na athari zake.

Mpango Kazi wa Taifa wa Kukomesha Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto (2017-2022) unadira ya kuwa na Tanzania isiyo na ukatili dhidi ya wanawake na watoto. Mpango wa Afya ya Jamii utaongeza idadi ya Wasimamizi wa Afya Ngazi ya Jamii na kuchangia moja kwa moja **malengo ya 90-90 (90% ya watu wenye uambukizo wa VVU wanajua hali zao za maambukizo ya VVU, 90% ya wote wanaojua kwamba wana maambukizo ya VVU wanaendelea kutumia dawa ya kufubaza VVU, 90% ya wote wanaotumia dawa wanakuwa na ufuasi mzuri wa dawa na kiwango cha virusi vya UKIMWI mwilini kinapungua)** itasaidia Tanzania kuwa na kizazi ambacho kipo huru dhidi ya UKIMWI.

Sera hizi zote tatu za taifa zina umuhimu wa pekee katika kuhakikisha kwamba Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na wahanga wa ukatili wanapatiwa huduma za matunzo na msaada wanaohitaji. Hata hivyo, kumekuwa na uwekezaji mdogo katika uratibu wa watoa huduma na mifumo inayofanya kazi chini ya mfumo wa sera hizi tatu muhimu za taifa. Kukosekana kwa uratibu huu kumepelekea kutokuwa na mipango madhubuti, mitandao dhaifu ya rufaa na kiwango cha chini cha huduma za ustawi, ulinzi na VVU kwa watoto.

Aidha ili kushughulikia masuala haya, Mpango wa “CHSS” (au Kuimarisha Mifumo ya Afya na Ustawi wa Jamii) ambao umefadhiliwa na USAID/PEPFAR unaisaidia Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto na OR-TAMISEMI kuandaa Mfumo wa Usimamizi Jumuishi wa Kitaifa kuhusu Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ambao utasaidia kuratibu kwa kuunganisha wasimamizi wa ustawi wa jamii, ulinzi, na zinazohusiana na VVU na Mifumo katika ngazi za serikali za mitaa. Mfumo wa Usimamizi Jumuishi wa Kitaifa kuhusu Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii unatumia njia ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto kuunganisha watoa huduma wote wanaofanya kazi na watoto katika vitengo mbalimbali vya VVU/Afya, ulinzi na ustawi wa jamii. Kitu muhimu katika Mwongozo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya watoto Ngazi ya Jamii ni **“Unyambulishaji na kuweka vipaumbele vya Mashauri ya watoto”** ambapo Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii waliopata mafunzo huakikisha kwamba mashauri ya dharura yanashughulikiwa haraka na mashauri yote ya ulinzi yanapewa rufaa kwa Afisa Ustawi wa Jamii.

Rufaa rejea na vikao vya kawaida vya kupitia Mashauri ya Watoto kati ya watoa huduma ngazi ya jamii na watoa huduma katika vituo ni msingi wa Mwongozo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na itaboresha mfumo uliopo sasa na kuimarisha ushirikiano kati ya VVU/Afya, Ulinzi na Wataalam wa Ustawi wa Jamii na kada za wahudumu wakujitolea katika jamii.

Kuunganisha watoa huduma kutoka katika vitengo hivi vitatu muhimu na kutafsiri majukumu na wajibu wao katika kutoa na kufuatilia rufaa kupitia usimamizi wa Mashauri ya Watoto. Mfumo Jumuishi wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii utaboresha ufanisi wa utoaji wa huduma katika ngazi za serikali za mitaa na kupunguza mzigo wa Mashauri ya Watoto ambayo hayahitaji mtaalam wa Ustawi wa Jamii Tanzania. Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wana umuhimu wa pekee katika Mfumo Jumuishi wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii, ambao hunyambua na kuweka vipaumbele vya Mashauri ya Watoto Katika Ngazi ya Jamii. Aidha wasimamizi wa Mashauri ya Watoto hutumia mfumo huo kutoa rufaa kutoka kwa wataalamu wanaohusika na masuala ya VVU/Afya, ulinzi na ustawi wa jamii. Mwongozo huu umeandaliwa ili utumike kwa Wakufunzi Waandamizi wa Wilaya ambao watatoa mafunzo kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.

LENGO LA MAFUNZO

Mafunzo ya Mfumo Jumuishi kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii yanalenga kuwaandaa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii kuelewa na kufuata ipasavyo hatua za uratibu wa Mashauri ya Watoto kwa kuanzia na utambuzi mpaka kutoa msaada kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi katika jamii zao. Mwongozo huu utatumiwa na wawezeshaji wa mafunzo ngazi ya halmashauri.

MPANGILIO WA MAFUNZO

Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii watakabaliana na hali tofauti tofauti ikiwa ni sehemu ya utendaji kazi wao wa kila siku katika ngazi ya jamii. Kila mtoto, mzazi, mlezi na kaya zinatofautiana, hali inayofanya isiwezekane kuwa na mafunzo yatakayomwezesha muhudumu wa mashauri ya watoto kushughulikia changamoto zote anazoweza kukutana nazo. Hata hivyo, Mafunzo haya yatawasaidia Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto kujiamini na kujenga mbinu za kushughulikia kila changamoto kimfumo na kufuatilia, kusaidia kushughulikia masuala na kutatua matatizo ambayo wanaweza kukutana nayo.

Mafunzo yameandaliwa kwa kuzingatia mzunguko wa uratibu wa shauri la huduma ya mtoto kwa kuanzia Utambuzi wa shauri la huduma, udahili, Tathmini ya mahitaji, kuandaa mpango wa huduma, kutoa huduma na msaada, rufaa na ufuatiliaji, na kuhitimisha shauri. Katika kila hatua ya mzunguko, Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wana fursa ya kuonesha kwa vitendo umahiri wao kama vile mbinu za mawasiliano, kuchunguza, kufanya makubaliano, mahojiano, kutatua matatizo na kufanya maamuzi. Mbinu kuu zitakazotumika katika mafunzo ni visa mafunzo, ambapo washiriki “watafuata” shauri la mtoto katika mchakato mzima wa kuratibu shauri lake, kuanzia mwanzo mpaka mwisho wa shauri, visa mafunzo vitatu vitatumika kuonyesha ustawi wa mtoto, ulinzi wa mtoto, na masuala ya VVU/UKIMWI ambayo Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wanaweza kukutana nayo wanapofanya kazi zao katika ngazi ya jamii.

Wasifu wa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii; Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto ni watoa huduma wanaojitolea muda wao kwenye jamii kuwatambua na kuwasaidia watoto walio katika mazingira hatarishi na familia zao.

- Mwanamke/mwanaume aliyehitimu elimu ya shule ya msingi, waliokomaa kiakili na watoke katika vijijiji/mitaa husika wanakojitolea;
- Ameolewa au kuo, mwenye upendo na huruma kwa watoto
- Awe mkazi wa kudumu wa kijiji/mtaa anayeishi ambao atajitolea kwakuwa atapata uelewa unaohitaji kuhusu jamii yake, ikiwa pamoja na kujua rasilimali zilipo na aina ya tamaduni, desturi na amali zilizopo.
- Awe mwenye kuzingatia mila, desturi na tamaduni.

Mwenye ushirikiano na kuheshimiwa katika jamii yao, na wazuri katika kutengeneza uhusiano wa kuaminika.

- Awe mwenye kujali watoto na jamii zao
- Awe na uwezo wakutambua rasilimali ambazo zinaweza kuwasaidia kuwaunganisha WVKMH na huduma na msaada wanaohitaji
- Mwenye mafunzo ya watoa huduma majumbani na Wasaidizi Ustawi wa Jamii watakuwa na sifa ya ziada

Aidha, Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Katika Ngazi ya Jamii wanatakiwa kusaidiwa kuelewa hitaji la wao kujijali/kujitunza na kujua mikakati madhubuti ya kuzuia wasizidiwe na shughuli zao za kujitolea. Pia wanatakiwa kufahamu kuwa hawapo peke yao bali wanaweza kupata msaada kwa Wasaidizi Ustawi wa Jamii na msimamizi wa wasaidizi ustawi wa jamii kwa ajili ya kuwaongoza na kuwasaidia. Vile vile wanatakiwa kujua namna ya kuchambua Mashauri ya watoto na jinsi ya kushughulikia rufaa za mashauri yaliyo juu

ya uwezo wao kwa wataalam wa Ustawi, Afisa Maendeleo ya Jamii na kwa watoa huduma zinazohitajika kutokana uambukizo wa VVU. Wanatakiwa kudumisha uhusiano mzuri na shirikishi kwa watoa huduma wengine ili kusaidia kupunguza uwezekano wa kukata tamaa.

MUHTASARI WA MWONGOZO

Mwongozo wa mafunzo umegawanyika katika moduli kumi ambazo zinaelezea msingi wa uratibu wa Mashauri ya watoto. Moduli hizo ni hizi zifuatazo:

1. Misingi ya usimamizi mashauri ya watoto
2. Jukumu na wajibu wa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii
3. Utambuzi/usajili/usaili
4. Tathmini
5. Kuandaa mpango wa huduma
6. Kutekeleza mpango wa huduma
7. Rufaa na ufuatiliaji
8. Kuhitimisha shauri la huduma
9. Kukabili changamoto
10. Kuwahudumia watoa huduma/walezi (kujihudumia)

Mwanzoni mwa kila moduli kuna kipengele cha maelezo ya utangulizi ambayo yanamweleza Mkufunzi/mwezesaji kuhusu kilichomo na kinachotakiwa kufanyiwa kazi katika andalio la kipindi. Aidha, maelezo ya utangulizi wa kila moduli unaelezea dhumuni, malengo ya mada, muda uliowekwa, vifaa vinavyohitajika shughuli zinazohitajika katika kuendesha kipindi. Viambatanisho katika kila moduli vinajumuisha vitini vinavyohitajika na fomu za uratibu wa Mashauri ya watoto zinazotumika katika mafunzo haya.

Visa mafunzo muhimu vitatu vina umuhimu wa pekee katika mafunzo haya. Kadiri ya warsha inavyoendelea, washiriki “watagundua” taarifa mpya kuhusu kila mmoja ya watoto watatu walio katika mazingira hatarishi. Kisa cha mtoto mmoja kimekazia masuala ya Ustawi wa Mtoto, kisa kingine kimekazia masuala ya mtoto kutokana na VVU, na kisa cha tatu kimekazia masuala ya ulinzi wa mtoto. Ni muhimu kwa mkufunzi/mwezesaji kufahamu vizuri kisa cha kila mtoto. Wawezeshaji wanatakiwa kuwa makini kwa kutotoa taarifa kuhusu visa mafunzo kabla ya washiriki kuvisoma; kufanya hivyo kutapunguza matokeo yake.

KUJIANDAA KUTUMIA MWONGOZO

Inasisitizwa kuwa, mkufunzi/mwezesaji anatakiwa anasome andalio la vipindi na taarifa za utangulizi kwanza, halafu kuvijua vitini na nyenzo nyingine zilizoordheshwa katika kila andalio la kipindi. Njia za kufundishia iwe ni shirikishi kwa kutumia mbinu mbalimbali kama vile bungua bongo, kazi za vikundi, kufanya kazi wawili wawili au watatu watatu. Matukio muhimu, maigizo dhima (role play yakifanywa na wote, wakufunzi na washiriki), kufundisha kwa picha na visa mafunzo tofauti tofauti. Sehemu au kumbi za mafunzo ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii zitafanyika maeneo ambayo umeme si wa uhakika, kwa hiyo haishauriwi kufundisha kwa kutumia **projekta**.

Mkufunzi/mwezesaji lazima atafute fursa nyingi iwezekanavyo zitakazosaidia washiriki kujenga stadi zao za kufikiri kwa kina, kutatua matatizo, na kufanya maamuzi. Hiyo itawasaidia kujenga kujiamini wanakohitaji katika kushughulikia hali tofauti tofauti ambayo watakutana nayo katika kazi zao kama

Uliza kwa urahisi, “Unawezaje kutunza Usiri katika shauri hili la huduma?” au, “Kanuni gani ya Usimamizi wa mashauri ya huduma itakusaidia kuamua kitu cha kufanya kuhusu shauri hili la huduma?” Itawasaidia wahudumu wa mashauri ya huduma kukumbuka kanuni za Usimamizi wa mashauri ya huduma.

Wasimamizi wa mashauri ya watoto ngazi ya jamii. Uliza “Utafanya nini katika hali hii?” ni swali zuri kulikumbuka.

Kwa kuongezea, kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto zinatoa mwongozo namna ambavyo muhudumu wa mashauri ya watoto anavyolazimika kufanya wakati anashughulika na watoto.

Mkufunzi/mwezesaji anatakiwa kutafuta njia za namna ya kuzijumuisha kanuni hizo katika kazi nyingi iwezekanavyo, ikiwa zimeandikwa katika andalio/mpango au la. Mwisho wa kila moduli kuna tathmini ndogo kujua walichojifunza washiriki. Wawezeshaji wanatakiwa kupata mapendekezo kutoka kwa washiriki kuhusu uboreshaji mafunzo yanayofuata.

RATIBA YA MAFUNZO

Siku ya 1: Kinachofanyika kwa sasa & misingi ya uratibu wa Mashauri ya Watoto	Siku ya 2: Tathmini	Siku ya 3: Kutengeneza & kutekeleza mpango wa huduma	Siku ya 4: Rufaa & ufuatiliaji	Siku ya 5: Kutengeneza mpango wa utekelezaji & kufunga warsha
03:00 - 04:00 Ukaribisho, Utambulisho, Malengo	02:30 (Dakika 15) Mrejesho wa siku iliyopita; Mapitio ya siku inayofuata	02:30 (Dakika 15) Tafakari: Nawezaje kutumia mbinu ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto katika shughuli zangu?	02:30 (Dakika 15) Mrejesho wa siku iliyopita; Mapitio ya siku inayofuata	02:30 (Dakika 15) Mrejesho wa siku iliyopita; Mapitio ya siku inayofuata
04:00 - 06:00 MODULI YA 1: Misingi ya uratibu wa Mashauri ya Watoto	04:00 – 04:30 MODULI YA 3: Utambuzi/ Usajili/Usaili	03:00 - 04:30 MODULI YA 5: Kuandaa mpango wa huduma	02:45 - 04:30 MODULI YA 7: Rufaa na ufuatiliaji	02:45 - 04:30 MODULI YA 9: Kukabili changamoto
Mapumziko ya Chai (Dakika 30)	Mapumziko ya Chai (Dakika 30)	Mapumziko ya Chai (Dakika 30)	Mapumziko ya Chai (Dakika 30)	Mapumziko ya Chai (Dakika 30)
05:00 - 07:00 MODULI YA 2: Sehemu ya I (Endelea baada ya chakula cha mchana)	05:00 - 07:00 MODULI YA 4: Tathmini	05:00 – 06:00 MODULI YA 5: Kuandaa mpango wa huduma (Inaendelea) 06:00 – 07:00 MODULI YA 6: Kutoa huduma za moja kwa moja na msaada	05:00 - 07:00 MODULI 7: Rufaa na ufuatiliaji (Inaendelea)	04:30 – 06:00 MODULI YA 10: Kuwahudumia watoa huduma /walezi (kujihudumia) 06:00 – 06:30 Kutengeneza mpango wa utekelezaji Kufunga/Tathmini Mafunzo
Chakula cha Mchana 07:00 - 08:00	Chakula cha Mchana 07:00 - 08:00	Chakula cha Mchana 07:00 - 08:00	Chakula cha Mchana 07:00 - 08:00	Chakula cha Mchana /Kuondoka
08:00 – 09:30 MODULI YA 2: Jukumu na wajibu wa Wahaudumu wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii Katika Usimamizi wa Mashauri ya Watoto 09:30 – 11:00 MODULI YA 3: Utambuzi/Usajili/ Usaili	08:00 – 11:00 MODULI YA 4: Tathmini (Inaendelea)	08:00 - 11:00 MODULI YA 6: Kutekeleza mpango wa huduma: utoaji wa msaada na huduma	08:00 – 10:00 KUHITIMISHA SHAURI LA HUDUMA	
Kufunga/Tathmini ya siku	Kufunga/Tathmini ya siku	Kufunga/Tathmini ya siku	Kufunga/Tathmini ya siku	

MODULI YA I: MISINGI YA USIMAMIZI WA MASHAURI YA WATOTO

Moduli hii inakupa taarifa za msingi kuhusu uratibu wa Mashauri ya Watoto na umuhimu wa ulinzi wa mtoto na haki za watoto. Inahakikisha kuwa washiriki “wapo katika ukurasa mmoja” itakapofikia kuelezea maana ya dhana kuu. Moduli hii itaelezea haki za watoto, maana ya dhana kuu zinazo husiana na ulinzi wa mtoto, na **mifumo/miundo** ya kisheria ambayo itamsaidia Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Katika Ngazi ya Jamii atakapokuwa akishughulika kwa niaba ya WWKMH. Kufahamu dhana hizi kuu, kutamsaidia Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Katika Ngazi ya Jamii katika vipindi vitakavyofuata na wakati wa kufanya kazi katika jamii yake.

Moduli hii ni ya muda wa masaa 2 na dakika 20 na imegawanyika katika mada nne kama ifuatavyo:

Mada ya 1: Muhtasari wa Haki za Watoto (Dakika 40)

- Kitini cha 1: Maelezo ya Msingi Kuhusu Haki za Watoto

Mada ya 2: Muhtasari wa WWKMH (Dakika 30)

- Kitini cha 2: Maana ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Mada ya 3: Muhtasari Kuhusu Ulinzi wa Mtoto (Saa 1 na Dakika 30)

- Kitini cha 3: Maelezo ya Msingi Kuhusu Ulinzi wa Mtoto

Mada ya 4: Wajibu wa Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii Katika Ulinzi wa Mtoto (Dakika 40)

- Kitini cha 4: Ushirikiano Kati ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na Mifumo Mingine

Mwisho wa moduli kuna Tathmini binafsi.

Mada ya 1: Muhtasari wa Haki za Watoto

Malengo ya Mafunzo

Kufikia mwisho wamada hii, washiriki wataweza:

1. Kueleza maana ya mtoto
2. Kuelezea dhana ya haki za watoto
3. Kuelezea sheria na sera za Tanzania zinazosaidia kulinda haki za watoto

Muda: Dakika 40

Vitini:

- Kitini cha 1: Maelezo ya Msingi Kuhusu Haki za Watoto

Vifaa vya kuandaa mapema:

- Andaa alama tatu kwenye karatasi zinazosema “Kweli au sio Kweli” na “Sina uhakika” na ubandike ukutani.

Hatua za Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji lazima atambulishe malengo ya kujifunza mada.	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya Kujifunza yaliyoandikwa katika bango kitita.
Hatua ya 2: Mwezeshaji atambulishe mchezo “Piga kura kwa miguu”. Mwezeshaji awaambie washiriki kwamba watacheza mchezo ambao utadadisi wanachokifahamu. Awaambie washiriki wafikirie kile wanachokifahamu tayari na waamue kuhusu maelezo yaliyopo kama ni “Kweli au sio Kweli”. Halafu mwezeshaji abandike katasi zenye alama tatu ukutani “Kweli au sio Kweli” na “Sina Uhakika”. Karatasi zibandikwe maeneo tofauti ili kupata nafasi kwa washiriki kusimama. Mwezeshaji aseme “matamko kadhaa ya kufanyia kazi”. Kwa mfano: anaweza kusema “Anga ni kijani” au “Lugha ya taifa ya Tanzania ni Kiswahili” halafu waombe washiriki wapige kura kwa kutumia miguu (kutembea kimya kimya hadi kwenye karatasi yenye jibu sahihi). Washiriki wakielewa tu mchezo, basi mwezeshaji aanze zoezi.	Dakika 5	Muhadhara na uraghibishi	Alama tatu zinazosema “Kweli au sio Kweli” na “Sina Uhakika” zibandikwe ukutani
Hatua ya 3: Mwezeshaji awaongoze washiriki katika mchezo wa kupiga kura kwa miguu. Mwezeshaji asome kwanza swali/tamko kisha awaombe washiriki wapige kura kwa miguu Wakishapiga kura kwa miguu yao na kusimama kwenye alama walizochagua, mwezeshaji aulize maswali ya kudadisi ili kuhamasisha/kuchokoza mjadala. Kama mwezeshaji akiridhishwa na hatua ya mjadala, aendelea na tamko linalofuata. Rudia mpaka matamko yote yamefanyiwa kazi. Tamko #1: Mtoto ni mtu mwenye umri chini ya miaka 18 (Jibu: Kweli) Maelezo ya mwezeshaji pamoja na maswali ya kudadisi: Tafsiri ya mtoto kisheria, ni mtu mwenye umri chini ya miaka 18, kutokana na Sheria ya Mtoto ya mwaka 2009. Hata kama mtoto anaonekana kama mtu mzima, ni bado mtoto mpaka afikie miaka 18. Hata kama mtoto wa kike kapata mimba kabla ya kufikia miaka 18 bado ni mtoto. Hata kama msichana kaolewa kabla ya miaka 18 ni mtoto.	Dakika 25		

Kauli #2:

Watoto wanahaki ya elimu (Jibu: Kweli)

- Maelezo ya mwezesaji pamoja na maswali ya kudadisi: Sera ya elimu na mafunzo ya 2014 imeelekeza bodi za uma kuhakikisha kwamba elimu ya msingi na sekondari ni lazima kwa watoto wote.
- Tangazo la elimu la serikali na. 5 la 2015 lilifuta ada kwa shule za uma zote kwa shule za msingi na sekondari.
- Watoto wasizuiwe kuhudhuria shule. Ni jukumu la wazazi na TAMISEMI kuhakikisha kwamba watoto wote wameandikishwa shule.
- Hakuna mtoto anayetakiwa kufukuzwa shule ili asipate elimu ya msingi kwa sababu ya matatizo ya kiuchumi.
- Wasichana na wavulana wana haki sawa ya kupata elimu.

Kauli #3:

Watoto wanahaki ya huduma za afya (Jibu: Kweli)

Maelezo ya mwezesaji pamoja na maswali ya kudadisi:

- Mtoto akiwa mgonjwa, wazazi wanajukumu la kuhakikisha kwamba mtoto mgonjwa anapewa huduma za afya ikiwa pamoja na matibabu ya kufubaza VVU hata kama anatoka kaya masikini.

Mamlaka za Serikali za Mitaa zina wajibu wa kuwasaidia watoto wa familia kutoka kaya masikini kupata huduma za afya. Mpango wa taifa wa kutokomeza ukatili dhidi ya wanawake na watoto unasema kwamba Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi wapewe huduma za afya kwa kuhakikisha wanapata msamaha wa kulipa gharama za huduma ya afya (kadi za msamaha wa matibabu) au kadi za mfuko wa afya wa jamii.

Kauli #4:

Watoto wanahaki ya kutowatii wazazi wao (Jibu: Si kweli)

Maelezo ya mwezesaji pamoja na maswali ya kudadisi:

- Watoto wanawajibu wa kuheshimu na kuwatii wazazi wao.
- Haki na wajibu huenda pamoja. Kuwa na haki haimanishi kuacha wajibu wako.

Kauli #5: Watoto ni wadogo sana kushiriki katika maamuzi yanayohusu ustawi wao (Jibu: Si kweli) Sheria ya Mtoto ya Tanzania ya 2009 inasema kwamba mtoto ana haki ya kushiriki katika maamuzi yenye athari kwa ustawi wake. Hii haimanishi kwamba watoto wanaweza kufanya chochote wanachotaka, na inaeleweka kabisa watoto wadogo hawawezi kufanya maamuzi. Lakini kadiri watoto wanavyokuwa wakubwa, ni muhimu kuongea nao na kuwaruhusu kushiriki katika maamuzi wanayostahili. Hakuna kanuni maalum kuhusu upi ni ushiriki stahiki – kila hali huamuliwa kwa kutegemea kisa na kisa na Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na wazazi lazima wawaongoze katika kufanya maamuzi sahihi.			
Hatua ya 4: Baada ya matamko yote kujadiliwa, mwezeshaji agawe kitini cha I kwa washiriki wote ili kuwasaidia kukumbuka walichokuwa wakijadili.	Dakika 5	Haitumiki	Kitini cha I

Kitini cha I: Maelezo ya Msingi Kuhusu Haki za Watoto

Tafsiri ya **“Mtoto”**: Mtoto ni mtu mwenye umri chini ya miaka 18 [Mkataba wa Kimataifa wa Haki za Watoto (UNCRC); Sheria ya Mtoto ya Tanzania, (2009)].

MUHTASARI WA SHERIA NA SERA

Tanzania imeridhia Mkataba wa Umoja wa Kimataifa Kuhusu Haki za Watoto na kanuni zake za hiari na kuingiza mkataba huu katika Sheria ya Mtoto ya Tanzania ya mwaka 2009, ambayo imeunganishwa na maagano na mikataba ya Kimataifa.

Sheria ya Mtoto ya Tanzania ya mwaka 2009, sehemu ya I inasema kwamba maslahi mapana ya mtoto ndiyo msingi wa kuzingatia katika suala lolote linahusu mtoto.

Haki za watoto ni haki za binadamu za watoto zinazokazia hasa haki ya ulinzi maalum na malezi yanayowezekana kwa watoto.

Haki za watoto ni pamoja na:

- Haki ya kuishi: kila mtoto ana haki ya kuishi na kuendelezwa (UNCRC kifungu na. 6 & 24 na Sheria ya Mtoto ya Tanzania 2009 kifungu na. 9).
- Mahitaji ya msingi ya kulindwa, chakula, elimu, huduma za afya na kuendelezwa [UNCRC kifungu na. 24 & 29 na Sheria ya Mtoto ya Tanzania (2009), kifungu na. 8].
- Haki ya ulinzi: mamlaka ya serikali za mtaa zina jukumu la kulinda na kuendeleza ustawi wa mtoto katika maeneo yao ikiwa ni pamoja na ulinzi wa raia [Sheria ya Mtoto ya Tanzania (2009) kipengele III, VIII & IX].
- Haki ya kulindwa na unyonyaji kiuchumi (CRC kifungu na. 32).
- Haki ya kushiriki katika maamuzi yanayoathiri ustawi wake (UNCRC kifungu na. 12).
- Haki ya kuishi na wazazi wake: “mtoto asitenganishwe na wazazi wake bila idhini yake au wazazi wake isipokua inapobidi kwa ajili ya maslahi ya mtoto.” [UNCRC kifungu na. 9 & Sheria ya Mtoto ya Tanzania (2009) kipengele na. 7 (1-2)].

7. Haki ya kuwa huru dhidi ya ubaguzi wa rangi, jinsia, mwelekeo wa kingono, ulemavu, utaifa, dini, kabila na sifa nyinginezo [Sheria ya Mtoto ya Tanzania (2009) kipengele na. Agizo la 5 linalotekeleza Sera ya Elimu na Mafunzo 2014 inaelekeza bodi za uma kuhakikisha kwamba elimu ya sekondari inatolewa bure kwa watoto wote. Hii ni pamoja na kufuta aina zote za ada na michango.]

Mada ya 2: Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Malengo ya mafunzo

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

1. Kueleza maana ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi
2. Kuelezea sifa za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Muda: Dakika 30

Vitini:

- Kitini cha 2: Maana ya Watoto ya Walio Katika Mazingira Hatarishi

Vifaa vya kuandaa mapema:

- Andaa bango kitita ambalo limeandikwa maana ya WWKMH.

Hatua za Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Ufundishaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulisha malengo ya kujifunza mada.	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Mwezeshaji awaombe washiriki wachore picha ya mtoto aliye katika mazingira hatarishi. Mwezeshaji asome maana ifuatayo kuhusu WWKMH “Watoto walio chini ya miaka 18 wanaoshi katika mazingira hatarishi. Yanayo hatarisha afya zao, ustawi na maendeleo yao ya muda mrefu.” Ni watoto walio chini ya umri wa miaka 18 waliokosa mahitaji ya msingi kabisa hali inayowafanya wawe kwenye mazingira yanayohatarisha afya zao, ustawi na maendeleo yao kwa muda mrefu na hatari yakukosa mahitaji yao. Mwezeshaji awaombe washiriki kufikiri (bila kuongea) mifano ya mazingira magumu. Hii inaweza kuwa mifano halisi ambayo washiriki wamewahi kuona au kusikia. Mwezeshaji awaambie washiriki wachore picha ya mtoto au familia ambayo inaishi katika mazingira hatarishi.	Dakika 10	Mchoro	Karatasi A4, rangi za kuchorea, maka peni, kalamu za risasi za wasiriki kuchorea
Hatua ya 3: Mwezeshaji awaombe washiriki kulinganisha michoro yao na maana ya WWKMH kama ilivyotafsiriwa katika Mpango wa Taifa wa kuhudumia WWKMH. Mwezeshaji awaombe washiriki kubadilishana michoro na waseme mazingira hatarishi waliochora. Mwezeshaji aorodheshe kwenye bango kitita mazingira hatarishi yaliyochorwa. Mwezeshaji abandike maana rasmi ya WWKMH karibu na orodha ya mazingira hatarishi kama ilivyochorwa na washiriki. Mwezeshaji awaulize washiriki kwa kiasi gani walichochora kinakaribiana na maana ya mazingira hatarishi ilivyoielezwa katika Mpango wa Taifa wa kushughulika na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi. Mazingira gani hatarishi yanaelezwa katika Mpango wa Taifa lakini hayajajitokeza katika michoro yao? Mwezeshaji agawe kiti na. 2 ambacho kimeordhesha sifa za WWKMH Tanzania.	Dakika 15	Mjadala wa wote	Bango kitita Bango kitita lililoandaliwa likiwa na orodha ya sifa za WWKMH. Kitini cha 2

Kitini cha 2: Maana ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Tanzania Kutokana na Mpango wa Taifa Waii wa Kuhudumia Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi (WWKMH): “Ni watoto walio chini ya umri wa miaka 18 waliokosa mahitaji ya msingi kabisa hali inayowafanya wawe kwenye mazingira yanayohatarisha afya zao, ustawi na maendeleo yao kwa muda mrefu na hatari yakukosa mahitaji yao.”

Sifa za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi:

Kwa kuzingatia tafsiri ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi, zifuatazo ni sifa za WWKMH:

- a. Ni yatima au ametelekezwa na ndugu zake;
- b. Ametelekezwa au ametendewa visivyo na mtu anayemlea na kumtunza au na mlezi wake au wazazi;
- c. Ana mzazi au mlezi asiyetoa malezi sahihi;
- d. Ni maskini;
- e. Analelewa na mzazi au mlezi ambaye kutokana na tabia za kihalifu au ulevi, hawezi kumlea mtoto;
- f. Ni mzururaji na hana makazi au sehemu ya kuishi;
- g. Ni ombaomba au anaishi kwa kutegemea misaada, ama kwa kisingizio cha kuimba, kucheza, kufanya maonyesho, kuuza kitu chochote au vinginevyo, au anakutwa katika mtaa
- h. Wowote, jengo, au mahali pengine kwa madhumuni ya kuomba au kupata misaada;
- i. Anaambatana na mtu yeyote ambaye anaomba au anayeishi kwa kisingizio cha kuimba kucheza kufanya maonyesho au kuuza kitu chochote au vinginevyo;
 - (i) analelewa na mzazi asiye na uwezo au mzazi fukara;
- j. Mara kwa mara anaambatana na mhalifu sugu au kahaba;
- k. Anaishi kwenye nyumba au sehemu ya nyumba inayotumiwa na makahaba kwa lengo la kufanya ukahaba au vinginevyo anaishi katika mazingira yanayosababisha, au kuvutia au kuhamasisha ukahaba au kuathiri maadili ya mtoto;
- l. Ni mtu ambaye kupitia kwake kosa limetendwa au jaribio la kosa chini ya Sheria ya Usafirishaji Haramu wa Binadamu jaribio limefanywa;
- m. Amekuwa akifanya jambo ambalo kwa namna ambayo inaaminika kuwa anashawishi au amekuwa akishawishi kufanya mambo yaliyo kinyume na maadili;
- n. Yuko chini ya umri unaomfanya awajibike kijinai na amehusika kutenda kosa kubwa la jinai;
- o. Kwa namna nyingine, yupo katika mazingira yanayomhatarisha kimaandili au kimwili;
- p. Analelewa na mtu mwenye ulemavu ambaye ulemavu huounamfanya asiweze kumpa mtoto malezi stahili;
- q. Endapo mtoto huyo yupo katika mazingira mengine yoyote kama ambavyo Kamishna ataamua.

Mada ya 3: Ulinzi na Usalama wa Mtoto

Malengo ya mada

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

1. Kueleza maana ya ulinzi wa mtoto
2. Kuelezea aina tofauti za ukatili dhidi ya watoto
3. Kuorodhesha aina tofauti za huduma za ulinzi wa mtoto

Muda: Saa 1 na dakika 30

Vitini:

- Kitini cha 3: Maelezo ya Msingi Kuhusu Ulinzi wa Mtoto

Hatua za Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Ufundishaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulisha malengo ya mada	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya Kujifunza yaandikwe kwenye bango kitita.
Hatua ya 2: Mwezeshaji asome kisa mafunzo kifuatacho na aendeshe mjadala kwa kutumia mwongozo wa maswali hapa chini. Soma kisa mafunzo #1: Msichana wa umri wa miaka 14, darasa la 6, ameambiwa na wazazi wake lazima aolewe na jirani yao pale mtaani. Wazazi wanataka msichana aolewe lakini msichana hataki kuacha shule ili aolewe. Uliza na uendeshe mjadala kwa kutumia maswali yafuatayo: • Je, hili ni shauri la ulinzi wa mtoto? • Unawezaje kuwashauri wazazi na mtoto? • Msaada au huduma gani inaweza kutolewa Majibu • Hili ni shauri la ulinzi, ndoa za utotoni ni kinyume na sheria. Hili pia ni shauri la haki za mtoto kwa sababu kumlazimisha msichana kuacha shule na kwenda kuolewa kunamnyima haki yake ya elimu. Wazazi wanahitaji kuelimishwa kuhusu sheria inayozuia ndoa za utotoni na kuhusu haki ya watoto kwenye elimu. Lazima pia washawishike kuona athari kwa mtoto na maisha ya watoto wake baadae. • Huduma za ulinzi zinazotolewa katika shauri hili ni ushauri wa kisheria. Suala hili liripotowe kwa Afisa wa Polisi anayehusika na Dawati la watoto na Jinsia au kwa Afisa Ustawi wa Jamii ili wazazi na majirani waweze kuonywa kwamba wanavunja sheria.	Dakika 15	Kisa mafunzo na majadiliano ya wote	Kisa mafunzo na maswali

Hatua ya 3: Mwezeshaji asome kisa mafunzo kifuatacho na aendeshe mjadala kwa kutumia mwongozo wa maswali hapa chini. Soma kisa mafunzo na. #2: Mtoto wa kiume wa umri wa miaka 4 kaiba tunda sokoni. Mfanya biashara kamkamata na kumpeleka kwa wazazi wake ambao wamempiga mpaka damu imetoka na hawezi kuinuka. Uliza na endesha mjadala kwa kutumia maswali yafuatayo: • Je, hili ni shauri la ulinzi wa mtoto? • Unawezaje kuwashauri wazazi na mtoto? • Msaada au huduma gani zaweza kutolewa? Majibu • Hili ni shauri la ulinzi wa mtoto kuhusu unyanyasaji kimwili. • Wazazi wanatakiwa kuelimishwa kuhusu unyanyasaji kimwili na aina ya adhabu mbadala. Wapewe unasihi kuhusu athari za kumpiga mtoto – namna gani inaweza kuleta athari kwa maendeleo ya mtoto na maisha yake ya baadae. • Mtoto apewe rufaa kwenda kituo cha afya kwa ajili ya matibabu.	Dakika 15	Kisa mafunzo, swali na jibu	Bango kitita Kisa mafunzo Mwongozo wa maswali
Hatua ya 4: Tumia visa mafunzo hivi na majadiliano kuwataka washiriki waeleze ulinzi wa mtoto. • Waombe washiriki waeleze maana ya ulinzi wa mtoto kwa kadiri wajuavyo. Andika majibu yao kwenye bango kitita. • Karibu na majibu yao andika maana ya ulinzi wa mtoto. • Maana: Ulinzi wa mtoto unahusu “njia rasmi na zisizo rasmi za kuzuia na kushughulikia unyanyasaji, ukatili, kutelekezwa na kunyonywa kwa watoto”.	Dakika 15	Kisa mafunzo, swali na jibu	Bango kitita Kisa mafunzo Mwongozo wa maswali
Hatua ya 5: Pitia tafsiri za unyanyasaji dhidi ya watoto. Gawa kitini cha 3 pamoja na maelezo ya aina tofauti za ukatili dhidi ya watoto. • Gawa kitini cha 3 • Waombe washiriki kusoma tafsiri na kuendesha mjadala ili kuhakikisha kila mmoja anaelewa tafsiri.	Dakika 10	Vikundi kusoma na mjadala	Kitini cha 3
Hatua ya 6: Waombe washiriki kutafakari kuhusu aina tofauti za huduma zilizopo kwa ajili ya aina tofauti za ukatili dhidi ya watoto. • Wagawe washiriki katika makundi madogo sita na kila kundi wape aina moja ya ukatili na waombe wanavikundi waorodheshe aina ya huduma zilizopo kwa ajili ya aina hiyo ya ukatili. • Omba vikundi viwasilishe mrejesho na endesha mjadala.	Dakika 30	Kazi za vikundi vidogo vidogo, uwasilishaji, na majadiliano	Hakuna

Kitini cha 3: Maelezo ya Msingi kuhusu Ulinzi wa Mtoto

Ulinzi wa Mtoto

Ulinzi wa mtoto unahusu “njia rasmi na zisizo rasmi za kuzuia na kushughulikia unyanyasaji, ukatili, kutelekezwa na kunyonywa kwa watoto”. Baadhi ya aina za ukatili kwa watoto ni kama ifuatavyo:

- Ukatili wa kimwili unaojumuisha kusukumwa, kufinywa, kupigwa kofi au kubamizwa;
- Ukatili wa kihisia unajumuisha kutukanwa, kuitwa majina mabaya, inamfanya mtoto ajisikie vibaya;
- Kutelekezwa: Kushindwa kumpatia mtoto mahitaji ya msingi kwa maksudi na kwa muda wote; mahitaji ya kimwili/au kisaikolojia, kama vile kushindwa kwa makusudi kumpa chakula cha kutosha, nguo na malazi;
- Usafirishaji haramu wa mtoto: Utafutaji, usafirishaji na unyonyaji kwa ajiri ya kuwatumikisha/ kazi ndani au kuwafanyisha ngono. Wasafirishaji haramu hutoa ahadi za uongo na kuwarubuni kwa fursa ya kujipatia kipato binafsi;
- Ukeketaji wa wanawake: Uondoaji kidogo au wote wa maeneo ya nje na ndani ya uke bila sababu zozote za msingi.

Ukatili na unyonywaji wa kingono kumlazimisha mtoto kujishughulisha na ngono aidha au bila kukutana kimwili. Unyanyasaji wowote au jaribio la unyanyasaji kwa dhumuni la kingono kutokana na hadhi au kuaminiwa bila kusahau unyonyaji kingono wa mwingine kwa lengo la kibiashara, kijamii na kisiasa.

Aina ya Huduma za Ulinzi wa Mtoto

Aina kuu za huduma za ulinzi wa mtoto ni pamoja na kuhakikisha watoto wana vyeti vya kuzaliwa, msaada wa kisaikolojia na kisheria wanaohitaji, unasih, rufaa na kuunganishwa na huduma nyingine za ulinzi wa mtoto.

Kwa watoto walio nje ya malezi ya familia (kwa mfano: watoto na vijana balehe walio mitaani) pia ni pamoja na huduma ya kuunganishwa na familia, na/au malezi yakambo na kuasili, mradi wa marekebisho katika maeneo salama, na malazi ya muda.

Afua zingine za ulinzi ni pamoja na kufanya kampeni dhidi ya ukeketaji wa wanawake na mila zingine hatarishi, uhamasishaji wa jamii dhidi ya ndoa za utotoni na kuzuia ukatili.

Mada ya 4: Jukumu la Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi Jamii Katika Ulinzi wa Mtoto

Malengo ya mada

Mwisho wa mada hii, washiriki waweze:

1. Kuorodhesha mifumo ya kijamii inayowasaidia watoto katika jamii
2. Kuelezea namna gani Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto hufanya kazi na KWWKMH katika ngazi ya jamii

Muda: Dakika 40

Kitini:

- Kitini cha 4: Ushirikiano wa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto na Mifumo Mwingine

Hatua za Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Ufundishaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulishe malengo ya mada hii.	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Mwezeshaji anauliza swali na kuendesha mjadala. Swali: Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anaweza kutoa huduma zote ambazo watoto wanahitaji? Majibu ya kuchokoza mjadala: Baadhi ya huduma za ulinzi zinaweza kutolewa na Maafisa Ustawi wenye taaluma ya ustawi wa jamii tu, Polisi Dawati la Jinsia na watoto kama sheria ya mtoto ya mwaka 2009 inavyoelekeza. Haiwezekani kwa mtu mwenye taaluma moja kutoa huduma zote ambazo watoto wanahitaji.	Dakika 15	Kisa mafunzo na majadiliano	Kisa mafunzo na maswali
Hatua ya 3: Mwezeshaji atawaongoza washiriki katika vikundi vidogo kufanya zoezi la kutambua rasilimali. Waweke washiriki katika makundi madogo wachore ramani ya jamii yao na waonyeshe kwa uwazi mifumo/ miundombinu mingine iliyopo, watoa huduma, au rasilimali watu. Watake kila kundi lichore eleze /kuorodhesha mifumo mingi iwezekanavyo, watu binafsi, au watoa huduma wanaoweza kuwafikiria.	Dakika 20	Kazi za vikundi vidogo vidogo, zoezi la uchoraji wa ramani ya rasilimali	Karatasi na kalamu ya risasi

Hatua ya 4: Endesha majadiliano kuhusiana na zoezi la utambuzi. • Mwezesaji atake vikundi kuwasilisha ramani zao. • Wakati wanawasilisha, mwezesaji aorodheshe mifumo tofauti tofauti, rasilimali watu na watoa huduma katika bango kitita. • Baada ya kuwasilisha, kutakuwa na orodha nzuri sana ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto ambako watapata msaada na rasilimali. Hii itajumuisha: • KWWWKM • Wasimamizi wa Afya Ngazi ya Jamii • Afisa Ustawi • Mhudumu kiongozi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii • Msimamizi Kiongozi wa Wasimamizi Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii • Afisa Polisi dawati la jinsia na watoto • Afisa Maendeleo ya Jamii • Viongozi wa kimila • Viongozi wa mashirika ya kijamii, au mashirika ya dini • Viongozi wa vijiji au mitaa • Wawezeshaji haki jamii • Vikundi vya kuweka akiba na kukopa	Dakika 30	Wasilisha kwa watu wote	Hakuna

Kitini cha 4: Ushirikiano wa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na Mifumo Mingine

Nani Anawasaidia WWKMH Katika Ngazi ya Jamii?

Katika ngazi ya kijiji/mtaa, zipo kamati ziiwazo Kamati za na Ulinzi wa Wanawake na Watoto (ambazo zinasaidia kazi ya Afisa Ustawi na Msimamizi wa Mashauri ya Huduma).

Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto Ngazi ya Jamii zinawajumbe wafuatao:

- i. Tabibu/mtaalam wa afya
- ii. Mkunga wa jadi
- iii. Msaidizi wa kisheria
- iv. Wasaidizi wa ustawi wa jamii wa kujitolea
- v. Mtaalam wa usafi na mazingira
- vi. Walimu wanasih (Msingi na Sekondari)
- vii. Polisi jamii
- viii. Viongozi wa dini
- ix. Maafisa ugani
- x. Wawakilishi wa AZAKI
- xi. Wawakilishi wa vikundi vya vijana
- xii. Wawakilishi wa watu wenye ulemavu
- xiii. Wawakilishi wawili watakaoteuliwa kutoka vikundi vya maendeleo ya wanawake
- xiv. Wawakilishi wawili wa watoto (mvulana na msichana)
- xv. Watu mashuhuri mwanamke na mwanamme

Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto watafanya kazi kwa karibu na Kamati ya Ulinzi wa Wanawake na Watoto Ngazi ya Jamii. Mwongozo wa kitaifa kuhusu mafunzo ya usimamizi jumuishi wa Mashauri ya Watoto kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii, unaeleza kuwa kada za ngazi ya jamii zinazofanya kazi na WWKMH zimejumuishwa katika kamati. Hao ni pamoja na Wasimamizi wa Afya Ngazi ya Jamii, waratibu wa huduma za matunzo nyumbani ambao pia wanaweza kupewa mafunzo kama Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.

Tathmini Binafsi ya Moduli ya I

Dhumuni la tathmini hii binafsi siyo kupima uelewa, lakini hasa ni kupima kujiamini kwa mshiriki kuhusu anachokijua.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani kidogo	Sikubaliani kabisa
Ninaweza kuelezea tafsiri ya mtoto.					
Ninaweza kuelezea dhana ya haki za watoto.					
Ninajiamini kwamba zipo sheria na sera za taifa zinazosaidia kazi ya Wasimamizi wa mashauri ya watoto kuwalinda watoto na haki zao.					
Ninaweza kuelezea mtoto aliye katika mazingira hatarishi ni nani?					
Ninaweza kuelezea ulinzi wa mtoto ni nini?					
Ninaweza kufafanua aina tofauti za ukatili ambao watoto wanaupitia.					
Ninaweza kuorodhesha aina tofauti za huduma na ulinzi					
Ninaweza kuorodhesha miundo ya kijamii inayosaidia watoto katika jamii yangu.					
Naelewa jinsi ambavyo Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wanatakiwa kufanya kazi na Kamati ya Ulinzi wa Wanawake na Watoto ngazi ya jamii.					

MODULI YA 2: MAJUKUMU NA WAJIBU WA WASIMAMIZI WA MASHAURI YA WATOTO NGAZI YA JAMII KATIKA USIMAMIZI WA MASHAURI YA WATOTO

Katika moduli hii, washiriki watatambulishwa rasmi kuhusu mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto. Wataelezwa muhtasari wa hatua za mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto na wataona namna gani kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto zinaathiri kazi zao. Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wana majukumu na wajibu wa pekee na ni muhimu kwao kuyaelewa vizuri. Insaidia Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto kuweka matarajio kuhusu watu wanaofanya nao kazi katika jamii pamoja na kuhakikisha kwamba Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wanatekeleza majukumu wanayoweza na kuelewa pale ambapo ni lazima kutoa rufaa ya watoto kwa watoa huduma wengine. Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto pia wanatekeleza majukumu yao kwa kuzingatia miongozo ya kimaadili, ikijumuisha kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto, na madili ya kazi, ambayo wataombwa kusaini baada ya kumaliza mafunzo.

Moduli hii ni ya masaa 4 na dakika 10 na imegawanyika katika mada nne kama ifuatavyo.

Mada ya 1: Tathmini ya Shughuli Zinazofanyika (Dakika 55)

Mada ya 2: Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto (Saa 1 na Dakika 5)

- Kitini cha 5: Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

Mada ya 3: Mfumo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto (Dakika 40)

- Kitini cha 6: Maelezo ya Msingi Kuhusu Mfumo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto
- Kitini cha 7: Muundo wa Uratibu Katika Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto
- Kitini cha 8: Rufaa na Kumuunganisha Mtoto/Mlezi na Huduma
- Kitini cha 9: Muundo wa Usimamizi na Kutumia Kanuni

Mda ya 4: Matarajio ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii Katika Usimamiaji wa Mashauri ya Watoto (Saa 1 na Dakika 30)

- Kitini cha 10: Majukumu ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii
- Kitini cha 11: Kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
- Kitini cha 12: Mfano wa Maadili ya Kazi

Kuna tathmini binafsi baada ya kumaliza moduli hii.

Mada ya I: Tathmini ya Shughuli Zinazofanyika

Malengo ya kujifunza madaya I

Kufikia mwisho wa mada hii, washiriki waweze:

- I. Waeleze shughuli zinazoendelea kuhusu Usimamizi wa Mshauri ya Huduma ya Watoto

Muda: Dakika 55

Vifaa vya kuandaliwa mapema:

- Bango kitita lenye maswali ambayo vikundi vidogo vidogo vinapaswa kujibu katika hatua ya pili inayofuata.

Mwongozo wa Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifa na Msaada
Hatua ya I: Mwezeshaji atambulishe malengo ya mafunzo. Pia, Mwezeshaji aelezee kwamba: Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto walio wengi wana uzoefu wa kiwango flani kama watu wanaojitolea katika jamii, na/au wanaofanya kazi na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi. Ni muhimu kuelewa shughuli zilizopo ili wakufunzi waweze kujua kama zipo zinazokinzana na mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto ambao ndio msingi wa mafunzo haya. Eleza: Washiriki wote wana uzoefu flani wa kufanya kazi katika jamii, na wengi wana stadi za kushughulika na WWKMH. • Sehemu ya mafunzo ifuatayo itaanza na ujengaji wa stadi za kushughulikia mashauri ya watoto kwa namna ambayo yaweza kuwa tofauti na hii ambayo mnafanya sasa. • Itasaidia sana kujua namna ambavyo mnashughulikia Mashauri ya watoto kwa sasa ili wakufunzi wajue wapi pa kutilia mkazo. • Huu si mtihani!	Dakika 5	Muhadhara	Bango kitita ambalo limeandikwa malengo ya mafunzo

Hatua ya 2: Mwezesaji awagawe washiriki katika vikundi vidogo vidogo na awaombe wajibu maswali yafuatayo katika vikundi vyao: Waombe wachore picha ya mtoto aliye katika mazingira hatarishi. Waombe washiriki wawasilishe kisa kutokana na uzoefu wao wa kusaidia Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi, kisha watoe maelezo kwa kuzingatia maswali yafuatayo ○ Ulimjua huyo mtoto? ○ Ulijuaje hali yake? ○ Uliwezeje kuamua kuhusu nini kitokee? ○ Uliwezeje kupata huduma zilizokuwa zinahitajika, na uliwezeje kumuunganisha na huduma hizo? ○ Nini kilitokea baada ya mtoto kuunganishwa na huduma? ○ Uliwezeje kufuatilia? (kuhifadhi kumbukumbu) Ulifanya nini katika shauri hili? Ulitumia fomu au njia nyingine kufanya kufuatilia?	Dakika 20	Kazi za vikundi	Bango kitita lenye maswali ambayo vikundi wanatakiwa kujibu.
Hatua ya 3: Mwezesaji aendeshe mjadala kuhusu kinachofanyika sasa. • Mwezesaji aombe kikundi kimoja au viwili kuwasilisha kazi zao. Sio makundi yote yatawasilisha kazi zao. • Mwezesaji asikilize kwa umakini kinachowasilishwa na aandike pembeni neno or sentensi yoyote ambayo inashabiana na Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri watoto, maneno kama “Tathmini” na “Kupanga” “Rufaa” na “ufuatiliaji” • Mwezesaji ahitamishe kipindi kwa kusema kwamba sasa tunaenda kuzungumzia hatua za mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto. Kadiri tunavyozungumzia hatua hizi, tunza akilini tunachozungumza katika zoezi hili na tutaangalia kama kuna kufanana kwa aina yoyote kati ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto, na kile ambacho tayari unafanya.	Dakika 30	Majadiliano	

Mada ya 2: Mzunguko wa Mashauri ya Watoto

Malengo ya kujifunza mada ya 2

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

1. Kueleza maana ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
2. Kutaja hatua kuu katika mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
3. Kuelezea maana/malengo ya kila hatua ya mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
4. Kueleza kwa nini Usimamizi wa Mashauri ya Watoto ni muhimu kwa ustawi wa mtoto

Muda: Saa 1 na dakika 5

Kitini:

Kitini cha 5: Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

Mwongozo wa Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji aeleze malengo ya mafunzo.	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya Mafunzo yameandikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Mwezeshaji aongoze “Malizia Picha” zoezi lenye hatua za Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto. • Mwezeshaji aandae kadi 6 na kila moja iandikwe hatua moja ya usimamizi wa mashauri ya watoto. • Mwezeshaji awagawe washiriki katika vikundi 6 kisha agawe kadi moja kwa kila kikundi bila kufuata mpangilio wa namba za vikundi mfano kadi ya hatua ya 1 yaweza kugawiwa kwa kundi namba 6. • Waombe kila kikundi wajiadili na kueleza maana ya maneno yaliyopo kwenye kadi baada ya washiriki kupata dakika za kujadili, mwezeshaji awaelekeze kila kikundi kibandike kadi ukutani kwa mpangilio wakioanisha na hatua za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto. Wasiwasilishe kwa watu wote maana ya hizo hatua. Hili litafuata baadae. Wakati washiriki wamesimama pembeni mwa ukuta, mwezeshaji aulize kama kadi zipo katika mpangilio sahihi wa kufuatana. Kama siyo, mwezeshaji awasaidie kujua mapangilio unaostahili kwa kuuliza maswali elekezi. • Kadi zikishapangwa vizuri kwa kufuatana, Mwezeshaji aseme “Hizi ni hatua za Mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto.” Ni somo la mafunzo haya. • Washiriki wanaweza kukaa vitini.	Dakika 30	Kazi za vikundi, maonyesho ya kazi za vikundi	Andaa alama/ kadi zenye hatua za mchakato wa Mashauri ya watoto: 1) Utambuzi 2) Usahili 3) Tathmini 4) Mpango wa huduma 5) Kutekeleza mpango wa huduma 6) Ufuatiliaji na tathmini 7) Hitimisho la shauri na kuagana Baada ya kipindi hiki, tumia hatua kama zilizavyo elezwa katika mchakato.

Hatua ya 3: Mwezeshaji awasaidie washiriki kubungua bongo kuhusu maana ya 'Usimamizi wa Mashauri ya watoto'. • Mwezeshaji aulize "unaelewa nini kuhusu Usimamizi wa Mashauri ya Watoto?" • Mwezeshaji aandike majibu ya washiriki hata kama ya kweli au la. • Ikiwa hakutakuwa na mapendekezo zaidi ya tafsiri, mwezeshaji awasilishe tafsiri ifuatayo kwenye bango kitita na abandike bango kitita ukutani karibu na majibu ya washiriki. Kuwa makini usionyeshe tafsiri ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto kwa washiriki mpaka BAADA ya kumaliza kubungua bongo kuhusu wanachofikiri kwamba maana yake ni nini. • Mwezeshaji aombe washiriki wamsaidie kuchorea mstari sehemu za tafsiri zao ambazo zinaendana na tafsiri ya mwezeshaji. • Zoezi hili litatoa tafsiri ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto na kuimarisha kujiamini kwa washiriki kwamba mafunzo haya yanasaidia kuimarisha kile ambacho wamekizoea tayari. Tafsiri ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto: • Mchakato wa hatua kwa hatua wa kutambua, kusaidia rufaa na ufuatiliaji ili kutatua matatizo. • Ni njia ya kinfumo ya kutatua matatizo ambayo watoto na familia wanayapitia. • Ni njia ambayo inasaidia Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto kutumia taratibu za aina moja ili kushughulikia Mashauri ya Watoto kwa namna moja ili kuhakikisha ubora wa huduma. • Ni njia ambayo inawaongoza Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto ili mashauri yao yashughulikiwe kwa usahihi. • Njia ambayo inaongeza uwezekano wa watoto kupata huduma zote wanazohitaji. • Njia inayohitaji uwekaji kumbukumbu na ufuatiliaji. • Njia ambayo hutumia fomu kuweka kumbukumbu ya nini kilitokea baada ya muda.	Dakika 20	Majadiliano katika kundi kubwa	Maana ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto iwe tayari imeandikwa kwenye bango kitita ambalo lililoandaliwa maka peni, gundi ya karatasi.

Hatua ya 4: Mwezeshaji aongoze majadiliano kuhusu sababu za Umuhimu wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto. • Mwezeshaji agawe vitini kuhusu hatua za Usimamizi wa Mashauri ya watoto na aseme tutatumia muda mwingi sana kwenye kila hatua katika katika muduli zinazofuata. • Mwezeshaji aulize, Kwanini wanadhani Usimamizi wa Mashauri ya watoto ni Muhimu? ○ Inasaidia wasimamizi wa mashauri kumfuatilia <u>mtoto</u> kwa utaratibu maalum <u>kuanzia mwanzo mpaka mwisho wa mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto.</u> ○ Inahakikisha kwamba <u>hatua zote za mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto zinafanyika</u> ○ Inasaidia kuhakikisha kwamba <u>Mashauri yote yanafanywa kazi kwa namna moja.</u> (Kufuata taratibu na miongozo))Icha ya kuruhusu Wasimamizi wa Mashauri kushughulikia mashauri kibinafsi, kifamilia na kutokana na tatizo lilivyo.	Dakika 10	Bungua Bongo	

Kitini cha 5: Hatua za Mzunguko wa Usimamizi wa Huduma za Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii

Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

- Ni mchakato wa kiutaratibu, uliopangiliwa wa kufanya utambuzi, tathmini, kupanga, kutoa msaada, rufaa na ufuatiliaji wa Mashauri ya Watoto.
- Ni mchakato wa hatua kwa hatua ambao Wasimamizi wa Mashauri hutumia kushughulikia mashauri katika njia ya aina moja, hata hivyo inampa nafasi Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii kushughulikia mashauri kibinafsi, kifamilia na kwa kutegemea suala lilivyo.
- Unatoa mwongozo kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii kushughulikia mashauri katika hali inayofaa.
- Unahitaji utunzaji wa kumbukumbu mzuri, ufuatiliaji wa mashauri ili kuhakikisha huduma zinatolewa kwa muda muafaka na kufikia malengo mahususi.

Sifa kuu za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

- Unazingatia watoto binafsi na familia.
- Unaratibu huduma kwa kuunganisha/katika mfumo wa rufaa.
- Uwajibishaji wa mchakato wa Mashauri ya watoto katika mifumo rasmi na miundo. Kwa madhumuni ya uwajibikaji, msimamizi mmoja wa mashauri anajukumu kwenye kila shauri.
- Ukomo wa muda na unasisitiza kwamba, Usimamizi wa Mashauri ya Watoto utaendelea kutolewa mpaka pale ambapo mahitaji na malengo mahususi yametimia.

Mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

Mzunguko wa hatua za usimamizi wa mashauri	Tafsiri/hatua muhimu/Maamuzi maalum	Fomu za Kitaifa	Vitendea kazi vya Kitaifa	Nini kinafanyika katika hatua hii
Hatua ya I: Usahili	Usaili: Hatua hii inaanzia pale mtu anapooa au kuhisi uwezekano wa kuwepo kwa hitaji la kiulinzi, afya au Ustawi wa mtoto na hivyo kutoa taarifa kwa Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii au mjumbe wa kamati ya watoto walio katika mazingira hatarishi, au kiongozi wa mtaa, au jirani au mwana jamii yeyote anayehusika. Hatua hii ni ya awali katika hatua za kukabiliana na tatizo. Hii ni hatua ya msingi katika kufanya maamuzi kama Msimamizi wa Mashauri Ngazi ya Jamii atoe rufaa kwa mtoto kwenda kwa Kamati ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi, au afungue shauri, au awasiliane na Afisa Ustawi wa Jamii.	Fomu ya Kitaifa ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya	Kitendea kazi cha kutambua kiwango cha uhatarishi wa ukatili	Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anapopokea shauri kuna hatua 3 za kuchukua: 1. Ataamua kama anaweza kutatua tatizo mara moja bila kufungua shauri. Baada ya kutatua tatizo anajaza fomu ya usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na kaya lakini hafungui shauri. Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anaweza kumpa mtoto rufaa kwenda kwenye kamati ya watoto walio katika maingira hatarishi kwa msaada zaidi. 2. Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wanaamua kufungua shauri ili kuweza kutatua shauri la mtoto. Wanajaza fomu ya usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na kisha kuendelea na hatua ya pili ya tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto na familia. 3. Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anapotambua kwamba shauri ni la kiulinzi awasiliane na Afisa Ustawi wa Jamii na kama ikibidi polisi wa dawati la jinsia na watoto. Afisa Ustawi wa Jamii atafungua shauri na kulisajili katika Mfumo wa Kitaifa wa ulinzi na usalama wa mtoto. Shauri la kiulinzi linashughulikiwa na Afisa Ustawi wa Jamii. Hata hivyo anaweza kuwasiliana na Msimamizi wa Mashauri Ngazi ya Jamii kama atahitaji msaada wake.

Hatua ya 2: Tathmini	“Tathmini ya mahitaji na Uwezo”: Ni namna ambayo Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anapata kufahamu zaidi kuhusu hali ya mtoto na familia yake ili waweze kuandaa mpango wa huduma. Tathmini hii inaangalia uwezo/rasilimali za mtoto na kaya pamoja na mahitaji yao. Swali la Msingi: Nini uwezo na rasilimali alizonazo mtoto na familia yake? Kuna changamoto zipi?	Fomu ya Tathmini ya Mahitaji ya Mtoto na Mpango wa Huduma	Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto	Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anapata kujua zaidi kuhusu hali ya mtoto na familia yake. Hii ni pamoja na kuongea na mtoto na mlezi ana kwa ana pamoja na watu wengine wanaohusiana na hiyo familia.
Hatua ya 3: Kuandaa Mpango wa huduma	Kuandaa mpango wa huduma: Unaolezea huduma na rufaa ambazo mtoto na familia yake watapatiwa Swali la Msingi: Ni huduma gani mtoto na familia wanahitaji? Hizo huduma zinapatikana wapi? Ni kwa namna gani mtoto na familia wanaweza kufikia huduma hizo?	Fomu ya Tathmini ya Mahitaji ya Mtoto na Mpango wa Huduma	Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto, Fomu ya Maelekezo ya Huduma Zinapopatikana	Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anaandaa Mpango wa huduma. Baada ya kuandaa mpango wa huduma, anapaswa kuongea na mtoto na familia yake ili kuhakikisha kwamba ana taarifa sahihi kuhusu nini kinapaswa kutokea baada kumaliza kuandaa mpango wa huduma.
Hatua ya 4: Kutekeleza mpango wa huduma	Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anatekeleza mpango wa huduma. Rufaa zinatekelezwa kwa ushirikiano kati ya watoa huduma mbalimbali katika jamii na wasimamizi wa mashauri ya watoto ngazi ya jamii.	Fomu ya Kufuatilia Utoaji wa Huduma kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kwa Mwezi	Fomu ya Maelekezo ya Huduma Zinapopatikana	Wakati wa utekelezaji wa mpango wa huduma, Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anajitahidi kuhakikisha kwamba mtoto na familia wanapata huduma zote kama zilivyoainishwa katika mpango wa huduma.

	Vitu vya msingi vya kufanya: Mtembelee mtoto na familia mara kwa mara kuwasaidia kuweza kufikia huduma.		Utekelezaji wa mpango wa huduma unahusisha huduma zinazoweza kutolewa moja kwa moja na Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii kama vile kuwatembelea watoto nyumbani, msaada wa kijamii na kisaikolojia, pamoja na huduma za rufaa kwenda kwa watoa huduma wengine kama vituo vya afya, vikundi vya kuweka na kukopa, vikundi vya stadi za malezi n.k. Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wanatumia fomu ya maelekezo ya huduma zinapopatikana kutoa huduma ya rufaa. Fomu ni muhimu kufanyiwa mapitio mara kwa mara kama kuna maadiliko yoyote ili Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii waweze kutoa taarifa sahihi za huduma zilizopo kwa mtoto na familia. Wakati wa utekelezaji wa mpango wa huduma, Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anaendelea kumtembelea mtoto na familia. Kulingana na tatizo la mtoto anaweza kumtembelea mara chache kwa wiki au mara chache kwa mwezi. Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ataandika katika fomu ya kufuatilia huduma zinazotolewa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kwa mwezi kila anapotembelea kaya.

Hatua ya 5: Ufuatiliaji na mapitio ya mpango wa huduma	Ufuatiliaji na mapitio ya mpango wa huduma ni pamoja na kupitia kila mara mpango wa huduma kwa mtoto kupitia vikao vya mwezi vya kupitia mashauri Maamuzi ya Msingi: Je, hali ya mtoto na familia yake imekua bora?	Fomu ya Mwezi ya Taarifa ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi	Kikao cha kupitia mashauri ya watoto	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na Wasimamizi Viongozi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wanakutana kujadili na kupitia mashauri yao. Wanasaidiana kuona kama wanahitaji kurekebisha mipango ya huduma za watoto waliowahudumia.
Hatua ya 6: Kufunga Shauri	Kufunga Shauri Ni pale ambapo baada ya mapitio ya mpango wa huduma inaonekana kwamba masuala yote yanayohusu ustawi wa mtoto yameshafanyiwa kazi au shauri limehamishiwa eneo jingine au mtoto amefariki. Maamuzi ya Msingi: Je, lengo la mpango wa huduma limefikiwa?	Fomu ya Kitaifa ya Kufunga Shauri	Kikao cha kupitia Mashauri ya Watoto	Wakati wa kikao cha kupitia mashauri, kama Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na Msimamizi kiongozi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wameridhika kwamba mahitaji ya mtoto na familia yametetelezwa basi shauri linaweza kufungwa.

Mada ya 3: Mfumo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi Wa Mashauri ya Watoto Watoto

Malengo ya kujifunza mada ya 3

Mwisho wa mada hii washiriki wataweza:

2. Kuelezea maana ya Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto
3. Kuelezea kwa nini Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto ni muhimu?

Muda: Dakika 40

Vitini:

- Kitini cha 6: Maelezo ya Msingi Kuhusu Mfumo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto
- Kitini cha 7: Miundo ya Kuratibu Mfumo wa Kitaifa Kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto.
- Kitini cha 8: Njia za Rufaa na Uuunganishaji Huduma
- Kitini cha 9: Muumdo wa Usimamizi na Utumiaji wa Kanuni

Mwongozo wa Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulisha malengo ya kujifunza mada.	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya mafunzo yameandikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Mwezeshaji awasilishe Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto.	Dakika 20	Muhadhara	Kitini cha Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto
Hatua ya 3: Mwezeshaji aongoze majadiliano kuhusu umuhimu wa Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto.	Dakika 15	Majadiliano ya pamoja	

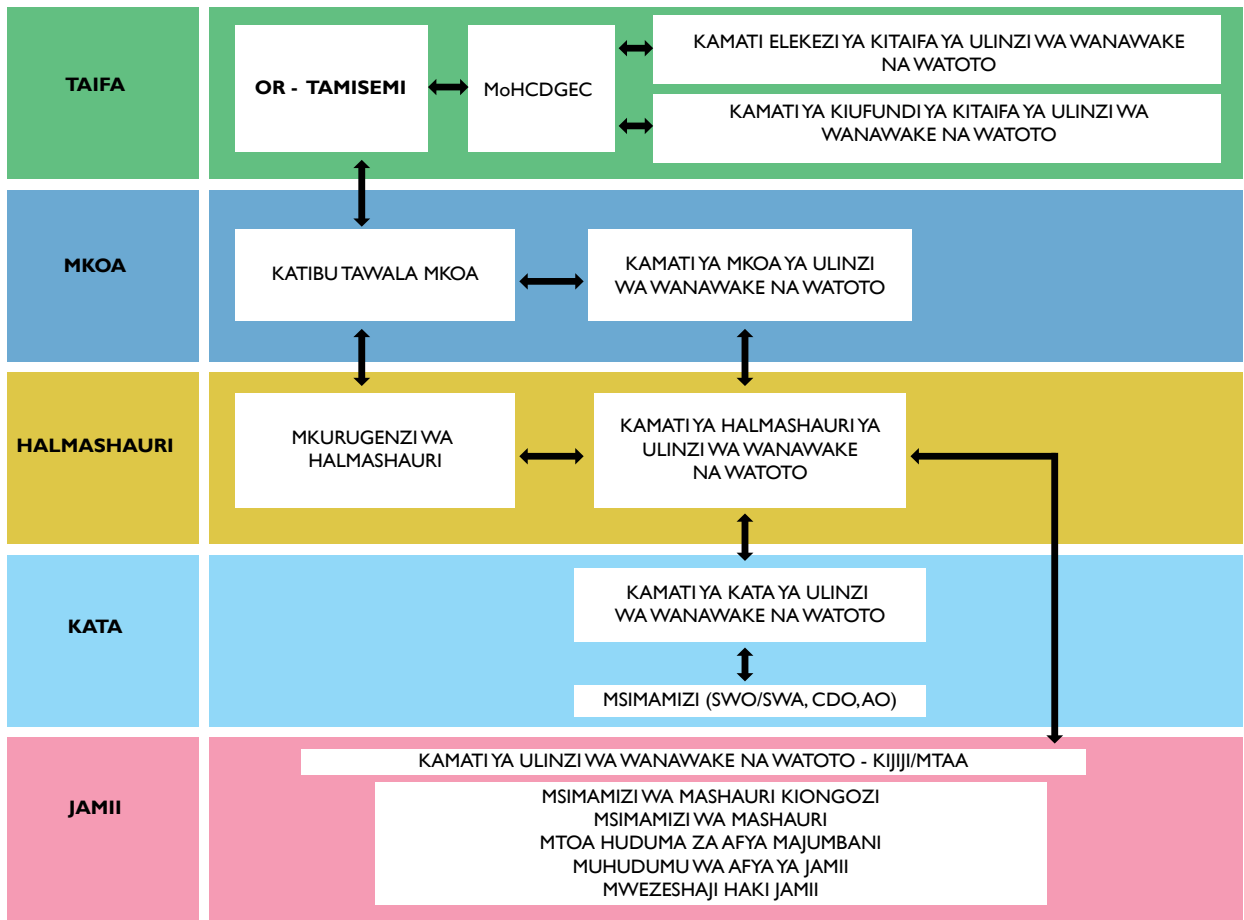
Kitini cha 6: Maelezo ya Msingi Kuhusu Mfumo wa Kitaifa Juu ya Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto

Serikali ya Tanzania imedhamiria kuboresha na kulinda ustawi wa watoto wote Tanzania na kupunguza athari hasi zinazotokana na VVU, umasikini, vifo, Uulemavu, utekelezaji wa watoto, ndoa za utotoni, na ukatili dhidi ya watoto. Mpango wa II wa Taifa wa kuhudumia Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi unakusudia kuboresha ustawi na ulinzi wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kwa kulinda haki zao na kuzuia/ na/au kupunguzo vitendo hatarishi na athari za matatizo. Mpango wa Utekelezaji wa Taifa wa kutokomeza ukatili dhidi ya wanawake na watoto una Dira ya kuwa na Tanzania ambayo wanawake na watoto wako huru dhidi ya vitendo vya ukatili. Mpango wa Afya ya Jamii, utaongeza idadi ya Wasimamizi wa Afya Ngazi ya Jamii na kuchangia moja kwa moja lengo la 90-90-90 (90% watu kujua hali zao, 90% kuingizwa katika matumizi ya Dawa za Kufubaza VVU, na 90% wapunguze kiwango cha VVU) na utasaidia Tanzania kufikia hatua ya kizazi kilicho huru dhidi ya UKIMWI. Sera hizi tatu za Taifa ni muhimu katika kuhakikisha kwamba WWKMH na wahanga wa ukatili wanapata huduma muhimu na msaada. Hata hivyo, kumekuwa na uwekezaji mdogo katika uratibu wa watoa huduma na mifumo ambayo hufanya kazi chini ya sera hizi tatu muhimu za Taifa. Kukosekana kwa uratibu huu, kumepelekea kukosekana kwa mpango mzuri, mitandao hafifu ya rufaa, na ustawi wa jamii, ulinzi, na manufaa ya huduma ya VVU kwa watoto.

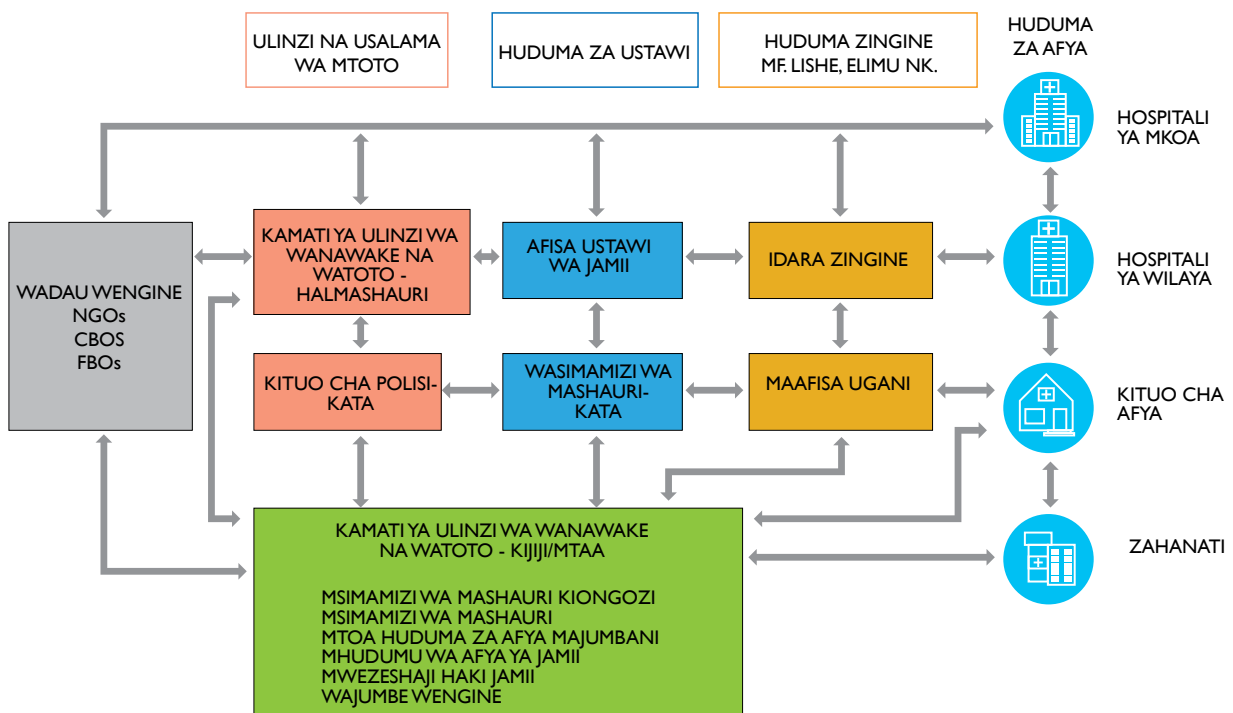
Ili kushughulikia masuala haya, Shirika la misaada la Marekani (USAID) kupitia mfuko wa dharura wa Rais wa Marekani wa kupambana na maambukizo ya VVU (PEPFAR) limefadhiri Mpango wa “CHSS” (au Kuimarisha Mifumo ya Afya na Ustawi wa Jamii) ili kuisadia kuboresha uratibu na usimamizi wa utoaji huduma kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi. Katika utekelezaji wa mpango huo Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto na Ofisi ya Rais – TAMISEMI zimewezeshwa kutengeneza Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya watoto ambao utaimarisha uratibu kwa kuunganisha watoa huduma za Ustawi wa Jamii, Ulinzi, na huduma zinazohusiana na VVU katika ngazi ya jamii. Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto unatumia mbinu ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto kuwaunganisha watoa huduma wote wanaofanya kazi na watoto katika nyanja mbalimbali za VVU/afya, Ulinzi na Ustawi wa Jamii. Kitu muhimu katika Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto ni “kushughulikia Mashauri ya Watoto kulingana na aina ya tatizo na kipaumbele” ambapo Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto waliopata mafunzo watahakikisha kwamba mashauri ya dharula yanashughulikiwa haraka na mashauri yote ya kitaasisi yatapewa rufaa kwenda kwa Mtaalam wa ustawi. Rufaa za kuelekea sehemu mbambali na Mikutano ya kijamii kuhusu Mashauri ya kawaida kati ya watoa huduma ngazi ya jamii na watoa huduma kwenye vituo vya afya ni msingi wa Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto na utauboresha mfumo wa sasa na kuhamasisha ushirikiano kati ya wataalam wa VVU/Afya, Ulinzi na Ustawi wa Jamii na kada za wanajamii wanaojitolea.

Kwa kuwaunganisha watoa huduma kutoka kwenye hizi nyanja tatu muhimu na kutafsiri majukumu yao na wajibu katika kufanya ufuatiliaji wa rufaa kupitia usimamizi wa Mashauri ya Watoto, Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto utaboresha ufanisi wa utoaji huduma katika ngazi ya serikali za mitaa na kupunguza mzigo wa Mashauri ya Watoto kwa wataalam wa ustawi wa jamii. Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ni nguvu kazi muhimu katika Mfumo wa Kitaifa kuhusu Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya watoto, ambao watashughulikia Mashauri ya Watoto Katika Ngazi ya Jamii na kutumia usimamizi wa Mashauri ya Watoto na rufaa kuunganisha masuala ya VVU/afya, Ulinzi na kada ya Ustawi wa Jamii na mifumo ya kijamii.

Kitini cha 7: Uratibu wa Mfumo wa Kitaifa Juu ya Usimamizi Jumuishi wa Mashauri ya Watoto

Kitini cha 8: Mfumo wa Rufaa na Kuunganisha Huduma

Mchoro huo hapo juu unaonyesha jinsi gani Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anaweza kufanya kazi na mifumo na miundo iliyopo ili kuhakikisha huduma zinatolewa kwa VVWKM na familia zao.

Mfano wa 1: Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anapokea shauri la huduma kutoka kwa mjumbe wa NPA-VAWC kuhusu mtoto aliyenyanyaswa kingono. Halafu, Msimamizi wa Mashauri ya Watoto ametoa rufaa kwenye kituo cha afya au polisi na kumjulisha Afisa Ustawi wa Jamii nk. Au Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anapokea shauri la mtoto kuhusu mahitaji ya shule na anampa rufaa kwenda kwenye asasi za kiraia.

Mfano wa 2: Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anatambua shauri la huduma la mtoto mwenye maaambukizo wa VVU ambaye hajaanza kutumia matibabu ya kufubaza VVU. Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anampa rufaa mtoto kwenda kwenye kituo cha afya na pia anaweza kufanya kazi na KVVWKM ili kuona kama KVVWKM inaweza kusaidia kuhamasisha upatikanaji wa fedha kwa ajili ya malipo ya usafiri wa walezi wa watoto.

Kitini cha 9: Muundo wa Usimamizi na Utumiaji wa Kanuni

Msimamizi wa Mashauri ya Watoto	Anatambua shauri la huduma. Anatoa huduma za moja kwa moja kadiri awezavyo. Kutoa rufaa za watoto kwa ajili ya msaada na matunzo ya baadae. Kufuatilia ili kuhakikisha mtoto anapata matunzo yanayostahili.	Kuweka kumbukumbu za Mashauri ya Watoto.
		Kutoa taarifa.
Msimamizi wa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto	Usimamaizi. Kutoa taarifa za Mashauri ya Watoto kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya.	Kusimamia na kusaidia.
		Kuhakiki mashauri yaliyofanywa na Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.
		Kutoa msaada wa kitaalam kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Kutoa taarifa kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya.
Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya	Kuwashauri Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Kuwasaidia Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Kuwasimamia Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. na wao kuwa sehemu ya Rufaa.	Kuhakiki Takwimu
		Kupitia kumbukumbu
		Kuwasimamia Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.
		Rufaa
KANUNI	TAFSIRI	MIFANO
Usidhuru	Shughuli na afua zimebuniwa kwa ajili ya kumsaidia mtoto (na familia) na zisiwalettee madhara zaidi.	Mtoto aliyenyanyaswa kingono na Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wanamhukumu kwamba amevaa vibaya ndio maana amebakwa.
Kwa maslahi ya mtoto	Inamaanisha Ustawi wa Mtoto na vitendo na maamuzi yanayochukuliwa, na namna ambavyo watoa huduma wanahusiana na watoto na familia zao, inafanyika kwa kuzingatia maslahi ya watoto.	Mwenendo wa kesi inayomuhusu mtoto mhalifu mahakamani inatakiwa kufanyika faragha ili kulinda utu wake.
Uwajibikaji	Uwajibikaji inamaanisha kukubali wajibu na mtu kuwajibika kwa matendo yake.	Kama ni Msimamizi wa Mashauri ya Watoto, na inatokea umesababisha madhara zaidi kwa mtoto kwa kutoa masuala yake ya siri kwa hiyo unatakiwa kuwajibika kwa hatua zozote zitakazochukuliwa dhidi yako. Au Utekelezaji wa majukumu na utoaji taarifa kama ilivyokubalika katika hadidu za rejea.

Kuzingatia uelewa wa makuzi na haki za mtoto	Tathmini na afua lazima zifanywe kwa kuzingatia uelewa kuhusu ukuaji wa mtoto katika familia yake na mazingira yake.	Tathmini ya msichana balehe ambaye amefanyiwa ukatili wa kingono lazima ufanywe na Msimamizi wa Mashauri ya Watoto wa kike.
Kutoa huduma na michakato inayozingatia tamaduni stahiki.	Wasimamizi wa mashauri na taasisi lazima zitambue na kuheshimu mila na tamaduni na kuzingatia tofauti zilizopo miongoni mwa wanajamii (Kwa mfano: kabila, Utamaduni, lugha na dini) katika jamii wanazofanya kazi.	Huwezi kugawa nguruwe kama mradi wa kujipatia kipato kwa familia za kiislam.
Kuridhia/au kukubaliana	Kuridhia ni kukubali kwa hiari kwa mtu mwenye uwezo wa kutoa ridhaa na ambaye hajashurutishwa. Ili kutoa “ridhaa,” mtoto lazima awe na uwezo wa kuelewa na kufanya uamuzi kutokana na mazingira yake mwenyewe. Mtoto anaweza kujitoa au kuacha kupata huduma.	Msichana balehe mwenye umri wa miaka 16 ambaye anapaswa kupewa rufaa kwenda HTC.
Kuheshimu faragha na kubadilishana taarifa za mahitaji ili kujua msingi	Faragha huamua namna ya kubadilishana taarifa ya hitaji ili kujua msingi. Ni mchakato ambapo taarifa huzuiwa ili zisidondekee kwenye mikono isiyo salama na zinapatikana tu kwa wale wanaoruhusiwa kuzipata.	Umemhoji mtoto na amekuwa wazi kwamba ana maaambukizo wa VUU hutakiwi kumweleza mtu mwingine yeyote kuhusu habari hizo.
Kufanya kazi bila ubaguzi	Epuka kuwahudumia watoto kwa utofauti kwa sababu ya tabia zao binafsi au kutokana na kundi alilopo (Kwa mfano: jinsia, Umri, hali ya kiuchumi, rangi, dini, kabila, ulemavu, kujitambua au muelekeo wa kingono).	Unapotoa elimu kuhusu masuala ya afya ya uzazi, wahusishe wasichana na wavulana balehe.
Zingatia mipaka ya weledi na elezea mgongano wa kimasilahi.	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto na taasisi wafanye kazi kwa uaminifu kwa kutotumia uwezo wao vibaya au imani ya watoto na familia zao.	Msimamizi wa Mashauri ya Watoto kutumia nafasi yake kumlaghai mtoto. Kama kufanya mapenzi ili wapewe huduma.
Tumia mfumo wa familia na mteja	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wazingatie rasilimali za wateja na familia katika kushughulika nao. Huduma zizingatie mahitaji yao ya pekee na Malengo.	Familia ndio inatakiwa kuamua aina ya shughuli ya kujipatia kipato wanayotaka kama mbuzi na ulimaji wa bustani! Msichana wa miaka 15 anaweza kuamua aina ya mafunzo ya ufundi anayohitaji.
Zingatia lengo na tumia dhana ya uwezo	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wazingatie namna ya kufikia malengo yaliyoainishwa katika mpango wa huduma, ili kufanya hivyo zingatia uwezo wa mteja badala ya mapungufu yake.	Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anaweza kupanga kumsaidia mtoto mahitaji ya shule na kuamua kuangalia familia kama ina rasilimali za kumsadia mtoto hata kwa kufuatilia maendeleo yake ya shule.

Mada ya 4: Matarajio ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii Katika Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

Malengo ya mada

Mwisho wa mada hii washiriki waweze:

- Kuorodhesha kanuni kuu tatu za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
- Kuelezea namna ambavyo kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto zinatumika katika shughuli za watoa huduma wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii
- Kuelezea jinsi anavyochangia katika Mpango wa Kitaifa wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
- Kuelezea majukumu ya Mhudumu wa Mashauri ya Watoto kwa jamii/familia/watoto
- Kupitia mkataba wa maadili ya kazi ambazo watasaini baada ya mafunzo.

Muda: Saa 1 na dakika 30

Vitini:

- Kitini cha 10: Majukumu ya Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii
- Kitini cha 11: Kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto
- Kitini cha 12: Mfano wa Maadili ya Kazi

Vifaa vya kuandaliwa mapema:

- Andaa kadi kwa ajili ya maonesho ya kazi za vikundi, hatua ya 6 hapa chini. Wakati wa kuandaa kadi, chagua hatua kuu 3 au 4 za Usimamizi wa Mashauri mf.
- “Zingatia faragha”
- “Usidhuru”
- “Kwa masilahi mapana ya mtoto”
- “Ridhaa”
- Andaa jozi mbili za kadi, moja iliyoandikwa kanuni (kanuni moja kwa kadi moja) na jozi nyingine iliyoandikwa tafsiri ya kanuni (tafsiri moja kwa kadi moja). Angalia mfano hapa chini.

**Kwa masilahi
mapana ya mtoto**

*Maaamuzi na hatua
zichukuliwe kwa masilahi
mapana ya mtoto.*

Ufundishaji	Muda	Mbinu za Ufundishaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulisha malengo ya mada.	Dakika 5	Muhadhara	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita.
Hatua ya 2: Mwezeshaji aelezee yafuatayo kwa washiriki: Sehemu muhimu ya kazi ya Msimamizi wa Mashauri ya Huduma ni wao kujua majukumu yao yatakuwa yapi. Kama wanajua wajibu wao, wanaweza kuwaelewesha wanafamilia na watoto kuhusu kipi wataweza kuwafanyia na kipi hawawezi kuwafanyia.	Dakika 5	Muhadhara	Hakuna
Hatua ya 3: Wezesha mjadala kuhusu majukumu na wajibu wa Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Gawa kitini cha 8: Majukumu ya Msimamizi wa Mashauri ya Watoto; Pitia mapendekezo ya washiriki. (Zingatia: Unaweza kugawa wajibu katika vipengele na kuwapa vipengele hivyo katika vikundi vidogovidogo na kuwataka wajiadili na kuamua kama kuna maswali yoyote/jambo lolote kuhusu wajibu wao. Halafu ongoza mjadala katika kundi kubwa.) Uliza: Kuna kitu chochote kimekushangaza? Nini hakijaeleweka? Msaada gani zaidi mnahitaji ili muelewe?	Dakika 15	Mjadala wa wote	Kitini cha 8
Hatua ya 4: Andaa igizo dhima kuhusu Msimamizi wa Mashauri ya Watoto kujitambulisha kwenye jamii. Omba watu 2-3 wajitolee na waombe waigize jinsi ya kujitambulisha. Anatakiwa kuelewa: Jukumu langu ni ... Unaweza kunitarajia kufanya ... Naweza kuhitaji msaada wa ...	Dakika 10	Igizo dhima	Hakuna
Hatua ya 5: Elezea kwamba Wasimamizi wote wa Mashauri ya Watoto wafanya kazi kwa kufuata mwongozo wa maadili. Waulize washiriki kama wanajua maadili au mwongozo mwingine wa maadili ya kazi. Waombe waeleze na kufafanua unavyofanya kazi. Oanisha maadili mengine ya kazi au miongozo ya maadili na kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto.	Dakika 5	Swali na jibu	Hakuna

Hatua ya 6: Andaa matembezi ya maonesho ya kadi zilizo andalia muda uliopita. Kuandaa kadi: Chagua kanuni kuu 3 au 4 za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto, mfano “Zingatia Faragha”, “Usidhuru”, “Kwa masilahi mapana ya watoto.” “Ridhaa” Andaa jozi mbili za kadi, Moja iandikwe kanuni (Kanuni moja kwa kadi moja) na jozi nyingine iliyo andikwa tafsiri (Tafsiri moja kwa kadi moja). Angalia mfano hapa chini. Gawa bila mpangilio kadi ambazo zimeandikwa kanuni za Usimamizi wa Mashauri na kanuni zake kwenye kundi. (Angalia hapo juu unapoandaa.) Jaribu kuhakikisha kwamba kila kikundi kimepata tafsiri na kanuni lakini ambazo haziendani. (Zingatia: Baadhi ya makundi wanaweza wakawa na kadi ya tafsiri na kanuni, na tumaini haitakuwa na kanuni zinazofanana.) Fanya maonyesho ya Kazi za Vikundi. Vieleze vikundi kwamba vichukue kadi zenye jina la kanuni na kuibandika ukutani, na wale wenye kadi zenye tafsiri watafute kanuni ambazo zinaendana na tafsiri zao na wabandike hapo. Kila mtu akiwa ameshabandika kadi yake, waombe washiriki kutembelea “maonesho” ya kadi, na kuamua kama wanafikiri kanuni na tafsiri zinaendana vizuri. Halafu waombe wakae, na kujadiliana kanuni na tafsiri kwa kina zaidi. Uliza kila kanuni, inamaanisha nini. Halafu waombe watumie kanuni katika Mzunguko wa kila hatua za usimamizi wa mashauri ya watoto. Kwa mfano: Uliza: Unawezaje kuzingatia faragha wakati wa usaili? kuna changamoto gani hapo? (Au hatua ya kufanya Tathmini, nk.) Wasaidie waje na mawazo na ufumbuzi wa namna ya kukabiliana na changamoto. Uliza: Mambo gani yanayowezekana ya kutunza siri? (Usiongee umbea, usisambaze taarifa binafsi kuhusu shauri la mtoto kwa mtu yeyote mpaka umejihakikishia kwamba wanaweza kutunza siri. Usiache daftari lako lenye maelezo binafsi sehemu ambayo yeyote anaweza kuona. Usiache mafaili na fomu zenye maelezo ya mtoto mahali ambapo yeyote anaweza kuziona. Mambo gani waweza kuyafanya ili kujizoesha kutumia kanuni ya “Usidhuru” katika hatua yoyote? (Kama Msimamizi wa Mashauri hana uhakika wa jinsi ya kushughulika na watoto katika kiwango cha chini, aombe msaada kwa msimamizi wake.) Mambo gani waweza kuyafanya ili kujizoesha kutumia kanuni ya “Masilahi mapana ya mtoto?” (Yeyote anayehusishwa katika shauri la huduma la mtoto anaweza kuwa na “ajenda” au shauku ya kufikiri wanavyotaka itokee kwa mtoto. Msimamizi wa Mashauri awasililize, na halafu afikiri namna ambavyo anaweza kumlinda mtoto na kuboresha mazingira ya ukuaji wao.)	Dakika 30	Maonyesho ya kazi za vikundi	Kadi zilizoandaliwa, kitini cha 9

Kitini cha 10: Majukumu ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii

Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto ni:

- Watetezi katika kuboresha hali za watoto na familia zao
- Husukumwa na wateja, maamuzi na hatua wanazochukua hutegemea mahitaji na mazingira ya mtoto na familia zao
- Umakini kuhusu tamaduni za mteja na jamii
- Wahalisisa na hufikiria mbele zaidi wakati wa usimamizi wa Mashauri ya Watoto
- Wapo katika jamii: Hufanya kazi katika jamii zao
- Wanyumbufu: Waweze kutumia rasilimali zilizopo kwa ustawi wa watoto na familia zao.

Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ni watu wanaojitolea kufanya kazi moja kwa moja na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi, vijana balehe, na vijana na familia zao. Majukumu ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ni pamoja na lakini siyo pekee:

1. Kuwatambua Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi wanaohitaji huduma za Ustawi na Ulinzi kwa kutumia mifumo ya kijamii.
2. Kutoa taarifa kwa wakati kuhusu mashauri yote yanahusu ulinzi wa mtoto kwa Afisa Ustawi wa Wilaya kwa ajili ya usimamizi wa mashauri zaidi.
3. Kuzuia na kushughulikia ukatili wa kimwili, Kingono, kisaikolojia na kihisia, unyonywaji wa kingono, biashara haramu ya usafirishaji watoto, kazi hatarishi kwa watoto, unyanyasaji nyumbani, shuleni, katika jamii pamoja na vitendo vya tamaduni hatarishi kama vile ukeketaji na ndoa za utotoni.
4. Kutambua na kuathmini hali za watoto na familia ambao wana mahitaji ya kiulinzi na kiustawi.
5. Kutunza kumbukumbu za watoto na familia zilizotambuliwa kama wanahitaji msaada na kuhuhisha taarifa za watoto kwa muda wote.
6. Kuhamasisha haki ya mtoto kwa kufanya kampeni ya kuhusu uelewa wa haki za mtoto katika jamii yako.
7. Kutambua rasilimali katika jamii husika na kujenga uhusiano mzuri wa kikazi na kada nyingine katika jamii na wadau.
8. Kutoa rufaa kwenye huduma stahiki.
9. Kufanya ufuatilaji wa kawaida wa Mashauri ya Watoto, pamoja na hali ya rufaa ili, kuangalia maendeleo.
10. Kuangalia utumiaji wa huduma zinazotolewa kwa watoto na kutoa taarifa kuhusu kikwazo chochote ambacho kinatakiwa kifanyiwe kazi katika utoaji wa huduma.
11. Kuwaunganisha walezi na familia katika huduma za jamii kama vile shughuli za kujipatia kipato na vikundi vya malezi.
12. Kutambua na kuhamasisha watoto, vijana balehe na vijana kujua hali zao kuhusu VVU kwa kwenda kupata unasahii kwa hiari na kupima VVU. Tumia maswali haya ili kutathmini kama kuna hitaji la unasahii na kupima VVU.
 - i) Je, mtoto amewahi kupelekwa hosipitali?
 - ii) Je, mtoto ana matatizo ya ngozi?
 - iii) Je, mzazi mmoja au wote wa mtoto wamefariki?
 - iv) Je, mtoto alikuwa amedhoofika kiafya miezi mitatu iliyopita?
13. Kuwasaidia WWKMH na familia zao kupata huduma za msingi za afya, ikiwa pamoja na upimaji wa VVU, unasihi na matibabu, pia huduma za kijamii.
14. Kuwasaidia watoto walio kwenye dawa za kufubaza VVU kuwa wafuasi wa matibabu.
15. Kuziwezesha familia kutatua matatizo yao kwa kutumia rasilimali zinazowazunguka.
16. Kutembelea familia za WWKMH mara kwa mara na taasisi zingine zinazohusiana na ustawi na ulinzi wa MVC ili kujua ustawi wa watoto.
17. Kutembelea kaya ambazo zipo katika hatari ya ulinzi wa mtoto dhidi ya ukatili.
18. Kusambaza taarifa rafiki kwa watoto katika jamii yako.
19. Kuandaa na kutoa taarifa kila mwezi kuhusu watoto waliopata msaada kwa kitengo cha Ustawi wa Jamii kupitia Msaidizi Ustawi wa Jamii wa Kujitolea.

Kitini cha II: Kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto

Kanuni	Tafsiri
Usidhuru	Shughuli na afua zimebuniwa kwa ajiri ya kumsaidia mtoto (na familia) na zisiwaletee madhara zaidi.
Kwa masilahi mapana ya mtoto	Inamaanisha Ustawi wa mtoto na vitendo na maamuzi yanayochukuliwa, na namna ambayo watoa huduma wanahusiana na watoto na familia zao, inafanyika kwa kuzingatia masilahi ya watoto.
Uwajibikaji	Inamaanisha kukubali wajibu na mtu kuwajibika kwa matendo yake.
Kuzingatia Uelewa wa Makuzi na Haki za mtoto	Tathmini na afua lazima zifanywe kwa kuzingatia uelewa kuhusu ukuaji wa mtoto katika familia yake na mazingira yake.
Haki za mtoto zisikilizwe na mawazo yazingatiwe	Watoto wanahaki ya kuulizwa na kupata maoni yao na yazingatiwe katika maamuzi ya masuala yanayoathiri maisha yao kutokana na umri, ukomavu na uwezo.
Kutoa huduma na michakato ya inayozingatia tamaduni stahiki.	Wasimamizi wa mashauri na taasisi lazima zitambue na kuheshimu tofauti zilizopo (kwa mfano: kabila, utamaduni, lugha na dini) katika jamii wanazofanya kazi.
Kuridhia/au kukubaliana	Kuridhia ni kukubali kwa hiari kwa mtu mwenye uwezo wa kutoa ridhaa na ambaye hajashurutishwa. Ili kutoa “ridhaa”, mtoto lazima awe na uwezo wa kuelewa na kufanya uamuzi kutokana na mazingira yake mwenyewe. Mtoto anaweza kujitoea au kuacha kupata huduma.
Kuheshimu faragha/Usiri na kubadilishana taarifa za mahitaji ili kujua msingi	Faragha huamua namna ya kubadilishana taarifa ya hitaji ili kujua msingi. Ni mchakato ambapo taarifa huzuiwa ili zisidondekee kwenye mikono isiyo salama na zinapatikana tu kwa wale wanaoruhusiwa kuzipata.
Kufanya kazi bila ubaguzi	Epuka kuwahudumia mtoto kwa utofauti kwa sababu ya tabia zao binafsi au kutokana na kundi alilopo (kwa mfano: jinsia, umri, hali ya kiuchumi, rangi, dini, kabila, ulemavu, kujitambua au muelekeo wa kingono).
Zingatia mipaka ya weledi na elezea mkinzano wa kimasilahi.	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto na taasisi wafanye kazi kwa uaminifu kwa kutotumia uwezo wao vibaya au imani ya watoto na familia zao.
Kushughulika kwa kutumia familia na mteja mwenyewe.	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wazingatie rasilimali na mazingira ya familia na mteja. Huduma zizingatie mahitaji yao ya kipekee na malengo. Wasimamizi wa Mashauri wahakikishe wanawashirikisha watoto kwa kuzingatia umri stahiki.
Kuzingatia lengo na mambo chanya	Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto wazingatie kufikia malengo walioweka katika mpango wa huduma badala ya kuangalia mapungufu ya mteja, kuzingatia mambo chanya na uwezo wa mteja.

Kitini cha 12: Maadili ya Kufanya Kazi kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii

Mimi _____ najua jukumu langu kama Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii na kwa hiari yangu naahidi kufanya yafuatayo:

1. Kushughulikia kwa kujiamini kwa kiwango cha juu taarifa zote zinazohusiana na Mashauri ya watoto kuhusu ulinzi na ustawi wa watoto ambayo yatanifikia.
2. Kuheshimu uadilifu wa watoto wote nausiwapige au kuwaumiza kimwili au kuwanyanyasa watoto.
3. Kutoa taarifa kuhusu tishio la tatizo lolote la ukatili, unyanyasaji au unyonywaji wa watoto na yeyote bila hofu au kupendelea.
4. Kutojihusisha kingono na mtoto aliye chini ya umri wa miaka 18, ikiwa pamoja na watoto ambao wanaweza kuwa wananyonywa katika biashara ya ngono.
5. Kutomnyonya mtoto moja kwa moja au kumweka katika mazingira ambayo yatamfanya awe hatarini katika aina ya unyonyaji wowote.
6. Kutoajiri watoto wa umri chini ya miaka 18 kama wafanyakazi wa nyumbani.

Saini: _____

Tathmini Binafsi ya Moduli ya 2

Lengo la tathmini hii binafsi ni kupima kujiamini kwa mshiriki katika uelewa na stadi zake.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani kidogo	Sikubaliani kabisa
Naweza kueleza maana ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto.					
Naweza kutaja hatua kuu katika mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto.					
Naweza kuelezea maana ya kila hatua katika mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto.					
Naweza kuelezea kwa nini Usimamizi wa Mashauri ya Watoto ni muhimu kwa Ustawi wa Watoto.					
Naweza kuelezea mwongozo wa kitaifa kuhusu usimamizi jumuishi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.					
Naweza kuelezea kwa nini mwongozo wa kitaifa kuhusu usimamizi jumuishi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ni muhimu.					
Naweza kuorodhesha walau kanuni tatu za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.					
Naweza kuelezea namna ambavyo kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto zinaweza kutumiwa na wahudumu wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.					
Naelewa namna ambavyo wahudumu wa Mashauri ya Watoto wanatakiwa kufanya kazi na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi.					
Naweza kuelezea majukumu ya Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii kwa familia na watoto.					

MODULI YA 3: UTAMBUZI/USAJILI/USAILI

Dhumuni la moduli hii ni kusaidia washiriki kupata stadi na uelewa zaidi kuhusu usaili ambayo ni hatua ya kwanza katika mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto, wakati mwingine hujulikana kama mchakato wa usajili. Wakati wa mchakato wa usaili/usajili, Muhudumu wa Mashauri ya Watoto huamua kama mtoto asajiliwe au asisajiliwe kulingana na vigezo vya tathmini. Kama muhudumu wa Mashauri ya Watoto anaamua kufungua shauri la huduma, hapo atakuwa ameanza mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto katika kipindi hiki, washiriki watatumia mifano/matukio na visa mafunzo ili kujua kama hali ya mtoto inahitaji kufunguliwa shauri la huduma. Mchakato huu utakamilika kujaza maamuzi yaliyochukuliwa katika fomu ya usajili.

Moduli hii inaelezea **Visa Mafunzo vya msingi** na **Vitendea Kazi** ambavyo vinaibua masuala ya VVU, na ustawi na ulinzi wa mtoto. Visa mafunzo na vitendea kazi vimeandaliwa ili washauri “waibue” taarifa nyingine zaidi kuhusu shauri la huduma wanapokamilisha mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto. Wawezeshaji wanatakiwa kuwa makini sana kwa kutoweka wazi taarifa yoyote kuhusu nini kitatokea katika shauri, au hata kusema shauri linahusu nini, ili kusaidia washiriki kujifunza zaidi. Mwezeshaji asigawe nyenzo kabla ya mada wa kutumia nyenzo hizo kuwadia. Aidha, ina sisitizwa kuwaacha washiriki kuhifadhi matokeo yao ya visa mafunzo pamoja na fomu.

Moduli hii ni ya masaa 4 na dakika 25 na imegawanyika katika mada tatu kama ifuatavyo:

Mada ya 1: Tathmini Kuhusu Mbinu za Usaili (Saa 1 na Dakika 45)

- Kitini cha 13: Kigezo cha Lini Shauri Lifunguliwe
- Kitini cha 14a: Fomu ya Usajili wa Watoto na Kaya
- Kitini cha 14b: Maelekezo ya Namna ya Kujaza Fomu ya Usajili wa Watoto na Kaya
- Kitini cha 15: Zoezi la Mfano wa Usaili

Mada ya 2: Mazingira Ambayo Hatua ya Dharura Inahitajika (Saa 1 na Dakika 5)

- Kitini cha 16: Kitendea Kazi cha Kutambua Kiwango cha Madhara ya Ukatili
- Kitini cha 17a: Kitendea Kazi cha Kutambua Vihatarishi vya VVU
- Kitini cha 17b: Maelekezo ya Kutumia Kitendea Kazi cha Kutambua Vihatarishi vya VVU

Mada ya 3: Usaili/Kusajili Shauri la Huduma

- Kitini cha 18: Kisa Mafunzo Maalum – Usaili/Usajili

Mwisho wa moduli hii washiriki watatakiwa kufanya tathmini kuhusu mada walizojifunza aidha mwezeshaji atatoa maelezo ya zaidi ya rejea.

Mada ya I: Tathmini Kuhusu Mbinu za Usaili

Malengo ya kujifunza mada ya I

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

- Kueleza maana ya utambuzi/usajili na usaili
- Kufafanua mbinu zinazohitajika katika usaili

Muda: Saa 1 na dakika 45

Vitini

- Kitini cha 13: Kigezo cha Lini Shauri la Huduma Lifunguliwe
- Kitini cha 14a: Fomu ya Usajili wa Mtoto na Kaya
- Kitini cha 14b: Maelekezo ya Namna ya Kujaza Fomu ya Usajili wa Watoto na kaya
- Kitini cha 15: Zoezi la Mfano la Usaili

Vifaa vya kuandaa mapema:

- Andaa bango kitita lenye maelezo ya kitini cha 13 kwa ajili ya hatua ya 3 hapo chini.

Hatua za Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulishe malengo ya kujifunza mada. • Bandika alama mbili ukutani. Ya kwanza, iandikwe "Utambuzi" na ya pili iandikwe "Usaili." • Mwezeshaji aeleze kuwa mada hii inahusu utambuzi na usaili. • Mwezeshaji apatie hatua kutoka kwenye mzunguko wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto (Moduli ya 2 Mada ya 2).	Dakika 10	Muhadhara	Malengo ya Kujifunza yaandikwe kwenye bango kitita.
Hatua ya 2: Pitia tafsiri ya "Usaili na Usajili" • Washiriki waeleze nini wanaelewa kuhusu "Usaili na Usajili." • Tafsiri ya Usaili: Usaili ni pale unapopata taarifa kuhusu shauri linalohitaji msaada na unatumia zana kuamua kama ufungue shauri la huduma au usifungue. Zana hiyo inaitwa Fomu ya usajili wa kaya.	Dakika 15	Swali na Jibu	Bango kitita lililoandikwa Tafsiri za "Usaili" "Utambuzi" na "Usajili."
Hatua ya 3: Bungua bongo vigezo vya kufungua shauri la huduma. • Mwezeshaji aulize: Namna ambavyo shauri la huduma linafunguliwa Andika majibu ya washiriki kwenye bango kitita. Andika majibu YOTE hata kama siyo ya kweli. • Halafu bandika bango kitita lenye vigezo sahihi karibu na bango kitita lenye majibu kutoka kwa Washiriki. Washiriki waon-eshe baadhi ya majibu yao yanayoendana na vigezo vya usaili. Zungushia rangi nyekundu majibu yanayoendana (yale ambayo washiriki walieleza na ni sahihi). • Gawa kitini cha 13 –Vigezo vya kufungua shauri.	Dakika 20	Bungua Bongo	Bango kitita lenye maelezo ya kitini cha 13.

Hatua ya 4: Ongoza washiriki katika makundi madogo madogo kujaza fomu za usaili: Gawa kitini cha 14 akisha pitia fomu ya usajili wa watoto na kaya pamoja na washiriki ili kuhakikisha wanaelewa jinsi ya kujaza. Gawa kitini cha 15 (mfano wa zaozi la usaili). Wagawe washiriki katika makundi madogo madogo kisha toa zoezi moja kwa kila kikundi na wajaze fomu ya usajili wa kaya ili kufungua shauri la huduma. Zungukia baadhi ya makundi kujibu maswali na hoja wakati wakiendelea na zoezi la kujadili na kujaza fomu Ruhusu makundi kuwasilisha kazi zao na sababu za kufungua shauri. Maelezo kwa mwezeshaji kuhusu jinsi ya kufanya zoezi la usaili na usajili: (i) Tendai ni mtoto wa kike wa miaka 8, anaishi maisha ya furaha na baba yake pamoja na mama yake wa kambo na ameanza shule. Anafurahi anapo kuwa na watoto wengine na ni mwenye afya. Je, kuna umuhimu wa kufungua faili la shauri la huduma la mtoto huyu? Kama jibu ni ndiyo kwa nini ? Na kama jibu ni hapana kwanini ? Je, mtoto huyu anahitaji hatua za haraka? Tendai - Jibu: Hapana– Hakuna viashiria vinavyoonesha kuwa Tendai anatatizo la ulinzi au la kiustawi. (ii) Shungu ni msichana wa miaka 13 na anaishi na mjomba mwenye marafiki wawili wa kiume. Shungu, mjomba wake pamoja na marafiki wawili wa mjomba wake wanalala kwenye chumba kimoja. Je, ungeweza kufungua faili la shauri la hudumakwa mtoto huyu? Kama jibu ni ndiyo kwa nini? Na kama jibu ni hapana kwanini? Je, mtoto huyu anahitaji hatua za haraka? Kwenye miundo au watoa huduma gani ambako unaweza ukaona mashauri ya watoto mengine kama ya Shungu? Shungu - Jibu: Kuna hatari ya ulinzi kwa sababu Shungu ni msichana aliye katika umri wa kuvunja ungo na analala chumba kimoja na wanaume bila kuwepo kwa mwanamke mwingine yeyote. Mjulishe Polisi na Afisa Ustawi wa Jamii wa wilaya kuhusu tatizo hilo ili liweze aweze kuchukua hatua stahiki mapema iwezekanavyo	Saa 1	Kazi za makundi madogo madogo, Mjadala wa pamoja.	Kitini cha 14a Kitini cha 15

(iii) Federico ni mtoto wa kiume mwenye umri wa miaka 9 kutoka kwenye kundi maalum katika jamii, ambalo linanyimwa huduma ambazo watu wengine wanapewa katika nchi yake. Hii inajumuisha kupata kwa urahisi ajira na makazi. • Je, ungefungua faili la shauri la huduma/kumsajili mtoto huyu? • Kama jibu ni ndiyo kwa nini? Na kama jibu ni hapana kwanini? Mtoto anahitaji hatua za haraka? Federico - Jibu: Hapana. Hili ni tatizo la kijamii ambalo utatuzi wake unahitaji uhamasishaji mpana wa jamii, ushawishi na kubadilisha sera. Hali haioneshi kama Federico ana tatizo hasa la kiulinzi au anahudumiwa tofauti na wengine katika jamii yake. (iv) Owen ni kijana wa kiume wa miaka 15 na amekuwa anaishi peke yake jijini kwa miaka mitatu. Baba yake alimfukuza akatafute kazi. Mwanzoni aliomba omba mtaani. Kwa sasa ameajiriwa katika kiwanda cha chuma chakavu ambapo anafanya kazi siku nzima ya kukata vyuma kwa kutumia mashine kubwa. Anapenda kazi yake lakini hana sehemu maalum ya kulala na hajisikii salama usiku. • Je, ungefungua faili la shauri la huduma/kumsajili mtoto huyu? • Kama jibu ni ndiyo kwa nini? na kama jibu ni hapana kwanini? Je, mtoto huyu anahitaji hatua za haraka? • Kwenye miundo au watoa huduma gani ambako unaweza ukaona Mashauri ya Watoto mengine kama ya Owen? Owen - Jibu: Ndio— Owen anamatatizo mengi ya kiulinzi ambayo yanahitaji kufanyiwa tahtimini na kufanyiwa kazi kwa kumshirikisha. Haishi na wazazi ingawa wanaonekana kuwa hai, na anafanya kazi katika kiwanda ambako anaendesha mashine nzito. Hii inaweza kuwa sahihi kulingana na umri wake kisheria, hali ambayo inaathiri afya yake. Hata hivyo, hata kama inaruhusiwa kisheria bado ni hatari kubwa katika afya yake na hivyo hali yake inahitaji tathmini na kufanyiwa kazi pia. Aidha, maisha ya Owen na mazingira anayolala hayaeleweki na yanahitaji kufanyiwa tathmini ili kuona kama bado kuna mazingira hatarishi yanayohitaji ulinzi yanayotokana na hali yake na nini kinaweza kufanyika. Muhudumu wa mashauri ya watoto amjulishe Polisi wa eneo husika au Afisa Ustawi wa Jamii.			

Kitini cha 13:Vigezo – Wakati wa Kufungua Shauri la Huduma

- Kaya inayoongozwa na mtoto (chini ya miaka 18)
- Kaya inayoongozwa na mlezi mzee (miaka 60 au zaidi)
- Mtoto ambaye ni yatima wa mzazi mmoja au wote wawili na hana mahitaji ya msingi
- Mlezi mwenye maradhi sugu na ambaye hana mahitaji ya msingi
- Mtoto anaye elewa na mlezi mlevi
- Mlezi au kijana balehe katika kaya mwenye umri wa miaka 10 – 19 anayejishughulisha na biashara ya ngono
- Msichana balehe mmoja au zaidi wenye umri wa miaka 10-19 ambao wanafanya biashara ya ngono
- Msichana balehe mwenye umri wa miaka 10-19 katika kaya ambaye ana mimba au amezaa mtoto
- Mtoto ambaye anaishi na maambukizo ya VVU
- Mtoto mmoja au zaidi katika kaya ambao wana utapiamlo mkali
- Mtoto aliyefanyiwa ukatili au yupo katika hatari ya kufanyiwa ukatili
- Mtoto anayefanya kazi mtaani/kuishi mitaani
- Mtoto anayefanya kazi migodini

Kitini cha I4a: Fomu ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya Na.

Fomu Na. I: Fomu ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya Zao

Mkoa: _____ Halmashauri: _____ Kata: _____ Kijiji/Mtaa: _____

Jina la mtoa huduma: _____ Namba ya simu: _____ Taasisi: _____ Tarehe ya usajili: _____ / _____ / _____ (Tarehe) (Mwezi) (Mwaka)

I. Maelezo ya kaya									
Na.	[A] Namba ya utambulisho ya mlezi mkuu	[B] Jina la mlezi mkuu (La kwanza, la kati na la ukoo)	[C] Jinsi (ME/KE)	[D] Mwaka wa kuzaliwa	[E] Umri (Miaaka)	[F] Aina ya kaya yenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi	[G] Hali ya ajira ya mlezi mkuu	[H] Kaya ina kadi ya bima ya afaa?	[I] Aina ya mazingira hatarishi ya mlezi mkuu
						1. Inayopogozwa na mtoto 2. Inayopogozwa na mtu mzima 3. Inayopogozwa na mzee	1. Ameajiriwa 2. Hana ajira 3. Ameajiri	1. Ndiyo 2. Hapana	1. Ana ulemavu 2. Anaishi na VVU 3. Ana ugonjwa ugu
							1 2 3	1 2	1 2 3

I. Maelezo ya Mtoto													
Na.	[J] Namba ya utambulisho ya mtoto	[K] Jina la mtoto (La kwanza, la kati na la ukoo)	[L] Jinsi (ME/KE)	[M] Tarehe ya kuzaliwa (Tarehe/mwezi/mwaka)	[N] Umri (Miaaka)	[O] Namba ya cheti cha kuzaliwa	[P] Sababu ya/za kuwa katika mazingira hatarishi	[Q] Kama ana ulemavu aina ya ulemavu	[R] Je, mtoto yuko shule	[S] Kiwango cha elimu (chagua jibu moja tu)	[T] Darasa/Kidato (Andika jibu moja)	[U] Mlezi mkuu wa mtoto (chagua jibu moja tu)	[V] Shauri limefunguliwa
							1. Ana ulemavu 2. Ni yatima kutokana na VVU 3. Ni yatima kutokana na sababu nyingine 4. Anaishi na VVU 5. Ana utapiamko 6. Mtoto amekirizana na sheria 7. Anaishi katika kisiwa cha malazi 8. Mtoto alikuwa tetezi cha maelezi 9. Ana mabaya kabisa ya jira ya watoto 10. Mtoto yuko hatarini kukumbana na ulatili, unyanyasaji na utelekezaji 11. Mwingine	1. Ualilino 2. Wa akili 3. Kiziwi 4. Wa kuona 5. Wa viungo 6. Wa kuongea 7. Aina nyingine	1. Ndiyo 2. Hapana	1. Elimu ya awali ya mtoto 2. Chekechea 3. Elimu ya msingi 4. Sekondari 5. Mafunzo ya ufundi 6. Chuo	1. Kana shule ya msingi 2. Babu/Bibi 3. Shangozi/Mjomba 4. Babu/Mama wa Kambo 5. Dada/Kaka 6. Kituo cha maelezi 7. Mwanu 8. Bwana familia 9. Mlezi wa kambo 10. Mlezi wa kuasilidiana 11. Mwingine	1. Ndiyo 2. Hapana	
1													
2													
3													
4													
5													

Maelezo ya ziada: _____

Imechibidhiwa na: _____ Cheo: _____ Namba ya simu: _____ Sani: _____ Tarehe: _____

Kitini cha I4b: Maelekezo ya Jinsi ya Kujaza Fomu ya Usajili kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Familia zao

Jinsi ya Kujaza Rejesta ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya Zao

“Fomu ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya Zao” ina sehemu tatu: maelezo ya awali, maelezo ya mlezi mkuu na maelezo ya watoto.

Angalizo: Sehemu Isiyokuwa na jibu au isiyohusika weka alama ya mstari “(-)”

Kipengele	Maelekezo
Mkoa	Andika jina la mkoa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Halmashauri	Andika jina la halmashauri anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Kata	Andika jina la kata anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Kijiji/Mtaa	Andika jina la kijiji au mtaa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi. <i>Kwa walio maeneo ya vijijini waandike jina la kijiji na kwa walio mjini waandike jina la mtaa.</i>
Jina la Mtoa huduma	Andika majina kamili ya Mtoa huduma anayejaza fomu hii. Andika majina matatu. <i>Kwa mfano: Janeth John Simbila.</i>
Namba ya simu	Andika namba ya simu ya mkononi ya mtoa huduma anayejaza fomu hii.
Taasisi	Andika jina la taasisi anayoshirikiana nayo au sehemu ambako mtoa huduma/mhudumu wa kujitolea anafanyia kazi. <i>Kwa mfano: Pact- Kizazi Kipya, JSI-CHSSP, WAMATA nk.</i> (Taasisi hizi zinaweza kuwa taasisi za kijamii/ kidini).
Tarehe ya Usajili	Andika siku (tarehe, mwezi na mwaka) mtoto amesajiliwa kwenye mpango wa WWKMH. <i>Kwa mfano: 22/02/2017.</i>
I: Maelezo ya Kaya	
[A]: Namba ya utambulisho ya mlezi mkuu	Andika namba ya utambulisho ya mlezi mkuu. Hii ni namba maalum, itatoka kwenye mpango. Mtoa huduma/mhudumu wa kujitolea atapewa namba hizi.
[B]: Jina la mlezi mkuu	Andika majina matatu ya mlezi mkuu. <i>Kwa mfano: Gloria Charles Masiaga.</i>
[C]: Jinsi	Jaza jinsi ya mlezi mkuu, ‘KE’ kama ni mwanamke na ‘ME’ kama ni mwanaume.
[D]: Mwaka wa kuzaliwa	Andika mwaka wa kuzaliwa wa mlezi mkuu kwa ukamilifu. <i>Kwa mfano: 1971.</i>
[E]: Umri	Andika umri wa mlezi mkuu. <i>Kwa mfano: 57.</i> Muhimu: Andika namba tu na sio maneno. <i>Kwa mfano 57 na sio miaka 57.</i>
[F]: Aina ya kaya yenye Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha aina ya kaya ya Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
[G]: Hali ya ajira ya mlezi mkuu	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha ajira ya mlezi mkuu.

Kipengele	Maelekezo
[H]: Kaya ina kadi ya bima ya afya?	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba namba 1 kama kaya inayo kadi ya bima ya afya na; Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba namba 2 kama kaya haina kadi ya bima ya afya. Angalizo: Hakikisha unaona kadi ya bima ya afya.
[I]: Aina ya mazingira hatarishi ya mlezi mkuu	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha hali inayomfanya mlezi mkuu awe Katika Mazingira Hatarishi.
2: Maelezo ya Mtoto	
[J]: Namba ya utambulisho ya mtoto	Andika namba ya utambulisho ya mtoto. Hii ni namba maalum, itatoka kwenye mpango. Mtoa huduma/Mhudumu wa kujitolea atapewa namba hizi.
[K]: Jina la Mtoto	Andika majina matatu ya mtoto. <i>Kwa mfano: Bernard Fimbocheza Mbelwa.</i>
[L]: Jinsi	Jaza jinsi ya mtoto, 'KE' kama ni mwanamke na 'ME' kama ni mwanaume.
[M]: Tarehe ya kuzaliwa	Andika siku (tarehe, mwezi na mwaka) aliyozaliwa mtoto. <i>Kwa mfano: 1/2/2007.</i> Angalizo: Kama tarehe ya kuzaliwa ya mtoto haijulikani, tafadhali tumia tarehe mosi ya mwezi husika. <i>Kwa mfano: 1/9/2007.</i> Kama tarehe na mwezi wa kuzaliwa mtoto havijulikani andika tarehe mosi ya mwezi wa saba kwa mwaka aliozaliwa mtoto. <i>Kwa mfano: 1/7/2013.</i>
[N]: Umri	Andika umri wa mtoto kwa miaka aliyonayo. <i>Kwa mfano: 7.</i> Muhimu: Andika namba tu na sio maneno. <i>Kwa mfano: 7 na sio miaka 7.</i>
[O]: Namba ya cheti cha kuzaliwa	Andika namba ya cheti cha kuzaliwa kama inavyoonekana kwenye cheti cha kuzaliwa cha mtoto. Angalizo: Hii ni namba ya cheti na sio "serial" namba. Kama mtoto hana cheti cha kuzaliwa acha wazi, siku akipata cheti cha kuzaliwa andika namba hiyo ya cheti.
[P]: Sababu ya/za kuwa katika mazingira hatarishi	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha hali inayomfanya mtoto awe katika mazingira hatarishi. Angalizo: Mtoto anaweza kuwa na zaidi ya kundi moja la mazingira hatarishi.
[Q]: Kama ana ulemavu, aina ya ulemavu	Kama kwenye kipengele P jibu ni ulemavu, jaza kipengele Q kwa kuweka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha aina ya ulemavu. Kama hana ulemavu endelea na kipengele R. Angalizo: Mtoto anaweza kuwa na ulemavu zaidi ya mmoja.
[R]: Je, mtoto yuko shule?	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonesha kama mtoto anahudhuria shule au la; Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba "1" kama mtoto anahudhuria shule Weka alama ya vema [✓] chumba "2" kama mtoto hahudhuria shule.

Kipengele	Maelekezo
[S]: Kiwango cha elimu	Weka alama ya vema [✓] kwenye jibu husika kati ya yaliyopo. <i>Kwa mfano: Kama kiwango cha elimu cha mtoto ni elimu ya msingi weka alama ya vema [✓] chumba namba “3”.</i>
[T]: Darasa au kidato	Andika darasa au kidato mtoto alichokutokana na majibu yaliyotolewa. <i>Kwa mfano: Kama yupo darasa la tatu andika namba 3 chini ya chumba namba 1. Kama mtoto yupo kidato cha 4 andika namba 4 chini ya chumba namba 2.</i> Angalizo: Darasa ni kwa walio shule ya msingi na kidato kwa walio sekondari. Chumba namba 1 kinajazwa majibu ya walio shule ya msingi na chumba namba 2 kinajazwa majibu ya walio sekondari.
[U]: Mlezi mkuu wa mtoto	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha mlezi mkuu wa mtoto kati ya majibu yaliyopo.
[V]: Shauri limefunguliwa	Weka alama ya vema [✓] jibu 1 kama shauri limefunguliwa. Weka alama ya vema [✓] jibu 2 kama shauri halijafunguliwa.
Maelezo ya ziada	Sehemu hii itumike kubainisha changamoto, mapungufu yaliyopo, mapendekezo na mengineyo.
Imethibitishwa na:	Mtendaji wa Kijiji/Mtaa aandike jina lake kamili. Sehemu hii ijazwe na Mtendaji wa Kijiji/Mtaa wa eneo husika baada ya kupitia na kuridhika na taarifa zilizojazwa.
Cheo	Andika cheo cha aliyethibitisha taarifa ya usajili wa mtoto/watoto na kaya zao. <i>Kwa mfano: Mtendaji wa Kijiji/Mtaa.</i>
Namba ya Simu	Andika namba ya simu ya aliyethibitisha usajili wa mtoto/watoto na kaya zao.
Saini	Hapa iwekwe saini ya aliyethibitisha usajili wa mtoto/watoto na kaya zao.
Tarehe	Andika tarehe ya kuthibitishwa usajili wa mtoto/watoto na kaya zao. Kwa kutumia siku/mwezi/mwaka. <i>Kwa mfano: 13/04/2017.</i>

Kitini cha 15: Zoezi la Usaili na Usajili

Soma zoezi la Usaili na Usajili Ulilopewa. Kwa kila zoezi, jadili na kujibu maswali yafuatayo:

1. Tendai ni mtoto wa kike wa miaka 8, anaishi maisha ya furaha na baba yake pamoja na mama yake wa kambo na ameanza shule. Anafurahi anapo kuwa na watoto wengine na ni mwenye afya.
 - a. Je, kuna umuhimu wa kufungua ungefungua faili la shauri la huduma la mtoto huyu?
 - b. Kama jibu ni ndiyo Kkwa nini? Na kama jibu ni hapana kwanini?
 - i. Ndiyo/kwa nini siyo
 - c. Je, mtoto huyu anahitaji hatua za haraka?
2. Shungu ni msichana wa miaka 13 na anaishi na mjomba mwenye marafiki wawili wa kiume. Shungu, mjomba wake pamoja na marafiki wawili wa mjomba wake wanalala kwenye chumba kimoja.
 - a. Je, ungeweza kufungua faili la shauri la hudumakwa mtoto huyu?
 - b. Kama jibu ni ndiyo kwa nini? Na kama jibu ni hapana kwanini? Je, mtoto huyu anahitaji hatua za haraka?
 - c. Kwenye miundo au watoa huduma gani ambako unaweza ukaona mashauri ya watoto mengine kama ya Shungu?
3. Federico ni mtoto wa kiume mwenye umri wa miaka 9 kutoka kwenye kundi maalum katika jamii, ambalo linanyimwa huduma ambazo watu wengine wanapewa katika nchi yake. Hii inajumuisha kupata kwa urahisi ajira na makazi.
 - a. Je, ungefungua faili la shauri la huduma/kumsajili mtoto huyu?
 - b. Kama jibu ni ndiyo kwa nini? na kama jibu ni hapana kwanini? Mtoto anahitaji hatua za haraka?
4. Owen ni kijana wa kiume wa miaka 15 na amekuwa anaishi peke yake jijini kwa miaka mitatu. Baba yake alimfukuza akatafute kazi. Mwanzoni aliomba omba mtaani. Kwa sasa ameajiriwa katika kiwanda cha chuma chakavu ambapo anafanya kazi siku nzima ya kukata vyuma kwa kutumia mashine kubwa. Anapenda kazi yake lakini hana sehemu maalum ya kulala na hajasikii salama usiku.
 - a. Je, ungefungua faili la shauri la huduma/kumsajili mtoto huyu?
 - b. Kama jibu ni ndiyo kwa nini? na kama jibu ni hapana kwanini? Je, mtoto huyu anahitaji hatua za haraka?
 - c. Kwenye miundo au watoa huduma gani ambako unaweza ukaona Mashauri ya Watoto mengine kama ya Owen?

Mada ya 2: Mazingira Ambayo Hatua za Haraka Zinahitajika Kuchukuliwa

Malengo ya kujifunza mada ya 2

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

- Kutambua Mashauri ya Watoto yanayohitaji hatua za haraka

Muda: Saa 1 na dakika 5

Vitini:

- Kitini cha 16: Kitendea Kazi cha Kutambua Kiwango cha Madhara ya Ukatili
- Kitini cha 17a: Dodoso la Tathmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa Watoto na Vijana (0 -19)
- Kitini cha 17b: Mwongozo wa Kujaza Dodoso la Tathmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa Watoto na vijana (0 -19)

Mashauri ya Watoto yanaweza kugawanywa katika hali ya dharura na ya kawaida. Kwa mashauri ya kawaida, maisha ya mtoto hayako hatarini na inahusisha masuala kama mahitaji ya ada. Mashauri ya dharura ni yale yote ambayo maisha ya mtoto yako katika hatari zaidi na hii inahusisha aina zote za ukatili wa kingono, kimwili na unyonyaji kwa mtoto. Mashauri yote ya huduma ya dharura yanatakiwa kuwekwa kwenye kumbukumbu, kutoa rufaa na/au hutolewa taarifa ndani ya muda wa masaa 24 na isizidi masaa 72 kwa Afisa wa Ustawi wa Jamii wa Wilaya kwa dhumuni la ufuatiliaji.

Katika taratibu za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto, ni muhimu kutambua namna ambavyo uhatarishi unapimwa na kufanyiwa tathmini na matarajio kutegemea kipindi cha muda wa kuchukua hatua. Msimamizi wa Mashauri ya Huduma azingatie kwamba kuna viwango tofauti vya uhatarishi katika mashauri ya ulinzi wa mtoto.

Hatua za Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulisha malengo ya mada. Eleza: Kuna mazingira ambayo yatahitaji Msimamizi wa Mashauri ya Watoto achukue hatua za haraka. Wasilisha matukio yafuatayo. Halafu toa ufafanuzi kuhusu mazingira yanayohitajika kwa ajili ya kuchukua hatua za haraka kwa Msimamizi wa Mashauri ya Watoto.	Dakika 5	Mhadhara	Bango kitita lilioandikwa malengo ya mafunzo. Kitini cha 16 na 17.
Hatua ya 2: Endesha mjadala wa tukio la I Soma tukio la I TUKIO LA I: Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anapokea simu siku moja usiku sana. Jirani anasema alimuona mtoto wa kike kwa jirani anaenda klabu. Masaa machache baadae alisikia sauti ya mtu anayelia kwa uchungu ikisikika kutoka nyumba ya jirani, alivyoenda alimuona msichana akilia na bila shaka alikuwa ameumizwa vibaya. Mpigaji simu anafikiria kwamba anaweza kuwa alibakwa na mhuni. Uliza: Msimamizi wa Mashauri ya Watoto afanye nini? (Shauri hili litatuliwe kama la ubakaji. Kwa hiyo ni shauri kwa mujibu wa sheria linahusisha jinai, jukumu la muhudumu wa mashauri ya watoto ni kutoa taarifa mara moja kuhusu huyo msichana kwa polisi, halafu kuhakikisha anafika hospitali kwa ajiri ya matibabu. Pia atoe taarifa ya shauri kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya, ambaye atanza kushughulikia, Muhudumu wa Mashauri ya Watoto atoe msaada wa awali wa kisaikolojia na kijamii kwa kumtuliza na kumhakikishia huduma.) Chokoza mjadala: Je, Msimamizi wa Mashauri ya Watoto amfanye usafi msichana kabla ya kumpeleka kituo cha afya au hospitali? (Hapana. Anaweza kuwa na ushahidi wa kubakwa (mbegu za kiume) zilizobaki mwilini, na ambazo zinatakiwa kama ushahidi.) Kanuni gani za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto ni muhimu hapa? (Ifanyike kwa kuzingatia masilahi mapana ya mtoto.)	Dakika 20	Kisa mafunzo, majadiliano ya wote	

Hatua ya 3: Endesha majadiliano kwa kuangalia tukio la 2 TUKIO LA 2: Muhudumu wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ameitwa na mtu mtaani/kijijini, anasema kwamba kamuona mvulana anavuja damu, na majeraha mabaya mwilini mwake. Muhudumu wa Mashauri afanye nini? (Hili ni tukio linalotakiwa kushughulikiwa haraka. Msimamizi wa Mashauri ahakikishe kwamba mtoto anapelekwa kituo cha afya haraka ili atibiwe majeraha. Pia atoe taarifa ya tukio kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya, ambaye atanza kushughulikia tukio lilipofikia. Kwa kuwa yupo na mtoto wa kike, Muhudumu atatoa msaada wa kisaikolojia na kijamii kwa kumtuliza na kumhakikishia kijana anapata huduma. Chokoza majadala: • Je, Fomu ya Usajili ya Kaya ijazwe kwa matukio kama haya hata kama mhudumu hajafungua faili la shauri? (Ndiyo, atatanza fomu zote za usajiri mpaka mwisho wa mwezi, wakati wa kuzipeleka kwa Msimamizi.) Kanuni gani za usimamizi wa Mashauri ya Watoto ni muhimu katika tukio hili? ([Zaidi] .Usidhuru zaidi, nk)	Dakika 20	Majadiliano ya wote	
Hatua ya 4: Endesha majadala kutokana na tukio la 3 Muhudumu wa mashauri ya watoto amepokea taarifa toka kwa Mjumbe wa KWWKMH kwamba kuna mtoto mwenye utapia mlo mkali. • Je, Msimamizi wa Mashauri ya Watoto afanye nini? (Hili ni tukio linalohitaji kushughulikiwa haraka. Msimamizi wa Mashauri ya Watoto ahakikishe kwamba mtoto anapelekwa kituo cha afya na afahamu kwa nini mtoto ana utapia mlo mkali. Afanye ufuatiliaji na kuhakikisha kwamba mtoto anahudhuria katika kituo cha afya na mlezi anatekeleza maelekezo yaliyotolewa na watalaamu wa Afya kwa kuzingatia mafunzo aliyopewa kuhusu naman ya kufanya tathmini ya lishe, unasihi na msaada.	Dakika 20		

Kitini cha 16: Kitendea Kazi cha Kutambua Kiwango cha Madhara ya Ukatili

Kiwango	Tafsiri	Maelezo	Muda	Mifano
Kiwango hatarishi cha juu	Maisha ya mtoto yapo hatarini kwa kiasi kikubwa au mtoto amepata madhara makubwa kiasi cha kuathiri maendeleo na ustawi wake endapo hatua za dharura hazitachukuliwa.	Mtoto anahitaji huduma za dharura za afya au msaada wa kisheria. Mtoto yupo katika hatari ya kupata majeraha ya kimwili, kufanyiwa vitendo vya ukatili wa kingono au anaendelea kufanyiwa vitendo hivyo, aidha, mtoto yupo katika hatari ya kupata ulemavu wa kudumu, kuingizwa katika biashara ya usafirishaji haramu wa binadamu au pengine hata kufa endapo ataachwa katika mazingira aliyopo kwa sasa bila kuchukua hatua zozote.	Hatua lazima zichukuliwe haraka iwezekanavyo. Toa taarifa haraka kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya au Kituo cha Polisi ili kunusuru maisha ya mtoto.	Ndoa za utotoni Ukatili wa kingono Ukatili wa kimwili Mtoto anayeishi na VVU na ameacha kutumia dawa lakini anaumwa sana Watoto wanaoishi nje ya mazingira ya familia Wahanga wa vitendo vya ukeketaji
Kiwango hatarishi cha kati	Mtoto yupo katika hatari ya kupata madhara ya kiwango cha kati na hakuna mpango mahsusi wa kumlinda.	Hakuna uthibitisho wowote kama mtoto yupo katika kiwango cha uhatarishi unaoweza kusababisha majeraha au kifo/hakuna dharura.	Huduma itolewe ndani ya masaa 24 hadi masaa 72.	Utelekezwaaji unaoweza kuathiri maendeleo ya mtoto kama hautashughulikiwa mapema, hata hivyo, hakuna athari kwa usalama na uhai wa mtoto Ukatili wa kihisia Ufuasi hafifu wa dawa za kupunguza makali ya VVU Magonjwa sugu, kuchelewa kukua kulingana na umri au ulemavu Ajira mbaya kwa watoto

Kiwango hatarishi cha chini	Mtoto hayupo katika hatari kwa sasa na kama kuna hatari madhara yake ni madogo ingawa kuna viashiria vya kupata madhara endapo hatua hazitachukuliwa	Nyumbani ni mahali salama kwa watoto hata hivyo, endapo kuna viashiria kwamba mtoto anaweza kupata madhara kama huduma hazitatolewa mapema ni muhimu kuwa afua za ulinzi	Huduma zianze ndani ya siku 14	• Watoto walio nje shule • Vyeti vya kuzaliwa • Watoto wanao tumikishwa kazi nyingi za nyumbani zinazoweza kuathiri ukuaji wao • Kukosekana kwa mahitaji ya shule kama ada na sare za shule • Huduma za kawaida za afya

* Mashauri yote ya kisheria lazima yachukuliwe kuwa ni ya kiwango cha juu au cha kati kulingana na madhara aliyopata mtoto. Kama mtoto yupo katika madhara makubwa zaidi, muongozo wa kiwango hatarishi cha juu utatumika.

Kitini cha 17a: Dodoso la Tathmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa Watoto na Vijana (0 -19)

Na.

USAID Kizazi Kipya: Dodoso la Tahmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa Watoto na Vijana (umri 0-19)

Maelekezo kwa LCWs/CCWs: Dodoso hili litajazwa mara mbili kwa mwaka. Jaza dodoso moja kwa kila mtoto/kijana.

Sehemu A: Hali ya maambukizi ya VVU – jaza kwa ajili ya watoto na vijana.

Namba ya utambulisho:	Jina kamili la mtoto/kijana:	
Umri wa mtoto/kijana:	Jinsi ya mtoto/kijana: ☐ Kiume ☐ Kike	
Tarehe:	Jina la LCW/CCW:	
Maelekezo: Muulize mlezi/mzazi maswali namba 1-2.		
SN	Vihatarishi	Weka alama ya vema panapostahili
1	Je mtoto au kijana amewahi kupima VVU?	☐ Ndiyo → nenda swali namba 2 ☐ Hapana → nenda sehemu B ☐ Sijui → nenda sehemu B ☐ Sitaki kujibu → Ishia hapa
2	Kama mtoto/kijana amewahi kupima VVU: Je, majibu yalikuwaje?	☐ Anamaambukizi → nenda sehemu C ☐ Hana maambukizi → nenda sehemu B kama mtoto ana umri wa kati ya miaka 15-19, kama mtoto/kijana ana umri wa miaka 0-14 ishi hapa na rudia tathmini hii mtoto/kijana atakapofikisha umri wa miaka 15 au zaidi au Vihatarishi vya VVU vikibadilika. ☐ Majibu tata → nenda sehemu D na utoe rufaa (kwa majibu tata: kipimo cha marudio kinapaswa kufanyika wiki mbili mpaka nne baada ya kipimo chenye majibu tata) ☐ Sitaki kujibu → ishia hapa

Sehemu B: Hali ya vihatarishi vya VVU – Jaza sehemu hii kwa YWWKMH ambaye hana maambukizi ya VVU, au hajapima hali ya maambukizi kwa zaidi ya miezi sita au hali yake ya maambukizi haifahamiki.

Kipengele cha kwanza: Hoji mzazi/mlezi na mtoto/kijana		
Mueleze mlegwa kuwa anaweza kuulizwa maswali nyeti, na anaweza pia kukataa kujibu maswali hayo. Kwa swali la 3-10 jaza kulingana na taarifa utakazopewa.		
Na	Vihatarishi	Weka alama ya vema panapohusika
3	Je, mtoto anaishi kwenye kaya ambayo mkuu wa kaya ni mtoto?	☐ Ndiyo ☐ Hapana
4	Je, mtoto anaishi na mzazi/mlezi anayeamwa sana/ mzee asiyeweza kutimiza mahitaji ya msingi ya mtoto?	☐ Ndiyo ☐ Hapana
5	Je, mtoto anaishi/ anafanyakazi mitaani au migodini?	☐ Ndiyo ☐ Hapana
6	Je, mtoto ana utapiamlo?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui
7	Je, mzazi/wazazi wa mtoto wamefariki?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui
8	Je, mwanakaya mmoja au zaidi ana maambukizi ya VVU (mfano. Mlezi, mzazi, mtoto)?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui
9	Je, mtoto amewahi kufanyiwa/anafanyiwa ukatili wa kijinsia?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui
10	Je, mlezi wa mtoto anafanya biashara ya ngono au anatomia madawa ya kulevywa?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui

Baada ya kujaza Kipengele hiki cha kwanza hapo juu, endelea na Kipengele cha pili swali la 11-20.

Kipengele cha pili: Hoji mzazi/mlezi na mtoto/kijana		
Mueleze mlegwa kuwa anaweza kuulizwa maswali nyeti, na anaweza pia kukataa kujibu maswali hayo.		
Na	Vihatarishi	Weka alama ya vema panapostahili
Swali linalohusu mtoto wa umri wa wiki 6 mpaka mwaka 1 na nusu		
11	Je, mtoto ana umri wa wiki 6 na zaidi, na amezaliwa au kunyonyeshwa na mama mwenye maambukizi ya VVU?	☐ Ndiyo ☐ Hapana
Maswali yanayohu watoto/vijana wa umri 0-19 wakike na wakiume		
12	Je, mtoto amewahi kulazwa hospitali?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu

13	Je, mtoto ana magonjwa ya ngozi yanayojirudia mara kwa mara?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
14	Je, mtoto amekuwa na afya isiyoridhisha ndani ya miezi mitatu iliyopita?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
15	Je, mtoto amewahi kuwa na kikohozi kwa mwezi mmoja au zaidi??	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
16	Je, mtoto au mwanakaya yeyote amewahi kutumia dawa za kifua kikuu?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
17	Je, mtoto wa miaka 0-5 ana dalili za ukuaji hafifu?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
Maswali yanayohusu vijana wa kike na kiume kati ya miaka 10-19		
18	Je, kijana anajihusisha na ngono?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
19	Je, kijana ana mtoto wa kumzaa?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu
Swali linalohusu vijana wa kike wa umri wa 10-19		
20	Je, kijana wa kike ni mjamzito?	☐ Ndiyo ☐ Hapana/Sijui/Sitaki kujibu

Kama maswali namba 3-20 umeweka alama ya vema kwenye "Hapana" au "Sijui/Sitaki", ishia hapa na usitoe rufaa kwenda kwenye huduma za upimaji wa VVU. Kama swali moja au zaidi umeweka alama ya vema kwenye "Ndiyo" nenda sehemu D : Toa rufaa kwaajili ya huduma za upimaji.

Sehemu C: Hali ya ufuasi wa dawa (Kwa watoto na vijana wenye maambukizi ya VVU tu)

Kipengele namba 3 : Hoji mzazi/mlezi na mtoto/kijana		
Mfahamisha mteja kuwa maswali nyeti yanaweza kuulizwa na anaweza kukataa kujibu maswali hayo.		
Na	Vihatarishi	Weka alama moja ya vema
Uanzishaji wa dawa za VVU		
21	Je, mtoto amejiumba na huduma za kliniki ya wanaoishi na VVU?	☐ Ndiyo ☐ Hapana → nenda sehemu D
22	Je, mtoto ameanza dawa za kufubaza VVU?	☐ Ndiyo ☐ Hapana → nenda sehemu D
Ufuasi wa dawa na uwekaji wazi wa hali ya maambukizi		
23	Je, mtoto amekuwa mfuasi wa dawa mzuri ndani ya <u>mwezi moja</u> uliopita? (tumia taarifa hizi chini hapa) Anakunywa dawa mara moja kwa siku: Amekosa kunywa dawa mara 0-1 → mfuasi mzuri wa dawa Amekosa kunywa dawa mara 2 au zaidi → sio mfuasi mzuri wa dawa Anakunywa dawa mara mbili kwa siku: Amekosa kunywa dawa mara 0-3 → mfuasi mzuri wa dawa Amekosa kunywa dawa mara 4 au zaidi → sio mfuasi mzuri wa dawa	☐ Ndiyo ☐ Hapana
24	Je, mtoto amehudhuria klinik ya watu waishio na VVU ipasavyo ndani ya miezi sita iliyopita?	☐ Ndiyo ☐ Hapana
25	Kama mtoto ana miaka 8 au zaidi, je anafahamu hali yake ya maambukizi ya VVU?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Haihusiki
Kufubaa kwa virusi		
26	Je, mtoto amepimwa kiwango cha CD4 ndani ya miezi sita iliyopita?	☐ Ndiyo ☐ Hapana
27	Kwa mtoto aliye kwenye dawa (ART) kwa miezi sita au zaidi, Je, mtoto amepima wingi wa virusi (viral load) ndani ya miezi kumi na miwili iliyopita?	☐ Ndiyo ☐ Hapana ☐ Haihusiki

Kama umeweka vema kwenye Hapana kwenye moja ya maswali haya 21-27 nenda sehemu D na utoe rufaa.

Sehemu D: Toa rufaa

Toa rufaa kulingana na haya:

- Kama maswali namba 3-20 umeweka alama ya vema kwenye "Ndiyo" → Toa rufaa
- Kama maswali namba 21-27 umeweka alama ya vema kwenye "Hapana" → Toa rufaa

☐ Ndiyo, rufaa imetolewa. ☐ Hapana, rufaa imekataliwa.

Kama rufaa imetolewa, jaza namba ya rufaa hapa _____ na tarehe ya kutolewa rufaa _____

Kitini Cha 17b: Mwongozo wa Ujazaji wa Dodoso la Tahmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa Watoto na Vijana (0-19)

Mwongozo wa Ujazaji wa Dodoso la Tahmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa Watoto na Vijana (umri 0-19)

Maelekezo kwa LCWs/CCWs: Dodoso hili litajazwa mara mbili kwa mwaka. Jaza dodoso moja kwa kila mtoto/kijana.

Yahusu: Mwongozo huu unaeleza jinsi ya kutumia Dodoso la Tahmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kwa watoto na vijana waliosajiliwa kwenye mradi wa USAID Kizazi Kipya

Kwa nini: Ni muhimu dodoso hili kuendeshwa vizuri, na kwa usahihi katika maeneo yote ya mradi.

Lini: Mwongozo huu utatumika mwaka 2017 na unaweza ukahuishwa mwaka 2018.

Wahusika: Watumiaji wa kwanza wa mwongozo huu ni, wahudumu wa kujitolea LCWs/CCWs) wa mradi wa USAID Kizazi Kipya. Mwongozo huu pia unaweza kutumiwa nawafanyakazi wa Pact, CSO na wafanya kazi wa Serikali.

Tafsiri:

- **Mzazi/Mlezi:** Ni mtu yeyote yule aliye na wajibuwa kumlea na kumtunza mtoto.
- **Mtoto:** Mtu yeyote aliye na umri chini ya miaka 18.
- **Kijana:** Kwa tafsiri ya mradi huu, ni mtu yeyote ambaye ana umri wa miaka 10-19.

Maelezo kwa LCWs/CCWs namna ya kujaza dodoso hili:

Dodoso hili lina maswali 27 ambayo yamegawanywa kwenye makundi i makubwa manne.

- **Sehemu A:** Sehemu hii ina maswali yanayolenga taarifa za watu na hali ya maambukizi ya VVU.
- **Sehemu B:** Sehemu hii inahusu watoto/vijana wasio na maambukizi/ wasiojua hali zao za maambukizi. Sehemu hii inalenga kubaini watoto/vijana walio katika hatari ya kuambukizwa VVU, hivyo watatakiwa kupewa rufaa kwenda kupima VVU
- **Sehemu C:** Sehemu hii inahusu watoto/vijana wenye maambukizi ya VVU. Sehemu hii inalenga kubaini huduma mbalimbali zinazohitajika.
- **Sehemu D:** Sehemu hii inalenga kufuatilia rufaa zilizotolewa zinazohusu VVU.

Dodoso hili litachukua takribani dakika 30 kujaza.

Sehemu A: Hali ya maambukizi ya VVU – jaza kwa kila mtoto na kijana.

Maswali		Maelekezo
Namba ya utambulisho		Ingiza namba ya utambulisho ya mlezi. Kila mtoto/kijana ana namba maalumu ya utambulisho, namba ya utambulisho ina tarakimu nane na iko katika muundo huu: Mkoa/Wilaya/mlezi/12345678.
Jina kamili la mtoto/kijana		Ingiza Jina kamili la mtoto/kijana. Jina linatakiwa kuwa katika mfumo wa majina matatu : Jina la kwanza, la kati na la ukoo.
Umri wa mtoto/kijana		Andika umri (kwa miaka) ya mtoto/kijana.
Jinsi ya mtoto/kijana		Weka alama ya vema kwenye jinsi ya mtoto/kijana.
Tarehe		Tarehe ambayo Dodoso la Tahmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu lilifanyika. Muundo ni siku, mwezi, mwaka. Iwapo tarehe ni kati ya 1-9, anza kwa kuandika 0. Kwa mfano kama mahojiano yalifanyika tareh 5 January 2017, andika hivi 05-01-2017.
Jina la LCW/CCW		Ingiza jina lako kamili (LCW/CCW) wewe unayejaza dodoso hili. Jina liwe katika mfumo wa jina la kwanza, jina la kati na jina la ukoo.
Vihatarishi		
Maswali		Maelezo
1	Je mtoto au kijana amewahi kupima VVU?	Kupima VVU kunamaanisha kuchukua sampuli ya damu na kuangalia kwa kutumia kipimo maaluma cha uchunguzi dhidi ya virusi vya ukimwi. Kupima uwepo wa virusi vya ukimwi kwenye damu. Kabla ya kuuliza swali hili mueleze mzazi/mlezi kuwa swali hili ni swali nyeti na anaweza kukataa kujibu.
2	Kama mtoto/kijana amewahi kupima VVU: Je, majibu yalikuwaje?	Swali hili linalenga kufahamu majibu ya vipimo vya VVU. Majibu ya vipimo vya VVU yanawezaz kuwa ya aina tatu: 1. Kuwa na mambukizi 2. Kutokuwa na maambukizi 3. Majibu tata (majibu tata ni majibu ambayo vipimo vilivyotumika vimeshindwa kusema kama mtu huyu ana maambukizi au la, hivyo basi katika hali hii, vipimo hurudiwa baada ya wiki mbili mpaka nne). Kabla ya kuuliza swali hili, mwambie mzazi/mlezi kuwa swali hili ni swali nyeti.

Sehemu B: Hali ya maambukizi – Jaza sehemu hii kwa mtoto au kijana ambaye hana maambukizi ya VVU, au hajapima hali ya maambukizi kwa zaidi ya miezi sita au hali yake ya maambukizi haifahamiki.

Kipengele cha kwanza: Hoji mzazi/mlezi na mtoto/kijana		
Mueleze mlegwa kuwa anaweza kuulizwa maswali nyeti, na anaweza pia kukataa kujibu maswali hayo. Kwa swali la 3-10 jaza kulingana na taarifa utakazopewa.		
Na	Maswali	Maelekezo
3	Je, mtoto anaishi kwenye kaya ambayo mkuu wa kaya ni mtoto?	Mtoto anatafsiriwa kama mtu mwenye umri chini ya miaka 18. Swali hili linalenga kutambua mtoto ambaye anaishi kwenye kaya ambayo mkuu wa kaya ni mtoto pia. Muulize mtoto au mzazi/mlezi kama mtoto huyu anaishi kwenye kaya ambayo mkuu wa kaya ni mtoto. Kama mkuu wa kaya ni mtoto pia mjazie fomu hii.

4	Je, mtoto anaishi na mzazi/mlezi anayeumwa sana/ mzee asiyeweza kutimiza mahitaji ya msingi ya mtoto?	Swali hili linalenga kutambua mzazi/mlezi ambaye anauma sana au ni mzee na hawezi kutimiza mahitaji ya msingi ya mtoto. Mzazi/mlezi anayeumwa sana ni yule mwenye ugonjwa wowote kwa zaidi ya miezi mitatu na umemuathiri kimwili, kihisia, kiakili, kikazi, kijamii au kidini. Vile vile mzazi/mlezi anakuwa hawezi kufanya mwenyewe mambo mawili kati ya haya: kula, kwenda msalani, kutembea, kuoga au kuvaa. Mlezi mzee, ni yule aliye na umri wa miaka 60 au zaidi. Mahitaji ya msingi ya mtoto ni elimu, afya, chakula, makazi, huduma za VVU, huduma za makuzi kwa malezi, msaada wa hisia na ulinzi. Muulize mtoto au mzazi/mlezi kama mtoto anaishi na mzazi/mlezi anayeumwa sana/mzee asiyeweza kutimiza mahitaji ya msingi ya mtoto.
5	Je, mtoto anaishi/ anafanya kazi mitaani au migodini ?	Swali hili linalenga kutambua mtoto anayetumia muda wake mwingi au wote mitaani. Pia swali hili linalenga kutambua mtoto anayefanya kazi migodini. Muulize mtoto au mzazi/mlezi kama mtoto anaishi na kufanya kazi mitaani au kwenye migodi.
6	Je, mtoto ana utapiamlo?	Swali hili linalenga kutambua mtoto mwenye utapiamlo kwa kutumia utepe wa kupima mzunguko wa sehemu ya kati ya mkono (MUAC). Tumia tepe ya MUAC kupima hali ya lishe.
7	Je, mzazi/wazazi wa mtoto wamefariki?	Swali hili linalenga kubaini kama mzazi mmoja au wote wamefariki dunia. Pitia jalada la mtoto/kijana. Muulize mtoto au mzazi/mlezi kama mzazi/wazazi wa mtoto wamefariki.
8	Je, mwanakaya mmoja au zaidi anamaambukizi ya VVU (mfano. Mlezi, mzazi, mtoto)?	Swali hili linalenga kubaini kama kuna mwanakaya yoyote anayeishi na maambukizi ya VVU. Mambukizi ya VVU: mtu kupimwa na kugundulika anaishi na VVU. Muulize mtoto au mzazi/mlezi kama mwanakaya mmoja au zaidi anamaambukizi ya VVU (mfano. Mlezi, mzazi, mtoto).
9	Je, mtoto amewahi kufanyiwa/anafanyiwa ukatili wa kijinsia?	Swali hili linalenga kubaini kama mtoto anayefanyiwa au yuko katika hatari ya kufanyiwa ukatili wa kijinsia. • Ukatili wa mtoto: Ukatili wa mtoto unahusisha ukatili wa kimwili, kihisia na kingono. • Ukatili wa kimwili: Ukatili wa kimwili ni pamoja na kupigwa, kuchomwa moto, kuchapwa, kutishiwa kwa vitu vikali kama bunduki, bastola au kisu. • Ukatili wa kihisia: Ukatili wa kihisia ni pamoja na kumfanya mtoto kujisikia kutopendwa, kutothaminiwa, kutishiwa au kuwa katika hali ya hatari. • Ukatili wa kingono: Ukatili wa kingono ni pamoja na kumhusisha mtoto katika shuguli mbalimbali za kingono hata kama mtoto ameridhia. Muulize mtoto au mzazi/mlezi AU tazama mazingira kama mtoto amewahi kufanyiwa/anafanyiwa ukatili wa kijinsia.
10	Je, mlezi wa mtoto anafanya biashara ya ngono au	Swali hili linalenga kutambua mtoto ambaye mzazi wake anafanya biashara ya ngono au anatumia madawa ya kulevya.

	anatumia madawa ya kulevya?	Mtumiaji wa madawa ya kulevya: Ni mtu yeyote anayetumia dawa zinazolevya na hajaandikiwa na daktari, au anayetumia dawa zilizokatazwa kwa matumzi yake binafsi. Mfanyabiashara ya ngono: ni mtu yeyote anayefanya ngono kwa ujira wa fedha au bidhaa nyingine. Muulize mtoto au mzazi/mlezi AU tazama mazingira kama mlezi wa mtoto anafanya biashara ya ngono au anatumia madawa ya kulevya. Baada ya kujaza Kipengele hiki cha kwanza hapo juu, endelea na Kipengele cha pili swali la 11-20.

Kipengele cha pili : Kipengele hiki kinamaswali namba 11-20, kabla ya kuuliza maswali mueleze mlegwa kuwa anaweza kuulizwa maswali nyeti, na anaweza pia kukataa kujibu maswali hayo endapo hajisikii kujibu.		
Na	Maswali	Maelezo
Sehemu ya kwanza ya kipengele namba 2 inahusisha maswali kwa ajili ya watoto/vijana miaka 0-19 wakiume na wakike		
11	Mtoto ana umri wa wiki sita na zaidi, na amezaliwa au kunyonyeshwa na mama mwenye maambukizi ya VVU?	Uliza mzazi/mlezi swali hili, linalenga mtoto ambaye amezaliwa na mama mwenye maambukizi ya VVU, au ananyonyeshwa na mama mwenye maambukizi ya VVU. Swali hili ni kwa ajili tu ya watoto waliozaliwa au kunyonyeshwa na mama mwenye maambukizi ya VVU.
Maswali yanayohusu watoto/vijana wa umri 0-19 wakike na wakiume		
12	Je, mtoto amewahi kulazwa hospitali ?	Swali hili linalenga kutambua mtoto ambaye katika maisha yake amewahi kulazwa hospitali. Muulize mtoto au mzazi/mlezi kama mtoto amewahi kulala japo usiku mmoja hospitali kwa sababu ya kuumwa. Weka alama ya vema kweye Ndiyo au hapana kulingana na majibu ya mtoto/kijana/mlezi
13	Je, mtoto ana magonjwa ya ngozi ya kujirudia ?	Swali hili linalenga kutambua mtoto ambaye amesumbuliwa na magonjwa ya ngozi mara kwa mara. Magonjwa ya ngozi ya mara kwa mara : • Uvimbe wenye rangi nyekundu au nyeupe • Vipele, vinavyouma, kuchomachoma au kuwasha • Ngozi ngumu au yenye magamba • Ngozi inayobanduka • Vidonda • Ngozi kavu sana na iliyopasuka pasuka • Ngozi yenye mabaka Uliza na tazama kama kuna dalili yoyote ya magonjwa yaliyotajwa hapo juu. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au hapana/sijui/sitaki kujibu kulingana na namna ulivyoona au majibu ya mzazi/mlezi/kijana/mtoto.

14	Je, mtoto amekuwa na afya isiyoridhisha ndani ya miezi mitatu iliyopita?	Swali linalenga kutambua mtoto mwenye afya isiyoridhisha ndani ya kipindi cha miezi mitatu iliyopita. Afya isiyoridhisha ni kuwa na moja wapo ya magonjwa tajwa hapo chini kwa zaidi ya siku saba ndani ya miezi mitatu iliyopita: • Kukohoa na mafua • Kuumwa maskio • Kuharisha • kutapika • Homa • Vipele kwenye ngozi • Minyoo • Mafindofindo • Tetekuanga • Surua LCW/CCW aulize maswali ya kudadisi juu ya hali ya afya ya mtoto/kijana. Mkumbushe mzazi/mlezi/mtoto tarehe ambayo itamsaidia mlezi kukumbuka taarifa za miezi mitatu iliyopita. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au Hapana/sijui/sitai kujibu kulingana na namna ulivyoona au majibu ya mzazi/mlezi/kijana/mtoto
15	Je, mtoto amewahi kuwa na kikohozi kwa mwezi mmoja au zaidi?	Swali hili linalenga kutambua mtoto ambaye amewahi au anasumbuliwa na kikohozi (anakohoa) kwa mwezi mmoja au zaidi. Muulize mzazi/mtoto kama amewahi au anasumbuliwa na kikohozi (anakohoa) kwa mwezi mmoja au zaidi katika kipidnicha maisha yake. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au hapana/sijui/sitaki kujibu kulingana na majibu ya mzazi/mlezi/kijana/mtoto.
16	Je, mtoto au mwanakaya yeyote amewahi kutumia dawa za kifua kikuu?	Swali hili linalenga kutambua mtoto/kijana/mzazi/mlezi ambaye amewahi kutumia dawa za kutibu kifua kikuu (kama amewahi kuwekwa kwenye dawa kwaajili ya matibabu ya ugonjwa wa kifua kikuu). Muulize mtoto/kijana/mzazi/mlezi kama amewahi au anatumia dawa za matibabu ya ugonjwa wa kifua kikuu. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au hapana/sijui/sitaki kujibu kulingana na majibu ya mzazi/mlezi/kijana/mtoto.
17	Je, mtoto ana dalili za ukuaji hafifu?	Swali hili linalenga kutambua mtoto wa umri wa miaka 0-5 kama ana dalili za ukuaji hafifu. Muulize mzazi/mlezi kama mtoto amechelewa kufanya moja kati ya haya kulingana na umri wake: • Kuona • Kukaza shingo • Kutambaa • Kusimama

		• kutembea • Kukimbia • kuongea • Kuongezeka uzito • Kutambua watu na vitu Weka alama ya vema kwenye ndiyo au hapana/sijui/sitaki kujibu kulingana na majibu ya mzazi/mlezi/kijana
Sehemu ya pili ya kipengele namba 2: Maswali yanayohusu vijana wa kike na kiume kati ya miaka 10-19		
18	Je, kijana anajihusisha na ngono?	Swali hili linalenga kutambua kijana wa kike au wa kiume ambaye ameanza kufanya ngono (kujamiiiana). Kuwa muangalifu na swali hili. Hakikisha mazingira yanaruhusu kijana kuzungumza maswala ya siri na anaweza kujieleza. • Uliza kama kijana ana mpenzi • Uliza kama kijana ameshawahi kuona kondomu • Uliza kama kijana amewahi kutumia kondom • Kama hajawahi, uliza kwanini hajawahi kutumia kondom Kutokana na majibu ya maswali hapo juu, fanya tathmini na ujibu swali la kama kijana anajihusisha na ngono. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au hapana/sijui/sitaki kujibu kulingana na majibu ya kijana.
19	Je, kijana ana mtoto wa kumzaa?	Swali hili linalenga kutambua kijana ambaye tayari ana mtoto wa kumzaa. Kuwa muangalifu na swali hili. Ni swali nyeti. Muulize mzazi kama kijana ana mtoto wa kumzaa mwenyewe au muulize kijana kama ana mtoto wa kumzaa. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au hapana/sijui/sitaki kujibu kulingana na majibu ya kijana/mzazi/mlezi
Sehemu ya 3 ya kipengele namba 2 : Swali linalohusu vijana wa kike wa umri wa 10-19		
20	Je, kijana wa kike ni mjamzito ?	Swali hili linalenga kutambua kijana ambaye ni mjamzito. Usiulize swali hili, tazama tu dalili (tumbo kuwa kubwa, kutema kila wakati) kama kijana wa kike ana dalili za kuwa mjamzito. Weka alama ya vema kwenye ndiyo au Hapana/Sijui/sitaki kujibu kulingana na dalili ulizoziona.

Kama maswali namba 3-20 umeweka vema kwenye “Hapana” au “Sijui/Sitaki”, ishia hapa na usitoe rufaa kwenda kweye huduma za upimaji wa VVU. Kama swali moja au zaidi umeweka vema kwenye “Ndiyo” nenda sehemu D : Toa rufaa.

Sehemu C : Hali ya ufuasi wa dawa (Kwa watoto na vijana wenye maambukizi ya VVU tu)

Hoji mzazi/mlezi na mtoto/kijana		
Mfahamishe mteja kuwa maswali nyeti yanaweza kuulizwa na anaweza kukataa kujibu maswali hayo.		
Na	Maswali	Maelezo
Uanzishaji wa dawa		

21	Je, mtoto ameziunga na huduma za kliniki ya wanaoishi na VVU?	Swali hili linalenga kutambua kama mtoto anapata huduma katika kliniki za watu wanaoishi na VVU (CTC). Muulize mzazi/mlezi kama mtoto anapata huduma ya kliniki ya watu wanaoishi na VVU (muombe akuonyeshe kadi ya CTC-1 kwa uhakiki) Weka alama ya vema kweye Ndiyo au Hapana kulingana na majibu ya CTC-1 na majibu ya mzazi/mlezi.
22	Je, mtoto ameanza dawa za kufubaza VVU?	Swali hili linalenga kutambua kama mtoto ameanza dawa za kufubaza VVU. Muulize mzazi/mlezi kama mtoto ameanza dawa za kufubaza VVU (ARV). Omba kuona kadi ya CTC-1 na tazama kama dawa za ARV zimeandikwa kwenya kadi. Weka alama ya vema kweye Ndiyo au Hapana kulingana na majibu ya CTC-1 na majibu ya mzazi/mlezi.
Ufuasi wa dawa na uwekaji wazi wa hali ya maabukizi		
23	Je, mtoto amekuwa mfuasi mzuri wa dawa ndani ya <u>mwezi moja</u> uliopita? (tumia taarifa za hapa chini) <u>Anakunywa dawa mara moja kwa siku:</u> Amekosa kunywa dawa mara 0-1 → mfuasi mzuri wa dawa Amekosa kunywa dawa mara 2 au zaidi → sio mfuasi mzuri wa dawa <u>Anakunywa dawa mara mbili kwa siku:</u> Amekosa kunywa dawa mara 0-3 → mfuasi mzuri wa dawa Amekosa kunywa dawa mara 4 au zaidi → sio mfuasi mzuri wa dawa	Ufuasi mzuri wa dawa ni kunywa dawa kwa aslimia 95 ya dawa ulizoandikwa kunywa kwa kipindi husika. Swali hili linalenga kutathmini ufuasi wa dawa kwa kipindi cha mwezi mmoja uliopita Hatua za kuuliza swali hili: • Muulize mzazi/mlezi, mtoto anakunywa dawa mara ngapi kwa siku? • Kisha muulize mzazi/mlezi, ni mara ngapi mtoto hakunywa dawa kama ilivyopaswa ndani ya siku 30 zilizopita? Tumia taarifa hizi kujibu swali kama mtoto ana ufuasi mzuri wa dawa au sio mfuasi mzuri wa dawa: <u>Ufuasi mzuri wa dawa:</u> • Anakunywa dawa mara moja kwa siku – amekosa kunywa dawa mara 0-1. • Anakunywa dawa mara mbili kwa siku – amekosa kunywa dawa mara 0-3 <u>Sio mfuasi mzuri wa dawa:</u> • Anakunywa dawa mara moja kwa siku – amekosa kunywa dawa mara 2 au zaidi. • Anakunywa dawa mara mbili kwa siku – amekosa kunywa dawa mara 4 au zaidi Weka alama ya vema kweye Ndiyo au Hapana kulingana na majibu ya mzazi/mlezi.
24	Je, mtoto amehudhuria kliniki ya watu wanaoishi na VVU ipasavyo ndani ya miezi sita iliyopita?	Swali hili linalenga kutambua kama mtoto anakwenda katika kliniki ya watu wanaoishi na VVU (CTC) kama alivyopangiwa tarehe za kwenda kwa kipindi chote cha miezi sita iliyopita. Omba kuona kadi ya CTC-1 and tazama kama amekuwa akihudhuria kliniki kama alivyopangiwa. Kama hakwenda ndani ya siku tatu toka tarehe aliyopangiwa tutasema amekosa siku aliyopangiwa. Pia muulize mzazi/mlezi swali hili. Weka alama ya vema kweye Ndiyo au Hapana kulingana na majibu ya CTC-1 na majibu ya mzazi/mlezi.

25	Kama mtoto ana miaka 8 au zaidi, je anafahamu hali yake ya maambukizi ya VVU?	Swali hili linalenga kutambua kama mtoto anafahamu hali yake ya maambukizi. Muulize mzazi/mlezi kama mtoto ameambiwa kinagaubaga juu ya hali yake ya maambukizi ya VVU. Weka alama ya vema kweye Ndiyo au Hapana kulingana na majibu ya mzazi/mlezi
Kufubaa kwa virusi		
26	Je, mtoto amepimwa kiwango cha CD4 ndani ya miezi sita iliyopita?	Swali hili linalenga kutambua kama mtoto amepimwa wingi wa kinga ya mwili (CD4) ndani ya miezi sita iliyopita. Muulize mzazi/mlezi kama mtoto amepimwa CD4. Omba pia kuona kadi ya mtoto ya CTC-1 na angalia kama majibu ya CD4 yameandikwa kwenye kadi hiyo. Weka alama ya vema kweye Ndiyo au Hapana kulingana na majibu ya CTC-1 na majibu ya mzazi/mlezi.
27	Kwa mtoto aliye kwenye dawa (ART) kwa miezi sita au zaidi, Je, mtoto amepima wingi wa virusi (viral load) ndani ya miezi kumi na miwili iliyopita?	Swali hili linalenga kutambua watoto walio kwenye dawa (ART) kwa kipindi cha miezi sita au zaidi na wamepima wingi wa virusi mwilini (viral load) ndani ya miezi kumi na miwili iliyopita. Muulize mzazi/mlezi kama mtoto amepima wingi wa virusi mwilini ndani ya miezi kumi na miwili iliyopita. Omba kuona kadi ya mtoto ya CTC-1 na angalia kama majibu ya wingi wa virusi mwili yameandikwa kwenye kadi hiyo. Weka alama ya vema kwenye “Ndiyo” au “Hapana” kulingana na majibu ya CTC-1 na majibu ya mzazi/mlezi. Weka alama ya vema kwenye “Haihusiki” kama mtoto yuko kwenye dawa chini ya kipindi cha miezi sita.

Sehemu D: Toa rufaa

Kabla ya kutoa rufaa mhakikishie mteja kuwa huduma atakazokwenda kupewa hospitalini zitazingatia haya yafuatayo:

- Usiri
- Uhakika, ushauri na taarifa za kutosha juu ya VVU na Ukimwi
- Kanuni stahiki za afya
- Kuunganishwa na huduma nyingine pale inapostahili

Chagua kituo cha huduma ya afya ambacho kinatoa huduma husika na kipo karibu na mteja unayempa rufaa. Toa rufaa na jaza kwenye Dodoso la Tahmini ya VVU, Huduma na Ufuasi wa Matibabu kuwa rufaa imetolewa. Toa rufaa kulingana na haya:

- Kama maswali namba 3-20 umeweka alama ya vema kwenye “Ndiyo” → Toa rufaa
- Kama maswali namba 21-27 umeweka alama ya vema kwenye “Hapana” → Toa rufaa

☐ Ndiyo, rufaa imetolewa. ☐ Hapana, rufaa imekataliwa.

Kama rufaa imetolewa, jaza namba ya rufaa hapa _____ na tarehe ya kutolewa rufaa _____

Mada ya 3: Usaili/Kusajili Shauri la Huduma

Malengo ya kujifunza mada ya 3

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

- Kutumia vigezo vya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto wakati wa kufungua shauri la huduma

Muda: Saa 1 na dakika 35

Vitini:

Kitini cha 18: Visa mafunzo muhimu – Usaili/Usajili

Maendeleo ya Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji aeleze malengo ya mada	Dakika 5	Muhadhara	Bango kitita lililoandikwa malengo ya mafunzo
Hatua ya 2: Kazi ya kikundi kuhusu Visa mafunzo muhimu kuhusu shauri la huduma. Wagawe washiriki katika vikundi vidogo vitatu na kuwagawia kitini namba 18 (Visa mafunzo muhimu – Usaili/Usajili) na fomu nyingine ya usaili. Elezea kwamba hili ni shauri la huduma ambalo watakuwa wanalishughulikia kwa kufuata mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya Watoto, kama wanaamua kufungua shauri la huduma kwa niaba ya mtoto. Waeleze washiriki watumie dakika 20 kusoma visa mafunzo walivyopewa kwenye makundi na kujaza fomu za usahili kuhusu shauri la huduma, na kuamua kama kuna sababu ya “kufungua” shauri la huduma kutokana na mazingira ya mtoto walienaye.	Dakika 20	Kazi za vikundi vidogo vidogo	Kitini cha 14a – Fomu ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya; Kitini cha 16: Visa mafunzo muhimu vya Mashauri ya Watoto.

Hatua ya 3: Majadiliano ya wote kuhusu visa mafunzo muhimu. Baada ya vikundi kupata fursa ya kumaliza mashauri yao ya huduma, endesha mjadala kuhusu maamuzi yao. Rudia kila kisa mafunzo, halafu jadili kwa haraka baada ya kila kisa kuwasilishwa. Anza na Kito, halafu Sinikiwe, halafu Shele. (Zingatia: Majibu yataonekana kama sehemu ya Visa Mafunzo hapo juu). Uliza: • Je, ungefungua faili la shauri la huduma kuhusu huyu mtoto? • Kama jibu ndiyo kwa nini/Kama hapana kwa nini? • Miundo au watoa huduma gani ungependa watambue Mashauri ya Watoto kama haya? Kazia tofauti zilizopo kwa mashauri ya huduma ya ulinzi na ustawi, na wazo la kuchukua hatua za haraka wakati mtoto yupo hatarini. MWONGOZO WA MWEZESHAJI KUHUSU VISA MAFUNZO MUHIMU - USAILI WA KITO 1. Ungeifanya hadithi ya Kito kama Shauri? Ndio. 2. Kama ndio, kwa nini? Na kama hapana kwa nini? Ndio. Mara nyingi hufungiwa ndani ya nyumba; Analia muda wote, anaonekana kama mpweke muda wote, ametelekezwa. 3. Kama umeamua kwamba hili ni shauri la huduma, ipi itakuwa hatua yako inayofuata? Mtathmini mtoto. Mtembelee mama. 4. Miundo au watoa huduma gani ungependa watambue Mashauri ya Watoto kama haya ya kito? Viongozi wa vijiji, Wajumbe wa KWWKMH, Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto za Wilaya, na nyingine. MWONGOZO WA MWEZESHAJI KUHUSU VISA MAFUNZO MUHIMU - USAILI WA SHOLE 1. Kama Msimamizi wa Mashauri ya Watoto, ungeifanya taarifa hii kama shauri la huduma? Ndiyo. 2. Kama ndiyo, kwa nini? Na kama hapana, kwa nini? Kama kuna sababu ya mwalimu kuwa na wasiwasi, Msimamizi wa Mashauri achimbe kwa kina kujua kama ni kweli lipo tatizo. Mabadiliko ya tabia ya mtoto yanaweza kutokana na sabab	Dakika 45	Majadiliano ya wote	Kitini cha 14a – Fomu ya Usajili wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na Kaya; Kitini cha 16: Visa mafunzo muhimu vya Mashauri ya Watoto.

3. u nyingi lakini ni vyema kuzichunguza. 4. Kama umeamua kuwa ni shauri la huduma, hatua gani utachukua? Kwenda shule, kuongea na mwalimu, kuongea na msichana, na kuongea na marafiki wa msichana. 5. Miundo au watoa huduma gani ungependa watambue Mashauri ya Watoto kama haya ya Shole? Viongozi wa vijiji, Wajumbe wa KWWWKM, Kamati za Ulinzi za Wanawake n na Watoto za Wilaya, na nyingine. MWONGOZO WA MWEZESHAJI KUHUSU VISA MAFUNZO MUHIMU - USAILI WA SINIKIWE. 1. Je, ungeifanya hii hadithi ya Sinikiwe kuwa shauri la huduma? Ndiyo. 2. Kama ndiyo, kwa nini? kama hapana. Kwa nini? Kutokana na maelezo ya jirani, Sinikiwe ni Yatima aliyefiwa na mama, amedumaa, anavipele mdomoni. Baada ya kusikia mama anaweza kuwa alifariki kwa UKIMWI, inawezekana kwamba Sinikiwe ana uambukize wa VVU. 3. Kama unaamua ni shauri la huduma, utafanya nini kuanzia hapo? Sajili shauri, Jaza fomu ya Usaili. (Mwisho wa mwezi, peleke fomu zote za usaili kwa Msimamizi wa Kata ambaye atazipeleka kwa Afisa Ustawi wa Wilaya.) 4. Miundo au watoa huduma gani ungependa watambue Mashauri ya Watoto kama haya ya Sinikiwe? Wafanyakazi wa kituo cha afya, Wasimamizi wa Afya Ngazi ya Jamii na Wasimamizi wa Afya Nyumbani, watoa hudumu wa kujitolea nyumbani Hawa watoa huduma watoe rufaa kwa ridhaa ya walezi/mtoto hasa kama ni suala la usiri.			
Hatua ya 4: Waeleze washiriki kuhusu wazo la kuomba ridhaa mwishoni mwa hatua ya Usaili. Rudi kwenye tafsiri ya kanuni za usimamizi wa Mashauri ya watoto, “Ridhaa” na “Kukubaliana.” Uliza: • Nini maana ya Ridhaa? • Nini maana ya kukubaliana? • Kuna tofauti gani kati ya ridhaa na kukubaliana? • Wakati gani mzuri wa kupata ridhaa kutoka kwa mlezi? • Kwa kuzingatia unachojua kuhusu mlezi/walezi katika kisa mafunzo chako. Je, ungeweza kupata ridhaa? Ungefanya nini kama haingewezekana? • Njia gani zuri ya kupata ridhaa kwa mtoto? Sisitiza inavyotakiwa: • Mara Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anapoamua kufanya tathmini, ni vizuri zaidi kupata ridhaa na kupatana mwisho wa hatua ya usaili, Hii inamfanya Msimamizi wa Mashauri aanze kufanya mchakato wa tathmini kwa kujenga uhusiano kuliko kuanza na kuomba ridhaa halafu ndipo kuomba ridhaa.	Dakika 15	Maswali na Majibu	Hakuna

Hatua ya 5: Rudia mambo muhimu katika kipindi. • Utambuzi na usaili ni hatua za mwanzo katika mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya Watoto. • Kufungua shauri la huduma maana yake hali ya mtoto inahitaji tathmini zaidi. Msimamizi wa Mashauri ya Watoto atatengeneza mpango wa huduma ambao atautekeleza na kuufuatilia. • Muhudumu wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anatumia vigezo kuamua kama ulinzi au ustawi wa mtoto upo hatarini.	Dakika 10	Muhadhara	Hakuna

Kitini cha 18: Kisa Mafunzo Muhimu (Usaili/Usajili)

Kisa mafunzo muhimu cha Kito: Utambuzi/Usajili/Usaili

Umepata taarifa kwamba katika kijiji chako kuna mvulana wa umri wa miaka 7 ambaye muda wote anakaa nyumbani. Hata hivyo, wakati mama yake akiondoka nyumbani hufunga mlango na kumuacha peke yake. Muda wote analia.

Maswali:

1. Ungeichukulia/Ungeifanya hadithi ya Kito kama shauri la huduma?
2. Kama ndiyo, kwa nini? Na kama hapana, kwa nini?
3. Kama umeamua hili ni shauri la huduma utachukua hatua gani?
4. Kwenye Miundo au watoa huduma gani ambako waweza kutambua Mashauri ya Watoto kama haya ya kito?

Kisa Mafunzo Muhimu cha Sinikiwe: Utambuzi/Usajili/Usaili

Majirani walioguswa wamekujulisha kuhusu Sinikiwe, Mtoto wa kike wa umri wa miaka 9 ambaye anakaa na baba yake aitwaye Robert na anaonekana amedumaa na mwenye utapiamlo, na ana vipele mdomoni. Inasemekana kwamba mama yake, aliyefariki miaka 2 iliyopita, alikuwa muathirika wa UKIMWI.

Maswali:

1. Ungeichukulia/Ungeifanya hadithi ya Sinikiwe kama shauri la huduma?
2. Kama ndiyo, kwa nini? Na kama hapana, kwa nini?
3. Kama umeamua hili ni shauri la huduma utachukua hatua gani?
4. Kwenye miundo au watoa huduma gani ambako waweza kutambua Mashauri ya watoto kama haya ya Sinikiwe?

Kisa Mafunzo Muhimu cha Shole: Utambuzi/Usajili/Usaili

Umepata taarifa kutoka kwa mwalimu shuleni kuhusu mtoto ambaye kuna uwezekano kafanyiwa ukatili:

1. Kama muhudumu wa mashauri ya watoto ngazi ya jamii, ungeifanya taarifa hii kama shauri la huduma?
2. Kama ndiyo, kwa nini? Na kama hapana, kwa nini?
3. Kama umeamua hili ni shauri la huduma utachukua hatua gani?
4. Watoa huduma gani ambao waweza kutambua Mashauri ya Watoto kama haya ya Shole?

Tathmini Binafsi ya Moduli ya 3

Dhumuni la tathmini hii binafsi siyo kupima uelewa, bali ni kupima kujiamini kwa washiriki kuhusu uelewa na stadi zao.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani kidogo	Sikubaliani kabisa
Naweza kuelezea tofauti kati ya utambuzi na usaili katika mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya watoto.					
Naweza kutumia vigezo wakati wa kufungua shauri la huduma.					
Najua jinsi ya kujaza fomu ya usaili.					
Najua jinsi ya kutambua shauri la huduma ambalo linahitaji hatua za haraka.					

MODULI YA 4: TATHMINI

Moduli hii ya 4 inatoa fursa kwa washiriki kujifunza zaidi kuhusu kufanya tathmini, ambayo hii ni hatua ya pili katika mchakato wa uratibu wa Mashauri ya Watoto. Washiriki watafanya kwa vitendo mchakato wa kuhoji, kuonyesha stadi za mawasiliano, na kuzingatia jinsi gani mtoto na familia wanaweza kuwa sehemu ya huduma, kuimarisha stadi za kubaini masuala ya ukatili na VVU vinavyoweza kumuathiri mtoto na familia, na kuzingatia jinsi gani hatua za makuzi ya mtoto zinaweza kuathiri uwezo wake wa kuhusiana na familia pamoja na wanajamii wengine.

Moduli hii imegawanyika katika maeneo saba kama ifuatavyo:

Mada ya 1: Kufanya Tathmini ya Hali Iliyopo ili Kupata Taarifa ya Mtoto na Familia Yake

Mada ya 2: Utaratibu Kuingia Katika Jamii (Dakika 30)

Mada ya 3: Utatuzi wa Migogoro (Dakika 40)

Mada ya 4: Kitini Namba 17 Kufanya Uchunguzi na Stadi za Kuhoji (Saa 1 na Dakika 55): Mambo ya Kuzingatia

- Kitini cha 19: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto
- Kitini cha 20: Vitu vya Kuangalia na Kuuliza wakati wa kutembelea kaya
- Kitini cha 21: Kisa Mafunzo muhimu – Tathmini ya Mahitaji na Uwezo, Sehemu ya Kwanza

Mada 5: Kuonyesha Stadi za Mawasiliano kwa Vitendo (Saa 1 na Dakika 25)

Mada ya 6: Kuchambua Matokeo ya Tathmini (Masaa 2 na Dakika 5)

- Kitini cha 22: Kisa Mafunzo Muhimu – Tathmini ya Mahitaji na Uwezo, Sehemu ya Pili
- Kitini cha 23: Hatua za Makuzi ya Mtoto
- Kitini cha 24: Hatua za Maendeleo ya Vijana Balehe
- Kitini cha 25: Aina za Malezi na Matokeo Yake

Mada ya 7: Mwisho wa Fomu ya Tathmini

- Rejea Kitini cha 19: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto

Mwishoni mwa mada hii washiriki watafanya tathmini binafsi. Pia kuna taarifa za rejea za ziada kwa ajili ya mwezesaji.

Mada ya I: Kufanya Tathmini ya Hali Iliyopo ili Kupata Taarifa ya Mtoto na Familia Yake

Malengo ya mafunzo: Mwisho wa mada hii washiriki wataweza: kuainisha stadi za tathmini na uzoefu walio nao kubainisha masuala makuu mawili katika tathmini (kutembelea wateja majumbani na mahojiano ya kijamii).

Muda: Dakika 25

Kitini: Hakuna

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya I: Mwezeshaji anapaswa kutambulisha malengo ya mada. Katika kipindi hiki watafanyia kazi stadi muhimu zilizo katika mchakato wa Usimamizi wa Mmashauri. Uliza: Tathmini ni nini? (jibu: ukusanyaji wa taarifa, ili kubaini hali halisi ya mtoto na familia) Katika kipindi hiki, washiriki wataimarisha stadi zao katika kutembelea wateja majumbani, kuhakiki taarifa wanazopata kutoka katika vyanzo mbalimbali vya taarifa vilivyopo katika jamii, kufanya mahojiano na wanafamilia ili kupata taarifa mbalimbali zinazomuhusu mtoto. Washiriki watazingatia namna bora ya kujitambulisha katika jamii, na umuhimu wa kuuliza maswali yenye kuleta maana pamoja na kuboresha stadi zao za kufanya uchunguzi. Watazitungia stadi hizi katika mazingira yanayohusisha mashauri ya ulinzi na usalama wa mtoto na mazingira yanayohusisha maambukizi ya VVU.	Dakika 5	Kuwasilisha	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita

Hatua ya 2: Angalia ufahamu wa washiriki kuhusu ukusanyaji wa taarifa na matumizi yake. <u>Ongoza zoezi la bungua bongo kuhusu taarifa zinazomhusu mtoto au mtu mzima katika jamii na wabadilishane uzoefu,</u> (Angalizo: Ili kuweza kuwapa muda washiriki wa kuhusianisha majibu katika kila swali,weka kituo kidogo katikati ya kila swali. Katika zoezi la kufikiria huku wanaweza pia wakafumba macho yao. Katika kukamilisha zoezi hili waelekeze washiriki kufumba macho muda wa kuwauliza maswali haupaswi kuchukua zaidi ya dakika 2-3). Waagize kufanya yafuatayo: Wafumbe macho na wafikirie mazingira (yanayomuhusu mtoto au mtu mzima) ambayo yanawapasa kutafuta taarifa za ziada. Mara wanapofikiria kuhusu mazingira hayo, waulize wanapaswa kufanya nini ili kuweza kupata taarifa hizo: Kwa nini mlikuwa mnakusanya taarifa hizo? Mlikwenda wapi? Ulizungumza na nani? Ulizihakikije taarifa ulizopata? Uliuliza maswali ya aina gani? Ulikuwa unatafuta nini? Ulisikiliza nini? Ulijisikiaje?	Dakika 5	Mwongozo wa Kutafakari	Hakuna
Hatua ya 3: Ongoza mjadala wa kubungua bongo Mara tafakari inapoisha, waambie washiriki wafumbue macho yao na wabadilishane uzoefu katika mjadala. Sisitiza kuhusu uzoefu wa Mwezeshaji wa Mashauri ya Watoto katika kufanya tathmini kwa kutembelea wateja majumbani, jinsi ya kukusanya taarifa katika jamii, kufanya mahojiano, kufanya uchunguzi na kujua rasilimali zinazopatikana katika jamii nk.	Dakika 15	Majadiliano	Hakuna
Hatua ya 4: Washiriki watambue kwamba suala la kutembelea wateja majumbani na suala la kufanya mahojiano ya kijamii ni sehemu ya tathmini. Sisitiza matumizi ya simulizi za washiriki katika hatua iliyopita ili kuelezea vema kwamba tathmini ina sehemu za msingi mbili ambazo ni kutembelea wateja majumbani na kukusanya taarifa kutoka katika jamii anamoishi.	Dakika 5	Kuwasilisha	Hakuna

Mada ya 2: Utaratibu wa Kuingia Katika Jamii

Malengo

Mwisho wa mada hii washiriki wataweza:

- Kuelezea mifano bora inayohusu utaratibu wa kuingia katika jamii

Muda: Dakika 30

Vitini: Hakuna

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Mwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya I: Tambulisha malengo ya mada Utaratibu wa kuingia katika jamii Lengo: Kuelezea umuhimu wa Mwezeshaji Wa Mashauri ya Watoto kujenga mahusiano mazuri na viongozi waliopo katika jamii. Ingawa WMW huchaguliwa kutoka katika jamii, hata hivyo kuna umuhimu wa kujenga mazingira ya kutambua vizuri viongozi, majirani, na familia anazopaswa kuzihudumia. Aidha, anapashwa kufahamu utaratibu wa kuingia katika mazingira hayo kwa uangalifu na heshima. Mwezeshaji aeleze kuhusu mchakato wa kutembelea wateja majumbani ili kupata taarifa za watoto kwamba unahitaji umakini, weledi na kuaminiwa na jamii.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita

Hatua ya 2: Andaa kichekesho/igizo dhima na mwezesaji mwenzio au mshiriki Katika kichekesho onyesha mtoa huduma wa kujitolea akishindwa kujitambulisha katika jamii. Anaweza kuonyesha kiburi na kutumia sauti kubwa, au aoneshe kama mtu ambaye hajajipanga au kujiandaa. Kwa mfano: katika kisa mafunzo kilichoonyeshwa Bagamoyo katika mafunzo ya wawezeshaji, washiriki waliigiza kuonyesha msimamizi wa mashauri ambaye hakutoa taarifa kwa viongozi ambao wangetoa taarifa katika familia zilizopaswa kutembelewa ili kujiandaa kwa ujio wa mtaalamu. Mara alipofika katika moja ya familia zilizopangwa kutembelewa alianza kuongea kwa sauti ya juu na hatimae baba mwenye nyumba akachukia na kuamuru aondoke mara moja. Baada ya kusitisha igizo mwezesaji aliulize washiriki Uliiza: Mmelionaje igizo? Je, Msimamizi wa Mashauri amewafanya muone kuwa mwanaweza kumuamini kwa kumpatia taarifa za siri? Kwa kiasi gani ameonyesha misingi ya taaluma? Je, mngeweza kufanya nini cha tofauti? Andaa washiriki wawili au watatu watakojitolea kuigiza jinsi ya 'kuingia katika jamii' jinsi ya kuingia katika jamii kwa kufuata utaratibu unaotakiwa. Waruhusu wajiandae kwa dakika 2-3 kisha waigize. Baada ya mudasitisha igizo. Waambie wajiandai: Je, igizo hili lilikuwa bora zaidi? Kama ndiyo kwanini? Kama hapana kwanini?	Dakika 20	Kichekesho /igizo dhima ikifuatiwa na majadiliano	Hakuna
Hatua ya 3: Fanya muhtasari unaohusu mifano bora ya jinsi ya kuingia katika jamii Msimamizi na Afisa Ustawi wa Jamii wa wilaya wanapaswa kumtambulisha Msimamizi wa Mashauri katika vikao vya kila mwezi na vikao vingine vya kijamii. Msimamizi wa Mashauri anapaswa kutambuliwa na jamii yake kama rasilimali muhimu katika kuwahudumia watoto wanaoishi katika mazingira hatari. Wakati Msimamizi wa Mashauri anapolianza shauri anapaswa kujulisha uongozi wake na kueleza kwamba atakuwa anafanya ufuatiliaji kama sehemu ya mchakato wa kukamilisha mashauri mtoto. Taarifa hii inaweza kutolewa kwa njia ya simu au kwenda ofisini.	Dakika 5	Kuwasilisha	

Mada ya 3: Kutatua Migogoro

Malengo:

Mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kutambua mbinu za kuzuia na kutatua migogoro

Muda: Dakika 40

Vitini: Hakuna

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Ufundishaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulishe malengo ya mafunzo. Toa fursa kwa washiriki ya kufanya kwa vitendo jinsi ya kufanya maamuzi kuhusu hatua zinazopaswa kuchukuliwa wanapokutana na changamoto wanapoingia kwenye jamii.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Uliza mambo ya msingi kwa washiriki. Waulize watafanya nini katika kila shauri, kisha jadili mifano bora. <u>Tukio la 1:</u> Umetembelea familia, na hakuna uliyemkuta. Waulize washiriki-watafanya nini? Wanapaswa kubungua bongo, na yafuatayo ni baadhi ya majibu Unapaswa kupanga tarehe na muda mwingine wa kutembelea majumbani. Tafuta taarifa kutoka kwa watu wanaoifahamu familia, mfano kiongozi wa halmashauri ya kijiji/mtaa au viongozi wa dini na kuwataarifu a muda muafaka uliopanga kuitembelea familia hiyo ili kupata taarifa za msingi kuhusu maisha ya mtoto. <u>Tukio la 2:</u> Umepewa taarifa kuhusu mtoto anayehitaji msaada wa matibabu katika familia fulani. Unapofika kuitembelea familia, baba anafoka na kukufukuza 'toka!' kila mara unakuja na hakuna chochote unacholeta. Waulize washiriki— je, mngefanya nini? Wanapaswa kubungua bongo, na yafuatayo ni baadhi ya majibu: Epuka kutoa ahadi zisizotekelezeka (kwa mfano: 'nitahakikisha mtoto anapata matibabu anayostahili') Kuwa wazi kuhusu namna unavyoweza kumsaidia mtoto (kwa mfano: naweza kuwaunganisha na kituo cha afya, ambapo mtoto anaweza kupata matibabu'). <u>Tukio la 3:</u> Unapoitembelea familia nyumbani kwa mara ya kwanza, mama anakukataza kuingia ndani na kudai kuwa hakufahamu. Uliza washiriki —je. mtafanya nini?	Dakika 30	Kisa mafunzo na mjadala	Vitini vya Mfumo wa Kitaifa

Wanapaswa kubungua bongo, na yafuatayo ni baadhi ya majibu: Hakikisha uongozi unakutambulisha kwa majirani, ambao watafurahi kupata msaada wako <u>Tukio la 4:</u> Unamtembelea mwanamke nyumbani kwake kwa mara ya kwanza kwa nia ya kupata taarifa muhimu mtoto wake na familia yake, hata hivyo anakuwa na wasiwasi unapomuuliza kuhusu dini yake. Anataka kujua ‘kwanini?’ Uliza washiriki – ungefanya nini katika hali hiyo? Washiriki wabungue bongo; na yafuatayo ni baadhi ya majibu Elezea sababu zako za kuhitaji kujua kuhusu dini yake, na umueleze kuwa haitumiki kwa lengo la ubaguzi dhidi ya familia yake. Taarifa kuhusu dini yake zinaweza kutumika vizuri kwa lengo la kutaka kumtafutia msaada kutoka mahali anapoabudia.			
Hatua ya 3: Hitimisha sehemu hii ya tathmini Tathmini inahusisha: Kutembelea majumbani Mahojiano ya kijamii Msimamizi wa Mashauri ya Watoto anapaswa kutambua mazingira tofauti yanayoweza kuwa kikwazo katika kukutana na wateja/au kujenga mahusiano mazuri.	Dakika 5	Uwasilishaji	Hakuna

Mada ya 4: Kufanya Uchunguzi na Stadi za Mahojiano

Malengo ya mada

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

- Kuelezea umuhimu wa kufanya tathmini kuhusu hali ya mtoto na familia
- Kutambua uwezo na rasilimali za familia na jamii
- Kutambua maswali stahiki ya kuhoji wakati wa kufanya tathmini
- Kutambua mbinu mbalimbali za kupata taarifa wakati wa kufanya tathmini

Muda: Saa 1 na dakika 55

Vitini:

- Kitini cha 19: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto
- Kitini cha 20: Vitu vya Kuangalia na Kuuliza wakati w Kutembelea Kaya
- Kitini cha 21: Visa Mafunzo vya Msingi – Tathmini ya Mahitaji na Uwezo
- Sehemu ya Kwanza

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atambulisha malengo ya mafunzo Kabla ya kutembelea majumbani na kufanya mahojiano katika jamii, ni muhimu kwa wasimamizi wa mashauri wa watoto kuandaa maswali, na kufikiria mambo ya kuzingatia wakati wa tathmini.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Chora taswira ya maisha/mazingira ya mtoto Shughuli hii itamsaidia msimamizi wa mashauri ya mtoto kufikiria maswali na mbinu za kufanya uchunguzi atakazotumia wakati wa kutembelea majumbani na kufanya mahojiano na jamii. Kufikiria taswira ya maisha na mazingira yanayomzunguka mtoto kutamsaidia kutilia mkazo katika kuuliza maswali aliyopanga na vitu anavyotaka kubaini wakati kufanya uchunguzi. Mwezeshaji asisitize kwamba msimamizi wa mashauri anatakiwa kuangalia na kusikiliza taarifa mbalimbali wakati wa kutembelea majumbani au wakati wa kufanya mazungumzo na wanajamii. Wakati wa kuandaa mpango kuhusu familia zitakazotembelewa ni muhimu kujua ni nani atamhoji na kuzingatia maeneo mbali mbali ya mtoto yanayohitaji kufanyiwa tathmini. Kuwa na taswira kuhusu maisha na mazingira ya mtoto kutamsaidia Msimamizi wa Mashauri kupanga mahojiano na kumtembelea nyumbani. Waambie washiriki wafanye kazi katika vikundi vidogona kuchora taswira ya mazingira ya mtoto. Taswira hizo zihusishe: • Umuhimu wa kutambua mahusiano yaliyopo ndani ya familia • Afya na maendeleo kwa ujumla • Mahitaji ya msingi (chakula? malazimavazi?) na hali ya kiuchumi • Maisha ya kijamii (marafiki, majirani wanaohusiana nao) • Kiwango cha elimu kwa wanafamilia	Dakika 20	Michoro	Karatasi, kalamu ya wino, kalamu za wino mzito na penseli

• Dalili yeyote ya kutelekezwa na kufanyiwa ukatili • Je, kuna uwezo na rasilimali gani uambazo zinapatikana katika jamii ambao zinaweza kutumika kumsaidia mtoto?			
Hatua ya 3: Washiriki watakapomaliza kuchora waambie washirikishane michoro Sisitiza washiriki waweze kubaini uwezo na rasilimali walizonazo katika michoro na si mahitaji pekee. Elezea kuwa mtazamo wa kuangalia hazina haulengi mahitaji pekee bali unalenga kuangalia na uwezo wa kujikimu wa familia.	Dakika 10	Kushirikishana	Hakuna
Hatua ya 4: Tengeneza maswali ya kuhoji na vitu vya kuchunguza. Elezea kuwa i ramani/michoro ambayo washiriki wamechora itatumika kuandikia maswali watakapouliza katika kila sehemu ya maisha ya mtoto. Watatumia kisa cha mtoto aliyepo katika shauri lao la msingi. Waambie washiriki waangalie picha walizozichora. Waje na maswali 2-3 ambayo wangeweza kuyatumia ili kupata taarifa zinahusu maisha ya mtoto, mfano afya ya mtoto, endapo mahitaji ya msingi yanapatikana, kama anasoma nk. Onyesha kwa mfano: Kama kipengele ni 'umuhimu wa mahusiano ya familia' utatumia maswali gani ambayo yatakusaidia kuelewa zaidi mahusiano ambayo mtoto anayo katika maisha yake? (Baadhi ya maswali 'unaishi na nani? Nani ni rafiki yako kipenzi katika familia yako? Nani ni wa muhimu kwako? • Kisha waambie kuandika kitu ambacho wange chunguza ili kubaini kila eneo linalohusu mazingira ya mtoto. Onyesha kwa mfano: • Kama kipengele ni 'umuhimu wa mahusiano ya familia' ungeangalia nini (kwa kuchunguza) ambacho kingekupa taarifa za ziada kuhusu hali ya mtoto? (baadhi ya maswali yanaweza kuwa ni: unamuona nani katika familia? Idadi ya watoto? Umri wao? Wasichana/wavulana, babu na bibi.) Ruhusu dakika 20 za kuja na maswali ya kuuliza na orodha ya vitu vya kuangalia wakati watakapotembelea majumbani na kufanya mahojiano ya kijamii.	Dakika 20	Kazi ya mtu mmoja mmoja Tafakari	Hakuna
Hatua ya 5: Gawa kitini cha 19: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto na Kitini cha 20: Vitu vya Kuangalia na Kuuliza Wakati wa Kutembelea Kaya Kwa ajili ya rejea ya siku zijazo na uwaulize washiriki waongeze katika maswali yao kwa kadiri watakavyoona inafaa. Waambie watayatumia maswali yao katika zoezi linalofuata.	Dakika 10	Kazi ya mtu mmoja mmoja	Kitini cha 19 Kitini cha 20

Hatua ya 6: Washiriki watatumia maswali na vitu vya kuchunguza ambavyo wamevitengeneza katika zoezi lililopita kama msingi wa kufanya mahojiano na mtoto, familia au mwanajamii. Ongoza vikundi vidogo kufikiria kuhusu mtoto aliyeko kwenye kisa mafunzo chao cha msingi wakati wanafikiria jinsi ya kupanga kufanya naye mahojiano na kufanya uchunguzi. Gawa Kitini 21: Kisa Mafunzo cha Msingi (Tathmini sehemu ya I) katika vikundi vidogo, waambie watumie kitini hicho kuandaa mahojiano na mtoto, familia au mwanajamii. Ruhusu dakika 20 za kujibu maswali, kisha ongoza mjadala katika majibu yao. Majibu yanapatikana katika ukurasa unaofuata.	Dakika 20	Kazi ya vikundi vidogo	Kitini namba 21. Visa mafunzo vya msingi, tathmini ya mahitaji na uwezo sehemu ya I
Hatua ya 7: Ongoza mjadala katika majibu yao KITO – NYENZO ZA REJEA KWA AJILI YA MWEZESHAJI 1. Ukiwa kama msimamizi wa mashauri ya watoto unawezaje kutatua shauri hili? Nenda kwa vingozi katika jamii yako na ujitambulishie, waambie lengo la kumtembelea mvulana huyo nyumbani, pata taarifa lini mama yake atakuwepo nyumbani, utakapofika eleze matatizo yaliyopo katika jamii kwa ujumla, kisha eleze tatizo linalomuhusu mtoto wake. Ninaelewa/ninaamini kwamba kuna mwanamke ambaye amekuwa akimfungia mwanawe ndani, je, ni kweli? 2. Utauliza maswali gani? (rejea katika kumbukumbu 'nini cha kuangalia na maswali ya kuuliza(hapo juu) kuhakikisha kwamba maswali yote ya msingi yameulizwa') 3. Utaangalia nini zaidi kuhusu mtoto? Umri, kama kuna matatizo anayokabiliana nayo, sababu za matatizo hayo, afua zilizochukuliwa kumsaidia, kama zipo nini kimefanyika? Chanzo chao cha kipato ni kipi? Kuna baba wa familia? Je, kuna msaada mwingine wowote? (ndugu) Ambao wanaweza kusaidia? 4. Njia gani nyingine unaweza kuzitumia kupata taarifa zaidi? Kumuhoji mama, majirani, viongozi wa jamii (mwenyekiti wa mtaa/kijiji, mwenyekiti wa kitongoji nk) chunguza mazingira anamoishi mtoto. NYENZO ZA REJEA ZA SINIKIWE KWA AJILI YA MWEZESHAJI Unajiandaa kutembelea nyumbani kwa Robert kupata taarifa zaidi. Maswali unayopaswa kuuliza: 1. Unajipangaje kumkabili Robert (ambaye ni baba)? • (Kwa kuanza kazi yako nenda katika uongozi wako ili wakutambulishie katika jamii yako) Unaweza ukawaomba wamueleze Robert kuwa utatembelea nyumbani kwake.	Dakika 30	Majadiliano	Hakuna

Mara utakapotembelea, jitambulisha kwa upole katika familia, uwe muwazi kuhusu majukumu yako na jinsi utakavyosaidia. Baadhi ya maneno unayoweza kutumia ‘unaweza kuniruhusu kuzungumza kuhusu mtoto wako? Anaonekana hana damu, na hana furaha, mara ya mwisho alihudhuria lini shule? Ongea nao kama vile nawe ni jirani. Omba ruhusa ya kuandika mnayozungumza, wengine wanaweza wasikuamini kama unaonekana kuandika bila ya kuwasikiliza.

2. Jinsi gani unaweza kuanzisha mazungumzo na Sinikiwe kuhusiana na maisha yake na hisia zake (rejea kwenye taarifa za nyuma kuhusu jinsi ya kufanya mahojiano na watoto).
3. Utauliza maswali gani? (rejea taarifa hapo juu zinazohusu ‘nini cha kuangalia na maswali ya kuuliza’ ili kuhakikisha maswali yote ya msingi yanaulizwa).
4. Utaangalia nini?
5. Ni nani mwingine wa kuongea naye ili kupata taarifa zaidi za Sinikiwe? Mwalimu, majirani, Wasimamizi wa Afya nk.

SHOLE – NYENZO ZA REJEA KWA MWEZESHAI

Baada ya kupata taarifa na kuona kuwa hili ni shauri linalohitaji utatuzi hatua ya kuanzia ni kutembelea shuleni ambapo binti huyo anasoma.

1. Kama Msimamizi wa Mashauri ya Watoto, unatatuaje shauri hili ambalo. Mwalimu ameliwasilisha? Hatua ya kwanza itakuwa ni ikupata maelezo kutoka kwake. Hata hivyo Washiriki wengi wanaweza kusema wataanza kumfuata mwalimu kwanza ili kuweza kujua kwa nini anadhani kuna tatizo.
2. Unawezaje kukabiliana na binti? Nitaanza kuongea na baadhi ya marafiki zake, nitachukua fursa hiyo kumuita na kumuuliza kuhusu nyumbani kwao na kuhusu shule. Nitamuuliza anaishi na nani nyumbani kwao? Unaamka saa ngapi? Unapendelea kuwa nyumbani au shuleni? Ni wakati gani unapokuwa na huzuni, ukiwa nyumbani au shuleni? Na nitaangalia jinsi atakavyokuwa anajibu maswali haya. Utauliza maswali gani? (rejea taarifa hapo juu zinazohusu ‘nini cha kuangalia na maswali ya kuuliza’ ili kuhakikisha maswali yote ya msingi yanaulizwa).
3. Utaangalia nini? (rejea katika taarifa hapo juu zinazohusu “nini cha kuangalia & maswali ya kuuliza” kuhakikisha maswali ya msingi yameulizwa).

Kitini cha 19: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto

Maelekezo: Msimamizi wa Mashauri Ngazi ya Jamii atumie mwongozo huu kukusanya taarifa za kuandaa mpango wa huduma kwa mtoto

Uwezo wa familia:

- Familia ina uwezo gani? Je, kuna ushirikiano katika familia? Je, familia ina ushirikiano na jamii?
- Nani anayehudumia familia? Nani anayetatua migogoro katika familia?
- Familia inaabudu wapi? Familia inashiriki katika jumuiya gani zingine? Ni kwa jinsi gani mtandao wa ushirikiano unasaidia familia?
- Je, kuna watu wengine (kama vile majirani, wanafamilia wanaoishi nje ya nchi, au mashirika yanayotoa huduma) ambayo tayari yanatoa msaada?

Changamoto katika familia:

- Ni changamoto gani kubwa/vikwazo ambavyo familia inakabiliana navyo?
- Je, familia imewahi kupoteza mtu yeyote kwa kufariki au kutengana?

Malengo ya familia na mtoto:

- Mlezi anataka nini kwa ajili ya mtoto wake?
- Ni changamoto gani familia/mtoto anahitaji kuzitua?
- Nini matarajio na matamano ya mtoto (kama umri unaruhusu mtoto atoe maoni yake)?

Afya, maendeleo na lishe:

- Je, mtoto ana afya nzuri kwa ujumla?
- Kwa watoto wa umri chini ya miaka 5; Je, mtoto amepata chanjo zote muhimu?
- Kwa watoto wa umri chini ya miaka 5; Je, mtoto anatembea? Anaweza kuongea? Anaweza kujitegemea kulingana na umri wake?
- Je, uwezo wa kuelewa wa mtoto unalingana na umri wake?
- Je, mtoto anapata chakula cha kutosha?
- Je, hali ya mtoto ya maambukizi ya VVU/UKIMWI inafahamika?
- Je, mtoto ana tatizo lingine lolote la kiafya?

Malazi na matunzo:

- Tathmini ya uwezo wa familia/walezi kutoa huduma za msingi kama mavazi, chakula na malazi
- Je, kuna tishio lolote la usalama lililoriipotiwa au kuonekana kulingana na malazi /makazi?

Ulinzi na usalama wa mtoto:

- Je, mlezi/mtoto anafahamu kuhusu ulinzi na usalama wa mtoto?
- Ni kwa namna gani mlezi anamuadhibu mtoto anapokosea? Mahusiano ya mlezi na mtoto yakoje?
- Je, mtoto amewahi kufanyiwa vitendo vya ukatili wa kihisia, kimwili au kingono?
- Je, kuna dalili yoyote ya mtoto kufanyiwa ukatili karibuni?
- Je, mtoto ametelekezwa? Je, mtoto anafanyiwa vitendo vya unyonyaji?

Msaada wa kisaikolojia:

- Mtoto anapenda vitu gani?ni shughuli zipi mtoto huwa anashiriki?
- Mtoto anashirikiana na watu gani nje ya nyumbani? Mfano marafiki, mahusiano na walimu, viongozi wa dini, na watu wengine wasio kuwa ndugu; anashirikiana vipi na watu hawa?
- Je, tabia ya mtoto inaridhisha? Je, ana tabia ya ukorofi? Je, anaonesha tabia hatari?
- Je, kuna mabadiliko yoyote ya tabia aliyoonesha siku za karibuni?
- Je, mtoto amekata tamaa? Amechanganyikiwa? Ana hofu?
- Je, mtoto anapata muda wa kushiriki michezo na wenzake?

Elimu na mafunzo ya ufundi:

- Mtoto ana uwezo gani kielimu? Maendeleo yake, au maeneo yanayohitaji kuendelezwa: Je, kuna changamoto zozote?
- Mtoto/kijana balehe amepata mafunzo ya ufundi au stadi za maisha.

Taarifa nyingine:

- Je, mlezi au mtoto ana uwezo au changamoto zingine ambazo hazijajadiliwa lakini zina umuhimu kuwekwa katika mpango wa huduma.

Kitini cha 20: Vitu vya Kuangalia na Kuuliza Unapotembelea Kaya

Vitu vya kuangalia	Maswali ya kuuliza
Umuhimu wa mahusiano ya familia	Nani ambaye ni/alikuwa mwanafamilia muhimu kwa mtoto? Hawa wanaweza kuwa walezi/wanafamilia ambao wanaishi na mtoto au wanafamilia muhimu ambao mtoto amewapoteza (kutokana na kifo au kutelekezwa). Kama mtoto ni yatima, kipindi gani kimepita tangu amefiwa? Kuna uwezekano mkubwa wa kuchangia katika hisia na tabia za mtoto.
Maendeleo ya afya kwa ujumla, VVU na mahitaji ya msingi	Je, familia ina uwezo wa kumpatia mtoto chakula cha kutosha na malazi? Wanajilinganishaje na majirani zao? Je, mahitaji ya afya ya msingi ya mtoto yanafikiwa, pamoja na chanjo na kuzuia malaria? Je, mtoto anaonyesha matatizo yeyote ya kiafya ambayo hayajashughulikiwa? Je, mtoto anaonekana yuko sawasawa katika masuala ya kimo, uzito kulingana na umri wake? Mlezi anafahamu kuhusu hali ya maambukizi ya VVU ya mtoto? Je, mlezi amemueleza mtoto kuhusu hali yake ya maambukizi? Kama bado kwa nini? Kama mtoto anaishi na VVU, je, ameshaanza matibabu? Kama bado hajaanza, kwa nini? Kama mtoto yupo kwenye matibabu, je, anazingatia ufuasi wa dawa? Kuna changamoto zozote katika ufuasi wa dawa? Kama hali ya maambukizi ya VVU ya mtoto haijulikani, je, ana mojawapo ya vigezo vifuatavyo: Mtoto anaishi na mwanafamilia ambaye ana VVU Mtoto hanawiri Mtoto hajapata matibabu kwa ajili ya ukatili wa kingono aliofanyiwa hivi karibuni Zingatia: Kama majibu ni NDIYO kwa vigezo hivi vitatu, mtoto anapaswa kupelekwa kwenye huduma ya unasihi na kupima VVU.
Tabia, maisha ya kijamii na elimu	Je, mtoto anaonyesha tabia sawa na watoto wengine wa umri wake? Kuna mabadiliko yeyote ya tabia kwa mtoto ambayo hayaeleziki au yanayohusishwa na tukio? Mfano mtoto anayeonyesha woga au kukata tamaa? Mahusiano ya mtoto na watu wengine nje ya familia yakoje, kama marafiki, ndugu wengine, majirani na waalimu? Mtoto anapenda nini? Mambo gani ambayo mtoto huyafanya vyema? Ana uwezo gani? Je, mtoto anajihusisha katika shughuli zinazoendana na umri wake? Maendelo yake shuleni yakoje? Je, anahudhuria shule mara kwa mara? Anaendelea vizuri shuleni?
Dalili za unyanyasaji au kutelekezwa	Dalili za unyanyaswaji kingono – stadi mbaya za mahusiano, tabia za utegemezi, ana tabia za fujo za kingono, anajishika sehemu za siri mara kwa mara, ni mgumu kuamini watu wengine, ana woga usioelezeka. Dalili za unyanyasaji kimwili – vidonda vidogo au vikubwa, mikwaruzo, makovu, alama za kung'atwa, kuonyesha wasiwasi au kutoamini wengine, kuwa na tabia ya kukimbia watu wazima, kuwa na tabia za ugomvi kwa wengine. Dalili za unyanyasaji kisaikolojia au kihisia – kuwa mgomvi, kutojiamini, kujitenga, matumizi ya madawa ya kulevya na vilevi, tabia ya kudeka, kutokuwa na maendeleo mazuri shuleni na ugumu katika kujifunza, kuchelewa kukua kihisia na kiakili, kuwa na wasiwasi kupita kiasi, kuchelewa kuongea au kuwa na matatizo ya ghafla katika kuongea, woga wa mazingira mapya, kutoonyesha hisia kulingana na matukio ya kuogopesha, kutoroka shule au nyumbani, kushuka kitaaluma na kutozingatia masomo, ana mawazo ya kujiua au ameshajaribu kutaka kujiua.

Stadi za mlezi, uwezo kiafya na msaada	• Mlezi anatoaje adhabu kwa mtoto? Je, mlezi ana stadi za malezi chanya? Kama mtoto ni chini ya miaka 5, mlezi ana uelewa wa makuzi na maendeleo ya awali ya mtoto? • Mlezi ana elimu kuhusu lishe na kuhakikisha mtoto anakula vizuri ili aendelee na kukua vyema? • Kama mtoto ana maambukizi ya VVU, mlezi ana stadi za kumsaidia mtoto kuwa mfuasi mzuri wa dawa? • Je, mlezi anaelewa hali yake ya maambukizi ya VVU? • Kama mlezi ana maambukizi ya VVU, je, ameshaanza matibabu? ○ Kama bado kwanini? • Kama yupo kwenye matibabu, anazingatia matumizi ya dawa? ○ Kuna changamoto katika kuwa na ufuasi wa dawa? • Je, mlezi ana matatizo mengine ya afya? • Je, mlezi ana sonona au matatizo ya kihisia? Je, naye ni sehemu ya kikundi cha msaada?
Uwezo wa familia na mitandao	• Hali ya uchumi ya familia ikoje? Je, mlezi au mwanafamilia wanajihusisha katika vikundi vya kuweka na kukopa/au kujihusisha na shughuli yeyote ya kujiingizia kipato? • Je, familia ina akiba ya chakula cha kutosha? • Je, wanafamilia wana kadi za bima ya afya akiwemo na mtoto? • Je, familia ina uwezo (rasilimali) gani? Kuna ushirikiano ndani ya familia na jamii? • Nani anatoa mahitaji kwa familia? Nani msuluhishi katika familia? • Wanaabudu wapi? Je, kuna vikundi au jumuiya zozote wanazojihusisha nazo? Je, jumuiya/vikundi hivyo huwa vinawasaidiaje? • Je, kuna watu wengine (kama majirani, ndugu, huduma au taasisi) ambazo zinawapatia msaada?

Kitini cha 21: Tathmini ya Visa Mafunzo vya Msingi Sehemu ya Kwanza

Kisa Mafunzo cha Msingi Kinachomuhusu Kito: Tathmini, Sehemu ya Kwanza

KUANDAA MAHOJIANO NA UCHUNGUZI

Mara baada ya kupata taarifa zinazomuhusu mtoto wa kiume ambaye mama yake amekuwa akimuacha nyumbani peke yake, unaamua kuitembelea familia hii nyumbani ili kupata taarifa zaidi kuhusu suala hilo.

1. Ukiwa kama Muhudumu wa Mashauri ya Watoto unawezaje kushughulikia shauri hili?
2. Utauliza maswali gani?
3. Vitu gani muhimu vya kuchunguza?
4. Ukiacha suala la kumtembelea nyumbani, mbinu gani nyingine unayoweza kuitumia ili kupata taarifa zaidi?

Kisa Mafunzo cha Msingi Kinachomuhusu Sinikiwe: Tathmini, Sehemu ya Kwanza

KUANDAA MAHOJIANO NA UCHUNGUZI

Unatembelea nyumbani kwa Robert kupata taarifa zaidi

1. Utamkabili vipi Robert (ambaye ni baba)?
2. Je, unawezaje kufanya mazungumzo na Sinikiwe hasa ukizingatia mazingira anayoishi na hisia zake?
3. Utauliza maswali gani?
4. Vitu gani muhimu vya kuchunguza?
5. Ukiacha suala la kumtembelea nyumbani, mbinu gani nyingine unaweza kuitumia ili kupata taarifa zaidi?

Kisa Mafunzo cha Msingi Kinachomuhusu Shole: Tathmini, Sehemu ya Kwanza

KUANDAA MAHOJIANO NA UCHUNGUZI

Mara baada ya kupata taarifa hii, unabaini kuwa hili ni shauri la kushughulikiwa. Kwa kuanzia unaamua kutembelea shuleni ambapo binti huyo anasoma.

1. Utaanzaje kushughulikia shauri hili linalomuhusu Shole?
2. Kwa nini unapaswa kufikiria kutembelea shuleni kwanza badala ya kutembelea nyumbani?
3. Utamkabili vipi shole? Utauliza maswali gani?
4. Utachunguza vitu gani?

Mada ya 5: Jinsi ya Kutumia Stadi za Tathmini

Malengo:

Mwisho wa mada washiriki wataweza:

- Kutumia mbinu rafiki za kufanya mahojiano na mtoto wakati wa kufanya tathmini
- Kukusanya vyanzo mbalimbali vya taarifa kwa ajili ya kupata uhalisia wa tukio

Muda: Saa 1 na dakika 25

Vitini: Hakuna

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji anapaswa kutambulisha malengo ya mada Washiriki waonesha kwa vitendo namna ya kufanya mahojiano na watoto, familia na wanajamii. Igizo dhima litafanywa na watu watatu na itafuatiwa na majadiliano.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Onesha kwa vitendo namna ya kumuhoji mtoto, familia na/au mwanajamii Elezea: Sasa watapata fursa ya kuonyesha jinsi ya kuonyesha stadi za kufanya mahojiano, ambayo ndiyo mbinu ya msingi kwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Watumia maswali waliyoyatengeneza awali Mahojiano yamlenge mtoto, mzazi au mwanajamii aliyetajwa kwenye kisa mafunzo cha msingi Maelekezo ya jinsi ya kufanya igizo dhima katika vikundi vidogo. Washiriki wafanye kazi kimuktadha, au kikundi cha watu watatu Watabadilishana nafasi za kuigiza ili kuonyesha stadi za kufanya mahojiano na uchunguzi Kila mshiriki apate nafasi ya kuigiza nafasi ya muhudumu wa mashauri, mtoto, na mtazamaji I. Amua nani ataanza kuchukua nafasi ya Muhudumu wa Mashauri na nani atachukua nafasi ya mtoto katika awamu ya kwanza, mtu wa tatu atakuwa mtazamaji. Jukumu la msimamizi wa mashauri ni kumuhoji mtoto kuhusiana na tatizo lake kama lilivyoenezwa katika kisa mafunzo cha msingi Jukumu la mtoto litakuwa ni kuvaa uhusika wa umri wa mtoto aliyeelezewa katika kisa mafunzo na kuonyesha hisia za mtoto huyo Kazi ya mtazamaji ni kuangalia na kusikiliza kwa makini. Igizo litakapokwisha mtazamaji atawauliza waliokuwa wakiigiza ili kupata maoni yao kuhusu kitu gani wanadhani wamefanya vizuri wakati wa mahojiano na kipi wangependa. kukibadilisha. Kisha mtazamaji nae atatoa mrejesho wake kuhusu zoezi la mahojiano akilenga kwenye maswali ambayo yanahitaji maboresho au lugha ya alama ambayo inahitaji kuzingatiwa. Kila igizo dhima lichukue dakika 5-6, na mrejesho uwe dakika 5. Kila baada ya dakika 10, tangaza muda ili washiriki wabadilishane majukumu wakati wa igizo dhima. Zunguukia makundi ili uone kazi inavyofanyika.	Dakika 40	Igizo dhima katika vikundi vidogo	Hakuna

Hatua ya 3: Jadili kuhusu mahojiano na mtoto, familia na/au mwanajamii Elezea kwamba sasa mtajadili kuhusu igizo dhima lililofanywa na washiriki katika vikundi vidogo ili kuweza kubaini changamoto zilizojitokeza wakati wa kumuhoji mtoto au familia. Ongoza mjadala kwa kuuliza: • Wamejisikiaje walipofanya igizo dhima? • Je, ilikuwa rahisi au kulikuwa na ugumu? • Wakati wa kuigiza nafasi ya muhudumu wa mashauri ulikuwa mahiri kiasi gani katika kutafuta taarifa za muhimu kutoka kwa mtoto? • Kwa mtazamo wa mtoto, vitu gani vya msingi alivyofanya muhudumu wa mashauri ambavyo vilikusaidia katika kukufanya utoe taarifa? Fikiria kuhusu sauti aliyotumia, lugha ya ishara n.k. • Kwa upande wa mtazamaji, mbinu gani za msingi ulizoonza zikitumika? Vitu gani ambavyo unadhani vinahitaji kuimarishwa? • Kwa ujumla, taarifa gani ilikuwa ngumu kuipata? Je, ulifanikiwa? Kama ndivyo nini kilikusaidia?	Dakika 30	Majadiliano	Hakuna
Hatua ya 4: Toa muhtasari wa zoezi kwa kusisitiza yafuatayo. Wakati tunafanya tathmini ni muhimu: • Kuuliza maswali mafupi na yanayofaa kulingana na umri wa mtoto. • Tumia sauti ya upole na isiyo muogopesha mtoto. • Inashauriwa watoto wa kike wahojiwe na Wasimamizi wa kike na watoto wa kiume wahojiwe na Wasimamizi wa kiume. • Kipindi cha kumuhoji mtoto kinapaswa kuwa kifupi na kuhusishe, michezo, kuchora na wanasesere ili kujenga ukaribu na mtoto. Mahojiano yakiwa ya muda mrefu yanaweza kumkera mtoto na kumfanya ashindwe kutoa ushirikiano. • Usimcheke mtoto wala kumdhaliisha. • Usimkasirikie wala kumuhukumu mtoto, usibishane na mtoto. • Kujenga urafiki na mtoto. • Muoneshe mtoto kwamba wewe ni muwazi na uko tayari kusikiliza tatizo/maelezo yake. • Heshimu mawazo ya mtoto. • Usilie mtoto anapokusimulia tatizo lake, hii inaweza kukwamisha juhudi zako za kutaka kumsaidia mtoto.	Dakika 10	Uwasilishaji	Hakuna

Mada ya 6: Uchambuzi wa Matokeo ya Tathmini

Malengo: Mwisho wa mada washiriki

- Kuchambua sababu za kina zinazochangia matatizo kwa WWKMH
- Kuangalia juhudi mbalimbali zilizofanywa katika kumsaidia mtoto
- Kutafakari sababu zilizosababisha mtoto kutopata msaada
- Kutambua mabadiliko muhimu yanajitokeza katika kila hatua ya maendeleo ya mtoto
- Elezea jinsi kila hatua ya maendeleo ya mtoto inavyoweza kuathiri mwitikio wa mtoto
- Tathmini kama maambukizi ya VVU yanavyochangia hali ya mtoto

Muda: Saa 2 na dakika 5

Vitini:

- Kitini cha 22: Kisa Mafunzo cha Msingi –Tathmini, Sehemu ya Pili
- Kitini cha 23: Hatua za Maendeleo ya Mtoto
- Kitini cha 24: Hatua za Maendeleo za Vijana Balehe
- Kitini cha 25: Aina za Malezi na Matokeo Yake

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji anapaswa kutambulisha malengo ya mada Washiriki wamalize na kujadili tathmini waliyofanya katika kila kisa mafunzo cha msingi kisha wajaze fomu ya tathmini.	Dakika 5	Majadiliano	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Kamilisha Tathmini ya visa mafunzo vya msingi. Gawa kitini cha 22: Kisa Mafunzo cha Msingi –Tathmini, Sehemu ya Pili. Waeleze washiriki kuwa watajua kuhusu matokeo ya kutembelea majumbani na mahojiano na jamii na watajadili na kuamua. • Vitu gani vya kuzingatia katika shauri hili? • Nini ni vyanzo vya matatizo katika shauri hili? • Nini maoni yako kuhusu hali ya mtoto? Onyesha kuwa baadhi ya afua zina aina tofauti ya zana zinazotumika katika kufanya tathmini ya kaya ,mahitaji na uwezo wa mlezi, zana hizi zinaweza kuwa za msaada mkubwa pia katika kusaidia kufanya Ttathmini ya hali ya maisha ya mtoto.	Dakika 30	Uwasilishaji	Kitini 22: Kisa Mafunzo cha Msingi –Tathmini, Sehemu ya Pili
Hatua ya 3: Ongoza mjadala kutokana na majibu yao Jadili kila shauri mara baada ya kuwa limewasilishwa. Wajadili kwa mpangilio wa visa mafunzo wakianza na kisa cha Kito, Sinikiwe na Shole ili waende kwa mtiririko kulingana na ugumu wa mashauri. Majibu yanayoweza kutolewa kutokana na maswali yanayomuhusu Kito: 1. Kama msimamizi wa mashauri katika jamii, kuna matatizo gani hapa? Uwezekano wa matatizo ya makuzi ,ulemavu, kutopata huduma sahihi, masuala ya lishe, vidonda vinavyosababishwa na kulala kwa muda mrefu, madhara ya virusi VVU na umasikini, kukosa fursa ya elimu, kutojaliwa 2. Nini chanzo cha matatizo? Malezi ya mzazi mmoja, kipato duni, baba kutohusika katika malezi, vyanzo vya ulemavu ni vizuri vikajulikana, mama kutokuwa na taarifa za kutosha za kumlea mtoto mwenye ulemavu. 3. Je, una maoni gani kuhusu hali ya Kito? Kujisikia vibaya kwa mama na mtoto. Familia yenye mtu mwenye ulemavu nayo pia ina ulemavu	Saa 1 na dakika 30	Majadiliano	

Majibu tarajiwa kuhusu Sinikiwe

I. Kuna matatizo gani hapa?

- a. Ulinzi na usalama wa mtoto ni suala linalohitaji kushughulikiwa. Kulala kitanda kimoja na baba yake, uwezekano wa unyanyasaji kingono, ulinzi wa mtoto ni suala linalohitaji kufanyiwa kazi.
- b. Masuala ya lishe pia yanapaswa kufanyiwa kazi (mlo mmoja kwa siku).
- c. Masuala ya kisaikolojia: Sinikiwe anapenda kujitenga na hachezi na wenzake, anamuamini baba yake tu.
- d. Elimu: mara kwa mara haudhuri shuleni, hana sare za shule, hajalipiwa karo ya shule.

2. Nini chanzo cha tatizo? Umasikini, baba kutokuwa na uelewa wa madhara ya kuchangia kitanda kimoja na binti yake wa miaka 9. Inawezekana baba ana msongo wa mawazo unaomfanya ashindwe kumudu kutatua baadhi ya matatizo. Inawezekana ni mgogoro wa ndoa yake (kutengana na mkewe ambaye inawezekana alikuwa na maambukizi ya VVU).

3. Nini maoni yako kuhusiana na hali ya Sinikiwe? Swali hili linalenga kuibua mjadala jinsi gani kuwa na upendeleo pamoja na mawazo yetu binafsi yanavyoweza kuathiri ushughulikiwaji wa shauri. Kuelewa hisia zetu binafsi kunaweza kutusaidia kuliangalia tatizo katika uhalisia wake na kuepusha kutohukumu.

Katika shauri hili, muhudumu wa mashauri anapaswa kuzingatia tuhuma za ukatili na unyanyasaji wa watoto ambazo hazijathibitishwa, sababu zinaweza kuleta madhara kwa baba na kumuharibia sifa zake njema katika jamii.

Majibu tarajiwa kuhusu Shole

1. Kama Msimamizi wa Mashauri Katika Jamii, kuna matatizo gani katika shauri la Shole? anasema amekuwa akinyanyaswa kingono, anaweza kuwa na sonona. Anahisi amekiuka maadili ya mila yanayomkataza msichana wa umri wake kujihusisha na vitendo vya ngono. Mjomba wake amekuwa akimtishia kutosema chochote. Ana historia mbaya dhidi ya wanaume ('Nachukia wanaume')
2. Nini chanzo cha matatizo: Anaishi na mjomba wake na. Hana uangalizi wa karibu kutoka kwa shangazi yake. Mazingira ya nyumbani sio mazuri. Jinsia inaweza kuwa chanzo, ni binti mdogo, hana uangalizi katika nyumba yenye mzee.

3. Nini maoni yako kuhusiana na hali ya? (Angalia kama wengine wana mawazo yanayofanana. Ibua mjadala kuhusu kama maoni binafsi na upendeleo vinaweza kuathiri uwezo wa msimamizi wa mashauri katika kushughulikia tatizo hili) mjomba anamtumia huku yeye akiwa bado mtegemezi, hali hii ikoje? 4. Je, hatua za haraka zinaweza kuchukuliwa? Ndio! Ni suala la msingi kushughulikia shauri hili la unyanyasaji wa mtoto kwa umakini na uharaka, linapaswa kuripotiwa kwa Afisa Ustawi wa jamii wa wilaya. Nyongeza: Mjadala wa ziada katika shauri hili linalohusu ulinzi na usalama wa mtoto (maswali yafuatayo hayapo kwenye kisa mafunzo, ila ni muhimu kuyaangalia. 5. Kuna awezekano wa madhara katika shauri la Shole kwa maisha yake ya baadae? Matatizo ya kimwili, kisaikolojia na kihisia kauli ya kusema 'nawachukia wanaume' inajenga taswira kwamba anaweza akashindwa kuwa na mahusiano nao katika maisha yake ya baadae. 6. Kama Muhudumu wa Mashauri Katika Jamii, unaelezeaje ugumu alionao shole katika kutoa taarifa ya vitendo vya ukatili alivyokuwa akifanyiwa? Vikwazo vya mila na desturi alivyofundishwa akiwa mdogo (hairuhusiwi kufanya ngono kabla hujaolewa) kauli hii inamfanya ajihisi ni mwenye hatia. Mjomba wake ametishia kumuua. Pia masuala ya kukosa ukaribu kati yake na mlezi. Kama shangazi yake angekuwa na muda wa kuzungumza naye na kuwa naye karibu pengine angemueleza mapema. 7. Ungewezaje kulishughulikia hili? Unahitaji kuongea kwa ukaribu na mlezi, (mambo kaadhaa) muulize shangazi kwanini mtoto hakumueleza kuhusu ukatili aliofanyiwa? Mambo kadhaa kuhusu mbinu za malezi ni pamoja na kutomuacha mtoto akiwa na mtu mzima nyumbani wakiwa peke yao kwa muda mrefu. Zaidi ya mambo yao kadhaa, msimamizi wa mashauri anapaswa kuomba msaada wa unsasihi kwa ajili ya shangazi. 8. Je, hatua gani itafuata baada ya shole kukuelezea matatizo yake? Hili ni kosa la kisheria, ambapo kosa la jinai limetendeka. Linapaswa kuripotiwa polisi. Hatua inayofuata kama ni unyanyasaji wa kingono Afisa Ustawi wa Jamii wa wilaya anapaswa kujulishwa. Mpeleke mtoto kwenye kituo cha afya wafanye uchunguzi wa kitaalam ili kuthibitisha kama ukatili wa kingono umefanyika. Afisa Ustawi wa Jamii wa wilaya atateua mtu wa kumfuatilia mtoto.			

Kitini cha 22: Kisa Mafunzo cha Msingi cha Shole, Tathmini, Sehemu ya 2

KISA MAFUNZO CHA MSINGI

TATHMINI: SEHEMU YA PILI

MATOKEO YA KUTEMBELEA MAJUMBANI NA MAHOJIANO YA KIJAMII:

Wakati wa kutembelea nyumbani na kufanya mahojiano na mama wa mvulana na majirani wengine, unagundua yafuatayo:

- Mvulana anaitwa Kito na ana umri wa miaka saba ila kwa muonekano anaonekana kama mtoto wa miaka miwili.
- Mtoto huyo anakuwa taratibu na hawezi kukaa mwenyewe kwa kujitegemea.
- Mwili wake umejaa vidonda vilivyosababishwa na kulala kwa muda mrefu na ana utapiamlo.
- Hawezi hata kuinua mikono, kitu pekee anachofanya ni kulia tu.
- Mama yake anasema kuwa alipozaliwa alionekana ni mtoto wa kawaida na mwenye afya.
- Alipofikisha umri wa miezi tisa aliugua sana na alilazwa hospitali kwa muda, lakini baadae waliruhusiwa kurudi nyumbani na kwamba watakuwa wanampeleka kiliniki kila mwezi.
- Tangu wameruhusiwa kutoka hospitali mama wa mtoto hakuweza tena kuendelea kumpeleka mtoto kiliniki kwa sababu hakuwa na pesa za kutosha kwa ajili ya usafiri na kulipia huduma za kiliniki.
- Mama yake kito analea watoto wake peke yake, na pia ana watoto wengine wawili wanaomtegemea kwa kila kitu.
- Anafanya biashara ya kuuza matunda sokoni.
- Amekiri kwamba amekuwa akimuacha Kito peke yake nyumbani kwa sababu hana mtu wa kumuachia, kito anakula mlo mmoja kwa siku kwani ndicho kinachoweza kupatikana.
- Majirani pia wamethibitisha kuwa kito amekuwa akifungiwa ndani kwa muda mrefu wakati mama yake akipambana kutafuta mahitaji.
- Baadhi yao wanahisi kuwa huenda mtoto ana ulemavu, lakini kama mama yake angeendelea kumpeleka kiliniki huenda tatizo lingekwisha.
- Wengine wanahisi kuwa mtoto huyo ana ulemavu kwa sababu watoto wengine wa rika lake wapo shuleni.

Tafadhali jibu maswali yafuatayo kulingana na matokeo ya tathmini uliyofanya.

1. Ukiwa Kama Msimamizi wa Mashauri ya Watoto, tatizo ni nini hapa?
2. Nini sababu ya matatizo hayo?
3. Nini maoni yako kuhusiana na hali ya afya ya kito?

KISA MAFUNZO SINIKWE

TATHMINI: SEHEMU YA PILI

MATOKEO YA KUTEMBELEA NYUMBANI NA MAHOJIANO YA KIJAMII:

Wakati wa kumtembelea na kufanya mahojiano na baadhi ya watu wanaomfahamu Sinikiwe, unagundua yafuatayo:

- Sinikiwe, ambaye amezaliwa peke yake, anaishi katika chumba kimoja na baba yake tangu mama yake alipofariki. Analala kitanda kimoja na baba yake.
- Robert anaeleza kuwa, sababu inayomfanya alale kitanda kimoja na binti yake ni kwa sababu

- anamiliki mablanketi mawili yaliyochanika hali ambayo inampa ugumu wa kuandaa mahala pa kulala.
- Nyumba wanayoishi inamilikiwa na wanandoa ambao wanaishi mji mwingine, na kumfanya Robert kupata makazi kwa kuwa yeye amekuwa ni mlinzi wa makazi hayo. Robert hana vyombo wala mifufo yeyote.
- Ingawa hana ulemavu wowote, Robert hana kazi na anategemea zaidi kipato kutoka katika vibarua visivyo na uhakika pamoja na kupewa msaada na wasamaria wema
- Robert na binti yake mara nyingi hupata mlo mmoja kwa siku.
- Ndugu pekee anayejulikana ni ndugu wa upande wa mama yake Robert ambaye anaishi Arusha, ambaye ameolewa na mfanyabiashara tajiri. Robert amepoteza mawasiliano naye tangu miaka mitano iliyopita. pekee
- Robert anaelezea kwamba, miaka miwili kabla ya kifo cha Soneni (mama yake Sinikiwe) walikuwa wametengana baada ya kuwa na mgogoro.
- Sinikiwe hana cheti cha kuzaliwa.
- Unagundua kuwa Sinikiwe yupo karibu sana na baba yake, na angependa kuishi naye muda wote. Inaonekana anamuamini baba yake kuliko mtu mwingine yeyote.
- Sinikiwe anaonekana amekata tamaana hana damu, na hayupo huru ukiwepo. Na ni mkimya wakati wote. Mwalimu wake anakueleza kuwa mara nyingi sinikwe haudhuri masomo shuleni hali inayosababishwa na kuumwa mara kwa mara au anakuwa anamsaidia baba yake kazi za nyumbani.
- Mwalimu wake anakutaarifu kuwa sinikwe hajalipiwa ada kwa muda mrefu, na hana sare za shule.
- Sinikiwe huwa hajichanganyi na wanafunzi wengine anaosoma nao, na mar5a nyingi hupenda kukaa peke yake.
- Unapoongea na majirani wanakwambia wanahisi Robert anamfanyia ukatili wa kingono binti yake.

Tafadhali jibu maswali yafuatayo kufuatana na matokeo ya tathmini uliyofanya.

1. Ni yapi matatizo hapa?
2. Nini vyanzo vya matatizo hayo?
3. Nini maoni yako binafsi kuhusu mazingira ya Sinikiwe? Yanawezaje kuathiri mawazo yako ya jinsi unavyoichukulia familia hii?

MATOKEO YA KUTEMBELEA SHULENI NA KUFANYA MAHOJIANO:

Wakati wa kutembelea shuleni na kufanya mahojiano na binti pamoja na mwalimu wake, unagundua yafuatayo:

- Binti anaitwa Shole na ana umri wa miaka 13.
- Anaishi na shangazi yake na mjomba wake (mume wa shangazi yake).
- Shangazi yake shole anafanyakazi hotelini na huwa anaondoka nyumbani asubuhi sana na kurudi usiku sana huku mumewe akishinda nyumbani muda mwingi.
- Watoto wa shangazi ni wakubwa na wanajitegemea. Shole ndiye mtoto pekee wanayeishi naye.
- Kwa muda mrefu sasa tabia ya shole imebadilika na mwalimu wake anagundua hilo. Shole hazingatii masomo yake tena. Wala hajichanganyi na watoto wenzake kama hapo awali. Anaonekana mwenye huzuni muda wote na anakwepesha macho yake kuangalia watu usoni.
- Mwalimu wake alitaka kujua kinachomsibu lakini shole hakuweza kumwambia chochote mwalimu.
- Unaamua kuongea na shole ili kujua kinachomsibu. Siku ya kwanza hakuweza kukwambia chochote na unapanga kuongea naye siku nyingine.
- Unakubaliana kuonana naye siku nyingine lakini sio kwenye mazingira ya shule. Anapendekeza umwelekeze unaoishi ili akufuate huko.
- Baada ya muda mrefu, hatimaye shole anaamua kufunguka na kukueleza kuwa amekuwa akifanyiwa ukatili wa kingono kwa muda mrefu sasa na mjomba wake, na hajawahi kumueleza shangazi yake kwa kuwa anakazi nyingi na shangazi hana muda wa kuongea naye kutokana na kazi nyingi alizonazo.
- Lakini pia amekuwa akitishiwa na mjomba wake kuwa kama ikitokea akamwambia mtu yeyote basi atamuua.
- Shole anakumbuka pia kuwa bibi yake aliwahi kumwambia ni aibu kwa binti ambaye hajaolewa kuanza kushiriki vitendo vya ngono.

- Haya yote yamemfanya apate ugumu wa kumueleza mtu yeyote matatizo anayoyapitia.
- Shole ameathirika na hali hii kiasi wakati wote unapozungumza naye amekuwa akilia tu, amefikia hatua anasema anawachukia sana wanaume.

Tafadhali jibu maswali yafuatayo, kutokana na matokeo ya tathmini uliyoifanya.

1. Kuna matatizo gani katika shauri la Shole?
2. Ni nini chanzo dhahiri cha tatizo hili?
3. Nini maoni yako kuhusiana na hali ya Shole?

Kitini cha 23: Hatua za Ukuaji wa Mtoto Mpaka Ujana Balehe

Hatua	Kimawasiliano	Kiakili	Kijamii	Kimwili
Miezi 3	Huonyesha kuzitambua sauti n sura alizoanza kuzioea Hustushwa na sauti za ghafla	Humtambua mlezi anayekuwa naye muda mwingi Analia anapohisi njaa au kutojisikia vizuri	Anaweza kubembeleza kwa sauti au kumgusaouch Huanza kutabasamu anapocheza na mtu	Anatambua mikono Ananyonya Anainua kichwa anapolazwa kifudifudi
Miezi 6	Anaanza kutoa sauti na ishara Huwa anageuka anaposikia sauti ya mtu au kitu	Anachukua vitu na kutia mdomoni Anachezea midoli kwa njia tofautitofauti Anapenda kuchezea vitu	Huonyesha hofu kwa watu asiowatambua Anafanya vitu ila aonyeshwe umakini Anatambua watu tofaututofauti	Anaweza kujibiringisha kwa kulalia tumbo au mgongo Anajifunza kukaa kwa kusaidiwa Anajiongelesha na kurusha miguu na mikono
Miezi 12	Anaelewa baadhi ya maneno na ishara Anaigiza baadhi ya maneno au ishara Anaanza kuzungumza maneno yasiyoeleweka	Anajifunza kuwa vitu vipo hata kama havioni kwa wakati huo Anajifunza kutatua baadhi ya mambo yanayomkwaza Anaanza kutambua baadhi ya matatizo na madhara yake	Anatumia ishara Analia mlezi anapomuacha Anaanza kufurahia baadhi ya michezo	Anaweza kukaa bila kusaidiwa Anatambaa Anajifunza kusimama
Miaka 2	Anaelewa maneno kati ya 50-200 au ishara Anatumia sentensi ya maneno 2-3 au ishara Anatumia maneno rahisi au ishara	Anaweza kuhusianisha vitu Anatumia vitu vinavyohusiana Anakuwa makini katika michezo kwa muda mwingi	Anamuiga mlezi Anacheza na watoto wenzie Anaomba saada kwa wenzie pale anapohitaji	Anaweza kupanga vitu vingi wakati wa kuchezo Anatembea Anaweza kuchuchumaa

Miaka 3	Anaelewa baadhi ya maneno rahisi Anajua na kutumia maneno 500-1000 au ishara Anawasiliana mapema	Anaweza kuhusianisha maumbo ya vitu mbalimbali katika mashimo Anachambua vitu Anaweza kutenganisha vitu na kuvirudishia tena	Anafurahia kusaidea kazi nyumbani Anapenda kupongezwa akifanya jambo Anatambua hisia za wengine	Anakimbia, kuruka na kupanda kwenye baadhi ya vitu Anatumia mikono katika kazi mbalimbali Anarusha mpira
Miaka 5	Anaongea au kutoa ishara kama amefanya kitu Anweza kutumia maneno au ishara Anauliza maswali mengi	Anafuata maelekezo mepesi Anajua kuhesabu	Anacheza na watoto wengine Anaelewa baadhi ya taratibu Anaelewa kuonyesha hisia	Anaweza kuigiza baadhi ya maumbo Anatembea kwa mguu mmoja Anaweza kutembea kwa kurudi nyuma kwa urahisi

Kitini cha 24: Hatua za Makuzi za Ujana Balehe Yenye Afya

Hatua	Kimawasiliano	Kiakili	Kijamii	Kimwili
Miaka ya awali ya ujana balehe, miaka 10 -14	Wanatazama wakati uliopo “hapa na sasahivi.” Hawana uelewa wa kutambua “kama nikifanya hivi, kitu Fulani kitatokea” au kuelewa tukio na matokeo yake. Wanakuwa na msongo, mara kwa mara wanajibu kwa hisia zaidi kuliko kwa mantiki.	Kujiuliza maswali, kujiuliza “mimi wa kawaida?” Mfulilizo wa ndoto za mchana. Hawana uhakika wanataka nini kitaaluma, malengo yanabadilika mara kwa mara. Wanatengeneza mfumo wao wa amali. Anaanza kuwa na hisia za kingono na kuchunguza masuala yanayohusu ngono. Anakuwa na hadhira ya kufikirika. Anatamani faragha. Wanaelezea matatizo yao kama “hakuna mtu anayenielewa.”	Wanakosoa mamlaka, familia, malezi yasiyofaa (ingawa hatua hii ni muhimu katika sehemu ya makuzi ya motto inaweza kuonekana ni sehemu yenye changamoto kwa wazazi kuelewa. Upweke Kuwa na mabadiliko makubwa ya kihisia. Wanapuuza matukio yanayowakumbusha utotoni. Wanapenda kubishana na kukosa utiifu. Wankuwa na urafiki na marafiki wa jinsi inayofanana. Mawasiliano na jinsi tofauti huanza katika vikundi.	Kipindi cha balehe kinaingia kwa kasi. Muda wa kulala unabadilika (wanachelewa kulala) Anakua haraka na kuhitaji masaa 9 au zaidi ya kulala kwa siku. Viungo vya uzazi vinakuwa.
Umri wa kati wa ujana balehe miaka 15-17	Migogoro na familia inaanza: kijana balehe anakuwa na hofu ya kujitegemea.	Uwezo wa kufikiri kwa mambo kiujmla na madhara yake. Dhana ya tukio na matokeo inaeleweka vizuri. Kujifikiria mwenyewe.	Anakuwa na uimara na utii kwa makundi rika, mabadiliko ya mara kwa mara ya vitu anavyopenda na kuvichukia. Kuwa na matamano ya kingono na kuanza kuchunguza kuwa na mwenza na uwezo wa kuvutia mwenz. Kufanya uchunguzi: katika ngono, madawa ya kulevya, marafiki, kazi mbalimbali na tabia hatarishi.	Tabia zinazohusu ngono tayari zishakamilika. Asilimia 95 ya kimo cha mtu mzima inakuwa ishakamilika.

Kitini cha 25: Aina za Malezi na Matokeo Yake

Aina ya malezi	Maelezo	Matokeo
Malezi ya kutumia mamlaka	Katika aina hii ya malezi, watoto wanatarajiwa kufuata maelekezo yanayotolewa na wazazi. Watoto wanaposhindwa kufuata maelekezo hayo mara nyingi hupelekea adhabu kwa mtoto. Wazazi wa aina hii wana mataraio makubwa kwa watoto wao lakini hawako tayari kuwaelekeza watoto wao. Wazazi wa aina hii ni wenye utii na wanaotaka kuheshimika, na wanatarajia maagizo wanayotoa kwa watoto wao yatekelezwe bila kutoa maelezo ya kutosha.	Aina hii ya malezi ya ukali, mara nyingi huwafanya watoto kuwa watiifu nalakini inawafanya watoto wawe na kiwango cha chini cha furaha, kiwango cha chini cha utashi katika jamii na kiwango cha chini cha kujiamini.
Malezi ya kuongoza	Kama walivyo walezi wenye kutumia mamlaka, wanaotumia aina ya malezi ya kuongoza huweka taratibu na miongozo ambayo watoto wanapaswa kufuata. Ni wasikivu na wapo tayari kuulizwa maswali. Njia zao za kurekebisha tabia ni zenye kuelekeza, na sio za kuadhibu. Wanataka watoto wao kuwa na msimamo, wenye kuwajibika kijamii, kujisimamia wenyewe na kuwa na ushirikiano na wengine.	Matokeo katika aina hii ya malezi ya kuongoza ni kuwa na watoto wenye furaha, wenye uwezo na mafanikio.
Malezi yenye kuruhusu	Wazazi wenye kuruhusu, wakati mwingine wanajulikana kama wazazi wenye huruma, wana mahitaji machache kwa watoto wao. Wazazi wa aina hii mara chache sana kurekebisha tabia za watoto wao kwa sababu wana matarajio madogo sana kwa watoto wao kwa kuwaona hawajapevuka na hawawezi kujitegemea. Ni wazazi wenye msimamo zaidi kuliko kuhitaji Wazazi wenye kuruhusu kwa ujumla ni walezi na wanawasiliana na watoto wao. Mara nyingi wanakuwa kama marafiki zaidi kuliko kuwa kama wazazi.	Wazazi wenye malezi ya kuruhusu hupelekea watoto wao kuwa na kiwango kidogo cha furaha na uwezo wa kujisimamia. Watoto hao wanauwezekano wa kuwa na matatizo ya kutii mamlaka na kutofanya vizuri shuleni.
Malezi yakutojijusisha	Aina hii ya malezi ya kutojijusisha yana sifa ya kuwa na matarajio kidogo, usikivu wa chini na mawasiliano hafifu. Wakati wazazi wanawapatia mahitaji ya msingi mara nyingi huwa hawajijusishi na maisha ya motto. Katika hali iliyokitiri wazazi wanaweza kuwatelekeza watoto au kutowajali katika kuwapatia mahitaji ya msingi.	Aina hii ya malezi ya kutojijusisha ndiyo aina ya mwisho kwa ubora. Watoto wanaolelewa malezi ya aina hii wanashindwa kujimudu, kujiamini, na hawana uwezo wa ushindani kama watoto wa rika lao.

Mada ya 7: Kutumia Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto

Malengo ya kujifunza kwa mada ya saba

Mwisho wa mada washiriki wataweza kujifunza:

- Tumia kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto ambacho utakitumia kuandaa mpango wa huduma

Muda: Saa 1 na dakika 10

Vitini:

- Kitini cha 22: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji anapaswa kutambulisha malengo ya mada	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango kitia
Hatua ya 2: Washiriki watajadiliana na kukamilisha zana za kufanyia Tathmini kulingana na visa mafunzo Gawa Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto kwa kila mshiriki. Zingatia: Mwanzo wa kipindi washiriki waelezee uzoefu walionao katika kufanyia tathmini kwenye mashauri. Kama yeyote atasema huwa anatumia kumbukumbu anapofanyia tathmini, uwakumbushe na kuwasisitiza katika hilo na uwaeleze kwamba Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto kitakuwa kinawasaidia katika kukumbuka matokeo ya tathmini walizofanya. Hasa pale wanaposhughulika na shauri zaidi ya moja na hicho ni kipengele muhimu sana katika kazi zao za kila siku. Waelekeze namna ya kutumia Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto, kwa kutumia taarifa walizopata kutoka katika visa mafunzo vyao vya msingi katika kuandaa mpango wa huduma. Zungukia makundi ili kuwapatia msaada, kadiri watakavyohitaji. Baada ya kupitia Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto, waulize Mna maoni gani kuhusu kitendea kazi hicho? Unadhani itakuwa na manufaa kwa kiasi gani? Changamoto gani unazoweza kukutana nazo wakati wa kutumia Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto.	Dakika 30	Uwasilishaji	Kitini cha 22: Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto

Hatua ya 3: Hitimisha mjadala wa visa mafunzo vya msingi kwa kusisitiza: • Kwa nini tunafanya tathmini? • Mambo makuu mawili ya tathmini? (kutembelea majumbani na mahojiano ya kijamii) Wakumbushe washiriki juu ya kanuni za usimamizi wa mashauri ambazo zimefundishwa katika vipindi vilivyopita, utambulisho wa usimamizi wa mashauri. Waambie wataje baadhi ya kanuni kisha waulize: • Kutokana na visa mafunzo ambavyo mmekuwa mkijifunza, mnadhani ni kanuni gani zinachangamoto katika kutekeleza? • Kwanini na ungefanya nini kuhakikisha kwamba unafuata kanuni hizo?	Dakika 15	Majadiliano	Hakuna
Hatua ya 4: Jinsi ya kutumia hatua ya kufanya tathmini katika kazi zao lengo MMWs wanapaswa kutambua kuwa hatua wanazofuata katika mafunzo haya zimekusudiwa kutumika katika kazi zao. Huu ni muhtasari/hatua ya utekelezaji. Tumia njia ya kumalizia sentensi kuwasaidia washiriki kufikiria jinsi gani wanaweza kufanyia kazi waliyojifunza katika mitaa yao. Elezea: Nitasoma sentensi na utamalizia sentensi hiyo kwa neno au maneno yeyote. Kisha uliza washiriki wachache watakaojitolea jinsi gani wanaweza kukamilisha sentensi zifuatazo : • Leo nimesikia... • Leo nimejifunza... • Leo nimehisi... • Nitakapokuwa MMW nitatumia... Hitimisha kwa kusisitiza kuwa, wakati visa mafunzo vimetolewa kwa ajili ya kuonyesha ufanyaji wa tathmini katika mazingira tofautitofauti, mchakato huohuo uliotumika unapaswa kututumika katika mashauri yote watakayokutana nayo.	Dakika 20		

Uliza: • Maeneo gani unadhani ni ya msingi katika kufanya tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto ambayo wote tunapaswa kuyatumia tutakapokuwa tunafanya tathmini? (Kwa uchache, kutembelea wateja majumbani, shuleni, kuwasiliana Na viongozi katika jamii, pamoja na vyanzo vingine vya taarifa vilivyopo katika jamii. Unaweza ukajumuisha stadi nzuri za uulizaji maswali pamoja nastadi za kufanya mahojiano, kuchunguza mazingira yanayomzunguka mtoto pamoja na kuongea na mtoto.) • Nini kinaweza kutokea pale ambapo unahisi huna stadi sahihi za kufanya tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto? Unawewza kwenda wapi kupata msaada? (Kwa uchache, kwa msimamizi au kwa msaidizi ustawi wa jamii). • Unadhani mara ngapi mtoto anapaswa kufanyiwa tathmini ya mahitaji na uwezo? (Hali ya mtoto inaweza kubadilika haraka, lakini kwa ujumla kurudia tena kumfanyia mtoto tathmini ya mahitaji na uwezo inapaswa kufanywa mara moja kwa mwaka.) Washukuru washiriki kwa kazi yao nzuri na uwaeleze katika mada ijayo watatumia matokeo ya tathmini zao kwa ajili ya kutengeneza mpango wa huduma kwa ajili ya kumsaidia mtoto.			

Tathmini Binafsi ya Moduli ya 4

Lengo la tathmini binafsi si kupima uelewa, bali kupima uwezo wa kujiamini wa washiriki katika uelewa na stadi zao.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani Kidogo	Sikubaliani kabisa
Ninaelewa mifano bora ya kutumia wakati wa kuingia katika jamii.					
Ninaelewa mbinu za kutumia ninaposhughulika na ugumu na migogoro.					
Ninaelewa jinsi ya kutambua uwezo wa familia na uwezo wa jamii.					
Ninaelewa jinsi ya kuuliza maswali sahihi wakati mahojiano.					
Ninaweza kutambua mazingira ambayo napaswa kutoa rufaa kwa mottokwa ajili ya ushari nasaha na kupima VVU.					
Ninajua jinsi ya kutumia mbinu rafiki katika kumuhoji mtoto.					
Ninajua mahali ninapoweza kupata taarifa nzuri zinazohusu maendeleo ya mtoto.					
Ninaelewa jinsi ya kutumia Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto.					

MODULI 5: KUANDAA MPANGO WA HUDUMA

Moduli hii inampa mtumiaji ufafanuzi wa matokeo ya tathmini iliyofanyika kwenye hatua ya pili ya mchakato wa usimamizi wa mashauri ya watoto. Washiriki watatumia tathmini waliyofanya, kuandaa mpango wa huduma unaohusisha masuala ya VVU, ustawi, ulinzi na usalama wa mtoto. Pia washiriki watatakiwa kujaza fomu ya mpango wa huduma kulingana na tathmini iliyofanyika.

Pia kuwapa mazoezi washiriki ya jinsi ya kufanya mawasiliano, kuongea na kukubaliana na familia, washiriki watafanya mazoezi kuandaa mkutano na familia. Katika mkutano huo watarekebisha na kuwasilisha mpango wao wa huduma na kujadili namna ya kumsaidia mtoto na jinsi familia itakavyoshiriki kutekeleza mpango huo.

Moduli hii, imegawanyika katika mada mbili kama ifuatavyo:

Mada 1: Kuandaa Mpango wa Huduma (Saa 2 na Dakika 20)

- Kitini cha 26: Visa mafunzo – Kuandaa Mpango wa Huduma Sehemu 1
- Kitini cha 27: Fomu ya Tathmini ya Mahitaji ya Mtoto Mpango wa Huduma
- Kitini cha 28: Visa Mafunzo – Kutengeneza Mpango wa Huduma Sehemu 2

Mada 2: Kushirikishana Mpango wa Huduma na Familia (Dakika 50)

- Kitini cha 29: Kuandaa Mpango wa Huduma kwa Kushirikiana na Familia

Kuna tathmini binafsi mwishoni mwa moduli na nyongeza ya rejea nyuma ya mwongozo huu.

Mada 1: Mpango wa Huduma

Malengo ya mada ya kwanza

Kufikia mwishoni mwa mada hii, washiriki wata weza:

- Kuandaa mpango wa huduma mahususi wa mtoto kutokana na tathmini iliyofanyika.
- Kueleza namna watakavyo wahudumia watoto wanaoishi na VVU/UKIMWI.
- Kukamilisha ujazaji wa fomu ya mpango wa huduma.

Muda: Saa 2 na dakika 20

Kitini:

- Rejea kitini cha 19: Kitendea Kazi cha Tathmini ya Mahitaji na Uwezo wa Mtoto
- Kitini cha 26: Visa Mafunzo – Kuandaa Mpango wa Huduma, Sehemu ya 1
- Kitini cha 27: Fomu ya Tathmini ya Mahitaji ya Mtoto na Mpango wa Huduma
- Kitini cha 28: Visa mafunzo – Kuandaa Mpango wa Huduma, Sehemu ya 2

Mwongozo wa Uwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Tambulisha lengo na madhumuni ya mada. Mada hii itatoa mazoezi ya namna ya kuchambua matokeo ya tathmini kutoka hatua iliyopita ya mchakato wa kushughulikia shauri la mtoto. Washiriki watatumia tathmini iliyofanyika kuandaa mpango wa huduma kwa shauri linalohusiana na masuala ya VVU, ustawi, ulinzi na usalama wa mtoto. Pia watajaza fomu ya huduma ya mtoto kwa kuzingatia tathmini uliyofanyika. Aidha washiriki watafanya mazoezi jinsi ya kufanya mawasiliano na kukubaliana na familia na jinsi ya kuandaa mkutano unaoshirikisha familia. Katika mkutano huo watarekebisha na kuwasilisha mpango wao na kujadili namna ya kumsaidia mtoto na namna familia itakavyashiriki kutekeleza mpango huo.	Dakika 5	Kuwasilisha	Malengo ya mada yaliyo andikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Andaa mpango wa huduma Washiriki watatumia Kitendea kazi cha tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto kwa kuzingatia visa mafunzo vya msingi kuandaa mpango wa huduma kwa kila mtoto kulingana na shauri lake lilivyoainishwa kwenye kisa mafunzo. Elekeza: Washiriki wataingia hatua inayofuata katika mchakato wa shauri la mtoto katika “uandaaji wa mpango wa huduma kwa mtoto.” Pia washiriki wameshafanya tathmini ya awali ya shauri la mtoto kutoka hatua iliyopita. Sasa wanaendelea kutumia matokeo ya tathmini kuhakikisha kuwa mtoto anapata huduma. Uliza: Ni kwa jinsi gani mnaandaa mpango wa huduma kwa sasa? Kwa nini ni muhimu kuandaa mpango wa huduma? (Majibu yanaweza kuwa; inamsaidia msimamizi wa shauri la mtoto kuweza kufanya vitu kwa ajili ya kumhudumia mtoto. Ni zana ya kufuatilia namna ya mpango wa huduma unavyotekelezwa. Inamsaidia kila mmoja kuwajibika kulingana na majukumu na wajibu wake. Kama kila mmoja akijua anachotakiwa kufanya itarahisisha utendaji wake.) Gawa kisa mafunzo cha 23 katika makundi; Visa mafunzo vya msingi (sehemu ya kwanza) na fomu ya tathmini ya mahitaji ya mtoto na mpango wa huduma kwa kila mshiriki. Waelekeze kusoma kisa mafunzo na kujibu maswali yaliyopo. Kumbusha: Wanapoandaa mpango wa huduma, watumie matokeo ya tathmini ya mahitaji na uwezo wa mtoto iliyofanyika katika hatua iliyopita ya mchakato wa shauri la mtoto.	Dakika 30	Vikundi vidogo	Vitini 23, 24, 25

Hatua ya 3: Wasilisha na jadili na vikundi mpango wa huduma Kumbuka: Mara washiriki watakapomaliza kuandaa mpango wa huduma, wapatie kila kikundi bango kitita na kalamu ya wino mzito. Waambie waandike tathmini ya mahitaji ya mtoto na mpango wa huduma kwenye bango kitita ambalo litatumika katika uwasilishaji. (Kumbuka: pia washiriki wafanye mazoezi ya kujaza fomu za tathmini ya mahitaji ya mtoto na mpango wahuduma kwa kulingana na kisa mafunzo walichopewa).	Dakika 30	Vikundi vidogo	Madhumuni ya mada yaliyo andikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 4: Kuonisha kazi za vikundi za mpango wa huduma (Dakika 10). Lengo la kipindi hiki ni washiriki waweze kufanya mapitio ya sehemu ya pili ya tathmini ya mahitaji ya mtoto na mpango wa huduma na visa mafunzo ili waweze kuonisha tathmini ya mipango yao na mipango ya huduma iliyoandaliwa na vikundi vingine kwa kadiri walivyoona inafaa. Lengo ni kuchochea washiriki kufikiria kama wanaweza kuboresha mpango mmoja wapo. Baada ya washiriki kumaliza kuandika mipango yao, sambaza kitini cha 24: (Kisa mafunzo, mpango wa huduma - Sehemu ya 2) ili waweze kuona kile kilichobainishwa na makundi mengine kuwa ni mpango mzuri. Waombe kupitia katika makundi yao madogo wauangalie na kisha kuamua kubaliana au kutokubaliana, na nini kiongezeke au kipungue mbali na mipango yao wenyewe.	Dakika 30	Vikundi vidogo	
Hatua ya 5: Jadili mpango wa huduma Madhumuni ya zoezi hili ni kwa ajili ya washiriki kuwasilisha mipango ya huduma waliotengeneza kutokana na visa Mafunzo walivyo pewa ili waweze kuangalia kwa makini kama ni mpango bora na unaotekelezeka. Kila kundi kitumie dakika 10 kuwasilisha mipango yao ya huduma. Baada ya kila kikundi, pokea maswali na kutoa mrejesho na maoni. Zingatia maoni kuhusu: Jinsi mipango ilivyo maalumu/mahususi Je, nani anawajibika kwa kila jambo/hatua? Je, inaonesha muda wa utekelezaji wa shughuli husika? Wakati mipango imejadiliwa, ruhusu dakika chache kwa washiriki kutumia mrejesho ili kuboresha mipango yao. Washiriki wasiwasilishe tena, bali wawezeshaji wazunguke miongoni mwao ili kuhakikisha kwamba wameweza kuingiza maboresho katika mipango yao. Maelekezo ya mwezeshaji kuendesha majadiliano ya mpango wa huduma.	Dakika 45	Shirikisha katika mjadala wa darasa zima	Hakuna

Maswali na majibu kuhusu Kito:

1. Je, ni uwezo/rasilimali gani zilizopo ndani ya familia ambazo zinaweza kutumika kumlea na kumuendeleza mtoto wake? Mama yake Kito ni mchapakazi anahitaji kusaidiwa ili aweze kutatua matatizo yake.
2. Ni rasilimali zipi ambazo mama yake Kito anaweza kutoa/kuhamasisha? Rasilimali zipi jamii inaweza ikahamasisha zikapatikana? Jamii ina vikundi vya kuweka na kukopa. Labda hawa watoto wawili wanaweza kusaidia kwenda na Kito kupata huduma. Vile vile Kituo cha afya, na shule vinaweza kumsaidia mtoto mahali ambapo anaweza kupata mahitaji maalumu.
3. Ni hatua gani zichukuliwe kumsaidia Kito? Kito anahitaji kupewa rufaa kwa ajili ya mazoezi ya viungo, kutibiwa vidonda, na kuandikisha katika shule maalum. Kuna mahitaji ya nyongeza ya lishe na pesa, ili kukidhi mahitaji haya ama Kito anahitaji kuunganishwa na vikundi vya kusaidiana. Aidha kumuunganisha na vikundi vya ujasiriamali au vikundi vya kuweka na kukopa kutamsaidia kuanzisha shughuli za kujikimu karibu na nyumbani kwake ili aweze kutoa huduma kwa mtoto.
4. Kati ya mapendekezo yaliyo orodheshwa yapi ni ya haraka? Kumuunganisha na kituo cha afya, huduma ya chakula na lishe, mazoezi ya kawaida, mazoezi ya viungo yanayohusisha mtaalamu. Msaidie mama aweze kufanyakazi na kumsaidia mtoto.

Maswali na majibu kwa Sinikiwe

1. Je, ni uwezo gani/rasilimali gani zilizopo katika familia ambazo zinaweza kumsidia baba katika kumuhudumia mtoto? Baba ni mzima, hana ulemavu wowote. Sinikiwe anamwamini baba yake; ndiye mtu pekee anayemtegemea. Kuna majirani wanaomkubali na kumsaidia. Vile vile kuna vituo vya afya, shule, walimu wanaoweza kumsaidia.
2. Ni rasilimali zipi ambazo Robert na Sinikiwe wanaweza kuwa nazo/ kuzihamasisha? Rasilimali zipi ambazo jamii inaweza kuzihamasisha? Chakula, mpangilio wa makazi ambao utamwezesha baba na binti yake kulala katika vyumba tofauti, blanketi kwa ajili ya binti, sare za shule na mahitaji ya shule.

3. Orodhesha namna utakavyompa Sinikiwe msaada wa kisaikolojia na kijamii na kuhakikisha anabaki kwenye dawa/matibabu. Msimamizi wa Shauri la Mtoto Ngazi ya Jamii atatoa huduma za msingi na ufuatiliaji wa matibabu. Atatoa msaada wa mwanzo wa kisaikolojia na kijamii. Msaada wa mwanzo wa kijamii unamaanisha kumtembelea mara kwa mara, kumuhudumia, kuongea naye, kutoa ushauri wa nini kifanyike pamoja na ufuatiliaji wa matibabu.
4. Je, unafikiri Sinikiwe anahitaji msaada wa kukabiliana na hali ya majonzi? Ndio. Ni kwa jinsi gani utamsaidia? Kwa sababu mama yake alifariki; hii ni pamoja na kumsaidia kuondokana na machungu/majonzi na kukubaliana na hali. Ushauri wa kitaalamu utatolewa na Afisa Ustawi.

Maswali na majibu ya Kisa mafunzo cha Shole

1. Je, ni uwezo/rasilimali gani zilizopo katika familia ambazo zinaweza kumsaidia Shole na Shangazi yake katika kukabiliana na hali hiyo? Shole ana roho nzuri, hata hivyo, kwa sasa yuko tofauti kwa kuwa ana msongo wa mawazo. Shangazi yake ana uwezo na rasilimali za kumhamishia Shole kwa bibi yake.
2. Ni rasilimali zipi ambazo Shole na shangazi yake wanaweza kuzikusanya? Rasilimali zipi ambazo jamii inaweza kuzihamasisha upatikanaji wake? Shangazi yake Shole anaweza kuwa na rasilimali zitakazomwezesha Shole kwenda kuishi kijijini kwa bibi yake. Shole anahudhuria shule, na hakuna uthibitisho unaoonyesha kama hawana pesa za kulipia ada ya shule na mahitaji mengine muhimu.
3. Eleza namna utakavyotoa msaada wa Kisaikolojia na kijamii kwa Shole. Ongea naye, msikilize, na kama akikubali, mhamishe kwenye hiyo nyumba na kumpeleka
4. sehemu nyingine isiyo na ukatili na unyanyasaji.
5. Ni mambo gani yanayohitajika katika kumsaidia Shole? Toa taarifa polisi, muunganishe katika kituo cha afya ili Shole aweze kufanyiwa uchunguzi, toa taarifa kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa wilaya. Mtafute shangazi yake ili uweze kuongea naye.
6. Kati ya mapendekezo yaliyotolewa ni yapi ya haraka na kwa nini? Toa taarifa ya shauri, linaweza kuwa shauri la kisheria kwa sababu kuna uwezekano wa kuvunjwa kwa sheria (unyanyasaji wa kingono), kumuunganisha mtoto na kituo cha afya na kituo cha polisi kwa madhara ya muda mrefu ya kingono ni hatari kwa Shole. (Angalizo kwa mwezesaji; angalia taarifa za awali za unyanyasaji wa kingono.

Maelekezo mahususi kuhusu kisa cha mpango wa huduma wa Shole: Kisa cha Shole kinahusiana na ulinzi wa mtoto. Kikundi kinacho husika na Shole kinaweza kufikiri kwamba hawahitaji kupanga mpango wa huduma kwa sababu Shole amepewa rufaa kwenda Afisa Ustawi wa Jamii Wilaya. Hata hivyo, hata hivowape changamoto kwa kuwambia kwamba ingawa shauri ni la ulinzi wa mtoto bado MMWJ anaweza kuombwa na Afisa Ustawi wa wilaya kufanya baadhi ya majukumu. Uliza : Ni Majukumu gani? Majibu ya kwenye kisa cha shole.			

Kitini cha 26: Kuandaa Mpango wa Huduma Kisa Mafunzo, Sehemu ya I

KISA MAFUNZO CHA SINIKIWE

KUANDAA MPANGO WA HUDUMA, SEHEMU YA I

Kwa kuzingatia tathmini ya mahitaji na uwezo iliyofanyika ya kisa mafunzo cha Sinikiwe jibu maswali yafuatayo:

Maswali:

1. Je, ni uwezo/rasilimali gani zilizopo katika familia ambazo zinaweza kumsidia baba katika kumuhudumia mtoto?
2. Ni rasilimali zipi ambazo Robert na Sinikiwe wanaweza kuwanazo/kuhamasisha upatikanaji wake? Na rasilimali zipi ambazo jamii inaweza kuzihamasisha upatikanaji wake?
3. Orodhesha namna utakavyompa Sinikiwe msaada wa kisaikolojia na kijamii na kuhakikisha anabaki kwenye dawa/matibabu?
4. Je, unafikiri Sinikiwe anahitaji msaada wa kukabiliana na hali ya majonzi? Ni kwa jinsi gani utamsaidia?
5. Andaa mpango wa huduma:
 - a. Amua kulingana na lengo (nini madhumu uni ya shughuli utakayofanya kwa niaba ya mtoto?)
 - b. Fikiria shughuli utakazozifanya kufikia lengo.
 - c. Weka vipaumbele vya mahitaji kipi kitakuwa cha 1, 2, na 3. Hivi ndivyo vipaumbele vyako.
 - d. Amua tarehe za utekelezaji kwa kila shughuli uliyopanga.
 - e. Uwe na uhakika nani atahusika na utekelezaji wa shughuli iliyopangwa.
 - f. Tambua rasilimali zinazohitajika kutekeleza shughuli husika.
 - g. Tambua mahali ambapo rasilimali hizo zitapatikana.
 - h. Tambua namna ufuatiliaji wa mtoto utakavyofanyika na ni kwa mara ngapi.
6. Unafikiri hilo bado ni shauri lako? Ndio, unafikiri majukumu yako ni yapi?

Kama unafikiri huu ni mpango mzuri, uweke kwenye fomu ya tathmini ya mahitaji na mpango wa huduma na katika bango kitita. Jiandae kuuwasilisha katika kundi kubwa.

KISA MAFUNZO CHA KITO

KUANDAA MPANGO WA HUDUMA, SEHEMU YA I

Kwa kuzingatia tathmini ya mahitaji na uwezo uliyofanyika ya kisa mafunzo cha Kito; jibu maswali yafuatayo:

Maswali:

1. Je, ni uwezo/rasilimali gani zilizopo ndani ya familia ambazo zinaweza kumlea na kumuendeleza mtoto wake?
2. Ni rasilimali zipi ambazo mama yake Kito anaweza kutoa/kuhamasisha upatikanaji wake?
3. Ni hatua gani zichukuliwe kumsaidia Kito?
4. Kati ya mapendekezo yaliyo orodheshwa ni yapi ya haraka?
5. Andaa mpango wa huduma wakumsaidia Kito:
 - a. Fanya maamuzi kulingana na lengo (nini madhumuni ya shughuli utakayofanya kwa niaba ya mtoto?)
 - b. Fikiria shughuli utakazo fanya kufikia lengo.
 - c. Weka vipaumbele vya mahitaji 1, 2, na 3. Hivi ndivyo vipaumbele vyako.
 - d. Amua tarehe za utekelezaji kwa kila shughuli uliyopanga.

- e. Uwe na uhakika nani atahusika na utekelezaji wa shughuli iliyopangwa.
 - f. Tambua rasilimali zinazohitajika kutekeleza shughuli iliyopangwa.
 - g. Tambua mahali ambapo rasilimali hizo zitapatikana.
 - h. Tambua namna ufuatiliaji wa mtoto utakavyofanyika na ni mara ngapi.
6. Unafikiri hili bado ni shauri lako? Kama ndio, unafikiri majukumu yako ni yapi?

Mara utakapogundua kuwa mpango wako ni mzuri jaza katika fomu ya tathmini ya mahitaji ya mtoto na mpango wa huduma na kuuandika katika bango kitita. Jiandae kuwasilisha katika kundi kubwa.

KISA MAFUNZO CHA SHOLE

KUANDAA MPANGO WA HUDUMA, SEHEMUYA I

Maswali:

1. Je, ni uwezo/rasilimali gani zilizopo katika familia ambazo zinaweza kumsaidia Shole na Shangazi yake katika kukabiliana na hali hiyo?
2. Ni rasilimali zipi ambazo Shole na shangazi yake wanaweza kuzikusanya? Na ni rasilimali zipi ambazo jamii inaweza kuzihamasisha upatikanaji wake?
3. Onyesha jinsi utakavyo mpatia Shole msaada wa kisaikolojia na wa kijamii.
4. Ni mambo gani yanayohitajika katika kumsaidia Shole?
5. Kati ya mapendekezo yaliyotolewa yapi ni ya haraka na kwa nini?
6. Andaa mpango wa huduma wa muda maalum wa Shole:
 - a. Amua kulingana na lengo (nini madhumuni ya shughuli utakayofanya kwa niaba ya mtoto?)
 - b. Fikiria shughuli utakazozifanya kufikia lengo.
 - c. Weka vipaumbele vya mahitaji 1, 2, na 3.
 - d. Weka tarehe za utekelezaji kwa kila shughuli uliyopanga.
 - e. Nani atahusika na utekelezaji wa shughuli iliyopangwa.
 - f. Rasilimali zipi zinazohitajika kutekeleza shughuli iliyopangwa.
 - g. Wapi ambapo rasilimali hizo zitapatikana.
 - h. Jinsi ufuatiliaji wa mtoto utakavyofanyika na ni mara ngapi.
7. Je, unafikiri hili bado ni shauri lako? Kama ndio, unafikiri majukumu yako ni yapi?

Mara utakapogundua kuwa mpango wako ni mzuri jaza katika fomu ya tathmini ya mahitaji ya mtoto na mpango wa huduma na kuuandika katika bango kitita. Jiandae kuwasilisha katika kundi kubwa.

Kitini cha 27: Fomu ya Tathmini ya Mahitaji ya Mtoto na Mpango wa Huduma ya Mtoto

Na.

Jina la mtoto:			Jina na cheo cha anayetengeneza mpango wa huduma Saini :	Jina la mwana familia aliyehusika kutengeneza mpango wa huduma: Saini:
Tarehe ya kuzaliwa:	Jinsi:			
Namba ya utambulisho ya mtoto (kama ipo):				
Saini ya mtoto kuonesha mtoto alishirikisha kuandaa mpango wa huduma (kulingana na umri na uelewa wa mtoto)				
Elezea fursa/ uwezo wa kaya ya Mtoto:				
Elezea changamoto za kaya ya Mtoto:				
Elezea lengo kuu la mpango wa huduma:				

Eneo la Huduma	Ziara ya kwanza ya kutengeneza mpango wa huduma		Tarehe ya ziara		Ufuatiliaji wa robo mwaka #1		Tarehe ya ziara		Ufuatiliaji wa robo mwaka #2		Tarehe ya ziara		Ufuatiliaji wa robo mwaka #3		Tarehe ya ziara	
	Kulingana na tathmini ya mahitaji ya mtoto na familia, hali ya mtoto ikoje katika kila eneo la huduma	Mpango wa huduma/rufaa ikihusisha vitu vya kufanya, muhusika na taasisi husika	Vitu vya Kufanya	Muhusika / Taasisi	Tarehe ya kumaliza huduma iliyopangwa	Mpango wa huduma/rufaa ikihusisha vitu vya kufanya, muhusika na taasisi husika	Tarehe ya kumaliza huduma iliyopangwa	Mpango wa huduma/rufaa ikihusisha vitu vya kufanya, muhusika na taasisi husika	Tarehe ya kumaliza huduma iliyopangwa	Mpango wa huduma/rufaa ikihusisha vitu vya kufanya, muhusika na taasisi husika	Tarehe ya kumaliza huduma iliyopangwa	Mpango wa huduma/rufaa ikihusisha vitu vya kufanya, muhusika na taasisi husika	Tarehe ya kumaliza huduma iliyopangwa	Mpango wa huduma/rufaa ikihusisha vitu vya kufanya, muhusika na taasisi husika	Tarehe ya kumaliza huduma iliyopangwa	
Afiya na Lishe																
Malazi na Matunzo																
Ulinzi na Usalama																
Msaada wa Kisaikolojia na kijamii																
Elimu na stadi za maisha																
Uimarishaji wa Uchumi wa Kaya																
Mengineyo																

Kitini cha 28: Kuandaa Mpango wa Huduma Kisa Mafunzo, Sehemu ya 2

KISA MAFUNZO CHA KITO

KUANDAA MPANGO WA HUDUMA, SEHEMU YA 2

Kwa kuzingatia tathmini ya awali ya mahitaji na uwezo, unaamua kumpa rufaa Kito kwenda kliniki ya karibu kwa uchunguzi wa afya yake. Aidha, wasiliana na taasisi inayojihusisha na kuwajengea uwezo watu katika masuala ya uchumi ngazi ya kaya katika kijiji chenu ili mama yake Kito apate msaada.

Ongoza na Kito kwenda Kliniki na Daktari anagundua Kito ana utapia mlo mkali ambao umesababisha kudumaa, na matatizo zaidi ya kimwili. Vile vile Daktari anagundua kwamba matatizo ya Kito yamesababishwa na kutokufuata maelekezo ya kuhudhuria kliniki kila mwezi kwa miaka sita iliyopita.

Daktari anampatia lishe mbadala na kumtibu vidonda. Mama yake Kito anapewa msaada ya kujiunga na kikundi cha kusaidiana ili kuongeza mtaji wake, anefungua kioski chake cha kuuza mboa mboga na matunda, nje ya nyumba yake ili awe karibu na mwanae kila siku. Vile vile mama Kito anafuga kuku ambapo wanampatia mayai kwa ajili ya mwanae na mengine kwa ajili ya kuuza ili kupata pesa za ziada.

Panga kufanya ufuatiliaji wa karibu kwa familia hii ili kuona kama kuna kuimarika kwa afya ya Kito.

KISA MAFUNZO CHA SINIKIWE

MPANGO WA HUDUMA, SEHEMU YA 2

Kwa kuzingatia tathmini iliyofanyika awali ya mahitaji na uwezo, mpe rufaa Sinikiwe kwenda kliniki ya karibu ili akafanyiwe uchunguzi na kupimwa afya yake na VVU. Pia, peleka ripoti kituo cha polisi kuhusu tuhuma za ukatili wa kingono na kumpa taarifa Afisa Ustawi wa Jamii. Matokeo ya vipimo vya VVU yameonesha Sinikiwe ana VVU na ananzishiwa tiba ya kufubaza VVU.

Baba yake Sinikiwe naye anapima VVU na ameonekana hana maambukizi VVU. Uchunguzi wa ki daktari unaonekana Sinikiwe hajawahi kuingiliwa kingono wala kufanya vitendo vya ngono kabla. Afisa Ustawi wa Jamii amsaili Sinikiwe ambaye anasisitiza kwamba hajawahi kufanyiwa ukatili wa kingono na baba yake. Robert, ambaye amekamatwa na polisi kwa ajili ya kumhoji, ameachiwa baada ya kubaini kuwa hakuna ushaidi wa kutosha kumtia hatiani.

KISA MAFUNZO CHA SHOLE

MPANGO WA HUDUMA, SEHEMU YA 2

Baada ya tathmini ya mahitaji na uwezo, umua kumpa rufaa Shole kwenda kliniki ya jirani kwa uchunguzi wa kiafya, hususani kuangalia kama zile tuhuma za ukatili wa ngono ni za kweli.

Vile vile wasiliana na Afisa Ustawi wa Jamii kuhusu suala hilo.

Ongoza na Shole kwenda hospitali na daktari anamfanyia uchunguzi na kuthibitisha kuwa kweli amefanyiwa ukatili wa kingono; na amepata maambukizo ya magonjwa ya zinaa. Kwa kushirikiana na msimamizi wa kata (Afisa Ustawi wa Jamii) ambaye amepewa jukumu na Afisa Ustawi wa wilaya, peleka shauri kituo cha polisi na mjomba/baba mdogo wa Shole akamatwe.

Amua kumfuata shangazi/mama mdogo wa Shole kazini kwake na kumpa taarifa zote za kilicho tokea. Anapata mshtuko na kumkasirikia sana Shole, kwa kutokumwambia nini alikuwa anafanyiwa.

Shole anasajiliwa kwenye matibabu ya magonjwa ya zinaa na ameanza kufanyiwa unasihi. Ongea na mwalimu wa Shole na amuombe kumhamishia katika shule nyingine. Kwenye mahojiano na shangazi/mama mdogo umegundua kuwa bibi yake Shole anaishi kijiji jirani, hivyo mnakubaliana mtoto ahamie kwa bibi yake.

Hatimaye, Shole anaishi na bibi yake na anaendelea vizuri na masomo. Aidha amekiunga na klabu ya kuwajengea stadi za maisha wasichana kijijini kwa bibi yake. Kupitia kwa msimamizi wako wa kata unaletewa taarifa na Afisa Ustawi wa wilaya kuwa mjomba/baba mdogo amekutwa na hatia ya kubaka.

Mada 2: Kushirikishana Mpango wa Huduma na Familia

Malengo ya Mada ya Kwanza

Kufikia mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kushirikisha familia katika kuandaa mpango wa huduma

Muda: Dakika 50

Vitini:

Kitini 29: Kuandaa Mpango wa Huduma Kushirikiana na Familia

Mwongozo wa Mwezesaji	Muda	Mbinu za uwezesaji	Nyenzo na Msaada
Hatua 1: Tambulishe malengo na madhumuni ya mada Kanuni ya usimamizi mzuri wa shauri la mtoto ni kwamba Wasimamizi wa Shauri la Mtoto Ngazi ya Jamii wazingatie mazingira na rasilimali za familia, au mbinu shirikishi ya familia.	Dakika 5	Mahadhara	Malengo ya mada yaliyo andikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Shirikiana na kukubaliana na familia kuhusu mpango wa huduma (igizo dhima). Kusudi: kuwapa washiriki nafasi ya kufanya mazoezi ya kutengeneza mpango wa huduma kwa kushirikiana na mtoto. Eleza kanuni ya usimamizi wa shauri, “kutumia mbinu shirikishi na kujenga uwezo na rasilimali za familia.” Eleza kwamba hii ni fursa ya kufanya mazoezi ya stadi za mawasiliano na majadiliano ili kukamilisha mpango wa huduma kwa kushirikiana na familia. Gawa kitini namba 26: Kupanga na Familia na mapitio yake kwa washiriki. Elekeze washiriki: Kutumia mpango wa huduma waliotengeneza kwenye visa mafunzo. Igiza mkutano na familia ili kuhakikisha kwamba familia inafahamu hatua ambazo msimamizi wa mashauri anadhani kuna haja ya kufanyika. Familia ioneshe inaweza kuchangia nini katika kutekeleza mpango wa huduma. Andaa maigizo mafupi katika makundi madogo. Washiriki wavae uhusika wa baba / mama / mlezi, mtoto, ndugu, Msimamizi wa Mashauri, kulingana na idadi ya watu katika kikundi.	Dakika 30	Igizo dhima	Kitini cha 29: Kuandaa mpango wa huduma kushirikiana na familia

Tumia dakika 15 kufanya igizo dhima la kikao na familia kushiriki katika mpango uliotengenezwa kipindi cha awali, na kisha kubaliana na familia: Vitu gani ni vya kipaumbele? • Ni nani atachukua hatua ipi? • Ni rasilimali gani zinahitajika? • Ni nani anaweza kuchangia rasilimali? • Ni kwa muda gani shughuli zitafanyika? Vikundi vikimaliza kuigiza kikao cha familia, ongoza mjadala. Zingatia: • Jinsi gani wanafikiri mpango wao utawasaidia vizuri kufikia lengo la mpango wa huduma? • Jinsi gani waliweza kushirikisha vizuri familia katika mipango? • Kwa nini mbinu shirikishi ya familia ni muhimu katika kupanga? • Kwa nini ni muhimu kwa Msimamizi wa Mashauri kujua nini familia inaweza kuchangia katika huduma ya mtoto? (Rasilimali ni adimu sana katika jamii nyingi, hivyo husaidia kwa kutafuta vyanzo vya msaada. Pia ni ishara kwa familia kuwa ina wajibu wa kujaribu kumsaidia mtoto kama haki za msingi za mtoto na husaidia kudumisha hadhi ya walezi, kama wao wanachangia katika mchakato wa kutunza mtoto, na si tegemezi kwa watu wengine). Uliza: • Ni vitu gani utabadili katika mpango wako? • Je, ni mabadiliko gani yanaweza kutokea wakati wa kikao cha familia?			
Hatua ya 3: Muhtasari Maliza kipindi kwa muhtasari kutoka kwa washiriki. Waombe wataje kitu kimoja au viwili wanavyo fikiri wamefanya vizuri, na kimoja au viwili wanavyo fikiri wanahitaji kuboresha. Wape muda wa kubadilishana mawazo kama wanahitaji kufanya hivyo.	Dakika 15	Majadiliano darasani	Hakuna

Kitini cha 29: Kuandaa Mpango wa Huduma na Familia

Chunguza tatizo

- Rejea kwenye tathmini inasemaje kuhusu tatizo.
- Saidia mtoto na wazazi/walezi kutambua tatizo na kulikubali.
- Baini msaada ambao familia inaweza kutoa. Kubaliana kuhusu tatizo na lengo.

Makubaliano

- Kubaliana lengo la jumla la kushughulikia tatizo.
- Kubaliana hatua zipi zichukuliwe kuhakikisha lengo linatimia.
- Kubaliana muda uliopangwa kwa ajili ya mabadiliko kwa kila tatizo.
- Matatizo gani ambayo yanahitaji kushughulikiwa kwa haraka na mengine yanayohitaji kushughulikiwa katika muda mfupi, muda wa kati na muda mrefu?

Hatua

- Chukua tatizo moja baada ya jingine na ,gawanya katika hatua ambazo mtoto, familia, Msimamizi wa Shauri la Mtoto au wengine wamekubaliana kuzitekeleza.
- Inaweza kuwa na manufaa kukabiliana na tatizo unaloweza kulitatua kwanza, kwani huleta mafanikio na kujiamini katika mbinu. Hata hivyo, matatizo ambayo yanahitaji utatuzi wa haraka yanapaswa kushughulikiwa kwa haraka, hasa pale ambapo hubeba madhara makubwa kwa mtoto.
- Tambua rasilimali zote zinazohitajika – na uwe na uhakika wa mahali zinapoweza kupatikana.
- Jadili njia mbadala kama baadhi ya hatua hazitawezekana. Uliza, “nini kitakachotokea kama hatua hii haita chukuliwa?”

Andaa mpango kwa ajili ya ufuatiliaji na mapitio

- Amua nini kitakuonesha kwamba mpango wa huduma unatekelezeka.
- Amua nini kitakuonesha kwamba mpango wa huduma hautekelezeki
- Panga tarehe ya kikao cha mapitio ya mpango wa huduma kitakachofanyika baada ya kufanya ufuatiliaji kwa muda kadhaa.
- Usisubiri hadi mwisho wa muda uliopangwa – kwani itapelekea kuchelewa kufanya marekebisho!

Kawaida ni vizuri kufanya ufuatiliaji kila baada ya miezi mitatu, (kama mpango ni wa muda mrefu zaidi ya miezi mitatu), fanya mabadiliko yanapo hitajika kila baada ya ufuatiliaji. Hata hivyo, kesi za dharura zinatakiwa kufuatiliwa mara kwa mara kwenye mpango wa huduma.

Tathmini Binafsi ya Moduli ya 5

Nia ya tathmini hii si kupima maarifa, bali kupima jinsi mshiriki anavyojiamini kuhusu maarifa na ujuzi ali-yopata.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani Kidogo	Sikubaliani kabisa
Ninafahamu kuandaa mpango wa huduma kwa mahitaji mbali mbali.					
Ninafahamu jinsi ya kuhudumia WWKMH walio athiriwa na VVU/UKIMWI.					
Ninafahamu kujaza mpango wa huduma wa mtu mmoja mmoja.					
Ninafahamu kushirikisha familia katika kuandaa mpango wa huduma.					

MODULI YA 6: KUTEKELEZA MPANGO WA HUDUMA: UTOAJI WA MSAADA NA HUDUMA

Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Katika Ngazi ya Jamii anaweza kutoa msaada na huduma kwa njia kuu mbili: kwa kutoa rufaa kwa mtoto kwenda kwenye taasisi ama kwa mtu binafsi ambaye anaweza kutoa usaidizi mzuri zaidi wa kitaalam. Aidha, anaweza kutoa huduma zingine za kumsaidia mtoto, pamoja na kutoa msada wa ushauri, kumtia moyo, kumsaidia mtoto anaye omboleza, ama pia kwa kujadiliana ili kufikia maamuzi kwa niaba ya WWKMH. Kipengele hiki kinatoa maelezo ya ujumla ya vipi Msimamizi wa Mashauri ya Watoto (MMWJ) anavyoweza kutoa usaidizi kwa mtoto na familia yake na kuwaomba kuzingatia pale unaposhindwa kutoa huduma kutokana na wao kushindwa kufikia vigezo.

Eneo hili limegawanyika katika Mada kuu tatu kama ifuatavyo:

Mada ya 1: Kwanini Kutoa Usaidizi wa Mwanzo wa Kisaikolojia kwa WWKMH? (Dakika 30)

Mada ya 2: Majukumu ya MMWJ Katika Ujenzi wa Ustahimilivu (Saa 1 na Dakika 40)

- Kitini cha 30: Kisa Mafunzo cha Adila

Mada ya 3: Kuomboleza na kupotelewa (Saa 1 na Dakika 40)

- Kitini cha 31: Kisa Mafunzo cha Msingi cha Sinikiwe na Shole

Mada ya 4: Majadiliano na utetezi kwa niaba ya WKM (Saa 1 na Dakika 15)

Mwisho wa mada hii kunatathmini binafsi. Pia kuna kutoa msisitizo kwa mwezesaji mwishoni mwa mada hii.

Mada ya 1: Kwanini Kuna Umuhimu wa Kutoa Huduma za Mwanzo za Kisaikolojia kwa WWKMH?

Malengo ya mada ya 1

Mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

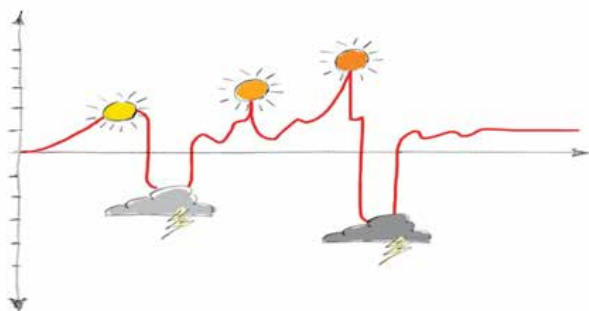
- Kueleze muhimu kutoa usaidizi wa mwanzo wa kisaikolojia kwa WKM

Muda: Dakika 30

Kitini: Hakuna

Vifaa vya kutayarisha mapema: Mwezesaji anatakiwa atayarisha mtiririko wa maisha ya mtu binafsi kwa ajili ya hatua ya 2.

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji anapaswa kutambulisha malengo ya mafunzo ya mada hiyo Baada ya kutengeneza mpango wa huduma kwa mtoto, hatua inayofuata ni ya utekelezaji, ama kuufanya mpango huo wa huduma. Kutegemeana na matokeo ya tathmini ya matokeo ya usimamizi wa shauri, Msimamizi wa Mashuri ya Watoto anaweza kuutekeleza mpango kwa: Kutoa huduma za moja kwa moja kwa mtoto • Kumpa rufaa mtoto kwa huduma • Ama vyote viwili Lakini mara nyingi MMY hutumia njia zote mbili, haswa pale mtoto anapokuwa na mahitaji mengi. Eneo hili linahusika zaidi na utoaji wa huduma za moja kwa moja kwa watoto kupitia huduma za kisaikolojia na kijamii na usaidizi wa maombolezo na vile vile kufanya mazoezi ya ujuzi katika eneo la majadiliano na utetezi.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya kujifunza yawe katika bango kitita
Hatua ya 2: Wawezeshe washiriki ili watengeneze mstari binafsi wa maisha. Zoezi hili litaaribu kuonesha kwanini utoaji wa huduma kwa mtoto na familia ni muhimu sana. Huanza pia kwa kubaini nani atakayetoa msaada huo. Anza kwa zoezi ambalo litatuhitaji tuanze kuyatizama maisha yetu binafsi. Eleza • Tutaenda kufanya zoezi kwa kila mmoja kutengeneza mstari wake wa maisha kuonesha katika eneo lipi kila mmoja alionesha hali ya ustahimilivu katika maisha yetu wenyewe na jinsi tutakavyoweza kutoa msaada katika msaada wa kisaikolojia kwa pamoja na ustahimilivu wa watoto na familia zao kwa uwepo kwa niaba yao kama Msimamizi wa ushauri moja kwa moja. (Kumbuka: usijali sana juu ya namna ya kutafsisiri ustahimilivu kwa sasa. Itakuja yenyewe baada ya mfanya zoezi la mchoro wa maisha.) Waooneshe wengine mfano wa mstari wako wa maisha katika bango kitita, lakini usioneshe kitu kilichokusaidia hadi ukafanikisha hadi ukafikia katika nukta za chini katika maisha yako ama kilichochangia kuwa na nukta za juu. (Ikiwa hauko vizuri katika kuchora, utahitaji kuonesha kama mfano wa mstari wa maisha unavyoonekana hapa chini.)	Dakika 25	Mchoro, uoneshe, waziwazi	Karatasi, kalamu za rangi za kuchorea

Waelekeze washiriki:

- Kuchora mstari binafsi wa maisha. Kwanza, anza kwa kuchora mstari binafsi wa maisha, kumbuka kuchora kupanda na kushuka kwa uzoefu katika maisha uliyowahi kuyaishi. Kisha chagua tukio gumu zaidi chini ya mstari wa maisha. Fikiria juu ya kitu kilicho kusaidia kukumbana na tukio hilo. Kulikuwa na kitu mahsusi kwa mfano kilichokusaidia? Je, una watu, mambo unayoyaamini, ama msaada ili kukusaidia kusonga mbele?

Mara baada ya kazi binafsi kumalizika, toa maelekezo kwa washiriki ili wakae wawili wawili na kushirikiana pamoja kama binadamu, vitu, maadili, msaada nk. Ambavyo viliwasaidia kuondokana na vikwazo. Dakika 10.

Ongoza majadiliano. Uliza washiriki kama watahitaji kushirikisha rasmimali yoyote. Orodhesha katika bango kitita. Anza kwa kuuliza washiriki makundi yafuatayo: Watu (mahusiano)

- Shughuli
- Maadili
- Misaada mingine (utu wetu/mitizamo)

Shirikisha wengine mstari wako binafsi wa maisha na rasilimali ikiwa unadhani itakuwa ya msaada.

Ustahimilivu ni uwezo wa kumudu, kuvumilia na/au kujikwamua kutoka katika mambo mabaya yaliyojitokeza katika maisha.

Eleza: • Ulipokuwa uko chini “kihisia” na ukiwa na matatizo, ushauri na faraja tuliyoipata kutoka kwa watu ama mashirika inaweza kuitwa msaada wa kisaikolojia. • Wakati watu wanapotusaidia “kurudi tena upya,” walikuwa wanatusaidia katika kujenga <u>ustahimilivu</u>. • Hii ni kati ya majukumu ya Msimamizi wa mashauri kwa watoto, kuwasaidia watoto na familia <u>zao kujenga</u> ustahimilivu kwa kuwapatia ushauri na kuwatia moyo. • Rasilimali hizi zinatusaidia katika kurudi tena (ama kutoathirika kabisa) ambayo huongeza <u>ustahimilivu</u> kwa siku za mbeleni haswa nyakati tunapo “anguka” kwenye nukta. Uliza: • Unafikiri zoezi la ustahimilivu linaweza kutumika vipi kwa Msimamizi wa Mashauri <u>ya watoto</u>? (Baadhi ya majibu: Msimamizi wa Mashauri kwa watoto anatakiwa kutambua kuwa kila mtu ana uwezo wake wa kustahimili mambo katika maisha yetu. Mteja anaweza kuhudumiwa vizuri ikiwa Msimamizi wa Mashauri wa kujitolea anaweza kumsaidia mteja kujenga ustahimilivu na na “kudunda tena” na maisha yake. Hii inaonesha heshima kwa mtoto na familia yake, inaakisi msingi wa Usimamizi wa Mashauri” kumhusisha mtoto katika kufanya maamuzi juu ya usalama wake.”			

Mada ya 2: Jukumu la Wafanyakazi wa Kujitolea Katika Kujenga Ustahimilivu

Malengo ya mada ya 2: Hadi mwisho wa mada hii, washiriki wata: Hatua za usimamizi wa kesi katika kutekeleza mpango wa huduma kuisaidia familia/mtoto ili kuyatatua matatizo yake binafsi kulingana na rasilimali zilizopo.

Muda: Saa 1 na dakika 40

Kitini:

- Kitini cha 30: Kisa Mafunzo cha Adila

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Kuwezesha	Vifaa na Usaidizi
Hatua ya 1: Tambulisha malengo ya kujifunza Mada hii Madhumuni: Kuwasaidia Wafanyakazi wa kujitolea ili kuona kuwa wana jukumu la kuwasaidia watoto na familia zao ili kujenga ustahimilivu ambao unahitajika katika “kudunda tena” kutoka katika “mwanguko” wa nukta katika maisha yao.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya kujifunza yaandikwe katika bango kitita
Hatua ya 2: Baini wafanyakazi wa kujitolea katika ujengaji wa ustahimilivu kwa watoto Rejea kwenye kisa mafunzo cha msingi cha Shole. Kumbusha washiriki juu ya tathmini iliyofanyika juu ya hali yake. Ilibainika kwamba alikuwa imara sana, japokuwa alionekana kuwa na huzuni na alikuwa ametendewa unyanyasaji wa kijinsia. • Shole hawezi kuonekana imara kama alivyokuwa mwanzo, hata hivyo inamsaidia. Shole akiwa katika kijiji kingine, hali yake inaonekana kuwa na ustahimilivu ikilinganishwa na wakati hajajiunga na kikundi cha mabinti kwa ajili ya kuwezesha sasa ameonesha ustahimilivu. Uliza: • Upi ulikuwa ni wajibu wa msaidizi wa kujitolea katika kujenga ustahimilivu? (Moja ya majukumu ya mdau wa kujitolea katika jamii ni katika kutoa msaada wa moja kwa moja ama kwa kifupi “kupatikana” anapohitajika na watoto au familia zao. Kupitia hili tunaweza kuwa raslimali kwao katika vipindi vigumu, kuwasaidia kuondokana changamoto na kufanikisha hali nzuri. Kupitia msaada huu watoto na familia zao wanaweza kuongeza ustahimilivu.	Dakika 15	Uwasilishaji	

Eleza • Kwamba hii, haimaanishi mfanyakazi wa kujitolea anaweza akawa na nafasi ya kutoa ushauri ama huduma zingine mahsusi kama za afya ya akili, kwasababu hii haiko ndani ya wajibu wa mfanyakazi wa kujitolea. • Ili kuwa mshauri ina hitaji angalau mwaka mmoja wa kujifunza chini ya uangalizi wa mtaalamu. Hata hivyo, mfanyakazi wa kujitolea lazima awe anaelewa kuhusu mahusiano yake ya moja kwa moja mtoto na familia kwa kufanya kazi pamoja. Hii inaweza kusaidia sana katika ujengaji wa ustahimilivu. • Kuna njia mbalimbali ambazo mfanyakazi wa kujitolea anaweza kufanya majukumu: kwa kumtia mtu moyo na kumshauri, kutoa usaidizi wa kisaikolojia na wakijamii kwa watoto wanaomboleza, kwa kujadiliana ama kwa kutetea kwa niaba ya wateja. Hivi ni baadhi ya vitu vitakavyo fudishwa katika kipindi hiki.			
Hatua ya 3: Mazoezi ya utoaji wa ushauri na jinsi ya kumtia moyo mtoto au familia moyo Dhumini: Kuwapa nafasi washiriki kuhusu kufanya mazoezi ujuzi katika utoaji wa ushauri na kumtia moyo mtoto ama familia moyo. Igizo dhima: Jinsi ya kutoa ushauri wa mwanzo wa kisaikolojia na kijamii katika kisa mafunzo cha msingi kisa mafunzo cha msingi. • Unaweza kusemaje? Unaweza kusema hilo kwa nani? • Unaweza kufanya nini? Unaweza kufanya hilokwa njia ipi?	Dakika 20	Igizo Dhima	Hakuna
Hatua ya 4: Fanya tahmini ya ujuzi walionao sasa katika utoaji wa huduma za kisaikolojia na za kijamii kwa mtoto anayeishi na maambukizi ya VVU Eleza: • Watoto wenye maambukizi ya VVU tokea kuzaliwa hukua kwa utofauti, kimwili na kiakili. Mgongano uliopo miongoni mwao ama magonjwa ya wengine huweza kuwasaidia watoto kuelewa mapema kuhusu uwezekano wa watoto hao kupoteza wazazi wao, kuuguliwa au mtoto mwenyewekuumwa. Gawa kitabu cha kufundishia namba 27: Chenye Kisa Mafunzo cha Adila ili kutathmini uwezo wa sasa wa mshiriki katika utoaji wa huduma za kisaikolojia na za kijamii kwa mtoto anayeishi na maambukizi ya VVU. Sambaza Kisa Mafunzo cha Adila katika vikundi vyote. Waeleze wafanye kazi kwa kushirikiana ili kurudi na utatuzi wa namna ya kutoa msaada wa kisaikolojia na wa kijamii kwa Adila.	Dakika 30	Kisa mafunzo, kundi dogo	Kitini cha 30

Hatua ya 5: Anzisha majadiliano juu ya kisa cha Adila katika makundi madogo kwa kutumia maswali hapa chini: Bainisha mambo yanayoambatana na maambukizi ya VVU ambayo mfanyakazi wa kujitolea anaweza kusaidia? Nimuhimu mtoto huyu wa kike ajue hali yake ya maambukizi ya VVU na inawezekana akawa na huzunika kutokana na kifo cha wazazi wake). Mambo gani mengine yanayoweza yakaonekana? (Hitaji la chakula, mazingira yasiyo imara nyumbani, tabia mbaya shuleni). Nini chanzo cha mtoto huyu kuwa na tabia mbaya? (Inawezekana asiwe na uwezo wa kuelezea hisia zake katika njia sahihi, kwahiyo anakuwa na hasira na anakuwa ni mtu wa kulipuka sana. Kifo cha mzazi ni kitu kinacho umiza sana na kinaweza kumzidi uchungu binti huyu). Unaweza kumsaidia vipi Adela? (Kwa kuongea naye, kuwa msikilizaji mzuri, kutokuwa mtu wa kuhukumu, kumshauri binti huyu kwenda kushauriwa na kupima hali ya maambukizi ya VVU, ili ajue hali ya afya yake. Kuongea na shangazi yake na kumwelezea kuwa Adila anasumbuliwa na huzuni kutokana na kifo cha wazazi wake). Katika hatua ipi unaweza kusema kuwa huna elimu ya kutosha ili kutoa msaada kwa Adila? Unaweza kufanya nini kutokana na hilo? (Ikiwa Adila ataendelea kuwa mkorofi shuleni, ama akaanza kuongea mambo ambayo Mhudumuwa Kujitolea hana uwezo wa kuyashughulikia kutokana na elimu yake. Mhudumu wa kujitolea anapaswa kuzungumza na msimamizi wake au kiongozi wake wa Kujitolea au mshauri mwingine aliyesomea).	Dakika 30	Majadiliano ya pamoja	Hakuna

Kitini cha 30: Kisa Mafunzo cha Adila

Adila ambaye ana umri wa miaka 8 anaishi na shangazi yake na mjomba wake. Baba yake mzazi alifariki mwaka mmoja uliopita, na mama yake mwaka mmoja kabla ya baba yake kufariki kwa ugonjwa wa Ukimwi. Kabla ya kuanza kuishi na shangazi yake aliishi kwa bibi yake. Akiwa anaishi na bibi yake walikuwemo watu wengine kama kaka yake Adila mwenye umri wa miaka 9. Vile vile shangazi yake alikuwa na watoto wanne na binamu yake ambaye ambaye mama yake alifariki miaka 2 iliyopita. Mwalimu aligundua kuwa Adila alianza kujiingiza katika matatizo akiwa shuleni. Alikuwa akipigana na watoto wenzake akiwapiga mateke na kuwarushia ngumi. Baadhi ya watoto walianza kulalamika kwamba Adila alikuwa anachukua chakula chao kwa nguvu. Hivyo mwalimu aliamua kumchukua Adila na kukaa naye kitako ili azungumze naye habari zake binafsi na za familia yake. Aidha Mwalimu kugundua kuwa Adila alikuwa akiishi na watoto wenzake wengi sana nyumbani na wakati mwingine alikosa chakula cha kuwatosheleza wote. Kuna wakati shangazi yake alikuwa mkali sana na kuanza kuwagombeza. Adila alimwambia mwalimu kuwa hata mama yake hakuwahi kumkaripia hivyo. Aidha watoto wenzake shuleni walimkasirisha sana kwa sababu walimuita majina ya kila namna na kumtania kwa sababu wazazi wake walishafariki na hakuwa na sare nzuri za shule wala kalamu ya kuandikia. Hatimaye mwalimu aliwasiliana na Muhudumu wa kujitolea ili amsaidie mtoto.

Mada 3: Kuomboleza na Kupotelewa

Mada ya 3

Hadi mwisho wa mada hii, washiriki watakuwa na uwezo wa:

Kuonesha ujuzi wa namna ya kutoa msaada wa msingi wa kisaikolojia na wa kijamii lakini pia usaidizi katika kipindi cha kupotelewa (msiba). Kuonesha ujuzi wa kutoa msaada wa msingi wa kisaikolojia, kijamii na msaada wa kupotelewa kwa mtoto, au familia ambayo imeathiriwa na maambukizi ya VVU au Ukimwi.

Muda: Saa 1 na dakika 40

Vitini:

- Kitini cha 31: Kisa Mafunzo cha Msingi cha Sinikiwe na Shole

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Vifaa na usaidizi
Hatua ya 1: Tambulisha mada na malengo Dadisi i ili kujua washiriki wanaelewa nini juu ya huzuni na jinsi wanavyo shughulikia kupotelewa. Toa mwongozo kwa wahudumu wa kujitolea wanaofanya kazi na watoto ambao wana huzuni.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya kujifunza yawekwe katika bango kitita
Hatua ya 2: Dadisi kujua uelewa wa washiriki wako katika eneo la huzuni na kupotelewa • Washiriki watathmini uzoefu wao binafsi, au kutoka kwa watu wanao wafahamu. Zote hizo ni tofauti kuonesha jinsi watu wanavyo pata hisia wakati wa kupotelewa! Tengeneza orodha inayoonesha mambo yafuatayo: ○ Hasira, hatia, kujisikia vibaya, wivu, shaka, nafuu, hofu, upweke, wasiwasi hali ya kutokuwa na ulinzi (kukosa m msaada, kutokuhitajika, kukosa utetezina uhakika wa usalama, hisia za kutokuwepo (Kuishi katika nyumba ya mlezi na kuhisi kuwa huna nafasi katika nyumba hiyo).	Dakika 15	Orodhesha	Hakuna

Eleza: Baadhi ya mazingira yanaweza kusababisha hali ya kuhuzunika ikawa ngumu. Mazingira haya yanaweza kujumuisha: Kupotelewa mara kwa mara: kifo au matukio mengine ambayo huwa hayaishi katika kifo labda kwa kusababisha ndugu kutengana, kuhamahama kutoka sehemu moja hadi nyingine na kusababisha kupotezana na marafiki. Kifo cha ghafla au kinacho sababishwa na mshtuko wa mahusiano mabovu au yaliyo haribika kabla ya kifo			
Hatua ya 3: Kanuni za ujumla za kuwasaidia watoto wenye huzuni Dhumuni: Tambua uzoeafu alionao mhudumu wa kujitolea kwa kufanya kazi na watoto ambao wana huzuni. Uliza: Ulishawahi kukutana na mtoto ambaye ana huzuni, au mtoto ambaye amepoteza wazazi wake au mtoto aliyempoteza mtu yoyote mwingine wa karibu? Ikiwa ndivyo, uligundua kitu gani ambacho kilikuonesha jinsi mtoto huyo alivyo tatua hali i hiyo? (Sikiliza kwa uangalifu, na jaribu kuhusianisha maneno yake na majibu yafuatayo.) <u>Watoto:</u> Katika kila hatua ya maendeleo yao, watoto huwa wanashughulika kuhusu ya hisia zao za huzuni. Kwa kadiri wanavyofanya hivyo ndivyo wanavyo badilika wakiwa wakubwa. Mara nyingi huchukua simulizi kutoka kwa watu wazima, huficha hisia zao na kuweka maswali yao kuwa siri. Kwa kufanya hivyo hawawezi kukidhi hisia za kindani kwa kipindi kirefu na wataingia na kutoka katika hali hiyo ya huzuni. Vile vile hushughulika na hisia zao kupitia michezo wanayoicheza. Huonesha hisia zao kupitia tabia zao (Kumbuka Tabia za Shole) Wanahitaji kuhakikishiwa kwamba hawahusishwi kwa kusababisha kifo ama kupotelewa. Wanahitaji kuwa na uwezo wa kuuliza maswali na kujibiwa kwa ukweli. Wanahitaji kuhakikishiwa mara kwa mara kwamba kuna mtu anaye wajali.	Dakika 15	Maswali na majibu, uwasilishaji	Hakuna
Hatua ya 4: Kwa kutumia Kisa Mafunzo cha Msingi cha Sinikiwe na Shole, washiriki wataamua kwa vipi watoto hao wawili wameathirika na huzuni na msaada wanaohitaji kwa sasa Gawa washiriki katika makundi madogo, wapatie moja ya karatasi za mazoez namba 31. Kisa Mafunzo cha msingi cha Sinikiwe na Shole kwa kila kikundi. Waeleze wafikirie juu ya yale yote ambayo wamekuwa wakiyajadili juu ya hali ya Sidikiwe na Shole na yote wanayoyafahamu sasa kwenye eneo la huzuni na kupotelewa. Wajulishe waanze kujadiliana juu ya swali linaloonekana katika Kitini.	Dakika 20	Kazi ya vikundi vidogo	Kitini cha 31, Kisa Mafunzo cha Sinikiwe na Shole

Hatua ya 5: Wezesha kikundi ili kishirikishane kutoka katika vikundi vidogo kwenda kwenye majadiliano. Lengo: Kubaini namna watoa huduma wa kujitolea walivyoweza kujibu zoezi lililopita, ikuwasaidia pale ambapo hawawezi kumsaidia mtoto. Baada ya kila kikundi kufanya mrejesho, ongoza majadiliano ya pamoja kuhusu majibu yao katika maswali yafuatayo. Rejea kisa mafunzo kimoja baada ya kingine. 1. Ni mambo gani ambayo (Sinikiwe/Shole) wamepitia? 2. Kwa kuzingatia umri aliokuwa nao wakati anafiwa, je, angechukuliaje suala la kifo cha wazazi wake? Ni aina gani ya msaada ambao angehitaji tangu alipofiwa? 3. Changamoto gani angeweza kukabiliana nazo kama njia ya kustahimili msongo wa kufiwa? 4. Ni hisia zipi tofauti ambazo (Sinikiwe/Shole) wanaweza kuwa nazo kutokana na kufiwai? 5. Je, anahitaji msaada gani kwa sasa? 6. Yafuatayo ni baadhi ya mawazo ambayo yana akisi majibu ya hapo juu. KISA MAFUNZO CHA MSINGI CHA SINIKIWE (Majibu) 1. Aina tofauti za kupotelewa: Kufiwa na mama yake; kupoteza nyumba (alihama baada ya mama yake kufariki) kupotelewa kwa hali yake ya zamani ya kiuchumi /maisha; ishara ya kupotelewa (kukosekana kwa ulinzi na usalama). 2. Umri wa miaka 7 wakati mama yake anafariki a. Anaweza kuhisi mwenye kuwajibika kwa njia moja au nyingine. Vile vile angeweza kumsaidia mama yake katika matunzo, pia anaweza kujisikia vibaya kwa kushindwa kumsaidia mama yake kuwa hai. b. Kuwa na hisia za kuchanganyikiwa na maswali mengi kama alivyomuona mama yake akiwa dhaifu kuelekea kuugua zaidi na zaidi bila kupewa maelezo yoyote. Angeweza kuwa na majibu yake mwenyewe kwa kile kilichotokea (sababu ya mama yake kuugua bila kupata nafuu na hatimaye kufa) katika umri huu majibu yake yasingeweza kuwa sahihi. c. Kitendo cha kumpoteza mama yake kinge sababisha ajisikie hayuko salama, au aliye katika mazingira hatarishi. Kwa kukosa mtu wa kuongea naye na kumpa taarifa sahihi kwa namna yoyote kunge hatarisha usalama wa mtoto. Hakuna. d. Msaada ambao angehitaji kwa wakati huo ni ushauri kuwa hakuhusika kwa namna yoyote na asingeweza kufanya chochote kunusuru maisha ya mama yake na ataendelea kulelewa hata baada ya kifo cha mama yake.	Dakika 40	Shirikisha, majadiliano	Hakuna

3. Nyakati za huzuni: Katika hatua hii, anawez kujiweka sawa kukaa katika dunia isiyo na mama yake, hata hivyo, kwakuwa hakuna mtu aliye zungumza naye kuhusu maradhi yaliyosababisha kifo cha mama yake hawezi kuzungumza kitu kwa sasa anahitaji nafasi ya kumkumbuka na kumwongelea mama yake.
4. Hisia: Hisia za kufiwa na mama yake pia zilisababisha woga wa kufiwa na baba yake, hali hii ingeweza kupunguzwa kwa kupata upendo kutoka kwa baba yake kwa kuwa karibu naye.
5. Msaada unao hitajika sasa: Kupata majibu ya maswali kutoka kwa mtu anayeweza kumweleza kuhusu kifo cha mama yake na fikra alizo nazo kuhusu sababu za kifo hicho. Aidha kwa kuzingatia kuwa ana karibia rika la ujana uelewa wake kuhusu kifo cha mama yake ungekuwa tofauti miaka 7 iliyopita. Vile vile kwakuwa hakupewa maelezo yoyote kwa muda ule, ni vyema kuelezea mambo yote ambayo hayakueleweka wakati anajijibu yeye mwenyewe, kwa kujumlisha nafasi yake katika kusababisha kifo cha mama yake.

KISA MAFUNZO CHA MSINGI CHA SHOLE (Majibu)

1. Kupotelewa: Kifo cha baba na mama yake: ndugu zake na kupoteza kazi baada ya mama yake kufariki: Aidha kuhama kwake pia alipoteza marafiki, shule, na watu wengine muhimu kwake na katika maisha yake pale anaishi. (Onyesha ishara ya kupotea kwa hisia za kupendwa na kuthamin na wazazi wake na ndugu zake wa damu) kwahiyo kuwa na dunia ntofauti na ile aliyokuwa anaifahamu Shole alikuwa na miaka 6 wakati wa kifo cha baba yake. Alimpenda babake lakini alimwogopa, kwahiyo bila msaada wa kisaikolojia na wa kijamii hali hii ingemchanganya.
 - a. Akiwa na umri wa miaka 10, anaelewa kuwa kifo cha mama yake ni cha kudumu lakini anaogopa kifo chake mwenyewew, hasa kwasababu hana uzoefu wa kufiwa na wazazi wote wawili. Kitendo cha kuhama mara moja kwenda kwa shangazi yake ambaye hakuwa mtu wa kujali kiliongeza maswali yasiyokuwa na majibu. Kufiwa na wazazi na ndugu wa damu kwa wakati mmoja na kutengana na ndugu zake ilikuwa ni janga kubwa.
 - b. Kwa muda ambao alihitaji msaada wa karibu akiwa na hisia nyingi mbaya alitakiwa kupewa uhakika kwamba hakuna lolote kati ya hayo yalisababishwa na yeye, na kwamba bado anapendwa.
2. Mambo ya kuzingatia nyakati za huzuni: Ugumu wa kukabiliana na hisia mbaya wakati unapokuwa huna mama wala ndugu zako. Hususani kuhisi kukosa usalama, uwoga na upweke.
 - a. Msaada unaohitajika sasa: Pamoja na msaada kutokana na ukatili wa kingono, unahitaji kuongea naye kuhusu madhara aliyoyapata kwa wakati mmoja na hali ya kuchanganyikiwa na hitaji la kuunganishwa na ndugu zake.

Hatua ya 6: Mhtasari wa “kutoa msaada kwa watoto wenye huzuni” Dhumuni: Kuhakikisha kuwa washiriki wana nafasi ya kuuliza maswali zaidi Eleze mambo haya muhimu: Huzuni inaweza kusababishwa na matukio mengi katika maisha ya mtu. Watoto pia wanahisia wanapopotelewa au kufiwa. Jinsi wanavyo athirika hutegemeana na umri wao na sababu mbalimbali. Wahudumu wa wa kujitolea wana majukumu makubwa ya kuwasaidia watoto waliofiwa kwa kuwasikiliza, kuwatia moyo na wakati mwingine kuwa nao pamoja. Ikiwa mhudumu wa kujitolea anaiona hawezi kutoa msaada tarajiwa kwa mtoto aombe msaada nupesi kwa kadiri iwezekanavyo bila kuona aibu kwa kujali mslahi mapana ya mtoto. Ili kusaidia, mhudumu wa kujitolea anapaswa kuelewa kuwa hategemewi kutoa usaidizi wa ndani sana kwa mtoto mwenye huzuni, waulize kwanza ikiwa walishakuwa katika nafasi ya kumsaidia mteja akiwa katika mahitaji. Uliza walifanya nini katika hilo. Eleza: Muhudumu wa kujitolea hategemewi kuwa mtaalam au wabobezi katika unasihi au huduma za kisaikolojia na za kijamii. Ikiwa mtoto ataendelea kuwa na tabia mbaya, au kama tabia itaendelea kuwa mbaya, au mtoto ataonesha ishara kuwa haendelei vizuri (kwamba anapata nafuu, anacheza vizuri na wenzake, anatafuta marafiki na sio mkorofi) muhudumu wa kujitolea anapaswa kutafuta msaada kwa msimamizi wake, kiongozi wake kwenye ngazi ya jamii husika ama kupitia kwa mshauri aliyesomea. Uliza: Ukijua kwamba unafahamu mengi kuhusu mtoto, unamfikiria yeye au mpango wa huduma tofauti? (Jibu: kutegemeana na jinsi washiriki wanavyoelewa mpango wa huduma kwanza, wanaweza kuamua kubadilisha mpango huo kulingana na majibu ya maswali katika zoezi hilo.) Kwa namna gani ni muhimu kuwa na kumbukumbu za kupotelewa? (Jibu: ni muhimu sana! Kupotelewa kuliko mgusa mtu sana hutengeneza dunia ya mtu. Sio tu huathiri s mtu anavyoiona dunia na mahusiano, hufanya jukumu la kwa namna gani mtu hujiona wenyewe. Majibu ya kupotelewa, na majaribio ya kuendelea kuishi kama kawaida, tena bila ya kuwa na msaada unaohitajika, yataonekana katika tabia za watoto. Ili kuitizama kwa utoshelevu tabia yeyote na kuirekebisha, kunahitaji kuelewa kiwango cha athari aliyopata.	Dakika 5	Uwasilishaji, Mapitio	Hakuna

Kitini cha 31: Visa Mafunzo Muhimu – Sinikiwe na Shole

KISA MAFUNZO CHA MSINGI CHA SINIKIWE

Ongeza taarifa hizi zifuatazo kwa kile ambacho tayari unakifahamu juu ya Sinikiwe. Ni binti mwenye umri wa miaka 9, alipatwa na msiba wa mama yake miaka 2 iliyopita. Sinikiwe alikuwa akimtizama mama yake ambaye alikuwa anaugua mara kwa mara huku akizidiwa kwa kadiri ya mwaka mmoja hivi. (Umri wa miaka 6-7) japokuwa alikuwa mdogo lakini alisaidia katika huduma kwa mama yake.

- Alikuwa karibu kweli na mama yake ambaye alikuwa mpole na mwenye mapenzi mema na alipenda kumsaidia.
- Si mama yake wala baba yake aliye wahi kumweleza Sinikiwe juu ya ugonjwa wa mama yake na hakutegemea kama angefariki.
- Kabla mama yake hajaanza kuumwa, mama yake alikuwa ni mchuuzi na kipato chake kilisaidia sana katika familia. Waliishi katika eneo kubwa. Baadaya mama yake kufariki ndipo yeye na baba yake walipohamia katika chumba wanachoishi sasa.

KISA MAFUNZO CHA MSINGI CHA SHOLE

Ongeza taarifa zifuatazo kwa kile unachokifahamu hadi sasa juu ya kisa cha Shole. Shole ana umri wa miaka 13. Mama yake alifariki akiwa na umri wa miaka 10, ambapo alipelekwa kuishi na shangazi yake. Shole ana wadogo zake wadamu wawili, mdogo wake wa kike mwenye umri wa miaka 2 pungufu ya umri wake na mdogo wake wa kiume mwenye umri wa miaka 5. Amekuwa karibu sana na ndugu zake hawa wa damu ambao kwa pamoja wanamtegemea yeye. Mama yake alipofariki, wadogo zake wawili walichukuliwa na ndugu ili wakalelewe huko huko kijijini na palikuwa mbali sana. Kiuhalisia ni kama hana mawasiliano na ndugu zake tokea kipindi hicho. Baba mzazi wa Shole alifariki akiwa na umri wa miaka 4 kabla ya mama yake, Shole alipokuwa na umri wa miaka 6. Shole anamkumbuka baba yake jinsi alivyokuwa ana mbeba kwenye mabega na wakati mwingine akiwa anacheza naye. Pia anakumbuka jinsi alivyokuwa anamwogopa kwani alishamwona baba yake akiwa anarudi nyumbani akiwa amelewa, akipiga kelele na kumgombeza mama yake mara nyingi.

- Shangazi yake Shole amekuwa akiishi na mama yake. Wanawake hawa wawili wamekuwa wa tofauti sana kwa uzoefu wa Shole. Mama yake Shole alikuwa ni mtu wa kumlinda sana Shole na alikuwa akimtizama sana kwa lengo la kumlinda, tofauti na shangazi yake ambaye hamjali.

Mada ya 4: Kujadiliana na utetezi kwa niaba ya WWKMH

Malengo ya mada ya 4: Mwisho wa mada hii washiriki watakuwa na uwezo wa: Kutumia ujuzi unaofaa ili kuhakikisha kwamba mpango wa huduma unatekelezwa katika njia ambazo hazikiuki haki za watoto.

Muda: Saa 1 na dakika 15

Kitabu cha kufundishia: Hakuna

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Tambulisha malengo ya mada hii	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya kujifunza yaandikwe katika bango kitita
Hatua ya 2: Majadiliano kwa kawaida ni muhimu hasa nyakati ambazo kuna mgogoro, au mgogoro unakaribia kutokea. Lengo: Shughuli hii inamtaka mshiriki kufikiri juu ya maisha yake binafsi ambayo yanahitaji majadiliano na wengine. Uliza: • Wangapi kati yenu mlishapitia hatua hii ya majadiliano katika ngazi ya familia (labda pamoja na mume, mke, mama, baba, n.k) • Mlijadiliana juu ya nini? • Ulifanikiwa? Chukua mfano mmoja uliofanikiwa kulingana na uzoefu wa mshiriki kisha uliza: 1. Kitu gani kilifanikisha? (Majibu: mara nyingi hujumuisha angalau upande mmoja ambao unajaribu kuliona tatizo kupitia mtizamo wa wengine, kuwa makini kutizama ishara mbalimbali za mwili, sura, bila kuachilia hisia zako binafsi zichotwe na simulizi (haswa zako; bakia katika kuhakikisha malengo yako yanabakia pale pale).	Dakika 10	Maswali na majibu	Hakuna
Hatua ya 3: Unakuwa na hali gani unapokuwa kwenye mgogoro? Lengo: majadiliano kwa kawaida huitajika kwasababu si kila mmoja atakubaliana na suala lililopo. Kutakuwa na mgogoro fulani tu unao husika. Sehemu hii ya kipindi inasaidia washiriki kutizama ni kwa jinsi gani wao huwa wanaitikia kunapotokea mgogoro, ili wajue wanapaswa kujibu vipi kama kutakuwa na tatizo na watoto au familia. Weka kiti kuashiria tatizo katikati ya chumba. Eleza: • Washiriki watagundua hisia zao katika mgogoro husika. • Chukua dakika moja kufikiria juu ya mgogoro fulani ulio wahi kuupitia unaweza ukawa ule walioutaja mwanzoni katika mada hii. Kaa mwenyewe kwenye kiti kilichowekwa katikati ya chumba (washiriki nao watajitenga mbali na wewe wakiashiria kujihami, wengine kutotata kushiriki, kuweka miguu juu ya kiti n,k.) Kwa kifupi ongelea juu ya tabia hizi na faida zake na zile zenye kurudisha nyuma. Uliza: • Tabia zipi zinajenga hasa mnapokuwa na msimamo mmoja kuhusu maslahi mapana ya mtoto, na wengine wakiwa na mtazamo tofauti? (Jibu: kwa kawaida majadiliano ni kitu kizuri zaidi hapa)	Dakika 15	Mchezo na mifano ya kutenda	Hakuna

Hatua ya 4: Majadiliano yanayohitaji kufanyiwa Maigizo Lengo: Ni kuwapa washiriki nafasi ya kufanyia mazoezi ujuzi wao katika majadiliano. Eleza: Ni vyema kujua na kuelewa namna tunavyotoa majibu yetu, mipango yetu, tabia zetu, kuhusiana na migogoro kwani kuna baadhi inafanya kazi vizuri kuliko mingine. Inaweza ikawa changamoto kubadilika na kuhimili majibu yetu ili kufikia makubaliano au hujuma fulani au makubaliano katika mashirikiano fulani wakati wa kushughulikia mkutano wa kisa lakini ni muhimu sana kama tunataka kuhakikisha kuwa watoto wanalindwa na haki zao zinazingatiwa. Wagawe washiriki katika kundi la watu watatu. Eleza: Unahitaji kuamua juu ya hali ya mgogoro katika maisha halisi –ambayo inaweza kujitokeza katika mkutano wa kisa, labda wakati unashughulikia mpango wa kisa. Wawili kati yenu mtaigiza kama mpo katika mgogoro na matokeo yake, wakati yule mshiriki mwingine anaitizama. Kumbuka: Yafuatayo ni baadhi ya mazingira ambayo labda kikundi hakitaweza kufikiria juu ya wazo ambalo wote wangependa kulijadili. Kujadiliana na mzazi ambaye anamfanyia mtoto wake vitendo vya unyayasaji. Kujadiliana na mtoto anayeishi mitaani ili ahamie kwenye makazi salama. Kujadiliana na mmoja wa wanajamii ili kuomba msaada wa kupiga vita ndoa za utotoni. Kujadiliana na mzazi ambaye halipi karo za watoto na ana uwezo wa kufanya hayo. Kuwezesha kikao cha familia kinafanyika kwa kisa cha mzazi anayekataa mtoto wake asianzishiwe dawa za kufubaza VVU. Pia kuna igizo juu ya mjadala kujadiliana juu ya vipaumbele vya mtoto katika mpango kazi, tizama maelekezo upande wa nyuma chini ya kitabu hiki. Mara baada ya kikundi kupata muda wa kufanya majaribio ya visa, uliza vikundi kama vinaweza kuonesha jinsi walivyofikia makubaliano juu ya tatizo.	Dakika 30	Igizo na majadiliano	

Jadilini visa mafunzo: • Washiriki walifanikiwa kufikia makubaliano? • Ikiwa ndiyo, kwa njia ipi? • Yapi yalikuwa baadhi ya mambo ambayo waliyafanya ili kufikia makubaliano yao/hatua za kuchukua? (Angalau upande mmoja unajaribu kuona tatizo kutokana na mtizamo wa wenzao, wanalishambulia tatizo na sio mtu, wanafahamu juu ya hisia zao binafsi, kamwe usiachilie hisia zako binafsi zitawale uwezo wako, weka lengo lionekane wazi. Toa muhtasari wa mada hiii. Majadiliano ni njia nzuri kwa wafanyakazi wa kujitolea. Sisi sote ni watu wa kufanya majadiliano, tunafanya majadiliano kila siku. Ili kuwa mzuri zaidi katika hili inahitaji mazoezi, muhudumu wa kujitolea hufanya kazi kwa niaba ya mtoto, weka maslahi ya mtoto kwenye akili yako.			
Hatua ya 5: Tafsiri “utetetzi” Eleza: • Mtetezi wa watoto hutoa sauti kwa wenye mahitaji na haki za watoto ambao mahitaji yao na maslahi yao hayasikiki. • Watetezi wanaweza kufanya kazi kwa niaba ya mtoto mmoja au kikundi cha watoto. • Watetezi wa kutosha wanaweza kufanya kazi kwa pamoja ili kubadilisha sera za serikali nzima au jamii. ○ Mfano mzuri ni ule wa ulinzi wa mtoto, ambao siku zote sio lazima uonekane lakini umekuwa sera baada ya wanaharakati kuutetea kwa manufaa ya haki za mtoto na maisha mazuri.	Dakika 5	Uwasilishaji	Bango kitita likiwa limeandikwa maana ya utetezi

Hatua ya 6: Tambua kwa jinsi gani wahudumu wa kujitolea wanaweza kufanya utetezi kwa niaba ya VVWKM Lengo: Kuwasaidia wahudumu wa kujitolea kuona ni jinsi gani matendo yao yanatetea haki na ulinzi wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi. Eleza: Wahudumu wa kujitolea inawezekana wasilione hili, lakini kila wakati wanapochukua hatua kwa niaba ya mtoto, wanatetea pia ulinzi na matunzo ya watoto hao. Aidha wahudumu wa kujitolea anaweza kupigania haki za watoto wengine zaidi kwa mfano kwa kuongeza uelewa katika jamii juu ya madhara ya utumikishaji wa kingono kwa watoto. Uliza: Unaweza kukubali wahudumu wa kujitolea katika jamii akawa mtetezi wa watoto? (Jibu linatakiwa kuwa “Ndiyo”) Ni kwa njia zipi wahudumu wa kujitolea anaweza kufanya utetezi kwa niaba ya mtoto? (Majibu yanaweza yakawa –kwa kufungua shauri kwa niaba yake, kwa kusimamia matakwa ya mtoto katika jamii yake, na wakati mwingine kwa kushirikiana na wazazi kwa kuhakikisha kwamba mtoto anapokea huduma na msaada stahiki).	Dakika 10	Uwasilishaji, maswali na majibu	Hakuna
[Shughuli mbadala]: unaweza vipi kufanya utetezi? Lengo: Wahudumu wa kujitolea atengeneze mpango wa huduma au kampeni ya kufanya utetezi juu ya haki za watoto na ulinzi. Wape changamoto washiriki ili watengeneze mpango ama kampeni ambayo inadhamiria kufanya mabadiliko fulani kinachofanyika katika jamii ambacho kinavunja haki ya mtoto au kikundi cha watoto. (Kama mafunzo yanafanyika katika makazi ya watu, basi zoezi hili linafaa sana kufanyika kwenye mida ya jioni).	Dakika 30		
[Shughuli mbadala]: Wasilisha kampeni ya kufanya utetezi au kuingilia kati (dakika 30). Ruhusu dakika 30 kwa ajili ya kupanga pamoja na kutafuta vifaa vitakavyotumika kisha wape muda wa kuwasilisha mawazo yao. Wanaweza pia kuamua mawazo gani wayachukue na kuyafanyia kazi katika jamii zao na kujiwekea mpango wa utekelezaji.	Dakika 30		

Tathmini ya Moduli ya 6

Lengo la kufanya tathmini hii sio kuujaribu uelewa, bali ni kuujaribu uwezo wa kujiamini wa washiriki kwa elimu na ujuzi walio nao.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani kidogo	Sikubaliani kabisa
Naweza kuelezea kwanini ni muhimu kutoa msaada wa kisaikolojia na kijamii kwa VVWKM.					
Najua jinsi ya kusaidia familia ili kutatua matatizo yao kwa kutumia rasilimali zilizopo.					
Naelewa jinsi ya usaidizi wa awali wa kisaikolojia na wa kijamii na pia usaidizi kwenye maombolezo kwa mtoto na familia zao.					
Naelewa jinsi ya kutoa msaada wa awali wa kisaikolojia na wa kijamii kwa watoto na familia zao zilizo athiriwa na VVU na UKIMWI.					
Najua jinsi ya kutumia njia muafaka kwa kufanya majadiliano na utetezi na kwa kutumia mbinu ili kuhakikisha kuwa mpango wa huduma unatekelezwa bila kukiuka haki za watoto.					

MODULI YA 7: RUFAA NA UFUATILIAJI

Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii hawategemewi wawe na uwezo wa kutoa msaada na huduma zote zinazohitajika kwa familia na watoto waishio katika mazingira hatarishi. Stadi za msingi wanazopaswa kuimarisha ni zile zinazo waelekeza wateja wao kupata huduma ambazo zipo kwenye uwezo wao na zile ambazo zipo nje ya uwezo wao. Pia wanatakiwa kuwa na ujuzi wa kufuatilia kama wateja wao wamepata huduma kule ilikoelekezwa rufaa.

Moduli hii imegawanywa katika mada kama ifuatavyo:

Mada ya 1: Kwanini Rufaa? (Dakika 40)

Mada ya 2: Wakati Gani Tunatoa Rufaa? (Dakika 30)

- Kitini cha 32: Muongozo wa rufaa

Mada 3: Wapi Rufaa Zinapelekwa? (Dakika 50)

- Kitini cha 33: Fomu ya maelekezo ya huduma zinapopatikana

Mada ya 4: Kutoa Rufaa (Saa 2 na Dakika 20)

- Kitini cha 34: Mfano wa Tukio la Kutoa Rufaa
- Kitini cha 35a: Fomu ya Rufaa
- Kitini cha 35b: Maelekezo ya Namna ya Kujaza Fomu ya Rufaa
- Kitini cha 36a: Fomu ya Ufuatiliaji wa Huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Kila Mwezi
- Kitini cha 36b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Ufuatiliaji wa Huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Kila Mwezi
- Kitini cha 37a: Fomu ya Muhtasari wa Taarifa za Mwezi za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi
- Kitini cha 37b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Muhtasari wa Taarifa za Mwezi za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Mada ya 5: Vikao vya Kijamii Kuhusu Mashauri ya Watoto

Kuna tathmini binafsi mwishoni mwa moduli na nyongeza ya rejea nyuma ya mwongozo huu.

Mada 1: Kwa nini Tunatoa Rufaa?

Malengo ya kujifunza mada ya 1

Kufikia mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kueleza umuhimu wa rufaa

Muda: Dakika 40

Kitini: Hakuna

Maandalizi kabla ya kuwezesha mada:

1. Soma maelezo “kwa nini tunatoa rufaa.”
2. Fikiri nani anaweza kuwa mtu anayemudu kuvaa uhusika wa mtoto. Muombe mtu huyo kabla ili aweze kujiandaa kabla ya zoezi kuanza.
3. Andaa kadi ambazo zinaonyesha mfano wa rufaa.

Mwongozo wa Mwezeshaji	Muda	Mbinu za Uwezeshaji	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atatoa malengo na madhumuni ya mada Rufaa ni hatua ya kuwaweka watoto karibu na rasilimali ili kukidhi mahitaji yao. Mtoa huduma wa jamii anawajibu wa kumuunganisha mtoto na huduma. Tunapotoa rufaa tunazingatia kumpeleka mtoto kwa mtu mwingine au taasisi mahususi ambayo inatoa huduma maalumu ya kumsaidia mtoto kukidhi mahitaji, au ina rasilimali za kukidhi mahitaji husika ya mtoto. Rufaa inaweza kufanyika katika ngazi mbili: • Ngazi ya kwanza ni utambuzi: Mtu yeyote anayekutana na mtoto/familia inayohitaji msaada wa maswala ya ulinzi wa mtoto anatakiwa ajue namna ya kutoa rufaa kwenye taasisi inayohusika na ulinzi wa mtoto. Mashauri yote yanayohusu ukatili wa kingono dhidi ya watoto na makosa yote ya jinai kwa watoto mashauri yote yanatakiwa kupelekwa mapema kwa Afisa Ustawi wa Jamii ngazi ya halmashauri • Ngazi ya pili ni wakati wa kutekeleza mpango wa huduma.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mada yaliyo andikwa kwenye bango kitita.
Hatua ya 2: “Kwa nini tunatoa rufaa?” Maandalizi ya awali: 1. Soma maelezo “kwa nini tunatoa rufaa” 2. Fikiri nani anaweza kuwa mtu anayemudu kuvaa uhusika wa mtoto. Muombe mtu huyo ili aweze kujiandaa kabla ya zoezi kuanza. 3. Andaa kadi ambazo zinaonyesha mfano wa rufaa kama zinavyoonekana katika maelezo hapo chini kwenye karatasi za A4:	Dakika 20	Uwasilishaji	

• Mama (nyuma ya kadi: mpeleke mtoto kwa kiongozi wa jamii) • Kiongozi wa jamii (nyuma ya kadi: mpeleke mtoto kwa kikundi cha wanawake kupata msaada) • Kikundi cha wanawake (nyuma ya kadi: mpeleke mtoto kwa daktari/kliniki kwa ajili ya huduma ya afya) • Daktari/kliniki #1 (nyuma ya kadi: mpeleke mtoto polisi #1 kwa ajili ya fomu ya taarifa rasmi ya afya) • Polisi #1 (nyuma ya kadi: mpeleke mtoto kwa daktari/kliniki #2; eleza kuwa hakuna mashtaka yanaweza kufunguliwa bila taarifa ya uchunguzi wa afya) • Daktari/kliniki #2 (nyuma ya kadi: mrejesh mtoto polisi mkiwa na taarifa ya uchunguzi wa afya) • Polisi #2 (nyuma ya kadi: mpeleke mtoto mahakamani) • Mahakama (mtoto anatakiwa kurudia maelezo ya tukio/lililomkuta mahakamani) Igizo hili linaonyesha umuhimu wa kutoa rufaa. Tengeneza zoezi la mzunguko wa rufaa. Anza kwa kuwaambia washiriki: • Tutaona namna gani rufaa inatakiwa iwe na jinsi gani inaweza kukosewa. • Washiriki wasimame kwenye duara na kuacha nafasi wazi katikati. • Mshiriki mmoja ajitolee kuwa mtoto, aliyefanyiwa ukatili wa kingono na asimame katikati ya duara lililotengenezwa na washiriki. Kumbuka: mshiriki huyu awe anajiamini kwa kuwa kisa chenyewe ni cha kubakwa hata kama ni igizo lakini linaweza kugusa hisia za baadhi ya watu. Mpe mtoto kamba, wape washiriki wengine kadi zenye utambulisho wa wataalam na nyadhifa zao mfano: Daktari, polisi n.k (Usiwashirikishe mtiririko sahihi wa rufaa) zoezi hili litapelekea mzunguko wa kamba kuwa na mwingiliano. Waeleze: • Washiriki kadi zao zionekane wazi ili kila mshiriki aweze kuona na kusoma taaluma yake. • Mtoto wa kike mwenye umri wa miaka 16 amebakwa na mtu asiyefahamika usiku alipokuwa anaenda kujisaidia. Baada ya tukio hilo hakujua cha kufanya hivyo alienda kutoa taarifa kwa mama yake kwa ajili ya kupata msaada. Tumia maelezo yafuatayo kuongoza zoezi la mzunguko wa rufaa:			

Mwelekeze mtoto aende kwa mtu mwenye kadi iliyondikwa mama na ampatie kamba ashike sehemu ya mwisho wa kamba kisha mtoto amweleze mama kilichompata. Mama ampeleke mtoto kwa kiongozi wa jamii. Mwelekeze mtoto aende kwa kiongozi wa jamii akiwa anatembea na hiyo kamba, akifika kwa kiongozi wa jamii atampa kamba hiyo aishike na kumweleza kilichompata na asikilize atakachoelekezwa na kiongozi wa jamii. Mtoto aendelee kwenda anapoelekezwa na aendelee kueleza tatizo linalomkabili kila atakapo elekezwa kwenda kupitia duara hilo, muda wote huo mtoto anatakiwa kuwa kwenye duara lililotengenezwa na washiriki lakini asishiriki katika mchakato wa kutoa maamuzi.			
Hatua ya 3: Jadili “Kwanini tunatoa rufaa?” Lengo: Kuwaelezea kwa kifupi zoezi la mzunguko wa rufaa na kuwawezesha washiriki waelewe umuhimu wa rufaa na wa kutoa rufaa kwa usahihi. Waulize washiriki: • Mara ngapi mtoto atajieleza? Kwanini? • Hii inakuwaje kwa mtoto? • Je, hali hii inaweza kutokea huko mtokako? • Je, zoezi hili linatuonyesha nini? Au linatufundisha nini? (Jibu: pointi ya msingi hili zoezi linatuonyesha umuhimu wa mifumo imara ya rufaa ya kuhakikisha mtoto anapata m hudumu kabla ya kupata madhara mengine) • Nini kimetokea kusaidia mtoto huyu wa kike? (Jibu: huyu mtoto wa kike katika zoezi letu amekutana na watoa huduma wengi na amekutana na mengi, lakini hakupata utaratibu mzuri wa kupata huduma kesi menejimenti.) Hakukuwepo na mtu au taasisi iliyochukua jukumu la kuwa kesi meneja/msimamizi wa huduma ya mtoto huyu wa kike kwa kufuata miongozo tunayojifunza. Hakukuwa na ridhaa na mtoto hakuelekezwa ipasavyo. Waulize: • Nini ulikuwa wajibu wa MMWJ katika zoezi lililopita? • MMWJ alitakiwa kufanya nini ili kusimamia vizuri shauri la huduma ya mtoto?	Dakika 15	Majadiliano ya darasani	

Mada ya 2: Ni Wakati Gani Tunatoa Rufaa?

Malengo ya mada ya 2

Kufikia mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kueleza ni wakati gani rufaa inatolewa

Muda: Dakika 35

Kitini:

Kitini cha 32: Mwongozo wa Rufaa kwa MMWJ

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atatoa malengo na madhumuni ya mada Madhumuni: Kuwapa washiriki fursa ya kufikiri mazingira yanayopelekea kutoa rufaa au kutoa huduma ya moja kwa moja.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mada yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Shughuli: Ni wakati gani wa kutoa rufaa? Lengo: Kuwasaidia washiriki kufikiri zaidi wapi rufaa inaelekezwa na katika mazingira gani wanaweza kutoa huduma ya moja kwa moja. Ongoza zoezi uliza washiriki kujibu ndio au hapana katika maswali yafuatayo; kama jibu ni ndio wasimame na kama jibu ni hapana waendeleo kukaa. • WMWJ wanategemea kutoa huduma zote kwa mtoto?- Hapana • WMWJ wanategemea kumfanyia unasihi mtoto aliyefanyiwa ukatili wa kingono? -Hapana Waulize washiriki: • WMWJ anategemea kuwafaraji na kutoa ushauri kwa watoto na familia (msaada na ushauri wa kisaikolojia)- Ndio • WMWJ anatakiwa kutoa huduma ya chakula kwa familia zenye njaa?- Hapana • Utafanya nini katika shauri kama hili (kuwapa chakula mara moja itawasaidia kwa kipindi kifupi tu na haitatua tatizo lao la muda mrefu, inapaswa kutafuta suluhisho la tatizo hili ishirikishe jamii yote). WMWJ wanatakiwa kujua namna ya kumuunganisha mtoto na watoa huduma au misaada iliyo nje ya uwezo wake? Ndio Jadili maswali ya Ndio au Hapana. Uliza washiriki kama wana wasiwasi au swali juu ya kitu gani wanapaswa kufanya au kutokufanya na huduma zipi wanatakiwa kuzitoa. Sambaza miongozo ya utoaji wa rufaa kwa washiriki, na ipitiwe kuona kama kuna maswali.	Dakika 30	Zoezi la ni kweli/si kweli	Kitini 32: Mwongozo wa Rufaa

Kitini cha 32: Mwongozo wa Rufaa kwa MMWJ

Kwa mwongozo, MMWJ anapaswa kutoa rufaa kama:

- Shauri linahusu ulinzi wa mtoto na linahitaji msaada wa kisheria mfano, ukatili wa kingono.
- Hawana uhakika na uwezo wa kulishughulikia shauri hilo.
- Mtoto anahitaji taarifa maalum na za kitaalamu.
- Kuna wasi wasi juu ya hali ya mtoto kimwili, kijamii, kihisia na hali ya afya ya mtoto.
- Kuna mabadiliko ya mtoto kimwili, kihisia, kijamii na kunahitajika ufuatiliaji wa kitaalamu kupata taarifa za kina, huduma tofauti au zaidi. Hii ni maalumu kwa watoto walio katika matumizi ya dawa za kufubaza VVU.
- Mtoto anapohama kwenda sehemu nyingine anatakiwa aunganishwe na MMWJ au taasisi nyingine iliyoko katika eneo alilohamia.
- Wana wasiwasi na suala la kimaadili katika kumhudumia mtoto na wanaamini mtu mwingine anaweza kutoa huduma sahihi.

Rufaa ya huduma ya unasihi na kupima VVU:

Baadhi ya watoto wanaweza kuwa na VVU lakini hawajapimwa. Ni muhimu rufaa ya unasihi na kupima VVU kufanyika kwa WWKMH ambao wanaweza kuwa katika hatari ya kuambukizwa VVU, hususani WWKMH ambao:

- Waliwahi kulazwa hospitali.
- Wanaugua magonjwa ya ngozi mara kwa mara.
- Wana wazazi ambao wote au mmojawapo amefariki kwa VVU.
- Wamekuwa na afya mbaya/dhaifu katika kipindi cha miezi mitatu.
- Wana ugonjwa wa kudumu, mzazi au yeyote ndani ya kaya anakokaa mtoto amepima na kukutwa na maambukizo ya VVU.
- Wana utapiamlo.
- Wamepimwa na kugundulika kuwa na Kifua Kikuu.
- Wanaishi kwenye kaya ya watoto wanaojilea wenyewe au wanaishi mitaani.
- Wamefanyiwa ukatili wa kingono.
- Wana tatizo lingine linalohusiana na VVU.

Mada 3: Tunaelekeza Wapi Rufaa?

Malengo ya kujifunza mada ya 3

Kufikia mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kutambua rasilimali zilizopo kwenye eneo lao na umuhimu wa rasilimali hizo katika kutekeleza rufaa

Muda: Dakika 50

Kitini:

- Kitini cha 33: Fomu ya Maelekezo ya Huduma Zinakopatikana

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atatotoa malengo na madhumuni ya mada Lengo: Washiriki wataorodhesha wadau mbalimbali, ambao wanaweza kusaidia wakati wa kutoa rufaa kwa mtoto.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mada yaandikwe kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Tathmini maarifa waliyo WMWJ nayo kuhusu mahali pa kupeleka rufaa Ili kufanya mjadala uchangamke, wambie warejee kwenye mpango wa huduma wa watoto walioko kwenye visa mafunzo na walinganishe na watoto walioko kwenye maeneo yao kwenye jamii. Waelekeze: Kuandika orodha ya sehemu na watu wanaoweza kuwapelekea rufaa hizo. Wahamasishe kujadili katika makundi ili waje na orodha pana ya mawazo ambayo inajumuisha zaidi ya wale waliozoeleka kama polisi, wasimamizi wa afya n.k. Ruhusu watumie kati ya Dakika 10-15 kuorodhesha, ongoza mjadala: Kabla ya kufanya rufaa yoyote ni vizuri kuwa na taarifa ya huduma zilizopo katika eneo la MMWJ. Rasilimali muhimu ni kama vile: Wasimamizi wa afya Wasaidizi wa ustawi wa jamii Polisi Waalimu Wawezeshaji hakijamii Wataalamu wa sheria [mahakimu na mawakili] Wafanyabiashara Taasisi za kijamii Viongozi katika jamii Taasisi binafsi na za dini Viongozi wa dini Jumuiya ya Wafanya biashara/wajasiriamali Wanajamii Wasaidizi wa kisheria	Dakika 15	Kazi katika makundi madogo	Mpango wa huduma wa mada zilizopita.

Hatua ya 3: Kutengeneza mwongozo/mfumo wa huduma za rufaa Lengo: Kutumia orodha ya rasilimali zilizo orodheshwa Washiriki watengeneze mwongozo wa huduma kwa ajili ya rejea. Kazi hii inafanyika vizuri kama washiriki wakiwa katika vikundi kulingana na maeneo walikotoka. Waelekeze washiriki kutumia orodha ya majina na mashirika kuandaa mwongozo wa huduma, kitendea kazi ambacho kila MMWJ atakuwa nacho. Waelekeze washiriki kufanya kazi kwenye vikundi Dakika 20 kuunda mwongozo wa huduma kwa kuzingatia orodha ya huduma iliyo ainishwa na inayo patikana kwenye eneo husika, pia watakuwa na fursa ya kukamilisha baada ya mada kuisha. Pale ambapo taarifa inakosekana mfano hujui mwalimu alipo au muuguzi au unawajua lakini hujawahi kujitambulisha kwao utatakiwa kufanya hivyo. Kumbuka: Washiriki wanaweza kutokuwa na taarifa zote za mawasiliano zinazo hitajika hivyo basi sehemu hizo zisijazwe kama wana mawasiliano ya namba za simu za mkononi wanaweza hifadhi majina na namba za simu kwenye simu zao. Washiriki wakimaliza zoezi hili wezesha mjadala kuzingatia maswali yafuatayo: • Ni mawasiliano gani uliyo nayo hadi sasa? • Umewahi kuzifikia taasisi nyingi kati ya hizo? • Ni taasisi zipi kati ya hizo ni muhimu kuwa nazo karibu? Utafanyaje? • Kama mada ya mpango wa huduma itafanyika mwishoni hakikisha MMWJ wanakumbuka kujumuisha hili katika mpango wa huduma.	Dakika 30	Zoezi la mtu mmoja mmoja	Kitini cha 33: Fomu ya Maelekezo ya Huduma Zinapopatikana

Kitini cha 33: Fomu ya Maelekezo ya Huduma Zinakopatikana

[illegible]

Mada ya 4: Kutoa Rufaa

Malengo ya kujifunza mada ya 4

Kufikia mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kuelezea jinsi ya kutoa rufaa kwa usahihi
- Kuelezea jinsi watakavyowapa rufaa wanaohitaji huduma za unasihi, kupima na tiba ya VVU
- Kutumia fomu za rufaa kwa usahihi kutoa rufaa
- Kubaini changamoto ambazo wanaweza kukabiliana nazo wakati wa kutoa rufaa na kutafuta suluhisho la changamoto hizo

Muda: Saa 2 na dakika 20

Vitini:

- Kitini cha 34: Mfano wa Mazingira ya Kutoa Rufaa
- Kitini cha 35a: Fomu ya Rufaa
- Kitini cha 35b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Rufaa
- Kitini cha 36a: Fomu ya Ufuatiliaji wa Huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Kila Mwezi
- Kitini cha 36b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Ufuatiliaji wa Huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Kila Mwezi
- Kitini cha 37a: Fomu ya Muhtasari wa Taarifa za Mwezi za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi
- Kitini cha 37b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Muhtasari wa Taarifa za Mwezi za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Maandalizi ya awali:

- Kadi zenye changamoto kwa ajili ya hatua ya 4 hapa chini.

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atoe utangulizi wa malengo ya mada. Lengo: Kuwapatia fursa za kufanya zoezi la kutoa rufaa na kuwapa mwongozo wa kutoa rufaa.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mada yameandikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Jinsi ya kutoa rufaa Wakumbushe washiriki kuhusu zoezi la rufaa walilofanya. Waombe kukumbuka: • Ni mara ngapi mtoto atajieleza? Kwa nini? Waelekeze washiriki kukaa kwenye makundi madogomadogo kukumbuka lile zoezi la mtoto na rufaa. Jibu maswali yafuatayo: Unawezaje kuepuka hiyo hali katika huduma yako? (Majibu: “tafuta mtu wa kuratibu” na “tafuta wapi mtoto ataenda ili kupata msaada” MMWJ anaweza kuwa mratibu ili kumuunganisha mtoto na huduma zinazohitajika.)	Dakika 30	Makundi madogo	

Ruhusu dakika 10, zoezi la kikundi kufanyika, andika majibu yao kwenye bango kitita. Rejea rufaa inavyopaswa kufanyika kwenye kitini cha 29: Mwongozo wa rufaa na tilia mkazo wa michango mizuri ya washiriki na ongezea kilichopungua kutoka orodha iliyopo chini. Misingi ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto ambayo ni ya muhimu katika kutoa rufaa: • Kutunza usiri/faragha. • Mshirikisha mtoto kwenye kufanya maamuzi kwa kuzingatia umri na uelewa wa mtoto. • Kuhakikisha kwamba maamuzi na matokeo waliyofanya yameeleweka.			
Hatua ya 3: Kuwapa rufaa watoto kwa ajili ya huduma kupata (unasihi, kupima, na matibabu ya VVU, huduma ya kudumu kwenye matibabu). Lengo: Kuwapa washiriki fursa ya kuonyesha jinsi ya kutoa rufaa katika mazingira ya mtoto anayeweza kuwa anaishi na VVU. Wagawie kitini 34: mfano wa mazingira yakutoa rufaa, na wape kila kundi kisa kinachohitaji rufaa. Waombe waigize mazingira yaliyoko kwenye kisa, fuata kitini 18 kinachoonyesha utaratibu mzuri wa rufaa kama ilivyo kwenye kitini cha 32 miongozo ya rufaa. Baada ya makundi yote kupata fursa ya kuigiza walau mara moja, ongoza majadiliano ya jinsi ya kutoa rufaa kwa utaratibu muafaka. Kama muda unaruhusu waombe kundi mojawapo au mawili waonyeshe igizo lao mbele ya washiriki wenzao. Visa mafunzo: Kisa namba 1: Caroline ni msichana mwenye umri wa miaka 7 ambaye anaishi na ndugu zake katika moja ya kijiji nchini Tanzania. Wazazi wake wote walifariki mwaka mmoja uliopita baada ya kuugua kwa muda mrefu. Msimamizi wa shauri la mtoto amepewa taarifa na wanajamii kwamba inawezekana Caroline anajisikia vibaya nyumbani kwao na pia hajawahi kuonekana anacheza na watoto wenzake kwa muda mrefu sasa. Wakati Msimamizi wa shauri la mtoto alipoenda kumtembelea Caroline nyumbani, akakuta kwamba Caroline ni mgonjwa sana. Wakati msimamizi wa shauri la mtoto akijadiliana na ndugu zake Caroline, alitambua wazi kwamba familia bado haijampeleka kliniki. Kisa namba 2: Sam ana umri wa miaka 8. Amekuwa na matatizo ya maambukizi ya kawaida ya ugonjwa wa ngozi, kuhara na kukohoa sana. Yeye pia ni mdogo kwa umri wake. Sam anaishi na mama yake mdogo kutokana na kifo cha wazazi wake alipokuwa mtoto mdogo. Sam hajawahi kupima VVU.	Dakika 30	Kazi za vikundi vidogo	Kitini 34: Mfano wa mazingira ya kutoa rufaa

Kisa namba 3 Sheilla ana umri wa miaka 17. Yeye alizaliwa na virusi vya UKIMWI na amekuwa akitumia dawa za kufubaza VVU tangu alipozaliwa. Mama yake amekuwa akimwambia kuwa Dawa za Kufubaza VVU ni nyongeza ya 'vitamini', na hivyo hadi sasa, Sheilla hatambui kwamba yeye ana VVU. Sheilla sasa ameanza kuwa na mahusiano ya kingono na idadi ya wavulana tofauti tofauti wa jirani na maeneo anakoishi, na wakati mama yake akimshauri juu ya madhara ya mahusiano hayo, yeye daima anajibu kwa ukali na ukaidi. Maswali kutokana na visa mafunzo (Caroline, Sam na Sheilla): • Ni nini ulifanya vizuri? Je, nini waweza kuboresha? • Ni nini majukumu ya msimamizi wa shauri la mtoto katika kila shauri. • Ni nini kitatokea kama msimamizi wa shauri la mtoto hana uwezo wa kusimamia shauri hilo? Ni nini atafanya?			
Hatua ya 4: Changamoto wakati wa kutoa rufaa Lengo: Kuwasaidia washiriki kutambua changamoto za rufaa na njia za utatuzi. Waeleze: • Kumpa mtoto rufaa kwenda kwa mtaalamu mwingine ni kumpeleka kwa mtu mwenye ujuzi, rasilimali na utaalumu wa kumsaidia zaidi mtoto. Hii, haina maana kwamba sisi hatuta fanya naye kazi tena, lakini badala yake tutakuwa tunafanya kazi kama sehemu ya timu ili kuboresha na kukidhi mahitaji ya mtoto. • Rufaa inaweza kuwa na changamoto mbalimbali. Hata hivyo, ni vizuri kufikiri kuhusu changamoto na kuja na ufumbuzi wake. Waombe washiriki kuchangia changamoto ambazo wameziona wakati wa kufanya rufaa. (Kama hawana majibu, au majibu ni machache, tumia changamoto zilizo katika jedwali hapo chini) Katika kadi, au karatasi ya A4, andika changamoto hizo; zisome darasani, na kisha bandika kwenye ukuta. Kisha wambie kila mshiriki kutembelea na kuzisoma kadi (gallery walk). Waelekeze kila mshiriki kuchukua kadi nyingine, na kuandika ufumbuzi wa changamoto zilizoko ukutani, na kisha kubandika kwenye ukuta jirani na changamoto husika. Changamoto za kawaida za rufaa.	Dakika 30	Bungua bongo, kutembelea maonyesho	Kadi zenye changamoto

Mifano ya changamoto	Mifano ya Ufumbuzi			
Taasisi nyingi zinashiriki katika shauri / Mahojiano mengi yanafanyika	Kama taasisi nyingi zikishiriki / ateuliwe msimamizi wa shauri la mtoto kushiriki katika shauri kama "msimamizi wa shauri la mtoto kiongozi" ili tathmini na mpango wa huduma upangwe na mawasiliano mengine yote kwa mtoto na familia kuhakikisha vinaratibiwa vizuri.			
Ukosefu wa huduma za rufaa/ huduma ambazo hazina mpangilio	Onyesha mapungufu katika utoaji wa huduma kwa kushirikiana na serikali, wahisani, na mashirika mengine (kwa kutumia stadi za ushawishi na utetezi).			
Ukosefu wa mrejesho juu ya rufaa zilitolewa	Ongozana na mtoto au familia kwenda mahali ambapo huduma hutolewa. Weka mihadi na mtoa huduma, mpango wa kukutana na mtoto na familia, ikiwezekana ongozana nao kwa mpango wa kukutana kwa mara ya kwanza. Kama wao wanapendelea kwenda peke yao wasiliana na mtoa huduma kuwatambulisha na baadaye wasiliana na wateja wako kujua ni jinsi gani huduma imetolewa na wameipokeaje na wakumbushe kuendelea kwenda kupokea huduma. Usitoe rufaa isipokuwa unamfahamu mtoa huduma kama ana uwezo wa kutoa huduma hiyo Ongea na mtoa huduma kabla ili kuangalia nini kinawezekana kabla ya kupeana taarifa ya shauri.			
Baadhi ya watoa huduma wanataka taarifa za Siri Kuhusu mteja wako (mfano: ili kuthibitisha hali ya mtoto / kuhalalisha sababu za kutoa huduma kwa kupata).	Hii mara nyingi si sahihi. Hivyo wekeana mikataba ya huduma na taasisi zinazotoa huduma ili kufafanua kanuni za kesi menejiment/usimamizi wa shauri, mkubaliane ni taarifa gani wanaweza kupata / zipi hawezi kupata na huduma gani zinawezekana.			
Hakuna mfumo wa Kufuatilia rufaa zilizotolewa	Msimamizi wa shauri la mtoto ana wajibu kwa ujumla kufuatilia na kuhakikisha huduma zinatolewa. Kutunza taarifa za rufaa zote zilizotolewa. Na kujikumbusha kufuatilia rufaa zilizo tolewa anaweza kufanya hayo kwa kuandika katika daftari la kumbukumbu.			

Hatua ya 5: Mazoezi ya kujaza fomu ya rufaa Lengo: Kutoa fursa ya mazoezi kwa Wasimamizi wa mashauri ya watoto katika kujaza fomu ya Rufaa kwa watoto katika visa mikasa husika. Washiriki warejee Mipango ya huduma kwa watoto katika visa mafunzo husika. Waelekeze kujaza Fomu ya Rufaa kutokana na rufaa walizofanya kwa mashauri husika. Gawa Fomu za Rufaa kwa kila mshiriki na wazungukie ili kuona ni jinsi gani wanafanya, na kuona kama kuna changamoto ambazo zinahitaji kushughulikiwa katika makundi.	Dakika 15	Kila mshiriki kujaza	Kitini cha 35a & b: Fomu za Rufaa
Hatua ya 6: Jadili Fomu za Rufaa Kusudi: Kufafanua mashaka yoyote na kusahihisha makosa yoyote yaliyojitokeza wakati washiriki wakijaza Fomu ya Rufaa kwa ajili ya watoto katika visa mafunzo husika. Pitia kila mshiriki ili kujua jinsi alivyojaza Fomu ya Rufaa ya mtoto. Angalia kwa ajili ya uelewa wa namba na aina ya rufaa. Waulize: Ni changamoto gani wameziona katika kujaza Fomu ya Rufaa? Wawezeshe washiriki kusahihisha makosa yoyote waliyoyafanya.	Dakika 30	Majadiliano darasani	Fomu za Rufaa zilizojazwa kwenye hatua zilizotangulia
Hatua ya 7: Toa muhtasari wa mada Lengo: Kuruhusu washiriki kuzungumzia masuala mengine yoyote na kuuliza maswali yaliyobaki kuhusu rufaa. Kwa ufupi, washiriki wasimame katika mduara. Tengeneza mpira kwa kutumia vipande viwiili au vitatu vya karatasi. Anza muhtasari / tathmini kwa kuwaelekeza: Ninaporusha mpira, yeyote atakayeupata anawajibika kuuliza swali moja kuhusu mchakato wa rufaa. Akimaliza kuuliza swali atarusha mpira kwa mtu mwingine; yeyote atakayeupata atajibu swali. Kanuni moja tu: Maswali yote yanahusu mada ya leo. Anza mchezo changamshi, na hakikisha maswali yameulizwa, na kujibiwa kwa usahihi. Washukuru washiriki kwa ajili ya kazi zao katika kipindi hiki, na kuwaambia kwamba kipindi kijacho kitakamilisha hatua katika mchakato wa usimamizi wa mashauri.	Dakika 10	Mchezo changamshi	

Kitini cha 34: Mfano wa Mazingira ya Kutoa Rufaa

Kisa mafunzo namba 1:

Caroline ni msichana mwenye umri wa miaka 7 ambaye anaishi na ndugu zake katika moja ya kijiji nchini Tanzania. Wazazi wake wote walifariki mwaka mmoja uliopita baada ya kuugua kwa muda mrefu. Msimamizi wa Shauri la mtoto amepewa taarifa na wanajamii kwamba inawezekana Caroline anajisikia vibaya nyumbani kwao na pia hajawahi kuonekana anacheza na watoto wenzake kwa muda mrefu sasa. Wakati Msimamizi wa Shauri la Mtoto alipoenda kumtembelea Caroline nyumbani, akakuta kwamba Caroline ni mgonjwa sana. Wakati msimamizi wa shauri la mtoto akijadiliana na ndugu zake Caroline, alitambua wazi kwamba familia bado haijampeleka kliniki

- Ni nini utafanya vizuri? Je, utaboresha nini?
- Ni nini majukumu ya msimamizi wa shauri la mtoto katika kila shauri?
- Ni nini kitatokea kama Msimamizi wa Shauri la Mtoto hana uwezo wa kusimamia shauri? Ni nini atafanya?

Kisa mafunzo namba 2:

Sam ana umri wa miaka 8. Amekuwa na matatizo ya maambukizi ya kawaida ya ngozi, kuhara na anakohoa sana. Yeye pia ni mdogo kwa umri wake. Sam anaishi na mama yake mdogo kufuatia kifo cha wazazi wake alipokuwa mtoto mdogo. Sam hajawahi kupima VVU.

- Ni nini ulichofanya vizuri? Je, nini unaweza kuboresha?
- Ni nini majukumu ya msimamizi wa shauri la mtoto katika kila shauri?
- Ni nini kitatokea kama Msimamizi wa shauri la mtoto hana uwezo wa kusimamia shauri hilo? Ni nini atafanya?

Kisa mafunzo namba 3:

Sheilla ana umri wa miaka 17. Yeye alizaliwa na virusi vya UKIMWI na amekuwa akitumia ARVs tangu alipozaliwa. Mama yake amekuwa akimwambia kuwa ARVs ni nyongeza ya 'vitamini,' na hivyo hadi sasa, Sheilla hatambui kwamba yeye ana VVU. Sheilla sasa ameanza kuwa na mahusiano ya kingono na idadi ya wavulana tofauti tofauti wa jirani na maeneo anakoishi, na wakati mama yake akimshauri juu ya madhara ya mahusiano hayo, yeye daima anajibu kwa ukali na ukaidi.

Maswali kwa visa mafunzo vyote (Caroline, Sam na Sheilla):

- Ni nini ulifanya vizuri? Je, nini waweza kuboresha?
- Ni nini majukumu ya msimamizi wa shauri la mtoto katika kila shauri?
- Nini nini kitatokea kama msimamizi wa shauri la mtoto hana uwezo wa kusimamia shauri hilo? Ni nini atafanya?

Kitini cha 35a: Fomu ya Rufaa

Na.

Maelekezo: Fomu hii ijazwe na watoa huduma kila wanapotoa rufaa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi au Walezi wao. Mtoa huduma anayetoea rufaa ajaze vipengele vyote vilivyomo Sehemu A na B. Sehemu C ijazwe na mtoa huduma aliyepokea rufaa.

Fomu Na. 6: Rufaa ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

SEHEMU A: TAARIFA ZA AWALI

Jina la Mtoa Rufaa: _____ Cheo: _____ Taasisi: _____ Sahihi: _____
 Namba ya simu: _____ Halmashauri: _____ Kata: _____ Kijiji/Mtaa: _____
 Jina la Mtoto/Mlezi: _____ Jinsi: _____ Umri: _____ Namba ya Utambulisho: _____
 Tarehe ya Rufaa (tarehe/mwezi/mwaka): ____/____/____ Huduma zilizotolewa kabla ya rufaa: _____
 Rufaa imeenda kwa (jina la kituo): _____ Mahali kituo kilipo: _____

SEHEMU B: ORODHA YA HUDUMA NA VITUO VINAVOTOA HUDUMA

Orodha ya Huduma	Vituo vya kutolea huduma
Afya Huduma zinazohusiana na maambukizo ya VVU: ☐ 101. Unasishi na upimaji wa VVU ☐ 102. Matibabu na matunzo ya VVU ☐ 103. Elimu ya ufuasi wa dawa za ART ☐ 104. Elimu ya kujikinga na maambukizo ya VVU ☐ 105. Msaada wa kuweka wazi hali ya maambukizoya VVU ☐ 106. Kupima Kifuu Kikuu (TB) ☐ 107. Huduma za kuzuia maambukizo ya VVU kutoka kwa mama kwenda kwa mtoto ☐ 108. Huduma za matibabu ya magonjwa ya ngono ☐ 109. Matibabu ya magonjwa nyemelezi (OIs) ☐ 110. Huduma za VVU na UKIMWI katika jamii (HBC) ☐ 111. Kinga dhidi ya maambukizo ya UKIMWI (Post exposure prophylaxis) Huduma za Kliniki ya kutolea huduma za afya ya uzazi na watoto (RCH): ☐ 112. Huduma kabla ya uzazi (ANC) ☐ 113. Wakati wa uchungu na kujifungua ☐ 114. Huduma baada ya uzazi ☐ 115. Uzazi wa mpango (FP) ☐ 116. Chanjo ☐ 117. Mpango wa uwiano wa kukabiliana na magonjwa ya Utotoni (IMCI) ☐ 118. Makuzi na maendeleo ya awali ya mtoto ☐ 119. Kuondoa minyoo Huduma nyingine za afya: ☐ 120. Kuzuia Malaria ☐ 121. Matibabu ya Kuhara ☐ 122. Huduma za afya ya akili ☐ 123. Huduma ya maradhi yasiyo ambukiza (NCD)	Afya ☐ 101. Kituo cha kutolea huduma za afya ☐ 102. Kituo cha Unasishi na Kupima VVU kwa Hlari (VCT) ☐ 103. Kituo cha kutolea huduma ya tiba na matunzo kwa watu wenye maambukizo ya VVU (CTC) ☐ 104. Kliniki ya kutolea huduma za afya ya uzazi na watoto (RCH) ☐ 105. Kituo cha kutolea huduma za Mama wajawazito na Wanaojifungua ☐ 106. Huduma mkoba (mobile stock outreach) ☐ 107. Kikundi cha vijana/Klabu ya vijana/Klabu ya watoto ☐ 108. Wahudumu wa afya wa jamii, Taasisi za Kijamii ☐ 109. Kituo cha maendeleo ya awali ya mtoto (ECD) ☐ 110. Kampeni
Lishe ☐ 201. Tathmini ya hali ya lishe, unasishi na msaada ☐ 202. Msaada wa chakula kwa ujumla ☐ 203. Msaada wa chakula/lishe ya nyongeza ☐ 204. Huduma ya tiba lishe	Lishe ☐ 201. Ofisi ya Afisa Lishe wa wilaya ☐ 202. Asasi za kiraia, taasisi za kidini na za kijamii ☐ 203. Ofisi ya Afisa Kilimo ☐ 204. Kituo cha Afya ☐ 205. Ofisi ya Mtendaji wa Kijiji na Kata ☐ 206. Ofisi ya Afisa Afya
Elimu ☐ 301. Maendeleo ya Awali ya Mtoto ☐ 302. Ruzuku kwa elimu ya watoto ☐ 303. Elimu ya stadi za maisha	Elimu ☐ 301. Kituo cha maendeleo ya awali ya mtoto (ECD) ☐ 302. Shule ☐ 303. Vituo vya ufundi stadi ☐ 304. Kikundi cha vijana/Klabu ya vijana/Klabu ya watoto ☐ 305. Kikundi cha Elimu Rika
Ulinzi na Usalama wa Mtoto ☐ 404. Cheti cha Kuzaliwa ☐ 402. Huduma na msaada kwa Watoto wa Mtaani ☐ 403. Huduma na msaada kwa Watoto walionyanyaswa ☐ 404. Huduma na msaada wa Kisheria na msaada mingine ☐ 405. Huduma na upelelezi wa kesi za Ulinzi na Usalama wa Mtoto ☐ 406. Huduma na elimu ya Malezi ☐ 407. Huduma na elimu ya jumla juu ya Ulinzi na Usalama wa Mtoto ☐ 408. Huduma na makazi ya muda ☐ 409. Huduma na msaada wa dharura ☐ 410. Malezi kwa maendeleo ya awali ya mtoto	Ulinzi na Usalama wa Mtoto ☐ 401. Kituo cha kutolea huduma za msaada wa sheria ☐ 402. Shule ☐ 403. Katibu Tawala wa Wilaya/Halmashauri ya Wilaya ☐ 404. Kituo cha afya/Kliniki ya kutolea huduma za afya ya uzazi na watoto (RCH) ☐ 405. Kituo cha polisi/dawati la jinsia na watoto ☐ 406. Ofisi ya Mtendaji wa Kijiji/Kata ☐ 407. Asasi za Kiraia, Taasisi za Kidini na za Kijamii ☐ 408. Mtu aliyechaguliwa na jamii kutunza watoto ☐ 409. Afisa Ustawi wa Jamii wa Wilaya ☐ 410. Kituo cha malezi ya watoto ☐ 411. Afisa Maendeleo ya Jamii ☐ 412. Vikundi vya malezi ☐ 413. Kamati ya Watoto Katika Mazingira Hatarishi/Ulinzi na usalama wa watoto ☐ 414. Chuo cha ufundi ☐ 415. Kikundi cha uzalishaji mali ☐ 416. Malezi kwa maendeleo ya awali ya mtoto ngazi ya kaya ☐ 417. Kituo cha huduma ya mkono kwa mkono
Msaada wa Kisaikolojia na Kijamii ☐ 501. Unasishi ☐ 502. Ushiriki wa mambo ya kijamii ☐ 503. Elimu na ustawi wa mtoto ☐ 504. Msaada wa kiutamaduni na Kiroho ☐ 505. Elimu juu ya athari zitokanazo na madhara na matumizi ya madawa ya kulevya na vileo	Msaada wa Kisaikolojia na Kijamii ☐ 501. Ofisi ya Ustawi wa Jamii ☐ 502. Kituo cha unasishi ☐ 503. Kituo cha afya ☐ 504. Klabu za watoto/Vikundi rika ☐ 505. Shule ☐ 506. Taasisi za kidini
Kuimarisha Uchumi Maeneo ya Kutolea Huduma za Kiuchumi ☐ 601. Msaada wa Ruzuku (TASAF), kuweka akiba na kukopa ☐ 602. Msaada wa shughuli za kuingiza kipato, biashara ndogondogo na ujasiriamali ☐ 603. Msaada wa mafunzo ya ufundi stadi ☐ 604. Msaada wa mafunzo ya Kilimo na ugani	Kuimarisha Uchumi ☐ 601. TASAF/Taasisi za Kijamii/za Kidini/Taasisi binafsi za kutolea huduma za kifedha ☐ 602. Vikundi vya kuweka akiba na kukopa ☐ 603. Vituo vya ufundi stadi (VETA/FDC/VTG) ☐ 604. Ofisi ya Afisa kilimo
☐ 700. Mengineyo (taja) _____	☐ 700. Mengineyo (taja) _____

Na.

SEHEMU C: MREJESHO KUHUSU HUDUMA ILIYOTOLEWA (Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma aliyepokea rufaa; na kibutu hiki kirejeshwe kwa aliyetoea rufaa)

Tarehe huduma ilipotolewa (tarehe/mwezi/mwaka): _____	Jina la Mtoto/Mlezi Mkuu: _____
Huduma iliyotolewa: _____	Huduma imekamiliika kama ilivyohitajika? Ndiyo ☐ Hapana ☐
Ufuatiliaji unahitajika? Ndiyo ☐ Hapana ☐	Tarehe ya ufuatiliaji (tarehe/mwezi/mwaka): _____
Jina la kituo/mahali rufaa ilipokelewa: _____	Jina la mhusika aliyepokea rufaa: _____
Nafasi/cheo: _____	Namba ya simu: _____
Saini: _____	Saini: _____

Maoni: _____

Kitini cha 35b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Rufaa

Jinsi ya Kujaza Fomu ya Rufaa Kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Fomu ya rufaa ina sehemu kuu tatu: sehemu ya taarifa za awali, orodha ya huduma na vituo vya rufaa, na sehemu ya mrejesho.

Kipengele	Maelekezo
SEHEMU A: Taarifa za Awali	
Jina la Mtoa Rufaa	Andika jina la mtoa huduma anayehusika kutoa rufaa kwa Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi au mlezi wake.
Cheo	Andika wadhifa wa mtoa huduma anaye toa rufaa.
Taasisi	Andika jina la taasisi anayoshirikiana nayo au sehemu ambako mtoa huduma/ mhudumu wa kujitolea anafanyia kazi. <i>Kwa mfano: Pact – Kizazi Kipya, JSI -CHSSP, WAMATA n.k</i> (Sehemu hizi zinaweza kuwa taasisi za kijamii/kidini)
Saini	Weka saini ya mtoa huduma anayetoa rufaa.
Namba ya simu	Andika namba ya simu ya mhudumu anayetoa rufaa, kama hana simu basi weka alama ya msitari (-).
Halmashauri	Andika jina la halmashauri anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Kata	Andika jina la kata mtoto anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Kijiji/Mtaa	Andika jina la kijiji/mtaa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi au mlezi wake. Kwa walio maeneo ya vijijini waandike jina la Kijiji na kwa walio maeneo ya mjini waandike jina la mtaa.
Jina la mtoto/mlezi	Andika majina matatu ya Mtoto aliye katika Mazingira Hatarishi au mlezi wake. (Jina la kwanza, la kati na la ukoo) <i>Kwa mfano: Juma Hemedi Habibu</i> Angalizo: Kama rufaa inatolewa kwa mlezi kata sehemu iliyoandikwa mtoto na andika jina la mlezi. Kama rufaa imaenda kwa mtoto kata sehemu iliyoandikwa mlezi na andika jina la mtoto na chini ya jina la mtoto andika jina la mlezi.
Jinsi	Jaza jinsi ya Mtoto Aliye Katika Mazingira Hatarishi/Mlezi wake aliyepewa rufaa. Andika “KE” kama aliyepewa rufaa ni mwanamke na andika “ME” kama aliyepewa rufaa ni mwanaume.
Umri	Andika Umri wa aliyepewa rufaa
Namba ya Utambulisho	Hii ni namba maalumu ya utambulisho, kama namba hii haipo basi mtoa huduma asijaze chochote hapa hadi maelekezo mengine yapatikane.
Tarehe ya rufaa	Mtoa huduma anatakiwa kuandika tarehe kamili, mwezi na mwaka ambapo rufaa imetolewa. <i>Kwa mfano: 20/01/2017</i>
Huduma iliyotolewa kabla ya rufaa	Andika huduma iliyokuwa ikitolewa kwa mteja kabla ya kupatiwa rufaa
Rufaa inakwenda kwa (jina la kituo)	Andika jina la kituo cha kwenda kupata rufaa hii Mteja anaweza akapewa rufaa kwenda kwenye kituo zaidi ya kimoja kulingana na uhitaji wake. Kama mteja amepewa rufaa ya kwenda zaidi ya kituo kimoja apewe fomu za rufaa mbili. Kwasababu anayepokea rufaa inabidi ajaze sehemu ya mrejesho na kibutu chake kirejeshwe kwa mtoa huduma aliyetoa rufaa.

Mahali kituo kilipo	Andika anwani ya makazi mahali kituo kilipo Kwa mfano: Barabara ya Mwai Kibaki, Mikocheni
SEHEMU B: Orodha ya Huduma, Aina ya Huduma na Vituo vya Kupokea Rufaa	
Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma anayetoa rufaa	
Orodhaya Huduma	Weka alama ya vema [✓] kwenye kisanduku kinachoendana na namba inayoonyesha huduma ambayo imetolewa rufaa kwa ajili ya mteja Angalizo: Unaweza kuweka alama ya tiki kwenye kiboksi zaidi ya kimoja na huduma Zaidi ya moja, ikiwa tu huduma hizo zote zinatolewa na kituo kimoja ambacho mteja amepewa rufaa. (Kwa mfano: mtoto anahitaji dawa za minyoo na chanjo). Katika hali kama hiyo fomu moja inatosha. Kama mteja anataka kupata huduma zaidi ya moja ambazo hazipatikani kwenye kituo kimoja; mhudumu aliyetoa rufaa inabidi ampatie mteja fomu Zaidi ya moja.
Kituo cha rufaa	Weka alama ya vema [✓] kwenye kisanduku husika cha kituo cha rufaa ambacho mteja anapatiwa huduma ya rufaa
Huduma nyingine	Mtoa huduma atajaza huduma ambazo hazikuorodheshwa huku akitoa maelezo kwa kadiri iwezekanavyo.
Kipengele	Maelekezo
SEHEMU C: Mrejesho wa Rufaa	
Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma aliyepokea rufaa na kibutu hiki kirejeshwe kwa mhudumu aliyetoa rufaa	
Tarehe huduma ilipotolewa	Mpokea rufaa ataandika tarehe ambayo huduma ilitolewa kwa mteja.
Jina la Mtoto/Mlezi/Mkuu wa kaya:	Andika jina la mtoto /mlezi/mkuu wa kaya aliyepatiwa rufaa au jina la mtu mwingine katika kaya husika.
Huduma iliyotolewa	Andika herufi/namba ya huduma iliyotolewa kwa mteja kutoka Sehemu A .
Huduma imekamilika ndiyo/hapana	Weka alama ya vema [✓] kwenye kisanduka mbele ya NDIYO kama huduma imekamilika na weka alama ya vema [✓] kwenye kisanduka mbele ya HAPANA kama huduma haijakamilika.
Uhitaji wa kufuatiliwa	Weka alama ya vema [✓] kwenye kisanduka mbele ya NDIYO kama ufuatiliaji unahitajika na weka alama ya vema [✓] kwenye kisanduka mbele ya HAPANA kama ufuatiliaji hauhitajiki.
Tarehe ya Ufuatiliaji	Andika tarehe ya ufuatiliaji, kama hakuna haja ya ufuatiliaji basi usiandike chochote. Andika tarehe/mwezi/mwaka.
Jina la kituo/Mahali ambapo rufaa ilipokelewa	Andika jina la kituo/mahali ambapo rufaa ya mteja ilipokelewa.
Jina la mhusika	Andika jina la mhusika aliyetoa huduma.
Nafasi/cheo	Andika nafasi/wadhifa wa aliyetoa huduma.
Namba ya simu	Andika namba ya simu ya mhudumu aliyepokea rufaa hii.
Saini	Hapa iwekwe saini ya anayejaza sehemu ya fomu ya mrejesho.
Maoni	Andika maswala makuu au changamoto zilizojitokeza.

Kitini cha 36a: Fomu ya Mwezi ya Kufatilia Huduma Zinazotolewa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Fomu Na. 2: Fomu ya Ufuatiliaji wa Kila Mwezi wa Huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Na.

[illegible][illegible]

Maelezo ya ziada: _____

Imethibitishwa na: _____ Cheo: _____ Namba ya simu: _____ Saini: _____ Tarehe: _____

Kitini cha 36b: Maelekezo ya Kujaza Fomu ya Mwezi ya Kufatilia Huduma Zilizotolewa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Jinsi ya Kujaza Fomu ya Ufuatiliaji wa Kila Mwezi wa Huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Fomu hii ina sehemu tatu: sehemu ya maelezo ya awali, sehemu ya huduma zilizotolewa kwenye kaya, na sehemu ya huduma zilizotolewa kwa mtoto.

Angalizo: Sehemu Isiyokuwa na jibu au isiyohusika weka alama ya mstari “(-)”

Kipengele	Maelekezo															
Mkoa	Andika jina la mkoa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.															
Halmashauri	Andika jina la halmashauri anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.															
Kata	Andika jina la kata anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.															
Kijiji/Mtaa	Andika jina la kijiji au mtaa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi Kwa walio maeneo ya vijijini waandike jina la kijiji na kwa walio mjini waandike jina la mtaa.															
Tarehe za kutembelea kaya	Kila mara unapotembelea kaya katika mwezi husika, Andika tarehe ya ziara husika kwenye jedwali sehemu ya tarehe. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <th colspan="5">Tarehe za kutembelea kaya (siku /mwezi / mwaka)</th> </tr> <tr> <th style="width: 20%;">Ziara</th><th style="width: 20%;">Ziara ya 1</th><th style="width: 20%;">Ziara ya 2</th><th style="width: 20%;">Ziara ya 3</th><th style="width: 20%;">Ziara ya 4</th></tr> <tr> <td>Tarehe ya ziara</td><td>22/02/2017</td><td></td><td></td><td></td></tr> </table> Kwa mfano: ziara ya kwanza: Tarehe ya ziara: 22/02/2017.	Tarehe za kutembelea kaya (siku /mwezi / mwaka)					Ziara	Ziara ya 1	Ziara ya 2	Ziara ya 3	Ziara ya 4	Tarehe ya ziara	22/02/2017			
Tarehe za kutembelea kaya (siku /mwezi / mwaka)																
Ziara	Ziara ya 1	Ziara ya 2	Ziara ya 3	Ziara ya 4												
Tarehe ya ziara	22/02/2017															
Jina la Mtoa huduma	Andika majina kamili ya Mtoa huduma anayejaza fomu. Andika majina matatu. Kwa mfano: James Frank Chilwa.															
Namba ya simu	Andika namba ya simu ya mkononi ya mtoa huduma anayejaza fomu.															
Taasisi	Andika jina la taasisi anayoshirikiana nayo au sehemu ambako mtoa huduma/ mhudumu wa kujitolea anafanyia kazi. Kwa mfano: Pact- Kizazi Kipya, JSI-CHSSP, WAMATA nk. (Sehemu hizi zinaweza kuwa Taasisi za Kijamii/ Taasisi za kidini).															
Mwezi na mwaka	Andika mwezi na mwaka ambao taarifa za fomu hii zimekusanywa na kujazwa.															
I: Huduma zilizotolewa kwenye kaya kwa mwezi uliokusanya taarifa																
[A]: Namba ya Utambulisho ya Mlezi Mkuu	Andika namba ya utambulisho ya mlezi mkuu. Hii ni namba maalum, itatoka kwenye mpango. Mtoa huduma atapewa namba hizi.															
[B]: Jina la Mlezi Mkuu	Andika majina matatu ya mlezi, yaani (La kwanza, la kati na la ukoo). Kwa mfano: Joyce Jacob Mruma.															
[C]: Mwaka wa kuzaliwa	Andika mwaka tu aliozaliwa mlezi mkuu. Kwa mfano: 1957.															
[D]: Umri	Andika Umri wa mlezi mkuu kwa miaka aliyonayo. Kwa mfano: 57. Muhimu: Andika namba tu na sio maneno. Kwa mfano: 57 na sio miaka 57.															
[E]: Jinsi	Andika jinsi ya mkuu wa kaya, 'KE' kama ni mwanamke na 'ME' kama ni mwanaume.															

Kipengele	Maelekezo
[F]: Malezi (Kwa watoto wenye umri chini ya miaka 5)	Maelezo haya yajazwe tu kwa walezi wenye watoto wenye umri chini ya miaka mitano. Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika.
[G]: Tathmini ya hali ya lishe (MUAC)	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kulingana na majibu ya kipimo cha MUAC ulichopata baada ya kupima. Angalizo: Jibu la kipimo ni moja tu na sio zaidi ya moja.
[H]: Chakula na lishe	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba cha namba husika.
[I]: Huduma za afya	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba cha namba husika.
[J]: Kuboresha hali ya uchumi ya kaya	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba cha namba husika.
[K]: Rufaa za walezi [KI]: Aina za Rufaa [K2]: Rufaa za walezi zilizokamilika, kwa aina ya rufaa [K3]: Msaada unaoambatana na rufaa alizopatiwa mlezi	Angalia rufaa zilizotolewa mwezi huo kwa mlezi, kwa kila aina ya huduma kwenye fomu ya rufaa na weka alama ya tiki ya hizo rufaa kwenye chumba cha huduma husika. Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika, kwa kila aina ya huduma ya rufaa iliyokamilika kwa mlezi mkuu. Taarifa ya kukamilika kwa rufaa inapatika kwa kumuuliza muhusika kama amepatiwa huduma na kama ana mrejesho wa rufaa aliyopatiwa (kibutu). Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba cha namba husika ya aina za msaada aliopata wakati wa kwenda kwenye rufaa ya aina yoyote kati ya zilizotajwa.
[L]: Makazi na usafi	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba namba husika.
Huduma zilizotolewa kwa mtoto	
[M]: Namba ya utambulisho ya mtoto	Andika namba ya utambulisho ya mtoto. Hii ni namba maalum, itatoka kwenye mpango. Mtoa huduma atapewa namba hizi.
[N]: Jina la Mtoto	Andika majina matatu ya mtoto yaani (la kwanza, la kati na la ukoo). <i>Kwa mfano: Halima Musa Abdala.</i>
[O]: Tarehe ya kuzaliwa	Andika siku (tarehe), mwezi na mwaka mtoto aliozaliwa. <i>Kwa mfano: 1/2/2007.</i> Angalizo: Kama tarehe ya kuzaliwa ya mtoto haijulikani, tafadhali tumia tarehe mosi ya mwezi husika. <i>Kwa mfano: 1/9/2007.</i> Kama tarehe na mwezi wa kuzaliwa mtoto havijulikani andika tarehe mosi ya mwezi wa saba kwa mwaka aliozaliwa mtoto. <i>Kwa mfano: 1/7/2013.</i>
[P]: Umri	Andika umri wa mtoto kwa miaka aliyonayo. <i>Kwa mfano: 7.</i> Muhimu: Andika namba tu na sio maneno. <i>Kwa mfano: 7 na sio miaka 7.</i>
[Q]: Jinsi	Jaza jinzi ya mtoto, 'KE' kama ni mwanamke na 'ME' na kama ni mwanaume.
[R]: Elimu na mafunzo ya Ufunsi stadi	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika, Angalizo: Kwenye chumba namba 2 weka alama ya vema [✓] ikiwa tu mtoto hakuhudhuria shule kwa siku kuanzia 3 na zaidi.
[S]: Msaada wa maendeleo ya awali ya mtoto na kisaikolojia	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba chenye namba husika husika.
[T]: Watoto walio katika Mazingira Hatarishi wa < miaka 5 wamepatiwa chanjo zote zinazotakiwa	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba namba 1 kama mtoto amepatiwa chanjo stahili kwa umri wake na Weka alama ya vema [✓] chumba namba 2, kama mtoto hajapatiwa chanjo stahili.

Kipengele	Maelekezo
[U]: Tathmini ya hali ya lishe (MUAC)	Mpime mtoto na kamba ya MUAC kisha weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kinachoonyesha hali ya mtoto. Angalizo: Jibu la kipimo ni moja tu na sio zaidi ya moja.
[V]: Huduma za afya	Weka alama ya vema [✓] kwenye namba ya chumba husika.
[W]: Ulinzi na usalama wa mtoto	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika kuonyesha huduma za ulinzi na usalama alizopewa mtoto kama amepatiwa huduma hizo.
[X]: Rufaa za watoto [X1]: Aina za Rufaa [X2]: Rufaa za watoto zilizokamilika, kwa aina ya rufaa [X3]: Msaada unaoambatana na rufaa alizopatiwa mtoto	Angalia rufaa zilizotolewa mwezi huo kwa mtoto, kwa kila aina ya huduma kwenye fomu ya rufaa na weka alama ya vema ya hizo rufaa kwenye chumba cha huduma husika. Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika, kwa kila aina ya huduma ya rufaa iliyokamilika kwa mtoto. Taarifa ya kukamilika kwa rufaa inapatika kwa kumuuliza muhusika kama amepatiwa huduma na kama ana mrejesho wa rufaa aliyopatiwa (kibutu). Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba cha namba husika kulingana na aina ya msaada aliopata wakati wa kwenda kwenye rufaa ya aina yoyote kati ya zilizotajwa.
[Y]: Hatua aliyofikia katika mpango	Weka alama ya vema [✓] kwenye chumba husika. Anaendelea- Inamaanisha mtoto bado yuko kwenye mpango. Amehitimu – Kama mtoto amepita miaka 18, hali imeboreka nk. Amehamishwa – Kama mtoto amehamishwa kwenye eneo lingine au mpango mwingine. Ametoka bila kuhitimu - Kama mtoto yuko nje ya mpango kutokana na sababu mbali mbali kama vile kujitoa. Amefariki - Kama mtoto amefariki.
Maelezo ya ziada	Sehemu hii itumike kubainisha changamoto, mapungufu yaliyopo, mapendekezo na mengineyo.
Imethibitishwa na:	Mtendaji wa Kijiji/Mtaa aandike jina lake kamili. Sehemu hii ijazwe na Mtendaji wa Kijiji/Mtaa wa eneo husika baada ya kuipitia na kuridhika na taarifa zilizojazwa.
Cheo	Andika cheo cha aliyethibitisha taarifa za huduma zilizotolewa kwa mtoto/watoto na kaya zao. <i>Kwa mfano: Mtendaji wa Kijiji/Mtaa.</i>
Namba ya Simu	Andika namba ya simu ya aliyethibitisha usajili wa mtoto/watoto na kaya zao.
Saini	Hapa iwekwe saini ya aliyethibitisha usajili wa mtoto/watoto na kaya zao.
Tarehe	Andika tarehe ya kuthibitishwa usajili wa mtoto/watoto na kaya zao. Kwa kutumia siku/mwezi/mwaka. <i>Kwa mfano: 13/04/2017.</i>

Vifupisho

MUAC: Mid – Upper Arm Circumference

ECD: Early Childhood Development [This include baby care, crèches, day care centers (formal)] Community day care centers (informal)

PSS: Psychosocial Care and Support

CCD: Care for Child Development

Kitini cha 37a: Fomu ya Mwezi ya Taarifa ya Huduma Zilizotolewa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi Na.

Fomu Na. 3: Fomu ya Muhtasari wa Taarifa za Mwezi za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Mkoa:
Halmashauri:
Kata:
Kijiji/Mtaa:

Jina la Mtoa huduma:
Namba ya simu :
Taasisi:
Mwezi/Mwaka :
(mwezi)
(mwaka)

Ukurasa wa 1: Muhtasari wa usajili wa kaya na watoto
Jedwali A : Muhtasari wa taarifa za usajili wa kaya

	[F] Aina ya kaya yenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi			[G] Hali ya ajira ya mlezi mkuu			[H] Kaya ina kadi ya bima ya afya			[I] Aina ya mazingira hatarishi ya mlezi mkuu		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Umri & jinsi	ME	KE	ME	ME	KE	ME	ME	KE	ME	ME	KE	ME
Milaka 17 & <												
18-24												
25-59												
60+												
Total												

Jedwali B: Maelezo ya Mtoto											
Idadi ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi	[P] Sababu ya/za kuwa katika mazingira hatarishi;										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Umri	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME
<1											
1-4											
5-9											
10-14											
15-17											
18+											
Jumla											

Jedwali C: Huduma zilizotolewa kwenye Kaya kwa mwezi uliokusanya taarifa

E	H	G	F

Jedwali D: Huduma zilizotolewa kwa Mtoto kwa mwezi uliokusanya taarifa

Maelezo ya ziada:

Namba ya simu:

Saini:

Tarehe:

Kitini cha 37b: Maelekezo ya kujaza Fomu ya Mwezi ya Taarifa ya Huduma Zilizotolewa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi ya Kujaza

Jinsi ya Kujaza Muhtasari wa Taarifa za Mwezi za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi

Fomu hii ina sehemu tatu: sehemu ya maelezo ya awali, sehemu ya muhtasari wa usajili wa kaya na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi, na sehemu ya muhtasari wa huduma zilizotolewa kwa mwezi kwa kaya na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi.

Ili kujaza fomu hii, mtoa huduma anatakiwa kujumlisha taarifa zote za usajili na ufuatiliaji wa kila mwezi wa huduma za Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na rufaa, zilizotolewa katika mwezi husika katika Kijiji/Mtaa husika na kuandika jumla yake katika chumba husika kwenye jedwali.

Angalizo: Sehemu isiyokuwa na jbu au isiyhusika weka sifuri (0).

Kipengele	Maelekezo
Mkoa	Andika jina la mkoa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Halmashauri	Andika jina la halmashauri anapoishi mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Kata	Andika jina la kata anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi.
Kijiji/Mtaa	Andika jina la Kijiji au Mtaa anapoishi Mtoto aliye Katika Mazingira Hatarishi. Tafadhali kumbuka kijiji na kwa walio maeneo ya vijijini na mtaa kwa walio mjini.
Jina la mtoa huduma	Andika majina kamili ya Mtoa huduma anayejaza fomu. Andika majina matatu. <i>Kwa mfano: James Frank Chilwa.</i>
Namba ya simu	Andika namba ya simu ya mkononi ya mtoa huduma anayejaza fomu.
Taasisi	Andika jina la taasisi anayoshirikiana nayo au sehemu ambako mtoa huduma/mhudumu wa kujitolea anafanyia kazi. <i>Kwa mfano: Pact- Kizazi Kipya, JSI-CHSSP, WAMATA nk.</i> (Taasisi hizi zinaweza kuwa taasisi a kijamii/kidini).
Mwezi	Andika mwezi na mwaka ambao taarifa za fomu hii zimekusanywa na kujazwa.

Ukurasa wa I: Muhtasari wa usajili wa Kaya na Watoto JEDWALI A: Muhtasari wa taarifa za usajili wa Kaya

Kipengele	Maelekezo	Chanzo cha Taarifa
[F]: Aina ya kaya yenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi	Angalia kwenye safu F 'Aina ya kaya yenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi' kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto katika Mazingira Hatarishi. Hesabu na andika jumla ya aina za kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi katika mwezi wa kukusanya taarifa katika kijiji/mtaa wako na jaza katika chumba cha namba husika. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I.
[G]: Hali ya ajira ya mlezi mkuu	Angalia kwenye safu G 'Hali ya ajira ya mlezi mkuu' kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. Hesabu na andika jumla ya wakuu wa kaya wapya tu, waliosajiliwa katika mwezi wa ripoti kulingana na hali zao za ajira. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I.

Kipengele	Maelekezo	Chanzo cha Taarifa
[H]: Kaya ina kadi ya bima ya afya	- Angalia kwenye safu H ‘Kaya ina kadi ya bima ya afya’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya walezi wakuu wapya tu waliosajiliwa katika mwezi wa ripoti walio na kadi ya bima ya afya. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I.
[I]: Aina ya mazingira hatarishi ya mlezi mkuu	- Angalia kwenye safu I ‘Mlezi mkuu yuko katika mazingira hatarishi kutokana na kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya walezi wakuu kulingana na aina ya mazingira hatarishi. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I.
JEDWALI B: Maelezo ya Mtoto		
Idadi ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi waliosajiliwa	Angalia kwenye fomu namba I na hesabu idadi ya watoto waliosajiliwa katika kila kaya. Jumlisha Idadi ya watoto hao katika kijiji/mtaa husika na andika jumla yake. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I
[O]: Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi wenye vyeti vya kuzaliwa	- Angalia kwenye safu O ‘Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi wenye vyeti vya kuzaliwa’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi ambao wana vyeti vya kuzaliwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I
[P]: Sababu ya/ za kuwa katika mazingira hatarishi	- Angalia kwenye safu P ‘Sababu ya/za kuwa katika mazingira hatarishi’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na Sababu ya/za kuwa katika mazingira hatarishi. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I
[Q]: Kama ana Ulemavu, aina ya Ulemavu	- Angalia kwenye safu R ‘Kama ana Ulemavu, aina ya Ulemavu’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na aina ya ulemavu walionao. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I
[R]: Je Mtoto Yuko Shule	- Angalia kwenye safu S ‘Je Mtoto Yuko Shule’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi walio na wasio shuleni. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I
[S]: Kiwango cha elimu	- Angalia kwenye safu T ‘Kiwango cha elimu’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na kiwango chao cha elimu. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba I

Kipengele	Maelekezo	Chanzo cha Taarifa
[T]: Darasa/ Kidato	- Angalia kwenye safu U ‘Darasa/ Kidato’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na darasa/ kidato walichopo. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba 1
[U]: Mlezi mkuu wa mtoto	- Angalia kwenye safu V ‘mlezi mkuu wa mtoto’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto Katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira hatarishi kulingana na aina ya mlezi mkuu wa mtoto. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya Usajili wa Kaya Zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi - Fomu namba 1
[V]: Shauri limefunguliwa	- Angalia kwenye safu V ‘Shauri limefunguliwa’ kwenye Fomu ya Usajili wa Watoto katika Mazingira Hatarishi. - Hesabu jumla ya mashauri ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi yaliyofunguliwa na yasiyofunguliwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke).	Fomu ya Usajili wa kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi
Ukurasa wa 2: Muhtasari wa huduma zilizotolewa kwa mwezi JEDWALI C: Huduma zilizotolewa kwenye Kaya kwa mwezi uliokusanya taarifa		
[F]: Malezi (kwa walezi wenye watoto chini ya miaka 5)	- Angalia kwenye safu F ‘Malezi’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi zenye watoto chini ya miaka 5 kulingana na aina ya huduma ya malezi iliyotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[G]: Tathmini ya Hali ya Lishe (MUAC)	- Angalia kwenye safu G ‘Tathmini ya Hali ya Lishe (MUAC)’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu jumla ya kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na tathmini ya hali ya lishe. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[H]: Chakula na Lishe	- Angalia kwenye safu H ‘Chakula na Lishe’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za chakula na lishe zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[I]: Huduma za Afya	- Angalia kwenye safu I ‘Huduma za Afya’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za afya zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2

Kipengele	Maelekezo	Chanzo cha Taarifa
[J]: Kuboresha hali ya Uchumi wa Kaya	- Angalia kwenye safu J ‘Kuboresha hali ya Uchumi wa Kaya’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za kuboresha hali ya uchumi wa kaya zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[K]: Rufaa za Walezi [KI]: Aina za Rufaa [K2]: Rufaa za walezi zilizokamilika, kwa aina ya rufaa [K3]: Msaada unaoambatana na rufaa aliopatiwa mlezi	- Angalia kwenye safu KI ‘Rufaa za Walezi’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya rufaa zilizotolewa kwa walezi wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za rufaa zilizoinishwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa. - Hesabu na andika jumla ya rufaa zilizokamilika kwa walezi wa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za rufaa zilizoinishwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa. - Hesabu na andika jumla ya walezi waliopata misaada kulingana na aina ya msaada aliopata wakati wa kwenda kwenye rufaa ya aina yoyote kati ya zilizotajwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[L]: Makazi na Usafi	- Angalia kwenye safu L ‘Makazi na Usafi’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya kaya zenye Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za makazi na usafi zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
Ukurasa wa 2: Muhtasari wa huduma zilizotolewa kwa mwezi		
Jedwali D: Huduma zilizotolewa kwa Mtoto kwa mwezi uliokusanya taarifa		
[R]: Elimu na mafunzo ya ufundi stadi	- Angalia kwenye safu R ‘Elimu na mafunzo ya ufundi stadi’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya watoto Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za elimu na mafunzo ya ufundi stadi zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[S]: Msaada wa maendeleo ya awali ya mtoto na kisaikolojia	- Angalia kwenye safu S ‘Msaada wa maendeleo ya awali ya mtoto na kisaikolojia’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya watoto Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za msaada wa maendeleo ya awali ya mtoto na kisaikolojia zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi fomu namba 2

Kipengele	Maelekezo	Chanzo cha Taarifa
[T]: Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi wa < miaka 5 wamepatiwa chanjo zote zinazotakiwa	- Angalia kwenye safu T ‘Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi wa < miaka 5 wamepatiwa chanjo zote zinazotakiwa kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi < miaka 5 waliopata huduma zote za chanjo zinazotakiwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[U]: Tathmini ya hali ya lishe (MUAC)	- Angalia kwenye safu U ‘Tathmini ya Hali ya Lishe (MUAC)’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na tathmini ya hali ya lishe. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[V]: Huduma za Afya	- Angalia kwenye safu V ‘Huduma za Afya’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za afya zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[W]: Ulinzi na usalama wa mtoto	- Angalia kwenye safu W ‘Ulinzi na usalama wa mtoto’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za ulinzi na usalama wa mtoto zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2
[X]: Rufaa za Watoto [X1]: Aina za Rufaa [X2]: Idadi ya rufaa za watoto zilizokamilika, kwa aina ya rufaa [X3]: Msaada unaombatana na rufaa alizopatiwa mtoto	- Angalia kwenye safu X ‘Rufaa za watoto’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za rufaa za watoto zilizotolewa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa. - Angalia kwenye safu X1 ‘Aina za Rufaa’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. Hesabu na andika jumla ya rufaa zilizotolewa kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za rufaa zilizoinishwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa. - Angalia kwenye safu X2 ‘Idadi ya Rufaa za watoto zilizokamilika, kwa aina ya rufaa’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. Hesabu na andika jumla ya rufaa zilizokamilika kwa Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na huduma za rufaa zilizoinishwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa. - Angalia kwenye safu X3 ‘Msaada unaombatana na rufaa alizopatiwa mtoto’ kwenye fomu ya huduma za mwezi. Hesabu na andika jumla ya watoto waliopata misaada kulingana na aina ya msaada aliopata wakati wa kwenda kwenye rufaa ya aina yoyote kati ya zilizotajwa. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi - fomu namba 2

Kipengele	Maelekezo	Chanzo cha Taarifa
[Y]: Hatua aliyofikia katika Mpango wa WWKMH	- Angalia kwenye safu Y 'Hatua aliyofikia katika Mpango wa WWKMH' kwenye fomu ya huduma za mwezi. - Hesabu na andika jumla ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi kulingana na hatua aliyofikia katika mpango wa WWKMH. Tofautisha kwa umri na jinsi (mme au mke) na changanua kufuatana na maelezo yaliyowekwa.	Fomu ya huduma za mwezi – fomu namba 2
Maelezo ya ziada	Sehemu hii itumike kubainisha changamoto, mapungufu yaliyopo, mapendekezo na mengineyo.	
Imethibitishwa na:	Mtendaji wa Kijiji/mtaa aandike jina lake kamili. Sehemu hii ijazwe na Mtendaji wa Kijiji/mtaa wa eneo husika baada ya kuipitia na kuridhika na taarifa zilizojazwa.	
Cheo	Andika cheo cha aliyethibitisha usajili wa mtoto/watoto na kaya zao. <i>Kwa mfano: VEO/MEO</i>	
Namba ya Simu	Andika namba ya simu ya aliyethibitisha usajili wa mtoto/watoto na kaya zao.	
Saini	Hapa iwekwe saini ya aliyethibitisha muhtasari wa taarifa za mwezi zilizojazwa.	
Tarehe	Andika tarehe iliyothibitishwa ujazaji wa taarifa hizi za muhtasari wa mwezi. Kwa kutumia siku/mwezi/mwaka. <i>Kwa mfano: 13/04/2017</i>	

Mada ya 5: Vikao vya Kijamii Kuhusu Mashauri ya Watoto

Malengo ya mada ya 5

Kufikia mwisho wa mada, washiriki wataweza:

- Kueleza Vikao vya Kijamii vya Mashauri ya watoto ni nini.
- Kuorodhesha wanaohudhuria Vikao vya Kijamii vya Mashauri ya Watoto.
- Kuorodhesha masuala ambayo yanayojadiliwa kwenye Vikao vya Kijamii vya Mashauri ya watoto.
- Kueleza uhumhimu wa Vikao vya Kijamii vya Mashauri ya watoto.

Muda: Saa 1 na dakika 30

Vitu vya kuandaa kabla ya mada:

- Andaa kadi kwa ajili ya igizo dhima.

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji atoe utangulizi wa malengo ya mada Lengo: Washiriki wataorodhesha wadau wote wanaoweza kuwasaidia watakapo hitaji kumpa mtoto rufaa.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo yameandikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Rejea masuala ya msingi kuhusu jinsi kikao cha Kijamii cha Mashauri ya Watoto kinavyopaswa kuwa Elezea: kikao cha Kijamii cha Mashauri ya watoto ni: • Ni Mkutano wa kila mwezi ambapo MMWJ hukutana na Msimamizi wa mashauri ya Watoto Kiongozi (MMWJK) kuongelea mashauri yao. • Wanakutana kusaaidiana juu ya mashauri magumu (Msaada rika). • Au MMWJK anaweza kumsaidia MMWJ kwenye mashauri magumu (Usimamizi wenye Msaada) • MMWJK anaweza kumsaidia MMWJ upatikanaji wa rasilimali. Waulize: Ni masuala yapi yajadiliwe kwenye kikao? • Pale mtoto atakapokuwa na mahitaji mengi (waombe washiriki watoe mifano). • Pale rufaa inapohitajika (waombe washiriki watoe mifano). • Pale ambapo shauri la mtoto halionyeshi unafuu (waombe washiriki watoe mifano). Waulize: Nani anahudhuria katika kikao cha Kijamii cha Mashauri ya watoto kila mwezi. • WMWJ wote kwenye mitaa/vijiji. • WMWJ Viongozi wote. • Wasimamizi wa afya ngazi ya jamii wote (wasimamizi wa afya wa kujitolea). • Vituo vya kutoa huduma za VVU katika eneo husika.	Dakika 20	Maswali na majibu	Bango kitita

Hatua ya 3: Igizo dhima kuhusu mkutano wa kijamii	Dakika 45	Igizo dhima likifuatiwa na majadiliano ya darasa zima	kadi za igizo dhima
Omba watu saba wa kujitolea kufanya igizo dhima. Wagawie kadi. Kadi #1: Wewe ni MMWJ unawasilisha kesi zifuatazo kwa wenzako na unaomba msaada na ushauri. Ulifungua kesi ya Joyce mwezi uliopita. Joyce ana umri wa miaka 7 na anaishi bibi yake ambaye ni mzee sana. Wazazi wake wote wawili wamefariki. Joyce ana matatizo ya ngozi ya mara kwa mara, mwembamba, na ana uzito mdogo ukilinganisha na umri wake. Hivi karibuni amekuwa akikosa kwenda shule kwa sababu hajisikii vizuri. Bibi yake ambaye ni mzee sana anaishi mbali sana kutoka kliniki na ni fukara sana kiasi cha kutoona kamaa Joyce anaumwa kiasi cha kuhitaji kwenda kliniki. Anaona bora Joyce abaki nyumbani ili amsaidie shughuli za nyumbani. Umekuwa ukishawishi na kutetea kuwa Joyce anahitaji kwenda kliniki ili akapime afya yake pamojaa na unasihi, kupima VVU, lakini bibi hataki kusikiliza ushauri wako. Kadi #2: Wewe ni MMWJ ambaye anasikiliza kesi na kutoa ushauri jinsi ya kumfanya bibi asikilize. Kadi #3: Wewe ni Msimamizi wa afya wa kujitolea ngazi yaa jamii unasikiliza kesi na kutoa msaada na ushauri. Kadi #4: Wewe ni mfanyakazi unayetoka katika kituo cha afya ambapo mkutano huu unafanyika. Unasikiliza kesi na kutoa ushauri. Kadi #5: Wewe ni MMWJK. Unasikiliza kesi na kutoa ushauri. Kadi #6: Wewe ni mjukuu uliyeambatana na bibi yako unayehitaji huduma. Kadi #7: Wewe ni bibi uliyeambatana na mjukuu wako anayehitaji huduma. Wape dakika 5 za kusoma kadi na kufikiri nini cha kufanya baada ya hapo wambie wafanye igizo dhima. Baada ya igizo dhima, uliza maswali yafuatayo na ongoza mjadala wa darasa zima: • Ushauri upi MMWJ alitoa? Je, ulisaidia? Kwa nini ulisaidia au kwa nini haukusaidia? • Ushauri gani Msimamizi wa Afya wa kujitolea alitoa? Je, ulisaidia? Kwa nini ulisaidia au kwa nini haukusaidia? • Ushauri gani mfanyakazi wa kituo cha afya alitoa? Je, ulisaidia? Kwa nini ulisaidia au kwa nini haukusaidia? • Je, wewe ungetoa ushauri gani? Omba washiriki wengine 6 waje wafanye igizo dhima, tofauti na wale 5. Wapatie kadi kila mmoja.			

Kadi #1: Kituo cha kutoa huduma za VVU: Una mteja anayeishi na VVU na mama mwenye mtoto wa kiume ana umri wa miaka 4 ambaye hakuwahi kupima VVU. Huyu mtoto wa kiume anaukwa muda mrefu na hivi karibuni mama yake kaacha kuja kliniki kwa ajili ya ya huduma ya kufubaza VVU na mtumishi wa kituo kinacho mpa huduma hajui kilicho mtokea na kwa nini haji kituoni. Unaguswa na jambo hilo. Kadi #2: Wewe ni MMWJ ambaye anasikiliza kesi na kutoa ushauri jinsi ya kumfanya mama asikilize. Kadi #3: Wewe ni Msimamizi wafya wa kujitolea ngazi ya jamii unasikiliza kesi na kutoa msaada na ushauri. Kadi #4: Wewe ni MMWJK. Unasikiliza kesi na kutoa ushauri kuhusu tatizo. Kadi #5: Wewe ni mtoto wa miaka 4 unayehitaji huduma ya matibabu. Kadi #6: Wewe ni mama wa mtoto anayehitaji huduma ya matibabu. Wape dakika 5 za kusoma kadi na kufikiri nini cha kufanya baada ya hapo wambie wafanye igizo dhima. Baada ya igizo dhima, uliza maswali yafuatayo na ongoza mjadala wa darasa zima: • Ushauri upi MMWJ alitoa? Je, ulisaidia? Kwa nini ulisaidia au kwa nini haukusaidia? • Ushauri gani Msimamizi wa Afya wa kujitolea alitoa? Je, ulisaidia? Kwa nini ulisaidia au kwa nini haukusaidia? • Ushauri gani mfanyakazi wa kituo cha afya alitoa? Je, ulisaidia? Kwa nini ulisaidia au kwa nini haukusaidia? • Je, wewe ungetoa ushauri gani?			

Hatua ya 4: Wasilisha Kikao cha Mashauri ya huduma katika ngazi ya kata. Wape taarifa zifuatazo: Katika ngazi ya kata kunafanyika mkutano wa wadau mbali mbali kila mwezi kwa shabaha ya kujadili mashauri magumu yaliyoshindikana ngazi mtaa/kijiji katika vikao vya kijamii. Mkutano huu unafanywa na afisa ustawi ngazi ya kata na wadau wengine wanaojihusisha na masuala ya ustawi na ulinzi wa mtoto kama, polisi, wasimamizi wa afya, WMWJV na wadau wengine. Mihutasari ya mashauri yaliyoshindikana ngazi ya mtaa/kijiji yanayohitaji michango ya wadau wengi mbali mbali yanaletwa na WMWJV kwenye kata na kuwasilishwa kwa mjadala, mapendekezo, mipango mkakati ikiwa ni pamoja na rufaa na hatua zitakazo chukuliwa na wadau mbali mbali. Washiriki wa mkutano/kikao wapo kwa mwaliko na wanakubaliana na sharti la kutunza usiri. Afisa Ustawi Ngazi ya Kata/Msaidizi wa Afisa Ustawi anatoa taarifa za Mashauri ya Watoto yaliyojadiliwa kwa Afisa Ustawi Ngazi ya Halmashauri. Kwa nyongeza, wanatoa mapendekezo na mipango iliyofanyika wakati wa mkutano wa shauri la huduma. Mrejesho unapelekwa ngazi ya mtaa/kijiji na MMWJK (Mhudumu wa Mashauri ya Watoto Kiongozi/Msaidizi Ustawi wa Jamii wa Kujitolea) na kujadiliwa pamoja na MMWJ, familia na wengine wanao husika kama vile Msimamizi wa Afya wa kituo kinachotoa huduma za afya. Ni Jukumu la MMWJ kuhakikisha mipango mipya inatekelezwa. Shughuli zilizokubalika kufanyika na mdau yeyote zinaweza kurejewa katika kikao kijacho cha Shauri la huduma.	Dakika 10	Uwasilishaji	Hakuna
Hatua ya 5: Muhtasari Waulize: Kwa nini kikao cha Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii ni muhimu? Inamsaidia MMWJ apate msaada kutoka kwa wenzake na MMWJK. Inamsaidia MMWJ aweze kumudu rufaa za VVU na afya (kwa kuhakikisha kuwa rufaa zimekamiliika). Inamsaidia Msimamizi wa afya wa kujitolea amudu rufaa za ustawi wa jamii. (Kwa kuhakikisha rufaa zinakamilika). Inasaidia Wasimamizi wa afya ngazi ya Jamii, WMWJ, na Watoa huduma zinazohusiana na uambukizo wa VVU katika vituo vya afya kubadilishana taarifa kuhusu Mashauri ya Watoto na kuhakikisha wateja wote wanapata huduma wanazo hitaji (rufaa pacha). Inaweza kusaidia kutambua wateja wa VVU ambao wameacha dawa na kuwarejesha kwenye huduma ya matibabu.	Dakika 10	Maswali na majibu	Hakuna

Tathmini Binafsi ya Moduli ya 7

Nia ya tathmini hii si kupima maarifa, bali kupima jinsi mshiriki anajiamini kuhusu maarifa na ujuzi alivyopata.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani kidogo	Sikubaliani kabisa
Ninaweza kueleza umuhimu wa rufaa.					
Ninafahamu jinsi ya kutumia rufaa kushughulikia mahitaji ambayo hayakidhiwa.					
Ninafahamu kutengeneza mwongozo unaoelekeza jinsi ya upatikanaji wa rasilimali za rufaa zilizopo kwenye eneo langu.					
Ninafahamu kujaza fomu ya rufaa.					
Ninafahamu mikakati ambayo inaweza kushughulikia changamoto wakati wa kutoa rufaa.					
Ninafahamu nini maana ya marejeo ya kesi menejimenti katika jamii, nani anahusika, na masuala yanayo jadiliwa, na umuhimu wake.					

MODULI 8: KUHITIMISHA SHAURI LA HUDUMA

Kuhitimisha Shauri la Huduma ni hatua ya mwisho katika mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya watoto. Hatua hii ni muhimu kwa sababu inampa msimamizi wa shauri la huduma ngazi ya jamii kusimamia majukumu yake na kusaidia familia (kuona kama wamefanikiwa katika mpango wa huduma).

Baada ya kipindi cha shauri la huduma kuisha, wawezeshaji wawaongoze washiriki kufikiri kuhusu namna watakavyotumia mchakato wa Usimamizi wa Mashauri ya Watoto katika kazi zao.

Moduli hii imegawanyika katika mada nne kama ifuatavyo:

Mada ya 1: Hatua za Kuhitimisha Shauri la Huduma (Saa 1)

Mada ya 2: Kufanya Zoezi la Kuongea na Familia Huhusu Hatima ya Shauri la Huduma (Saa 1 na Dakika 10)

Kitini cha 38: Visa Mafunzo vya Msingi – Hitimisho la Shauri la Huduma

Kitini cha 39: Fomu ya Uhitimisha Shauri la Huduma

Kuna tathmini binafsi mwishoni mwa moduli na nyongeza ya rejea nyuma ya mwongozo huu.

Mada ya 1: Hatua za Kuhitimisha Shauri la Huduma (Saa 1)

Madhumuni ya mada ya 1

Kufikia mwishoni mwa mada hii, washiriki watakuwa wameweza:

- Kuelezea ni katika hali gani Shauri la huduma litahitimishwa au kupewa rufaa
- Kuorodhesha hatua za kuchukua katika kuhitimisha shauri

Muda: Saa 1

Kitini: Hakuna

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Tambulisha lengo la mada Shughuli: Elezea dhumuni na Malengo ya Kipindi. Wakati wa Kipindi hiki, watafanyia kazi hatua ya mwisho ya Mchakato wa kushughulikia shauri la huduma, “Hitimisha.” Waulize: • Nini maana ya kuhitimisha shauri la huduma? (Jibu: kufunga / kumaliza shauri la huduma baada ya kuhakikisha kwamba mtoto amepata mahitaji yake.)• “Kufunga shauri” inamaanisha nini katika muktadha wa kuhitimisha shauri la huduma? (Jibu: Kumalizika kwa shughuli zote zilizopangwa katika mpango wa huduma na mtoto na mlezi wake wamefikia hatua fulani ya ustawi na kujitosheleza katika maeneo ambayo ni pamoja na afya na lishe, kuimarika kiuchumi, elimu, ulinzi wa mtoto, makazi, uhakika wa chakula, nk. kufunga shauri au kuagana ni njia mojawapo ya kuelekea kuhitimisha shauri la huduma.			

Kadiri mtoto na familia wanapopata nguvu, MMWJ ajiandae kuelekea kuhitimisha shauri la huduma. Elezea: Kama mtoto /mlezi yupo tayari kuhitimu, MMWJ ahakikishe anafanya ufuatiliaji ili: Kuhakikisha mazingira yanabaki imara Kupata mrejesho kutoka kwa mtoto na familia yake uhusu huduma zilizotolewa. Kuhitimisha shauri la huduma hakumaanishi kuwa taarifa za mtoto zinafutwa. Shauri la huduma linaweza kufunguliwa tena pale taarifa mpya zinapopatikana au kubadilika kwa hali ya mtoto. Taarifa zote kuhusu kuhitimisha shauri la huduma zinatakiwa zipelekwe kwa Afisa Ustawi wa Jamii wa Kata ili zihifadhiwe katika mazingira salama kwa kipindi maalum kutokana na miongozo/kanuni za wizara kuhusu utunzaji wa taarifa.	Dakika 10	Kuwasilisha	Malengo ya mada yaliyo andikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Tathmini uwezo wa sasa wa washiriki katika kufanya tathmini. Mwisho wa zoezi hili washiriki wataweza kutoa mifano, namna ya kufanya mawasiliano na watoto/walezi kuhusu kuhitimiha shauri, kwa nini mawasiliano ni muhimu katika hatua ya kuhitimisha shauri. Waombe washiriki wakae wawili wawili waangaliane na kujadili Je, kuhitimisha Shauri la huduma itakuwa ni jambo gumu kwa watoto na familia zao? Utafanya nini na kusema nini ili kuhitimisha shauri la huduma kuwe na maana? Waeleze: Kuhitimisha shauri la huduma kunaweza kukawa kugumu kwa sababu watoto na familia zao wanaweza wasitake shauri la huduma lihitimishwe. Watoto na familia nyingi wanapata hofu kama wataweza kumudu pasipo msaada wa Msimamizi wa Jamii. Waulize: Watafanya nini ili kuhitimisha shauri la huduma kuwe rahisi na kusaidia. (Wanaweza kupendekeza.) Matarajio yaeleweke tokea mwanzo wa kushughulikia shauri la huduma. Muda wa kushughulikia shauri la huduma ueleweke tokea awali. MMWJ aielekeze familia namna ya kufanya mawasiliano kama kuna changamoto yoyote itakayojitokeza.	Dakika 45	Jadilini wawili	

Hatua ya 3: Hatua za kuhitimisha shauri la huduma. Dhumuni: Kuwapa washiriki mtazamo mzima wa hatua za kuhitimisha shauri la huduma. Ainisha hatua ambazo mtoa huduma wa jamii anatakiwa kuzifuata wakati wa kuhitimisha shauri • Ongea na familia kuhusu mafanikio yaliyopatikana wakati Msimamizi wa Mashauri Ngazi ya Jamii alipokuwa akifanya kazi zake. • Sisitiza kwenye mabadiliko chanya ya tabia na hali. • Rejea katika mahitaji na hatua zilizokamilika: Jadili vikwazo vilivyojitokeza na jikite kwenye mafanikio na masomo mliyoyifunza (kwa mfano: sasa unafahamu namna ya kumpa mtoto mlo kamili). • Zingatia mahitaji yaliyobaki: isaidie familia ili ibaki na mabadiliko iliyoyapata. • Jadili - vikwazo vinavyoweza kutokea na namna ya kuvitatu.	Dakika 5	Majadiliano darasani	Hakuna

Mada ya 2: Kufanya Zoezi la Kuongea na Familia Huhusu Hatima ya Shauri la Huduma (Saa 1 na Dakika 10)

Malengo ya mada ya 2

Kufikia mwisho wa mada hii, washiriki wataweza:

- Kuwasiliana na wazazi/walezi na wadau wengine kuhusu kuhitimisha shauri
- Kusema kwa nini mawasiliano wakati wa kuhitimisha shauri la huduma ni muhimu

Muda: Saa 1 na dakika 10

Vitini:

- Kitini cha 38: Visa Mafunzo vya Msingi – Hitimisho la Shauri la Huduma
- Kitini cha 39: Fomu ya Uhitimisha Shauri la Huduma

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezeshaji anatakiwa kueleza malengo ya mada	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mada yaliyoandikwa kwenye bango kitita.
Hatua ya 2: Namna ya kuhitimisha shauri la huduma kwa kutumia visa mafunzo vya msingi tulivyo navyo Madhumuni: Washiriki watumie visa mafunzo walivyo navyo kuigiza hatua za kufunga shauri. Gawa kitini cha 38: Visa mafunzo vya msingi – hitimisho la Shauri la huduma kwa washiriki na uwaambie wasome visa hivyo waelekeze kutumia taarifa walizo soma kuigiza namna wataka hitimisha shauri la huduma au kutoa rufaa ya shauri la huduma ambalo walikuwa wakilihudumia.	Dakika 30	Visa mafunzo, maigizo dhima	Kitini cha 38: Visa mafunzo vya msingi- Hitimisho la Shauri la Huduma

Hatua ya 3: Fanya kwa vitendo namna ya kuziambia familia kuhusu Kuhitimisha shauri la huduma. Dhumuni: Kuwapa washiriki nafasi ya kuigiza nini kitakuwa/ kitatokea wakati Msimamizi wa jamii akiongea na familia kuhusu kuhitimisha shauri la huduma. Waelekeze washiriki kuigiza kwenye makundi madogo madogo, kuelezea familia, mtoto kwenye kisa mafunzo chao kuwa shauri la huduma linafungwa. Mshiriki mmoja ataigiza kama mtoto, mwingine ataigiza kama Msimamizi wa Jamii. Wakati wa igo mshiriki atajaza fomu maalumu ya kuhitimisha shauri la huduma. Ruhusu maigizo kwa Dakika 10. Jadilini maigizo yaliyoigizwa halafu elezea fursa na changamoto zinazoweza jitokeza katika kuhitimisha shauri la huduma.	Dakika 30	Visa mafunzo, maigizo dhima, mjadala darasani, na kazi za kila mshiriki kujaza fomu.	Kitini cha 38:Visa mafunzo –hitimisho la shauri la huduma Kitini 39 – fomu ya kuhitimisha shauri la huduma
Hatua ya 4: Muhtasari wa Kipindi Madhumuni: Kuruhusu maswali ya ziada na kukazia mambo muhimu. Kwa muhtasari, waulize: • Nini manufaa ya Kuhitimisha shauri la huduma? (inasaidia kupunguza mlundikano wa Mashauri ya Watoto, inasaidia familia kuona haihitaji kumtegemea mtoa huduma wa jamii kwa maendeleo yao.) • Kuna changamoto gani katika kufunga shauri? (Kujiuliza kama umefanya maamuzi sahihi, namna ya kuiambia familia n.k) • Ni njia gani ya kukabiliana na changamoto hizo? (Toka mwanzo wa huduma kuwa muwazi kabisa katika mchakato wa usimamizi wa mashauri, kutambua, matarajio ya familia wanayotegemea toka kwa Msimamizi wa jamii, kufahamu kuhusu mpango na muda wa kutekeleza mpango wa huduma.) • Nini faida za mtoto/mlezi kufunga shauri? ○ Kuhakikisha kuwa familia wameweza kukamilisha mpango mkakati katika mpango wa huduma, na wako tayari kuendelea na mahitaji yao. ○ Kuhakikisha kuwa usimamizi wa shauri ni huduma ya muda sio ya daima. ○ Inampa mtoa huduma nafasi ya kuanza kuhudumia wengine wanaohitaji huduma yake na kuwasimamia kwa ukaribu zaidi.	Dakika 5	Maswali na majibu	Hakuna

Kitini cha 38: Visa Mafunzo Muhimu – Kuhitimisha Shauri la Huduma

KISA MAFUNZO CHA SINIKIWE

KUHITIMISHA SHAURI LA HUDUMA

Sinikiwe alihitaji kuanzishiwa Dawa za kufubaza makali ya Virusi vya UKIMWI, alihitaji msaada wa elimu, alihitaji cheti cha kuzaliwa kwa ajili ya msaada wa ulinzi wa kisheria, alihitaji msaada wa lishe. Nimemuunganisha na kliniki, Ofisi ya usajili wa vizazi na vifo (RITA) na kumuunganisha na wafanyabiashara wadogo wadogo kwa ajili ya kupata msaada wa ada ya shule.

Kwa Ufuatiliaji:

- Nimemuunganisha na watoa huduma wa afya kujadili na kupanga kwa ajili ya kumpa dawa na ufuasi wa dawa kwa mtoto. Nimejadili na wadau wa maendeleo yanayohusiana na shauri hili na tumekubaliana kumpa msaada.
- Nimewasiliana na walimu juu ya maahudhurio na mabadiliko ya tabia walioyona wakati mtoto anapokuwa shule, kupitia ziara za mara kwa mara.
- Nimejadiliana na viongozi wa kijiji na kamati ya Ulinzi wa Wanawake na Watoto juu ya utaratibu wa malazi
- Kwa baba yake, (Robert), nimeangalia kama kuna vikundi vya malezi ambavyo vipo katika jamii ambavyo vinaweza kumsaidia. Nimeangalia ni namna gani vikundi vimeundwa na wanachangia kiasi gani ambacho kitafaa zaidi kabla ya kumtambulisha. Ninafahamu kwamba inahamasisha zaidi kujiunga katika kikundi walezi wenye hali sawa (wajane wanaolea watoto wa kike). Nilihakikisha kwamba Robert anaelewa kikundi gani anategemea kuwa mwanachama kabla ya kumtambulisha kwenye kikundi.
- Kwa kuhitimisha shauri la huduma la Sinikiwe, nitalifunga wakati Sinikiwe amepata huduma zote anazozihitaji. (mfano: amepata dawa na ni mfuasi mzuri, ameboreka kiafya kutokana na msaada wa lishe, ada yake ya shule imelipwa na anahudhuria shule mara kwa mara, malazi yake yameandaliwa, baba yake ameunganishwa na vikundi vya malezi pamoja na vikundi vya kiuchumi.)

Hatua gani za kuchukua kufunga shauri?

- Kupitia mazingira hatarishi: Zungumza na Sinikiwe na Baba yake kuhusu mafanikio maalumu, kusisitiza mabadiliko chanya ya tabia na masharti/vikwazo.
- Pitia shughuli kama zimekamiliwa. Jadili kama kuna vikwazo vyovyote ulivyokutana navyo na angalia mafanikio na maarifa uliyoyapata.
- Pitia hatua za jumla katika kutatua tatizo: Ikumbushe familia mwendelezo uliofanya na njia ambazo wanaweza kuzitumia wakati wa kutatua matatizo baadaye yatakapo jitokeza.
- Ainisha kama kuna mahitaji au changamoto. Wasaidie wanafamilia kupanga namna ya kudumisha mabadiliko waliyoyafikia. Jadili kama kuna kikwazo ambacho kinachoweza kujitokeza na namna ya kukabiliana nacho.

KISA MAFUNZO CHA KITO

KUHITIMISHA SHAURI LA HUDUMA

Mama yake Kito ameunganishwa na huduma za kujiingizia kipato pamoja na vikundi vya kijamii vya kuweka na kukopa. Sasa ana genge la kuuza matunda jirani na nyumbani kwake kwa hiyo yupo karibu na mtoto wake. Msimamizi wa Mashauri ya Jamii aliendelea kumtembelea nyumbani kwake na kumpeleka mtoto kituo cha afya kila mwezi. Pale ustawi wa mtoto ulipoimarika, mtoto ametibiwa, vidonda vimepona na hali yake ya lishe imeimarika. Mama yake hamuachi tena mtoto peke yake, pia ana uwezo wa kumtunza wakati huo huo akifanya kazi ya genge. Aidha, mtoto ameandikishwa shule kwenye mpango wa mwaka mmoja.

KISA MAFUNZO CHA SHOLE

KUHITIMISHA SHAURI LA HUDUMA

Mjomba wa Shole ameshitakiwa kwa kosa la ubakaji, Shole amehamishiwa kwa bibi yake na ameimarika kwa sababu amepata msaada wa kisaikolojia kutoka kwa Msimamizi wa Jamii aliyeshughulikia shauri la huduma yake. Msimamizi wa Shole amewasiliana na Msimamizi wa Jamii katika kijiji alichohamia Shole, ili kuhakikisha kuwa bibi yake Shole amenufaika na shughuli za kujipatia kipato na vikundi vya kijamii vya kuweka na kukopa.

Ninaweza kuwasiliana na msimamizi mwenzangu ili awasiliane na Wasimamizi wa Jamii wengine. Inapotokea sifahamiani na Msimamizi wa jamii wa kijiji alichohamia Shole).

Nimekuwa nikifanya kazi kwa ukaribu na kamati ya Ulinzi ya Wanawake na Watoto ngazi ya kijiji na pamoja viongozi wa kijiji namna ya kutetea na kuzuia ukatili wa watoto kwa kutoa elimu.

Nimekuwa nikifikiria shule ni sehemu muhimu ya kutoa elimu kwa wanafunzi na walimu kuhusu huduma ya Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi.

Nimelihamisha shauri la huduma la Shole huko alikohamia kijiji kingine, ingawa nitaendelea kumfuatilia kupitia Msimamizi wa Mashauri Ngazi ya Jamii wa kijiji alichohamia Shole.

Kitini cha 39: Fomu ya Kuhitimisha Shauri la Huduma Na.

Jina la mtoto: **Jinsi** **Tarehe ya kuzaliwa**

Namba ya kipekee ya mtoto.....

Tarehe ya kufungua shauri..... **Tarehe ya kufunga shauri**

Idadi ya miezi ya shauri kuwa wazi.....

Huduma zilizotolewa	Weka Tiki	Idadi ya vipindi/ simu/ziara / rufaa/ jina la asasi n.k.
Ushauri nasaha uliotolewa kwa mlezi wa mtoto		
Ushauri nasaha uliotolewa kwa mtoto		
Simu za ufuatiliaji zilizopigwa		
Ufuatiliaji wa kaya uliofanyika		
Mtoto ameonwa		
Maongezi ya ana kwa ana na mtoto		
Rufaa iliyofanyika (majina ya watoa huduma)		
Mengineyo (elezea)		

Tathmini ya sasa ya hali ya mtoto na usalama wake: _____

Maoni ya mahitaji ya mtoto yaliyobakia (kama yapo) na mpango wa huduma wa baadae:

Sababu za kufunga shauri:

- ☐ Kuhitimu /mafanyiko ya mpango wa huduma
- ☐ Shauri lililohamisha chanzo kingine cha huduma au eneo kwa ajili ya huduma za shauri zinazohitajika
- ☐ Mlezi/mtoto ameomba kuondolewa kwenye huduma
- ☐ Uhamisho
- ☐ Mtoto hapatikani alipo
- ☐ Amefariki
- ☐ Mengineyo, eleza

Tarehe ya kumtaarifu mtoto kufunga shauri:: _____

Mlezi: _____

Mtoto anaelewa jinsi ya kupata huduma baadaye akihataji? ☐ Ndio ☐ Hapana

Aina ya taarifa (mf. Kipeperushi/stika/kitini/jina la mtoa huduma) aliyopewa mtoto kufikia huduma za ulinzi na usalama wa mtoto atakapohitaji:

Jina la msimamizi wa mashauri ngazi ya jamii _____

Saini: _____

Tarehe: _____

Jina la msimamizi mtaalamu wa mashauri _____

Saini: _____

Tarehe: _____

Tathmini Binafsi ya Moduli ya 8

Nia ya tathmini hii si kupima maarifa, bali kupima jinsi mshiriki anajiamini kuhusu maarifa na ujuzi alivyopata.

Kauli	Nakubaliana kabisa	Nakubaliana kidogo	Sina uhakika	Sikubaliani kidogo	Sikubaliani kabisa
Washiriki wanaweza kueleza hali wakati wa kuhitimisha shauri la huduma au wakati wa rufaa ya shauri.					
Washiriki wanaweza kuorodhesha hatua za kufuata wakati wa kuhitimisha shauri la huduma.					
Washiriki wanafahamu jinsi ya kuwasiliana na wazazi/walezi kuhusu kuhitimisha shauri la huduma.					
Washiriki wanafahamu kujaza fomu ya kuhitimisha shauri la huduma.					

MODULI 9: KUKABILI CHANGAMOTO

Mafunzo haya yametumia mifano mbalimbali pamoja na visa mafunzo katika kuwasaidia washiriki kufanya kazi kwa vitendo na kutumia taarifa na ujuzi mpya ambao utasaidia kumudu mazingira yanayowahusu WWKMH na familia zao. Ni katika muktadha wa mafunzo haya ambapo WMWJ watahitaji kufikiri namna ya kutumia vema taarifa mpya katika mazingira yao ya kazi.

Kimsingi, WMWJ watakabiliana na changamoto nyingi wafanyapo kazi na watoto pamoja na familia zao. Kwa kipindi chote cha mafunzo, wakufunzi watakuwa wamepata taarifa kuhusu changamoto kubwa ambazo zitawaathiri WMWJ. Ni budi wakufunzi watumie fursa hiyo kwa kuuliza maswali yatakayoibua mjadala kwa washiriki kubuni mbinu mahsusi za kukabiliana na changamoto kwa kutumia rasilimali zilizopo kwenye jamii. Moduli hii ina mada kuu moja na haina tathmini binafsi pamoja vitini rejea.

Mada ya I: Kukabili Changamoto

Malengo ya mada ya I:

Kufikia mwisho wa mada hii, WMWJ wataweza:

- Kubaini changamoto ambazo wanaweza kukabiliana nazo
- Kubaini hatua mahususi za vitendo na namna ya kutatua changamoto hizo

Muda: Saa 1 na dakika 35

Vitini: Hakuna

Maandalizi ya Awali:

- Kaeni pamoja na wawezeshaji na mbungue bongo kwa kuorodhesha changamoto mbalimbali mlizozisikia katika kipindi chote cha mafunzo (mfano: changamoto za kidini, uchumi, miundo ya uongozi, siasa, miundo mbinu, mila na desturi, rasilimali/vitendea kazi n.k.) baadaye orodhesheni baadhi ya mbinu za vitendo ambazo mnafikiri ni muhimu katika kuwawezesha WMWJ kukabiliana nazo. Ni vema kuwa tayari kuzijadili namna ya kuzitumia iwapo washiriki hawataweza kuzitaja au kuziibua katika kipindi cha darasani.
- Bandika ukutani bango kitita tupu kuzunguka darasa. Washiriki wakisha bungua bongo changamoto zao, mkufunzi/mwezesaji “ataziweka kimakundi” na kundika makundi ya changamoto hizo kwenye bango kitita la mtu. Washiriki watazunguka na kuandika njia za kukabili changamoto hizo chini ya kila changamoto.

Mwongozo wa Mafunzo	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Mwezesaji anatakiwa kueleza malengo ya mafunzo ya mada hii.	Dakika 5	Uwasilishaji	Malengo ya mafunzo yaandikwe kwenye bango-kitita
Hatua ya 2: Kutumia mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya watoto kwa WMWJ. Madhumuni: Mwisho wa mjadala kuhusu mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya watoto, washiriki wataweza kubaini namna ya mchakato huo katika shughuli zao. Ongoza tafakari kuhusu mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya watoto. Waombe washiriki kuketi chini, na kufunga macho yao na baadaye waambie watafakari kwa kina jinsi walivyoanza mafunzo haya. Waeleze kwa ufasaha kuwa utawauliza maswali ya msingi ambayo yatawasaidia kutafakari kwa kirefu kuhusu maendeleo ya mafunzo yao. Washiriki watatakiwa kufikiri namna ya mwitiko wao na mwishoni wa tafakuri wataweza kujadili fikra zao kama watapenda kufanya hivyo. Anzisha Tafakari: Kumbuka kipindi wakiingia mlangoni kwa mara ya kwanza. Walikuwa wakifikiria nini? Walikuwa na hisia gani? Walikuwa na mategemeo gani ya juu mafunzo haya?_ Endelea kwa kufanya mapitio na kutoa muhtasari wa mafunzo haya na kuuliza maswali kuhusu yale wanayofikiri, kuhusu hisia, na mantiki ya mafunzo haya. Kufikia mwisho wa zoezi la tafakari hii, sisitiza kwa kuelekeza baadhi ya maswali ambayo yanachochea fikra zao, yaani ni kwa namna gani mafunzo haya yatawaweza kuwasaidia katika kazi zao. Wakimaliza zoezi hili (takriban itumie Dakika 2). Waeleze washiriki kufungua macho yao na halafu waeleze wajiadili fikra zao kuhusu mafunzo haya. Waulize kwa kutumia maswali mahususi ni kwa namna gani watatumia yale waliyojifunza katika shughuli zao za kila siku; na ni kwa namna gani watatumia mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya watoto katika kazi zao ili wafanye kwa ufanisi. Wasikilize kwa makini kuhusu mwitikio wa maswali yako na baadae fanya mapitio kuhusu changamoto ambazo zinaweza kujitokeza wakati wakitumia mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya watoto na baini mbinu zinazoweza kukabili changamoto hizo.	Dakika 30	Mjadala wa Tafakuri na mapitio ya dhana kwa pamoja	Hamna

Hatua ya 3: Bungua bongo kuhusu changamoto ambazo MMWJ anaweza kukutana nazo Madhumuni: Kubaini na kuibua mjadala kuhusu vikwazo ambavyo vitawakabili washiriki wakati wa shughuli zao. Waombe washiriki kutafakari kuhusu kazi watakayokuwa wanafanya na WWKMH, Waelekeze: • Kutafakari kuhusu watoto na familia zao • Kuhusu mazingira au hali ya kazi yao • Kuhusu jamii ambapo wamejitolea kufanya kazi • Kuhusu msaada wanaoweza kupata kutoka kwenye Kamati ya ulinzi wa Wanawake na Watoto na wasimamizi wao. Waelekeze kila mmoja kugeukia kwa jirani yake na kuoredhesha angalau changamoto au vikwazo muhimu viwili hadi vitatu ambavyo watakutana nazo katika kazi kama MMWJ. Baada ya muda mfupi, waulize maswali kwenye vikundi vyao vidogo, wafanye bungua bongo kuhusu ni namna gani wanafikiri kuhusu changamoto watakazokutana nazo. Baada ya kujibu maswali kwa kuorodhesha hizo changamoto kulingana na aina zake na namna zinavyowiana, waeleze kuziandika hizo changamoto kwenye bango kitita kwa kuzingatia namna zinavyoshabihiana kimakundi. Baada ya zoezi hilo wabandike bango kitita zenye kuonesha makundi mbalimbali ya vikwazo au changamoto kwenye ukuta za ukumbi/ darasa.	Dakika 25	Fanya kazi katika vikundi vya watu wawili, halafu Mjadala mrejesho	Hakuna

Hatua ya 4: Kufanya mawasilisho ya kazi za vikundi na kupendekeza njia/mikakati ya kukabili chanagamoto hizo. Madhumuni: Kuwapa fursa washiriki kutafakari mbinu au mikakati ya kukabili changamoto hizo Waulize washiriki kuzunguka kwenye ukumbi na kutazama bango kitita zenye kazi zinazoelezea chanagamoto na waeleze wanapozitazama waandike kwenye karatasi zao mapendekezo ya mbinu za utatuzi za changamoto hizo. (Hakikisha kuwa kuna kalamu za kutosha za rangi kwa kila bango kitita kwa ajili ya kubaini mbinu za utatuzi.) Mapendekezo kama mbinu za utatuzi kwa changamoto hizo: • Kujenga uhusiano kazi na mawasiliano mazuri na msimamizi Kufanya kazi kwa karibu pamoja na msimamizi. • Kujenga mshikamano mkubwa na maelewano mazuri katika jamii. • Kuanzisha na kuendeleza kikundi wezeshi cha Wasimamizi Mashauri yawatoto/Wasaidizi Ustawi wa Jamii wa Kujitolea. • Kuweka bayana matarajio ya MMWJ. Fanya mapitio kwa pamoja kwenye bango kitita zilizopo ukutani; elezea kwa uhalisia yale mapendekezo ambayo yanawezekana na rahisi kutekelezwa. Weka alama kwenye baadhi ya matarajio ambayo yanahitaji msaada zaidi ya yale ambayo MMWJ anatarajia (Kwa mf. Kuhitaji posho kwa ajili ya kufanya kazi zao) na elezea kwa kadiri ya uwezavyo kipi MMWJ anaweza na kipi asichoweza.	Dakika 30	Maonesho ya kazi za vikundi	Bango kitita, karatasi, daftari dogo na kalamu ya rangi.
Hatua ya 5: Muhtasari wa Kipindi Hitimisha kipindi, na uwahamasishe WMWJ kuomba msaada wakihitaji. Elezea kwamba watahitimisha mafunzo kwa kutumia muda kujiandaa kuingia kwenye jamii, watajadili: • Kuhusu namna ya kushughulikia msongo wao wa mawazo na uchovu kwa ajili ya kutenda kazi kwa ufanisi kwa uwezo wao wote. • Wasaidie kuandaa Mpango Kazi ambao utawasaidia kutafakari namna ya kuingia katika jamii.	Dakika 5	Uwasilishaji kwa mkazo wenye mantiki	Hakuna

MODULI 10: KUWAHUDUMIA WATOA HUDUMA / WALEZI (KUJIHUDUMIA)

Mtoa huduma anatumia muda wake mwingi wa “kazi” kujali wengine, ili kuepuka kukata “tamaa” na kuzidiwa na majukumu mengi ya kazi ni lazima na yeye ajijali mwenyewe. Kipindi hiki kitatueleza kuhusu taarifa sahihi za chanzo cha msongo wa mawazo na jinsi ya kushughulikia.

Moduli hii ina mada moja tu na haina tathmini binafsi. Hata hivyo, kuna nyongeza ya rejea kwa mwezesaji mwishoni mwa mwongozo huu.

Mada ya I: Kuwahudumia Watoa Huduma (Kujihudumia)

Malengo ya mada I

Mwisho wa mada hii washiriki wataweza:

- Kutambua chanzo cha msongo wa mawazo
- Kutambua dalili za msongo wa mawazo
- Kutambua mikakati miwili au mitatu rahisi ya kushughulikia na kuepuka msongo wa mawazo wa hali ya juu
- Kutambua aina za msongo

Muda: Saa I na dakika 15

Kitini:

- Kitini cha 40: Kushughulikia msongo

Maandalizi ya awali:

Andaa bango kitita kwa ajili ya kuzitembelea na kuzisoma

SHUGHULI: Aina za msongo

Bango kitita lionekane kama la upande wa kulia.

Aina za msongo	
Mfano	Jinsi ya kushughulikia

Mwongozo wa Kufundisha	Muda	Mbinu za Kufundishia	Nyenzo na Msaada
Hatua ya 1: Tambulisha lengo la mada Eleza kwamba mafunzo haya yatabadilisha mtazamo kutoka kwenye kumsaidia mtoto hadi kumsaidia mtoa huduma kuhusu kujijali yeye mwenyewe. Kujithamini mwenyewe ni muhimu katika kazi anazofanya, Inaweza kukuchosha kimwili na kiakili. Na ni muhimu kujithamini na kujijali wewe kwanza ili uweze kuendelea kuwahudumia wengine.	Dakika 5	Uwasilishaji	Madhumuni ya mada yaliyo andikwa kwenye bango kitita
Hatua ya 2: Hamasa ya kuwa Msimamizi wa Mashauri Ngazi ya Jamii. Madhumuni: Kuwapa fursa washiriki kujadili kwa nini walikubali majukumu ya kuwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Wanaweza kuongea kwamba wanawapenda watoto na hamu ya kuwasaidia wengine ambayo inaweza kupelekea kupata, msongo wa mawazo. Waombe washiriki wachukue dakika chache kufikiri ni kwa sababu gani wameamua kujitolea kuwa Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii. Nini kimewavutia? Kwanini wamevutiwa kufanya kazi? (Zingatia: Kama kuna vifaa vya kuchora au kupakia rangi au kitu chochote kinachohusu sanaa ambacho kinapatikana, Unaweza kuwauliza washiriki kueleza vitu vinavyo wavutia kwa kuchora na kupaka rangi, Lakini pia wanaweza wakaimba, kuigiza au vinginevyo waelezee kinachowavutia kujitolea kuwa Wahudumu wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii.) Ni kitu gani unaona ni zawadi kubwa unayoweza kuipata kutokana na kazi yako? Sikiliza majibu na kisha ongoza mjadala unaolenga: Kufanya kazi na Watoto Walio Katika Mazingira Hatarishi na familia zao inaweza kuwa inakusumbua au kukuletea msongo wa mawazo lakini pia ni zawadi. Ni jambo zuri kuwasaidia watu wenye changamoto ambao wanasaidia WMWJ kujifunza na kukuwa wao wenyewe. Ni nafasi ya kukutana na watu kutoka sehemu tofauti na tamaduni tofauti na matatizo tofauti. Inawezesha muhudumu wa kujitolea kuona kazi zao zinaleta utofauti kwa maisha ya watu. Mara nyingi Wasimamizi wa kujitolea huvutiwa kufanya kazi za kujitolea katika jamii, kwasababu wanapenda watu na wanashauku ya kuwasaidia wengine, Wasimamizi wa kujitolea kujisikia kufanya hivyo, hali hii ya kutaka na kuwa WMWJ inaweza kusababisha wao kuchukua majukumu zaidi kuliko kujali afya zao na daima hana muda wa kuwasaidia watoto au familia vizuri. Kama kamaka.	Dakika 20	Maswali na majibu, ongoza tafakari	Hakuna

Hatua ya 3: Aina za misongo Dhumuni: Mada hii inalenga kumsaidia MMWJ kufahamu msongo, athari na mbinu za kuushughulikia. Elezea: • Msongo ni kitu cha kawaida na mwitikio wa asili katika kupambana na changamoto, unaweza kuwa chanya au hasi. • Msongo unaamsha mwili na akili kujibu matukio. Uliza mifano ya msongo “chanya.” (Sherehe kubwa inaweza kuwa ni mfano. Kunakuwa na kazi nyingi, lakini hatimae ni furaha.) Kwa upande mwingine msongo unaweza pia kuwa ni hasi. Uliza kuhusu mifano ya misongo hasi. (Hali ambazo ziko nje ya uwezo wetu. Kazi nyingi, majukumu mengi. Kukosa pesa. Ugonjwa.) Uliza: • Nini kitatokea kwenye mfano wa msongo ambao ni wa muda mrefu au mkubwa mno? (Mwili utachoka, au kuwa na huzuni.) • Hii itamuathiri vipi MMWJ Elezea: Msongo kwa MMWJ unatokana na vyanzo mbalimbali. Bandika bango kuzunguka darasa na kila bango kitita liandikwe kichwa kimoja kati ya hivi: • “Msongo wa msingi: Kawaida, misongo ya kila siku.” • “Msongo wa muda mrefu: msongo ambao unachukua muda mrefu.” • “Msongo wa dharura: msongo unaosababishwa na tishio la haraka.” • “Msongo wa huruma: msongo unaotokana na kujihusisha na watu amabao huwezi kuwasaidia lakini watakufanya ujisikie vibaya.” Fanya matembezi ya kazi za vikundi. Waombe washiriki warudi kwenye kila bango kitita. Wape maelekezo: • Tumia kalamu ya rangi kuandika mifano safu ya kushoto ya bango kitita. • Andika njia za kushughulikia/kukabiliana na misongo kwenye safu ya kulia. Wape washiriki dakika 5-10 za kutembelea mabango kitita yaliyobandikwa na uliza kama wapo wanaoweza kujitolea kuzungumzia bango kitita lilibandikwa.	Dakika 25	Uwasilishaji, matembezi na kushirikishana	Bango kitita zilizoandaliwa mapema

Hatua ya 4: Jadili aina za msongo na jinsi ya kushughulikia Ongoza majadiliano ya njia mbalimbali ambazo zimeorodheshwa kwa ajili ya kukabiliana na misongo, zinazohusiana moja kwa moja na kazi zao. Kwa mfano: • Msongo wa msingi:Aina hii ya msongo huonekana pale ambapo MMWJ anakua hajazoea majukumu mapya, hali hii inapungua kadri mtoa huduma anapozea majukumu yake. • Msongo wa mda mrefu:Aina hii ya msongo hutokea pale MMWJ anapokua anahitaji kukamilisha au kutimiza majukumu mengi kwa wakati mmoja, hasa yanayohusu familia, ibada,kazi za kijamii na marafiki. • Msongo wa dharura:Aina hii ya msongo hotekea pale ambapo mtoa huduma anakutana na shauri la kushtukiza kama vile mtoto aliye fanyiwa ukatili, unyanyasaji wa kingono, n.k. • Msongo wa huruma:Aina hii ya msongo hutokea pale ambapo MMWJ anaweza kukutana na familia iliyo katika mazingira hatarishi zaidi, watoto hawajapata chakula kwa mda wa siku tatu, wana njaa na hawana rasilimali za kuweza kuwasaidia. MMWJ analazimika kutoa fedha zake za mfukoni. Kukabiliana na hali hii, MMWJ anatakiwa azitambue rasilimali nyingine zinazopatikana kwenye familia. Wakati mwengine kuwanunulia chakula kwa mara moja hufanyika, lakini hii inaweza isiwe ufumbuzi wa tatizo, hivyo MMWJ anatakiwa kutengeneza mahusiano na wadau wengine wanaoweza kutoa msaada /huduma. Dadisi njia atakazoweza kutumia MMWJ kwa mara ya kwanza atakapoingia kwenye jamii. Uliza: • Ni vitu gani ambavyo vinaweza kumsaidia kuepuka au kupunguza msongo wa mawazo. ○ Kuwa muwazi wewe unatarajia nini. ○ Kuwa muwazi kwa jamii wategemee nini kutoka kwako. ○ Fikiria nani anaweza kukusaidia – tambua wengine au jamii itakayokusaidia watoto na kaya. ○ Panga ratiba ya kazi binafsi ili zisiingiliane na kazi za kuhudumia watoto wanaoishi katika mazingira hatarishi. ○ Kabiliana na majukumu yako ya kazi. Chunguza kwa makini kama shauri linahitaji kufunguliwa. Funga shauri ambalo linahitajika kufungwa. Kuwa na mawasiliano mazuri na msimamizi wako au mtu mwingine ambaye anaweza kuwa na msaada ○ Kuwa na mawasiliano mazuri na Wasimamizi wenzako wa kujitolea. Kwa baadhi ya jamii, wameanzisha vikundi vidogovidogo vya kukutana na kuzungumzia juu ya kutatua mashauri na msongo wa mawazo.	Dakika 20	Muhadhara, Swali na Jibu	Kitini cha 40: Kushughulikia Msongo

○ Kuwa na furaha – usisahau msaada kutoka kwa wengine: familia, marafiki, watu wa ibada, kuimba, kutengeneza bustani, na shughuli nyingine zinazoweza kukabiliana na msongo wa mawazo. Gawa Kitini cha 40: Kushughulikia Msongo. Washiriki wanaweza kuongeza “wanachojua” kwa kadiri inavyowezekana.			
Hatua ya 5: Toa muhtasari wa kipindi Kufunga kipindi hiki, tafuta mtu wa kujitolea kuongoza nyimbo, kucheza, au njia nyingine ya kuondoa msongo wa mawazo. Kwa baadhi ya maeneo, watu husimama katika mduara, na kumgeukia mtu wa mbele yao na kumsogezea mabega ayakande na kurudia kwa kubadilishana.	Dakika 5	Uwasilishaji	Hakuna

Kitini 40: Kushughulikia Msongo

AINA ZA MISONGO:

- **MSONGO WA MSINGI:** Hutokea kwa mtu binafsi, kwa familia na katika mahusiano. Msongo wa msingi waweza kuongezeka kutokana na mabadiliko ya mazingira kwa kawaida hali hii hupungua baada ya wiki chache mara mtoa huduma wa jamii anapoanza kutekeleza majukumu yake.
- **MSONGO WA MUDA MREFU:** Unatokana na msongo wa msingi unaodumu kwa muda mrefu. Hali hii inaweza kuleta mtazamo hasi, hasira, huzuni, kujiskia hufai. Nk vyanzo vya msongo unaoongezeka ni kazi nyingi na ngumu, mawasiliano hafifu, kukaa mahali unapojiskia huna mamlaka /sauti, maisha ya kazi yenye misugvano, kushindwa kuongea/kutotoa maoni/kupata ububu, kusoma mambo mengi kwa muda mfupi, upweke, kukosa usingizi na hali ya ugonjwa.
- **MSONGO WA DHARURA:** Msongo wa namna hii hujidhihirisha wazi pale ambapo mtu anaona maisha yake yapo hatarini. Pia pale ambapo mtu anashuhudia, anakumbana na mambo makubwa yanayoumiza moyo, wakati mwingine hali inaweza kusabisha “post-traumatic stress disorder.” Maumivu yanaendelea baada ya tukio ambalo lithitaji rufaa kwenda kumuona mtaalam.
- **MSONGO WA HURUMA:** Msongo wa aina hii hutokea katika menejimenti ya kesi kwani menejimenti ya kesi inahusisha ufanyaji kazi moja kwa moja na watu wanaoteseka na mateso yao kutia huruma. Hii hutokea haswa na watu waliokumbwa na madhara ya maambukizi ya VIRUSI VYA UKIMWI. Isitoshe mara kwa mara mtakia taarifa za kufiwa, za kuhuzunisha, na za watu wenye majonzi wakati wote.

NJIA ZA KUSHUGHULIKIA MSONGO UNAOHUSIANA NA KAZI ZA MUHUDUMU WA MASHAURI YA WATOTO

- Jitambue kwa kufahamu nini kinatarajiwa toka kwako. Ni sawa kusema “hapana” kama unafahamu kwamba hutaweza kumudu kile unaombwa kufanya. Tafuta njia zingine za kusaidia.
- Kuwa muwazi kwa jamii, nini watarajie toka kwako.
- Tafiti nani anaweza kuwa msaada kwako katika jamii kwa masuala ya watoto na familia.
- Mudu shughuli zako. Tathmini kwa makini kama shauri linahitaji kufunguliwa. Hitimisha mashauri yote ambayo yamefikia muda wa kufanya hivyo.
- Kuwa na mahusiano mazuri na msimamizi wako. Yule mtu anaweza kuwa msaada mkubwa!
- Jenga mahusiano mazuri na MMWJ wenzako na wasaidizi ustawi jamii. Katika baadhi ya jamii wameunda makundi madogo ya kusaidiana jinsi kukutana na kubadilishana mawazo kuhusu mashauri na msongo.
- Furahi – usisahau watu wengine ambao ni msaada kwako, mathalani familia, marafiki, kuabudu, kuimba, kazi za bustani, na shughuli zingine ambazo ambazo zinaweza kuwa msaada kwako katika kumudu msongo.

REJEA ZA WAWEZESHAJI

- MODULI 3
- MODULI 4
- MODULI 5
- MODULI 6
- MODULI 7
- MODULI 8
- MODULI 10

Rejea ya Moduli 3

Utambuzi: Ni mchakato wa kutambua watoto na walezi wao ambao wana mahitaji ya huduma ya Usimamizi wa Mashauri ya Watoto. Mchakato huu unaweza kufanyika kwa ushirikiano na wadau/watoa huduma wengine na mifumo ya kijamii ili kutambua watoto ambao wanakabiliwa au wako katika kitisho cha kukabiliwa na mazingira hatarishi.

Kwa kuwa si watoto wote walio katika mazingira hatarishi zaidi wanahitaji huduma ya kesi menejimenti, vigezo vya utambuzi vinaweza kutafutwa ili kuweza kuamua ni mtoto yupi anakabiliwa na hatari gani ili kuwepo ulazima wa kufungua shauri/kesi. Baada ya vigezo kupatikana mifumo mbali mbali ya kijamii inaweza kutumia vigezo hivyo kuwatambua watoto wanaohitaji huduma ya kesi menejimenti. Mifumo hii ya kijamii na watoa huduma inaweza kujumuisha kamati ya ulinzi wa Wanawake na Watoto ya wilaya, vituo vya afya, makundi yanayosaidia kudumu kwenye dawa za kufubaza VVU, vikundi vya wamama walezi, klabu za watoto, kamati za Ulinzi wa wanawake na Watoto, n.k. Baada ya shauri la huduma kufunguliwa hatua inayofuata inaweza kuendelea. Baadhi ya programu wanaweza kujiwekea utaratibu wa mchujo au zana ya utambuzi ambayo inasaidia kukamilisha hatua hii.

Kusajili ni mchakato wa kutathmini kama mtoto anahitaji tathmini ya ziada na huduma. Wakati mwingine mchakato huu unajulikana kama kuandikisha. Lengo la kusajili/kuandikisha ni kumsaidia mtoa huduma kuamua kama shauri la huduma ya mtoto ifunguliwe au kufanyike mchakato wa tathmini ya kina na kuandaa mpango wa huduma ambao unawekana ukatoa hata fursa ya mtoto kupewa rufaa kwenda kwa mtoa huduma mwingine muafaka.

Wakati wa mchakato wa kusajili, MMWJ anakusanya taarifa za msingi kuhusu mtoto, mlezi aliye katika kaya husika na walezi wengine muhimu, pia kujua tatizo linalosababisha mtoto hahitaji huduma huduma hiyo.” Taarifa hizi hujazwa kwenye fomu ya usajili na MMWJ huamua kama afungue shauri la mtoto. Baadhi ya programu wanaweza kuwa vigezo mahususi vya kutumia katika mchakato wa usajili ili kumsaidia Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii kufanya maamuzi.

Ridhaa

Kama inawezekana, Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii anatakiwa kuwa na fomu ya ridhaa ikiwa imewekewa sahihi na mlezi/mkuu wa kaya.. Hii inamhakikishia mhudumu kuwa mlezi ana taarifa kuwa mtoto wake atafunguliwa shauri na mhudumu atakuwa anafanya kazi na familia ili kuandaa na kutekeleza mpango wa huduma uliotengenezwa ili kushughulikia mahitaji ya mtoto (Rejea kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya Watoto “Kuomba Ridhaa au Ukubalifu.”)

Ni muhimu sana kufahamu kuwa katika hali fulani, ridhaa hushindikana inaweza kukosa kwa kukataliwa, lakini shauri linabidi liendeleo kwa ajili ya ulinzi wa mtoto Mathalani, mtoto wa kike wa miaka 12 anafanyiwa ukatili wa kingono lakini mtoto kwa kushirikiana na familia wanamlinda baba wa mtoto kwa sababu ya uhusiano wa kifamilia ili asichukuliwe hatua za kisheria. Hii haimanishi kuwa MMWJ anaweza kuacha kufuatilia kinachoendelea. Pale ambapo hakuna ridhaa, na vyombo husika vina mamlaka ya kuchukua hatua ili kumlinda mtoto, hatua hiyo na sababu zake lazima vitolewe maelezo kwa kuhamasisha ushiriki wa mtoto na familia.

Wakati wa mchakato wa usajili, taarifa zifuatazo zinajazwa kwenye fomu:

- Jina la mtoto
- Tarehe ya mtoto kuzaliwa
- Jinsi ya mtoto
- Taarifa za mawasiliano za mtoto
- Hali iliyopelekea mtoto kuhitaji huduma
- Uamuzi uliochukuliwa

Kukubaliana ni mtoto kuonyesha utashi wa kushiriki katika huduma. Hata kwa mtoto mdogo sana (wa umri

chini ya miaka 5), jitihada zifanyike za kumuelewesha kwa lugha rahisi inayolingana na umri wao, taarifa zipi zinahitajika, zinatumiwa kufanya nini, na ni jinsi gani zinahama kutoka kwa huyu hadi yule.

Tofauti kati ya Mashauri ya Watoto “Ulinzi” na “Ustawi”

Mashauri ya Watoto ulinzi ni yale ambayo yanahitaji afua za kisheria kupitia sheria husika, mf kubaka, ndoa za utotoni, ukeketaji n.k. Kwa zile kesi ambazo zinahitaji sheria, MMWJ anatakiwa kuzipeleka moja kwa moja kwa Afisa Ustawi wa Jamii Wilaya haraka iwezekanavyo baada ya kusajili. Afisa Ustawi wa Jamii atajaza fomu ya usajili mara moja na kuipeleka kwenye vyombo vya dola na kuendelea na hatua zingine kuhakikisha mtoto analindwa.

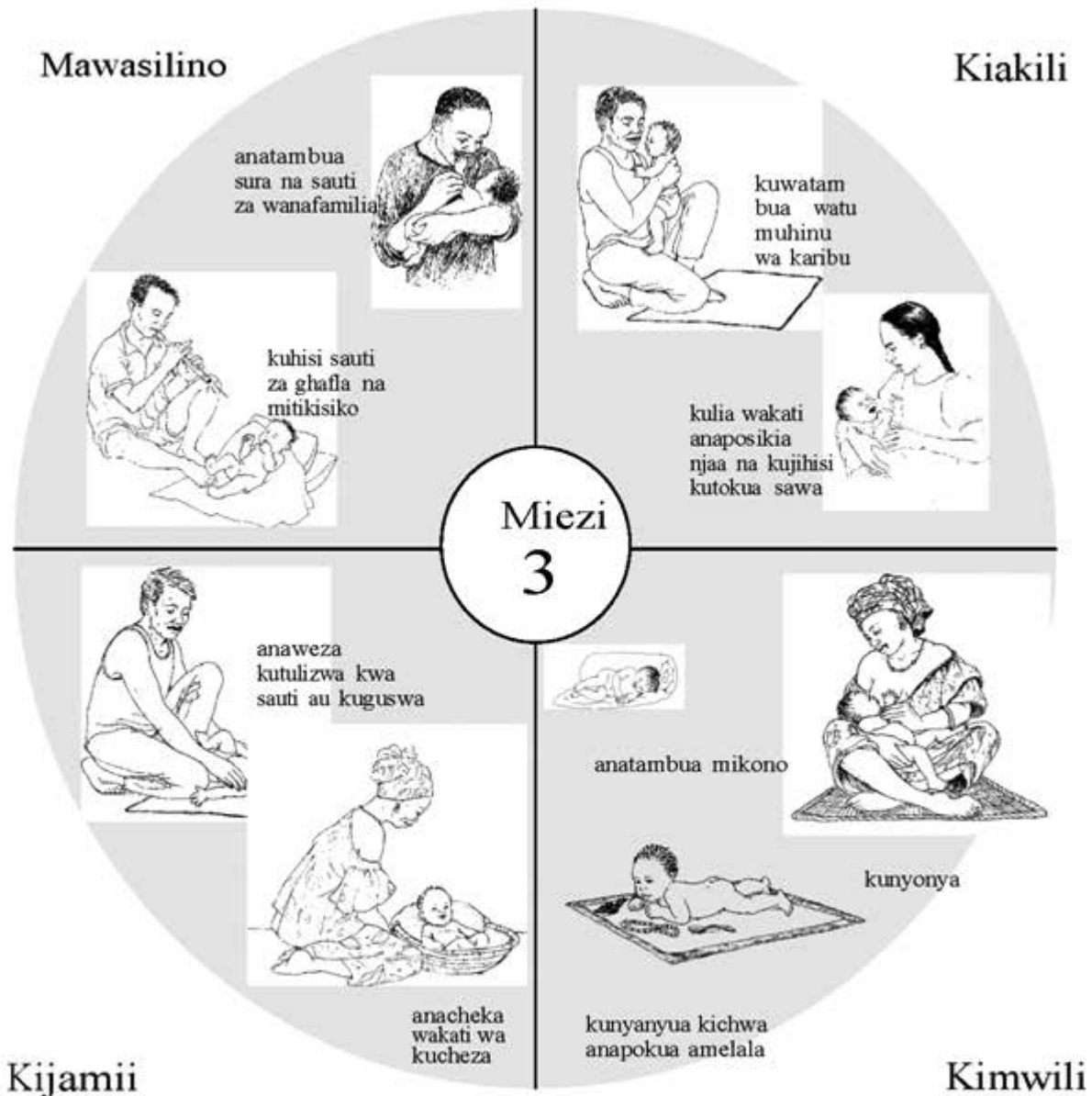
Mashauri ya Watoto za kiustawi ni zile ambazo zinahitaji afua kupitia kuungashwa na rufaa kwenda kwenye mifumo ya utoaji wa huduma katika jamii na mf. Lishe, uzembe, (ambapo chakula kipo nyumbani ila mzazi haandai chakula kumpa mtoto).

Mashauri ya Watoto ya Ustawi, MMWJ anatoa zile huduma ambazo anapaswa kutoa kutegemeana na mahitaji ya mtoto. Angalia mchoro wa kuunganisha na rufaa.

Rejea ya Moduli ya 4

Kitini cha 40: Hatua za Ukuaji wa Mtoto

UMRI WA MIEZI 3

Mawasiliano

anatoa sauti
na ishara

anageuza kichwa kuangalia
sauti ilipotoka

anaogopa
watu
wagani

anatambua
baadhi
ya sura

Kijamii

Miezi
6

anaweka
vitu
mdomoni

anacheza na
midoli

anavutiwa na
vitu tofauti
tofauti

Kiakili

anatambaa kwa tumbo

anakaa kwa
kushika badhi
ya vitu

anarusha miguu
na mikono

Kimwili

Mawasiliano

Anaanza kusema neno moja moja au ishara

anaelewa lugha nyepesi na ishara

ananza kuigiza sauti za vitu mbalimbali na vitendo

anatumia lugha ya ishara

analia anapoachwa na mlezi

anaanza kucheza miano. kupiga makofi

Kijamii

Miezi 12

anafahamu uwepo wa kitu hatakama hakioni

anaweza kutatua changamoto rahisi

anaanza kuelewa sababu na matokeo

anakaa bila kusaidiwa

anatam baa

anasimama kwa kutegemea vitu

Kimwili

UMRI WA MIAKA 2

Mawasiliano

Kikombe

anatumia maneno rahisi na ishara

Anafaha maneno 5 hadi 20 au ishara

anacheza mpira.

anatumia sentensi zenye maneno 2 na 3 au ishara

Miaka
2

Kiakili

anawezakulinganisha vitu

anaweza kutumia vitu vinavyohusiana

anatumia mwingi k shughuli

anamuiga miezi

anacheza na watoto wenzake

anaweza kuomba msaada anabohifaji

anaweza kupanga vitu

anatembea

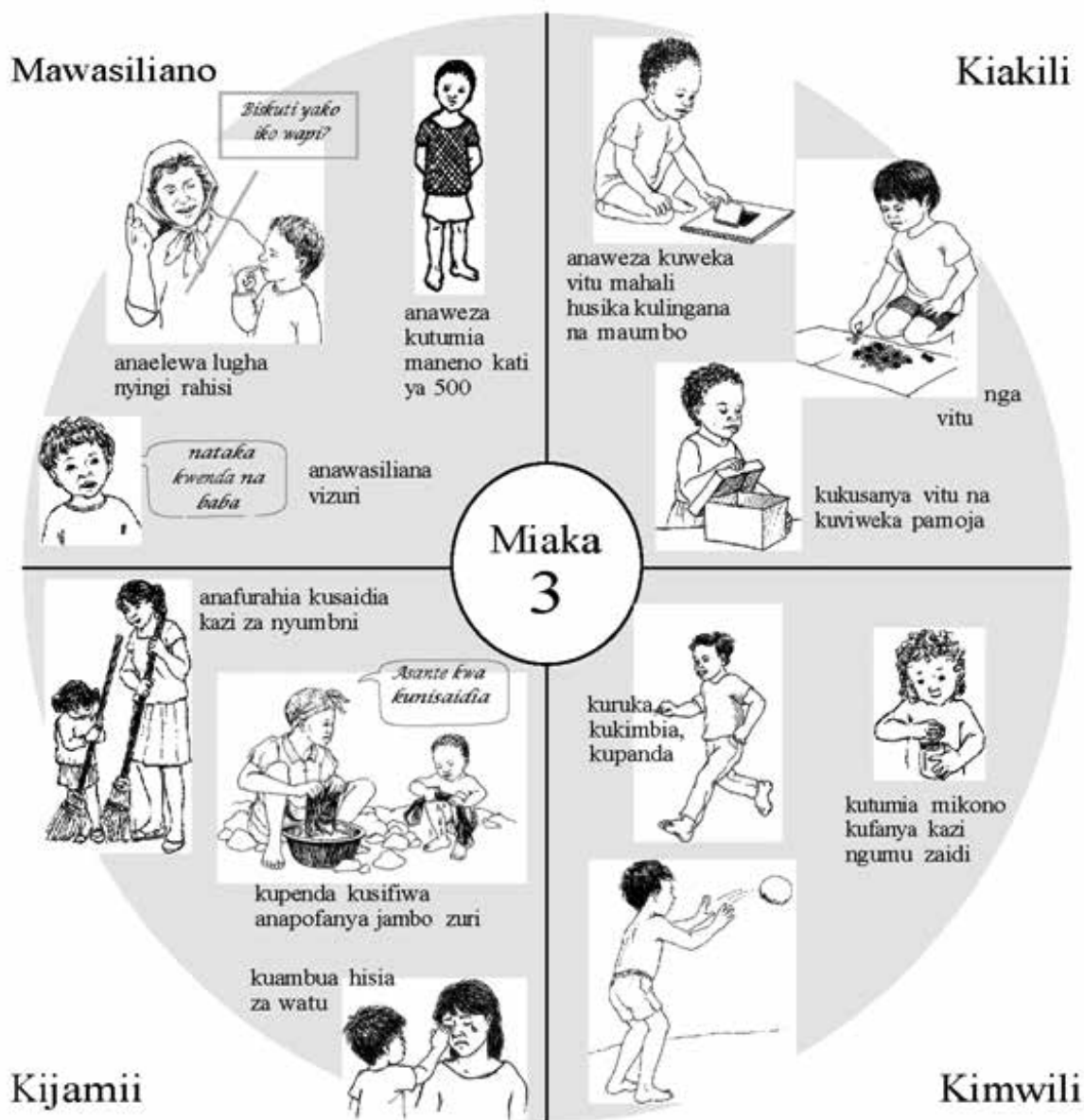

anaweza kuchuchuma a

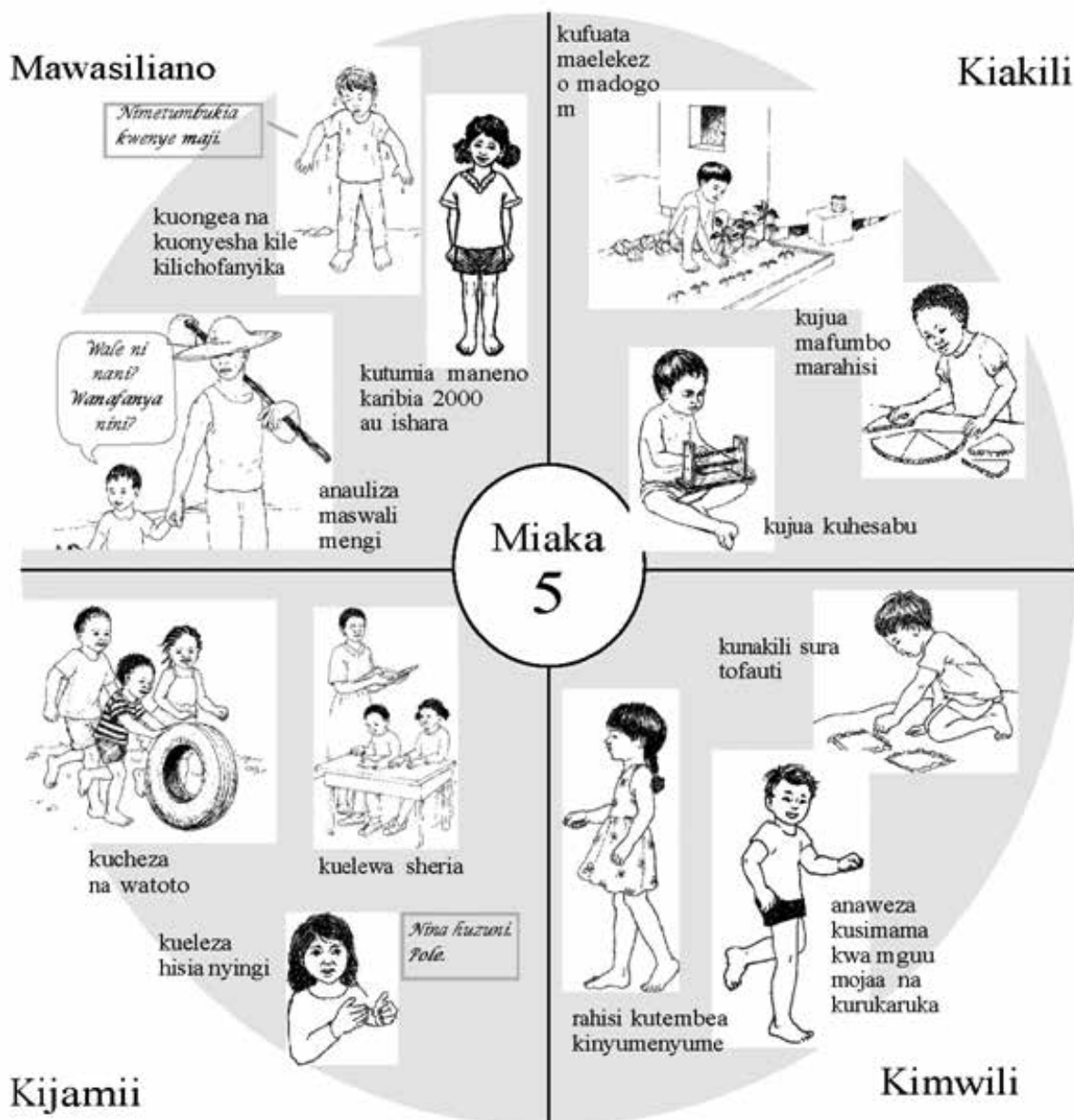
Kijamii

Kimwili

UMRI WA MIAKA 3

UMRI WA MIAKA 5

Taarifa za msingi kuhusu tathmini

- Tathmini ni ukusanyaji na uchambuzi wa taarifa ili kufanya maamuzi yenye weledi kuhusu hali ya mtoto. Tuliyojipangia. Hii haiangalii tu hatari zinazomkabili mtoto bali huangalia na uwezo, rasilimali na mazingira yanayo mlinda mtoto, familia na mazingira.
- Kwa madhumuni ya tathmini ni kubaini mahitaji kwa kutazama mahitaji ya haraka na ya muda ya mtoto, ili kuandaa mpango wa huduma kukidhi hayo mahitaji. Sio zoezi la kukusanya taarifa, bali kupata msingi wa kufanya maamuzi.
 - Kunahitajika umakini tunapofanya tathmini ya mtoto kwa kuangalia tunafanyaje tathmini, mtoto na familia wanashirikishwaje, na tukumbuke ni fursa ya MMWJ kuanzisha mahusiano na mtoto na familia.
 - Tathmini ni kuchukua picha ya hali ya mtoto na uzima wake. Kwa hiyo inaweza kubadilika kila mara, kwa kila taarifa za mtoto zinavyo badilika. Inaweza kuwa na majaribu pale tukikaa na kusubiri wakati taarifa za muhimu hazijafanyiwa kazi. Hii inaweza kupelekea mtoto kuishia kwenye sintofahamu (limbo). Kwa sababu hiyo, tathmini yenye kujumuisha uelewa mpana inaweza kuchukua hata mwezi (na hii ikiwa ni usajili zaidi) ikizingatiwa kuwa inafanyika katika mazingira ya dharura.
 - Taarifa za tathmini zinaweza kupatikana kutoka vyanzo tofauti ikiwa ni pamoja na ripoti/taarifa zilizoandikwa kabla kuhusu mtoto, uchunguzi na mahojiano na mtoto/familia yake, majadiliano na asasi/taasisi zingine ambazo zinamfahamu mtoto na kumtembelea mtoto nyumbani. Unaweza kukusanya hizi taarifa kwa kutumia zana mbali mbali, ikiwa ni majadiliano/mahojiano, maswali/dodoso.
 - Shabaha ya tathmini ni kufanya kazi na mtoto kubaini uwezo wa mtoto, matatizo na mahitaji ya mtoto, pia kubaini rasilimali zinazopatikana kwenye mazingira ya mtoto.
 - Mara nyingi kama Wasimamizi huja na mawazo hasi. Wakati ni muhimu kubaini mapengo na matatizo yaliyopo ni muhimu pia kubaini uwezo uliopo ili itusaidie jinsi ya kuziba mapengo na kutatua matatizo, hususani katika mazingira ya kutegemea msaada wa moja kwa moja na ambapo huduma za rufaa hazipatikani.

Jinsi ya kufanya tathmini

Kuna vyanzo viwili vya msingi vya taarifa za tathmini. Kwanza, ni mtoto anakoishi pili unaongea na jamii mtoto anakoishi. Taarifa zilizopatikana nyumbani zinaweza kufanyiwa uhakiki kama ziko sahihi, na upana wake tunaweza kuupata kupitia kuongea na shule, kanisa au msikiti, kituo cha afya, majirani, kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto, viongozi wa jamii, watoto wengine, na Wasimamizi wengine wa jamii wa kujitolea. Kuna zana ya tathmini ambazo inatakiwa kutumiwa kujihakiki ili usikose taarifa muhimu.

Kutembelea nyumbani

Kutembelea nyumbani ni sehemu muhimu ya mchakato wa usimamizi wa Mashauri ya Watoto. Kuchunguza mazingira ambayo wateja wanaishi (hali ya nyumbani, masuala ya usalama, hali ya ujirani na jamii, na mengine) vinaweza kukupatia taarifa muhimu kwa ajili ya tathmini na mpango wa shauri la huduma. Ufuatao ni mchakato wa hatua kwa hatua wa kutembelea nyumbani.

Kuingia/Kuanzisha uhusiano

- Panga tarehe na muda wa kutembelea nyumbani.
- Tafiti kutoka kwa watu wanaomfahamu mtoto mf. Mwenyekiti, kiongozi wa dini, ni wakati gani

kumtembelea mtoto kuongea na watu muhimu kuhusu maisha ya mtoto. Wakati wa kuingia nyumbani, hakikisha unauliza nani yuko nyumbani kwa wakati huo.

- Chunguza kanuni za pale nyumbani (kuvua viatu vikabaki mlangoni, au usiweke miguu juu ya samani). Unaweza kumweleza mteja kwamba wewe ni mgeni unahitaji kuelekezwa kama umevunja kanuni yoyote ya pale nyumbani. Jitambulisha, onyesha kitambulisho chako kama unacho. Omba ruhusa kukaa. Hii inaonyesha heshima inajenga uhusiano bora.
- Eleza nia yako ya kutembelea pale, wambie kwa uwazi nini watarajie toka kwako. Epuka kutoa ahadi ambazo huwezi kutimiza. (mfano: “Nitahakikisha mtoto anapata matibabu yanayohitajika.”)
- Uwe na uhakika wa kile unachoweza kusaidia. (mf: “Ninaweza kuwaunganisha na kituo cha afya, ambapo mtoto atapata matibabu anayohitaji.” Waeleze wanafamilia kuwa tathmini itasaidia kubaini matatizo yanayo muathiri mtoto. Matatizo hayo tutashirikishana miongoni mwetu ili tupate mpango wa jinsi ya kuyatatua. Kama inawezakana kwa ruhusa ya walezi panga kuongea na mtoto peke yake.
- Waeleze umuhimu wa kuongea na mtoto peke yake.
- Mara zote wahakikishie familia na mtoto kuwa kila mtakachoongea kitabaki kuwa siri, kama ikibidi kuvunja siri ni kwa kushirikishana na watu ambao watashiriki katika kesi pale itakapobidi.
-

Jinsi ya kuendesha mahojiano na mtoto

Watoto wadogo sio watu wazima. Kwa hiyo kuwasiliana nao kunakuhitaji wewe kuwaelewa kuanzia hapo. Kwa kawaida, watoto si wepesi wa kufunguka kuhusu nini kinawasumbua, ila wanaweza kuonyesha kupitia michezo na lugha zao za mwili. Unapo wahoji watoto, ifuatayo ni mifano mizuri:

- ☐ Mara zote uliza maswali rahisi na mafupi na yanayo mfaa mtoto kulingana na umri wake.
- ☐ Tumia sauti ya kiungwana sio ya kutisha, kuhukumu au kuumiza. Inapendekezwa watoto wa kike wahojiwe na mwanamke na watoto wa kiume wahojiwe na mwanaume. Kikao chenu kitumie muda mfupi na kuwepo na michezo; kikao cha muda mrefu na mtoto kinachosha na kumfanya mtoto kukosa mazingatio.
- ☐ Matumizi ya michezo, picha na midoli vinasaidia kujenga mahusiano ya huduma mazuri na mtoto. Kamwe usimcheke au kumdhalilisha. Mara zote jenga mazingira rafiki kwa mtoto kufunguka na kuongea bila vikwazo.
- ☐ Muonyeshe mtoto kwamba uko tayari kusikiliza historia zao. Kamwe usimkasirikie mtoto au kumhukumu na usibishane na mtoto. Heshimu mawazo na maoni ya mtoto.
- ☐ Usilie mtoto anaposimulia yaliyo mkuta, hiyo inaweza kuwa kikwazo katika kumsaidia mtoto.

Kuchunguza na kusikiliza

Uchunguzi ni stadi muhimu ambayo MMWJ katika kuelewa mambo bila upendeleo na wala kuathiriwa na uzoefu wa maisha binafsi. Kila mmoja huwa na upendeleo ambao husababisha jinsi wanavyo ona mambo na kuyafanyia maamuzi MMWJ wanatakiwa kurejea kwenye historia zao na kuona kinacho washawishi kuona mambo kama wanavyoona ambavyo inaweza kusababisha kushindwa kuelewa hususani katika huduma kwa wateja wao.

Wakati wa kutembelea nyumbani yafuatayo ni muhimu kuyazingatia ili kuboresha tahmini yako.

- ☐ Chunguza jinsi ambayo mtoto anahusiana na kuchangamana na mlezi.

- ☐ Chunguza kama kuna rasilimali ambazo zinaweza kutumika kumsaidia mtoto.
- ☐ Chunguza kama mtoto ana majeraha kwenye mwili wake au mikwaruzo ambayo inaweza kuashiria ukatili wa mtoto.
- ☐ Chunguza mazingira ya jumla (mf. Ukubwa wa nyumba unaendana na idadi ya watu wanaoishi humo, usafi ukoje?).
- ☐ Chunguza muonekano wa kimwili wa mtoto ili kutathmini afya yake na hali ya lishe.

Kumbuka: Ni muhimu kufahamu kuwa muonekano wa mwili hauonyeshi kilicho ndani. Kwa mfano baadhi ya ishara zinaweza kuwa tofauti (mikwaruzo, mifupa iliyovunjika) wakati katika visa vingine watoto hawaonyeshi kile wanacho kipitia. Ukatili si lazima uonekane kwa ishara au alama zinazo onekana. (Kwa maelezo zaidi rejea kwenye taarifa za mingi/awali ya jinsi ya kusimamia kesi menejimenti).

Kuhakiki taarifa kutoka vyanzo vingine katika jamii

Ufahamu binafsi, uzoefu au muktadha unaweza kushawishi jinsi Msimamizi wa Mashauri Watoto Ngazi ya Jamii anavyoiona hali, na watu wanaweza kutoa taarifa potofu kwa makusudi au kwa bahati mbaya. Mazoea mazuri kuthibitisha taarifa kutoka vyanzo vingine ndani ya jamii, kwa mfano shule, kituo cha afya, majirani, viongozi wa eneo hilo, watoto wengine na kujitolea mengine ya jamii. Hii inaweza kufanyika kwa.

- Kutembelea shule na kujadilia na mwalimu husika kuhusu mahudhurio ya mtoto na ufaulu kwa ujumla, kubainisha mabadiliko katika tabia na mwingiliano na watoto wengine n.k.
- Kushauri na kuwashirikisha viongozi wa eneo hilo na majirani kuhusu hali ya familia kwa ujumla (kama kumekuwa na matukio ya ukatili wa majumbani, hali ya maisha kwa ujumla).

Ukatili wa kingono

Ni vigumu kufahamu na kuzungumzia; vifuatavyo ni habari kuhusu ukatili wa kingono, madhara yake kwa mtoto na jinsi wanavyoweza kutambuliwa.

Ukatili wa Kingono kwa Watoto

Kuna maanisha kutumia watoto kwa ajili ya aina Fulani ya shughuli ya ngono. Ukatili wa Kingono unaweza kutokea kwa mtoto yeyote. Hutokea katika jamii zote, na katika familia tajiri na masikini. Hutokea kwa wasichana na wavulana.

Ukatili wa kingono zaidi hutokea kwa watoto wakubwa zaidi ya miaka mitano, lakini hutokea kwa watoto wadogo sana.

Hatujui hasa jinsi ilivyo kawaida juu ya ukatili wa kingono kwani watoto wengi hawasemi nini kimetokea kwao. Lakini inawezekana kwamba wengi kama mmoja nje ya watoto kila watoto wane (4) ulimwenguni wanafanyiwa ukatili wa kingono.

Nchini Tanzania moja kati ya 25 hupokea pesa au bidhaa kubadilishana ngono angalau mara moja katika maisha yao. Takribani mmoja kati ya kumi ya wasichana iliripotiwa kuwa mkosaji wa angalau tukio la ukatili wa kingono alikuwa mwalimu.

Kuna njia nyingi ambazo watoto wanaweza kufanyiwa ukatili wa kingono. Baadhi ni:

Ukatili wa kingono pale mtoto anapoguswa:

- Ngono ya mdomo (wakati mwanaume anaweka uume wake katika mdomo wa mtoto)
- Kubusu au kukumbatia mtoto kwa njia ya ngono
- Ngono au kufanya ngono kinyume cha maumbile
- Kugusa sehemu za siri za mtoto au kufanya mtoto kugusa sehemu za siri za mtu mzima
- Kulazimisha mtoto kuwa kahaba (kuchukua fedha kwa ajili ya kufanya ngono)

Ukatili wa kingono kwa mtoto sio wa kuguswa tu:

- Kutumia ngono kuongea au picha kwa mshtuko kwa mtoto, kumfanya asisimke kingono au kumfanya ajifananishe na ngono
- Kumfanya mtoto aangalie picha za ngono
- Kufanya mtoto kusikia au kutazama ngono kati ya watu wengine
- Biashara ya ngono mtandaoni

Ukatili wa kingono mara nyingi hufanywa na wanaume. Watoto wengi wanafanyiwa ukatili na watu wa karibu katika familia zao wakiwemo wazazi, ndugu wa karibu, majirani n.k. Ukatili wa kingono ni nadra kufanyika kwa mgeni. Wakati mwingine ukatili unaendelea kwa muda mrefu, hata kwa miaka.

Sio watu wote wanao wafanyia ukatili wa kingono kwa watoto wanatumia nguvu. Wakati mwingine mtu hutumia nafasi ya kuaminiwa au ushawishi kwa mtoto kufanya ngono. Anaweza kutumia ushawishi na wema, vitisho na uonevu, kutoa kalamu au chipsi. Haijalishi mtu anatumia nguvu za kimwili, vitisho, au wema kufanya ngono na mtoto, matokeo ya ukatili huwa yanamharibu sana mtoto.

Ukatili wa kingono husababisha madhara ya kudumu

Ukatili wa kingono kwa mtoto huleta madhara ambayo huendelea kumdhuru na kumwathiri katika maisha yake. Hii ni kweli hasa mtoto anaposhindwa kuzungumzia ukatili au kupokea msaada na matibabu inaweza kusababisha:

Ukatili wa kimwili wa muda mrefu unaweza kusababishwa na maambukizi ya magonjwa ya zinaa (STI's). Ukatili wa kingono unaweza kumwambukiza mtoto virusi vya Ukimwi na homa ya Ini ambayo haiwezi kutibiwa. Magonjwa mengine yakiachwa bila matibabu yanaweza kusababisha matatizo baadae na ujauzito, saratani na kifo kutokana na maambukizo makubwa. Watoto ambao hupata magonjwa ya zinaa kutokana na ukatili wa kingono mara nyingi hayaonyeshi dalili zozote na hivyo kukosa matibabu.

Uharibifu wa maendeleo ya Mtoto

Watoto ambao wamekuwa wakitumika katika ngono wana uwezekano wa kujihisi kuwa wana hatia, aibu na hasira. Wahanga wengi wa ukatili wa kingono hawawezi kuwaamini watu wengine. Waathirika pia wana uwezekano wa kushindwa kujitambua –wanahisi hawana thamani na hastahili kutibiwa na heshima.

Mzunguko wa Ukatili Watoto ambao wamekuwa wakifanyiwa ukatili wa kingono wanaweza kuendelea kutumiwa vibaya na wengine kwa maisha yao yote kwa sababu ya uzoefu wao ya ukatili kama watoto wao wanaweza kukua wakiamini kuwa ngono ni njia pekee ya kupata hisia au usalama. Kutibiwa vibaya na kunyanyaswa kingono inaweza kuwa mfano katika maisha yao. Bila ya msaada na kusaidia kuponya kutoka katika ukatili huo wavulana ambao wamekuwa vibaya wanaweza kuwa ndio wakiukaji wenyewe wakati wakiwa wakubwa. Mzunguko huu wa ukatili huu huunda kizazi kingine cha wahanga na wakosaji wa baadae.

Madhara yanayosababishwa na ukatili wa kingono wanaofanyiwa watoto hayaishii tu kwa watoto na

familia zao bali ni kwa jamii nzima. Kwa mfano watu ambao wametengwa au kuaibishwa kutokana na aibu ya matendo ya kingono wanaweza kuwa waharibifu au kuwa na vurugu na wakati mwingine kuwa walevi.

Jinsi ya kujua kama mtoto amefanyiwa ukatili wa kingono

- Watoto wakifanyiwa ukatili wa kingono wakati bado ni wadogo wanaweza kuogopa kutoa taarifa kwa mzazi au mlezi
- Mara nyingi mtu anayemfanyia ukatili mtoto anamkataza mtoto huyo kusema chochote kwa mtu yeyote
- Wakati mwingine pia mtoto anakuwa na hofu ya kuwa amefanya kitu kibaya. Au anaweza kutokujua jinsi ya kuwasilisha kilichotokea.

Watoto sio rahisi kuwasiliana kuhusu ukatili wa kingono hivyo inatakiwa kuangalia dalili kwa mtoto. Dalili zifuatazo sio matokeo ya ukatili wa kingono moja kwa moja. Lazima kuwepo kwa angalizo hasa mtoto anapoonyesha fulani zisizo za kawaida. Kama mtoto, mzazi au mlezi anatoa taarifa zifuatazo.

Baadhi ya dalili ni pamoja na:

- Maumivu yasiyoelezeka, uvimbe, wekundu au kutoka damu mdomoni na sehemu za siri na njia ya haja kubwa.
- Kupasuka au kuwepo kwa damu kwa nguo za ndani.
- Kupata haja ndogo na kubwa kwa shida au uwepo wa damu katika mkojo na choo kubwa.
- Kutokwa na uchafu sehemu za siri usio wa kawaida na sehemu ya haja kubwa au magonjwa ya ngono.
- Uwepo wa michubuko, maumivu ya kichwa.

Watoto waliofanyiwa ukatili wa kingono wanaweza

- Kuacha kuoga au kunawa wenyewe zaidi kuliko kawaida au kukataa kuvuliwa nguo.
- Kucheza kimapenzi na watoto wengine au midoli kwa njia ya kumjua zaidi au mara nyingi zaidi kuliko inavyotarajiwa kwa kadiri ya umri wao.
- Watoto hawa wanafahamu sana kuhusu ngono kuliko watoto wengine wa umri wao.
- Kuonekana waoga, hisia, waangalifu, ghafla kuwa na hofu ya watu na mahali Fulani na wanataka kuwa na wazazi wao tu.
- Wanakuwa wasiri na wanapenda kuwa peke yao mara nyingi.
- Wanapenda kujifanya kama watoto wadogo.
- Wanakuwa na fujo na pia kuwa wakali.
- Wanapenda kukimbia au kukaa mbali na nyumbani kwao.
- Wanajisikia huzuni muda mwingi hawana hisia.
- Huogopa giza.
- Wanakuwa na hofu ya kuguswa kwa shughuli za kimwili.

Rejea ya Moduli 5

Kulingana na tathmini iliyofanyika katika kaya na / au jamii, MMWJ atatengeneza mpango wa huduma kwa mtoto.

Kwa nini tunaandaa Mpango wa Huduma?

- Husaidia kuhakikisha kwamba mtoto atahudumiwa vizuri, kwa sababu unaeleza hatua gani zitachukuliwa, na nani, na kwa wakati gani.
- Husaidia kutambua rasilimali zinazohitajika na viashiria kuonyesha kuwa mabadiliko yametokea.
- Unafafanua matarajio kuhusu nini kitatokea.
- Ni kumbukumbu ya maandishi ambayo Inaweza kufanyiwa mapitio na kubadilishwa

Mpango wa huduma unatakiwa uwe:

- Na lengo linaloeleweka (kubainisha masuala / matatizo ambayo yanahitaji kushughulikiwa).
- Na vitendo vya kipaumbele ili kukidhi lengo.
- Unazingatia muda (unaonyesha wakati gani hatua zichukuliwe).
- Vitendo ambavyo ni vya kupimika (wanapaswa kuwa na uwezo wa kuchunguza wakati gani hatua zimechukuliwa).
 - Tambua nani atawajibika kuhakikisha utekelezaji umefanyika.
 - Tambua rasilimali zinazohitajika katika utekelezaji.
 - Tambua rasilimali hizo zitapatikana wapi.
 - Tambua jinsi ufuatiliaji wa mtoto ukavyotafanyika, na jinsi gani utafanyika mara kwa mara.

Katika vijiji vingi / mtaa, rasilimali ni chache na MMWJ hawajibiki kutoa chochote kwa ajili ya mahitaji ya mtoto kutoka mfukoni mwake mwenyewe. Hii ina maana mpango lazima uwe na uhalisia na unaongalia rasilimali zinazopatikana katika kaya husika. Kama hazitapatikana huko, MMWJ atafute rasilimali katika jamii, Ikimaanisha Kata au Halmashauri tu kama rasilimali za ndani hazipatikani.

Rejea ya Moduli 6

Kuwasiadia WWKMH

MMWJ anaweza kuwapa huduma WWKMH kwa njia nyingi. Huduma hizo zinajumuisha na utetezi wa haki zao, kuwaunganisha na huduma kama za elimu na shughuli za kuboresha uchumi, huduma ya lishe na afya mashuleni, na msaada wa kisaiikolojia.

Msaada wa saikolojia jamii

Msaada wa saikolojia jamii ni kuwajengea watu uwezo kutatua matatizo yao wenyewe. Kama ukiwatatulia, unayemsaidia hapati ujuzi wowote wa kumsaidia baadaye. Kwa hiyo ni bora, kumjengea uwezo au kumwezesha mteja kutafuta ufumbuzi yeye mwenyewe. MMWJ anaweza kufanya yafuatayo kumwezesha mtoto aliye katika mazingira hatarishi na saikolojia jamii.

Hatua ya 1: Ainisha tatizo

- Muulize mteja kuainisha tatizo au changamoto.
- Ulizia kwa taarifa mahususi kusudi wote kwa pamoja na wakati mmoja muangalie tatizo moja mahususi.

Hatua ya 2: Elewa tatizo

- Uliza maswali ambayo yatasaidia wewe na mteja wako kulielewa tatizo vizuri.
- Kwa muda gani hili limekuwa tatizo?
- Nini kinasababisha tatizo?
- Je, kuna kuna vitu vingine vinachangia vyanzo vya tatizo?
- Nani anahusika na tatizo?

Hatua ya 3: Fikiria njia zinazowezezekana za ufumbuzi

- Mwezeshe mteja kufikiria njia zote za utatuzi.
- Kwa kadiri inavyowezezekana mtie moyo unayemwezesha kufikiria njia zote zinazowezezekana kutatua yeye mwenyewe. Pale itakapo bidi pendekeza njia ya nyongeza baada ya kuona mteja wako kufikiria njia zote zinazowezezekana.

Hatua ya 4: Chambua njia za utatuzi na chagua iliyo bora zaidi.

- Angalia faida na hasara ya kila njia ya ufumbuzi kwa zote zilizo orodheshwa.
- Baini njia ambayo haitegemei sana msaada wa nje.
- Kupitia majadiliano, mwezeshe mhusika kuchagua njia bora zaidi.
- Njia bora ni ile ambayo ina faida nyingi sana, hasara chache na ni njia ambayo mteja anaweza kuanza kuifanyia kazi kwa kadiri iwezekanavyo.

Hatua ya 5: Panga mpango mkakati

- Ukizingatia njia iliyochaguliwa, mwezeshe mteja wako kupanga mpango mkakati.
- Vunja njia hiyo katika hatua ndogo ndogo na mkubaliane muda na ufuatiliaji kwa kila hatua.

Hatua ya 6: Kufuatilia

- Fuatilia kuona mteja wako anaendeleaje.
- Kama njia iliyochaguliwa haifanyi kazi, rejea kwenye orodha ya njia za utatuzi, chagua nyingine, mjaribu.

Zingatia: Ni muhimu kusisitiza MMWJ anaweza kumwezesha mtoto aliye katika mazingira hatarishi kwa kumpa na kumuunganisha na rufaa za klabu za watoto, vikundi vya kuwezesha, n.k na bila shaka kupewa rufaa kwa kamati ya ulinzi wa Wanawake na Watoto.

Kufanya utetezi kwa niaba ya watoto

Utetezi ni sehemu ya usimamizi wa mashauri na kuna uhusiano na shauri/jambo linalomhusisha mtoto na familia ili kusaidia upatikanaji wa mahitaji, rasilimali zinazohitajika na, au kupelekea mabadiliko chanya katika maisha yao, huduma kama ilivyoainishwa kwenye mpango wa huduma. MMWJ hushughulika na makundi yaliyosahaulika, watoto na familia lazima wahusishwe kwenye utetezi kuwaongezea uwezo wa kujiamini kujitetea wao wenyewe siku zijazo.

Utetezi dhidi ya ukatili wa kingono¹

Watu wengi hawako tayari kuongelea ukatili wa kingono, kukubaliana kua watoto hawako salama au kujadili madhara ya ukatili wa kingono, na ukatili wa kingono unaweza kuzuia endapo kila mmoja ataweza kuongelea.

Program ndani ya shule na mikutano ndani ya jamii inaweza kuelimisha jamii nzima kuhusu ukatili wa kingono.

Fanya igizo fupi kuhusu madhara ya ukatili wa kingono wakati mwingine inasaidia watu kujadili ukatili wa kingono kwa urahisi katika kikundi

Hizi ni baadhi ya njia za kijamii za kuzuia ukatili wa kingono:

- Kufanya kazi na wabia wengine ili kuwasaidia wazazi na waalimu kujifunza njia za mawasiliano za watoto wadogo dhidi ya kujikinga na ukatili wa kingono. Somakwa sauti pamoja na wazazi machapisho kama mijadala haiwezekani.
- Mafunzo kwa walimu, wafanyakazi mashuleni, wafanyakazi wa afya, ili waweze kubaini viashiria vya mtoto kufanyiwa ukatili wa kingono na kujifunza kuzungumza na mtoto ambaye ni mhanga wa ukatili. Kufanya warsha na wafanyakazi wa shule na kujadili maadili ya kufanya kazi na watoto ili kuwakinga na ukatili wa kingono. Elimu kwa wanafunzi ya kuwalinda na ukatili wa kingono, elimu hii inazingatia umri kuhusiana na afya ya uzazi.
- Kutoa taarifa ya ukatili pale inapotokea inaweza kuzuia kwa baadae. Zingatia taratibu za utoaji wa taarifa kwa matukio yanayohusu watoto kufanyiwa ukatili wa kingono na hakikisha taarifa hizo zinawafikia wazazi, walimu na watumishi wa afya na wengine watajifunza kuhusu ukatili wa kingono kwa watoto. Tengeneza taratibu pale ambapo hakuna taratibu.

Kuwezesha msaada wa kisheria

MMWJ hatarajiwi kupewa mafunzo ya sheria, lakini anatarajiwa kusaidia WWKMH kupata msaada wa kisheria kama ifuatavyo:

- Tambua watoto na vijana, hususani wale ambao wameambukizwa au kuathiriwa na VVU au wako katika hatari ya kufanyiwa ukatili. Wasaidie kupata msaada na ulinzi kwa kuwapa rufaa kwenye taasisi husika kwenye jamii. Taasisi hizo zinaweza kuwa uongozi wa kijiji/mtaa, timu ya ulinzi wa mtoto, afisa ustawi wa kata/halmashauri, wanasheria, wawezeshaji wa kisheria ngazi ya jamii, dawati la jinsia lililoko kituo cha polisi.
- Saidia WWKMH na vijana kubaini na kutoa taarifa ya vitendo vyote vya ukatili na uvunjaji wa haki zao kwa mamlaka za kijamii.

¹Hesperian (2004) Helping children who are deaf, Chapter 13. Retrieved from: http://en.hesperian.org/hhg/Helping_Children_Who_Are_Deaf:Some_facts_about_child_sexual_abuse

Kuzuia ukatili

- Kuwaongezea watoto maarifa na ujuzi wa jinsi ya kujilinda dhidi ya ukatili wa kingono na mwingine wowote ule, fanya kazi na wanajamii ambao wana nia ya kuwalinda watoto (walimu, polisi, VVWKM, na wengine). Baadhi ya program ambazo zinaweza kumlinda mtoto ni mafunzo ya stadi za maisha, klabu za watoto na vijana, kampeini za kuzuia vurugu na matumizi ya nguvu.
- Linda haki za watoto na vijana kwa kufanya kazi na Kamati za Ulinzi za Wanawake na Watoto, walimu, watumishi wa afya, kwa kuratibu mikutano ya hadhara, mijadala ya vikundi, kampeini, kutembelea kaya na maongezi ya mtu mmoja mmoja.
 - a. Ongeza uelewa juu ya haki za watoto, madhara ya unyanyapaa, ubaguzi, unyonyaji, utelekezaji, kukataa watoto, na ukatili unaofanyika miongoni mwa VVWKM, vijana walio ambukizwa na kuathiriwa na VVU.
 - b. Elimisha jamii kuhusu kuandika wosia. Ili kusaidia kulinda haki za urithi wa watoto toka kwa wazazi wao inapotokea mzazi kufariki.
 - c. Elimisha jamii juu ya maadili, amari, tamaduni na mazoea vilivyoko kwenye jamii ambavyo vinapelekea watoto na vijana kufanyiwa ukatili. Mazoea hayo ni kama ndoa za utotoni, ukeketaji, ngono za makubaliano na ajira ya watoto.

Kuwapatia Msaada Watoto Walio na Uambukizo Wa VVU

Watoto wanaoishi na maaambukizi ya Virusi vya Ukimwi na UKIMWI hawakabiliwi tu na athari za kimwili. pia wanakabiliwa na changamoto ya hisia mchanganyiko, changamoto nyingine zinazowapata watoto wanaoishi na VVU na UKIMWI ni pamoja na:

- Kabiliana na unyanyapaa na ubaguzi unaohusiana na VVU na UKIMWI.
- Kushindwa kushirikisha wengine yanayowasibu yanayotokana na unyanyapaa na hisia za kutengwa.
- Hisia za kuwachukia wazazi. Hii hujitokeza mara nyingi kwa watoto waliozaliwa na maaambukizi ya VVU.
- Kufariki kwa wazazi. Hisia za kujilaumu, hasira, sononi na msongo wa mawazo
- Maswali yasiyokua na majibu.
- Hali ya kujisikia kutothaminiwa au kutotambulika kunakotokana na athari za kuwa tofauti.
- Matatizo ya kitabia ambayo hupelekea tabia hatarishi mfano ulevi, ukatili na kujitenga ambako kunatokana na kutoweza kueleza hisia zao.
- Kupoteza matumaini. Kushindwa kupanga kuhusiana na elimu na mahusiano.
- Ufuasi wa dawa za kufubaza VVU.

Fursa zilizopo kwa watoto wenye VVU:

- Kujifunza kupitia watoto wengine wanaoishi na VVU
- Kinga chanya
- Kuwa mtoa huduma nyumbani
- Kuwa mwanachama wa kikundi cha kusaidiana
- Ishi maisha ya kuigwa
- Jipatie taarifa na uzoefu kutoka sehemu mbalimbali
- Tetea na tia moyo wanaokuzunguka
- Klabu za watoto na sehemu za burudani
- Shule
- Michezo

Kutoa msaada wa kuomboleza kwa mtoto mwenye huzuni anayeomboleza

Kifo cha mtu unaempenda ni upotevu mkubwa kwa mtu yeyote, ikiwa ni pamoja na watoto. Jinsi ya kukabiliana na uzoefu huu hutofautiana kutoka mtoto kwa mtoto, lakini wote wanahitaji msaada, jinsi ya kukabiliana na hisia kali za huzuni wanazozipitia, na kuzoea maisha tofauti. Watoto wa umri wote wanaomboleza, na pia wanaathrika sana kwa njia ambayo inaweza kuathiri maisha yao milele. Kuna njia mbalimbali ambazo watoto kuguswa na mateso haya. Baadhi ni msaada na kusababisha uponyaji na kurekebisha. Wengine

inaweza kuwa na madhara na kusababisha matatizo ya kimwili na kitabia.

Mbali na vifo, watoto wanaweza kupata hasara nyingine kubwa. Hata sisi tunaomboleza upotevu wa mtu yeyote au kitu tulichounganishwa nacho wakati kikipotea.

Aina ya upotevu ni pamoja na:

- Vifo vya wazazi, ndugu, wanafamilia wengine au marafiki
- Talaka
- Kuhama
- Kutenganishwa na ndugu
- Mzazi kwenda kikazi sehemu nyingine
- Kuacha shule kwa kukosa ada, nk.

Kwa msaada sahihi, madhara yanaweza kuwa madogo na watoto wanaweza kujifunza njia za kukabiliana na upotevu wao. kujifunza hivi kunaitwa huzuni kazi au hasara kazi. Madhumuni ya huzuni si kusahau siku za nyuma, lakini kutafuta njia salama na bora za kukumbuka. Sisi sote tunahitaji kuwa na kumbukumbu zetu wenyewe kuhusu maisha yetu na historia. Hii inatupatia kujua chimbuko na hisia zetu ambazo zinatufanya kuwa imara.

Sababu zinazoathiri mwendaji wa mtoto kwenye upotevu

Jinsi watoto wanavyosikia na kuguswa na kifo inategemea idadi ya mambo:

Umri na uelewa: uelewa wa watoto kuhusu maana ya vifo unabadilika kadri wanavyokuwa. Hata kama hawawezi kuelewa nini maana ya kifo, wote wanaguswa na upotevu wakati mtu akifa.

Yafuatayo ni maelezo mafupi ya hatua katika kuelewa vifo kwa watoto na jinsi gani tunaweza kuwasaidia:

Miaka 0-2 (watoto wachanga na watoto wadogo): Watoto hawa wanaweza wasielewe kifo ni nini. Hata hivyo, wao huguswa na kutokuwepo kwa mtu, hasa kama mtu alikuwa mlezi wake wa wakaribu. Huzuni ya mtoto inaweza kuonyeshwa kwa mabadiliko katika kulala na kula, kulia na kuhangaika. Watoto hawa wanaweza kuwa na hasira na kuwa na hamaki, au majuto kwa tabia ya mtoto. atahisi upotevu na kadri anavyokuwa atahitaji kufuatilia na kujua zaidi.

Ili kuwasaidia watoto walezi wanapaswa kuweka mazingira mazuri na salama kwa watoto wachanga kama iwezekanavyo, na watu wazima kuwa na ukaribu wa kuwaangalia watoto mara kwa mara huku wakifanya mawasiliano endelevu yatasaidia Ustawi wa mtoto.

Umri wa miaka 3-6: Watoto kabla ya kuanza shule hawana uwezo wa kuelewa kwamba kifo ni kitu cha kudumu (wanaweza bado kuelewa kwamba ni cha muda mfupi) na wanaweza kuendelea kuuliza kwamba mtu aliyekufa atarudi. Wanaweza kufikiri kuwa kifo kinasababishwa kwa miujiza, wanachanganya ukweli na ndoto. Wao wanaelewa kwamba kifo ni kitu kama cha kutelekezwa. Watoto wa umri huu wanahuzunika katika hali ya kufoka kutokana na makali ya huzuni. Kuna nyakati wao huonekana kuwa wamesahau kuhusu kifo na kucheza kwa furaha, huzuni huonekana tena wakati kitu kinapowakumbusha, kama vile kutaka kutiwa moyo na mama yake ambaye hayuko tena.

Ili kuwasaidia watoto, walezi waeleze kwa ufasaha kwamba mtu aliyekufa mwili wake hauwezi kufanya kazi tena. Ni mwisho. Hawawezi kurudi tena milele. Tunatakiwa kuwa na subira na kuwajibu maswali yao kwa ukweli. Watoto hawa wanahitaji kuhakikishiwa kwamba wao wataendelea kutunzwa. Kueleza kwamba kifo si kosa lao. Watakubali kukumbatiwa na watu wanaowaamini.

Umri wa 6 - 9 :Watoto katika umri huu wanaelewa maana kamili ya kifo na kinatokea kwa kila mtu. Wanatambua kuwa mtu aliyekufa hatarudi.Wanaelewa kuwa kifo ni mwisho wa yote na hakuna kinachoweza kubadilishwa.Wanauliza mengi ikiwa na kujua jinsi watakavyo athiriwa na kifo na nini kinaendelea kwenye mwili wa marehemu. Majonzi yao yanaweza kuonekana zaidi kwenye matatizo ya kitabia.wakati fulani huhijisi kama wamesababisha kifo kwa sababu ya tabia zao au fikra zao.Wanaitikia sana kwa kufiwa.

Kwa kuwasaidia, waruhusu kushiriki katika msiba, ikiwemo na mazishi. Wape maelezo yaliyo nyooka kuhusu kifo na kinacho sababisha kifo.Wape fursa ya kutosha kueleza hisia zao na wahakikikishie si wao wamesababisha kifo. Wafariji kwa kuwakumbatia na kukaa nao karibu. Hakikisha watoto wote wafiwa wanakaa pamoja kama inawezekana.Walimu wa watoto waliofiwa nao wafahamishwe kuhusu mtoto kufiwa ili wajue kuwa watoto wanaweza kuonekana tofauti kitabia shuleni kwa kipindi cha majonzi.

Miaka 9-12:Watoto wa umri huu wanaelewa kwamba kifo kinaweza kutokea kwa mtu yeyote na kwamba ni cha kudumu. Huenda wakahisi kifo ni ghafla na hakitabiriki na kuogopa kifo wao wenyewe.Wanafikiri kuhusu maana na maisha baada ya kifo.

Kusaidia, tenga muda wa kuzungumza na watoto. Fahamu nini maswali na hofu yao na ni vizuri kujibu kwa uaminifu. Kumbuka kwamba hata kama hawataki kuzungumzia suala hilo na kuonekana kama wao hawafikiri kuhusu hilo, lakini wanafikiri kulingana na umri wao.Angalia tabia zao na kukumbuka kwamba wao wanauwezo wa kueleza ugumu kupitia tabia zao.Wao wanaweza kutegemea marafiki kwa msaada. Walimu wanatakiwa kuambiwa kile kilichotokea.

Kijana Balehe

Vijana balehe huwa na ufahamu kamili juu ya kifo.Wao wanajihusisha na vitu vyote vinavyohusu maisha ya sasa hivi na yajayo na wanajitambua. kifo cha mtu wa karibu kinaweza kujenga migogoro kati ya mahitaji yake kwa ajili ya uhuru na kwa msaada.Wao wanaweza kuwa wanasumbuliwa na mawazo ya kuugua na kufa.

Kuwasaidia kupata msaada toka kundi rika. Kuangalia tabia hatarishi kama ulevi,utumiaji wa dawa za kulevya na mahusiano ya kingono baina ya vijana wadogo na watu wazima .Kuwa makini na mipaka.Wakati unaheshimu mawazo yao, uwepo wanapohitaji msaada wa ziada.Vijana wa rika balehe wanahitaji muda na kupewa moyo wa kuelezea mawazo yanayohusu maisha yao.

Majadiliano wakati watoto wapo katika mazingira ya kuvurugwa

Ufuatao ni mfano wa igizo dhima ambalo linaonyesha jinsi ya kufanya majadiliano kwa niaba ya mtoto. Kitatumika kisa mafunzo cha mtoto Kito.

Malengo:

- Kumsaidia Msimamizi wa Shauri la Mtoto Ngazi ya Jamii kupata suluhisho kwa kuhusisha familia kuweka vipaumbele vya mahitaji ya mtoto.

MMWJ aweke ahadi ya kukutana na familia.

Jitambulisha, na eleza sababu za kuita kikao

Ainisha na kubaliana na vipaumbele:

- Uliza familia wanafikiri ni nini vipaumbele vya mtoto.
- Mama Kito akasema,“niunganishe na msaada wa kifedha.”
- MMWJ akasema, “Kito anaumwa sana. Anahitaji msaada wa haraka. Baada ya hapo tunaweza kumuunganisha na msaada wa kifedha.”
- Mama Kito akasema,“sitaweza kulipa gharama za matibabu bila ya kupata msaada wa kifedha.”

- MMWJ akasema, “nitakusaidia kukupatia msaada wa msamaha wa matibabu ya Kito. Ni lazima atibiwe haraka.”
- Mama Kito: Sawa sawa

Tambua rasilimali zinazohitajika na zitatolewa na nani:

- MMWJ: Nafikiri kipaumbele ni mazoezi ya viungo kwa Kito, kutokana na hali yake. Ataweza kukaa na kujihudumia mwenyewe kwa sasa. Je, unafikiri nini?
- Mama Kito pia nafikiri hivyo, isipokua sikuweza kumpeleka kwenye mazoezi ya viungo alipokua mdogo kwa sababu sikua na namna ya kuendesha maisha.
- MMWJ: Ninaweza kuzungumza na kituo cha huduma ya afya ili kupata msamaha wa matibabu ya viungo na kifedha kama itasaidia.
- Mama Kito: Hiyo itasaidia sana.
- MMWJ: Nikifanikisha hili, unanihakikishia kuwa utampeleka mtoto kwenye vipindi cha mazoezi ya viungo.
- Mama Kito: Nitahakikisha kua Kito anahudhuria vipindi vya mazoezi ya viungo, kama tutakubaliana utaniunganisha na msaada wa kifedha.
- MMWJ: Nitazungumza na kituo cha huduma ya afya, weka ahadi ya kupata msamaha wa kifedha na matibabu. Hicho ni Kipaumbele cha mwisho cha Kito. Nafikiri anahitaji chakula bora. Unafikiriaje.
- Mama Kito: Uko sawa. Siyo mpishi mzuri, na sina muda wa kumpikia yeye, na hawezi kula mwenyewe.
- MMWJ: Naweza kumpata afisa lishe ili aweze kukushauri kuhusu lishe, kama hilo litasaidia.
- Mama Kito: Litasaidia.
- MMWJ: Kituo cha huduma za Afya kitampatia Kito matibabu ya mazoezi ya viungo hivyo itasaidia kuwa na nguvu na kuweza kula mwenyewe kwa wakati huu kuna jirani yeyote anayeweza kumlisha milo miwili kwa siku ukiwa kazini kwako.
- Mama Kito: Majirani zangu wanaweza. Wanakaa nyumbani kwa siku nzima.
- MMWJ: Unaweza kuongea nao kuhusiana na jambo hili, na nitakaporudi kwa mara nyingine tunaweza kwenda kuongea nao pamoja ili kuona kama wanaweza na anaelewa.
- Mama Kito: Sawa

MMWJ: Kurejea mpango

- Kipaumbele cha kwanza: Kupata msamaha wa matibabu ya Kito ili aweze kwenda kwenye mazoezi ya viungo kwenye kituo cha huduma ya Afya, weka ahadi ya mazoezi ya viungo.
- Mama Kito zungumza na majirani kuhusiana na kumlisha kito kwa muda wa siku.
- Mama Kito atampeleka Kito kwenye mazoezi ya viungo ya ahadi kukamilika.
- Pili: MMWJ atawasiliana na mshauri wa Lishe ili kuangalia ni lini mama Kito ataanza darasa la Lishe na kumshauri kuhusiana na masuala ya Lishe.
- MMWJ atatafuta mikopo yenye masharti nafuu kutoka UCCOBA, SACCOS ili kuangalia kama atakua ameweza kukamilisha kuweka sehemu ya kufanyia shughuli zake ambayo iko karibu na eneo analoishi ili aweze kumhudumia Kito.
- MMWJ Atatoa msaada wa stadi za malezi kila anapomtembelea. Kama vile kuhakikisha mtoto anakula vizuri na yuko salama.
- Kubaliana muda wa utekelezaji.
- MMWJ: “kama tutaweza kulifanyia kazi jambo hili mapema, nafikiri utekelezaji unaweza kufanyika ndani ya miezi mitatu, je, unafikirije.
- Mama Kito kakubali.

MMWJ alimuomba Mama Kito kuweka sahihi kwenye mpango wa huduma ili kuthibitisha kua ameridhia. Aliweka ahadi ya kikao kingine, alimshukuru mama Kito na kumuaga.

[1] Adapted from Module 4: The Assessment Process and Curriculum for Case Management in Child Welfare in Romania Training Manual

Rejea ya Moduli 7

Namna bora ya kutoa rufaa

- Kutambua huduma zinazotolewa na watu gani wanaotoa huduma hizo. Huisha mara kwa mara taarifa za huduma katika mwongozo wa rufaa ili rufaa zinazotolewa ziwe na maana. Hii ni shughuli muhimu.
 - Fahamu vigezo vya shirika linalotoa huduma – kwa sababu sio kila mtu anastahili.
- Kujua kutoka kwa familia na mtoto ambako tayari wametafuta msaada. Haina maana kumpa rufaa mteja kwa mtoa huduma ambaye hakumpatia huduma na hana sifa za kupata huduma.
- Kuwa mwangalifu na taarifa unayoitolea rufaa; usiri ni kitu muhimu sana.
- Vumbua utayari wa mtoto na / au mlezi ambaye unampa rufaa. Majadiliano ya wazi na yenye uaminifu juu ya rufaa na sababu yake itawezesha watoto na walezi wao kujisikia zaidi katika udhibiti wa hali hiyo. Kama kuna uchaguzi wa huduma inapatikana, MMWJ wahakikishe mtoto na / au mlezi wao ana taarifa kuhusu kila huduma inayotolewa na kuweza kufanya uchaguzi sahihi wenyewe.
- Kuongozana na mtoto / familia kwenye huduma, ikiwa inahitajika.
- MMWJ ni lazima daima kujaza fomu ya rufaa wakati anatoa rufaa ya watoto kwa ajili ya huduma na kuandika katika daftari zao za kumbukumbu juu ya matokeo ya rufaa.
- Rufaa zote lazima ziandikwe katika daftari la kumbukumbu la Mashauri ya Watoto.

Kanuni za Usimamizi wa Mashauri ya huduma ambazo ni muhimu haswa katika rufaa?

- Zingatia usiri/faragha
- Husisha familia na mtoto katika kufanya maamuzi
- Jaribu kuhakikisha kwamba wametoa ridhaa katika maamuzi yao (Wanaelewa wanachokubaliana)

Kusaidia watoto wapate huduma za kijamii.

Wakati wa mchakato wa kesi menejimenti, MMWJ

wanatakiwa kuonana na wateja wao ili kuendelea kuwaunganisha na huduma. Huduma za jamii ni za msingi sana kwa MMWJ kwa sababu zinaweza kupunguza mazingira hatarishi kwa mtoto aliye katika mazingira hatarishi zaidi, na kupunguza kuenea kwa VVU kwa kuelimishana juu ya vigezo vinavyo changia kuenea VVU katika jamii. Huduma za jamii ni kama:

- Uboreshaji wa uchumi wa ngazi ya kaya
- Usalama wa chakula na lishe
- Afya
- Elimu na mafunzo ya ufundi
- Makazi na huduma za familia
- Msaada wa saikolojia jamii na ulinzi wa mtoto (kama ilivyokwisha ainishwa hapo awali.)

Uimarishaji wa uchumi wa kaya.

Kuwawezesha walezi, hususani wanawake na vijana ili waweze kujihudumia kwa mahitaji yao wenyewe na watoto wanao walea. Kuimarisha uwezo familia kujihudumia kwa muda mrefu pamoja na watoto wao walioko kwenye mazingira hatarishi. Kwa hiyo ni muhimu kupiga kampeni ya kuimarisha uchumi wa ngazi ya kaya kwa ajili ya kujitegemea kwa kuongeza fursa za kupata kipato, kumiliki mali na kumudu matumizi ya pesa na rasilimali.

Shughuli za kiuchumi zinapelekea kuboresha nafasi ya kiuchumi ya kaya, na afya za wanakaya na kama kuna watoto na vijana wenye VVU. Kama kaya ikiwa vizuri kiuchumi hata dawa za kufubaza VVU na nidhamu ya kubaki kwenye dawa vinawezekana.

Msimamizi wa mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii (MMWJ) anaweza kufanya yafuatayo:

- Kwa kushirikiana na watoa huduma wengine, fanya tathmini ya uchumi kabla na baada ya afua. Ili

kujua afua sahihi ni ipi kwa kaya husika. Baadhi ya program wangejumuisha hii tathmini kwenye zana yao ya tathmini kabla ya kuanzisha mradi.

- Kwa kushirikiana na watoa huduma wengine, fuatilia matokeo ya afua ili kuhakikisha au kujiridhisha kuwa familia husika inapata uwezo wa kujitimizia mahitaji wao wenyewe wakiwemo na watoto na vijana wanao waleo.
- Waunganishe WWKMH wenye VVU na kaya zinazoongozwa na vijana na maafisa ugani kwa jili ya kupata ushauri wa kitaalamu ili kuongeza uzalishaji shambani.
- Kwa kushirikiana na maafisa ugani (mf. maafisa kilimo wa kata, maafisa maendeleo wa kata, waratibu elimu kata, afisa ustawi jamii n.k.) na kaya kutambua fursa za kuongeza kipato cha kaya.
- Wezesha vijana na walezi WWKMH ili wapate fursa za huduma za kuweka na kukopa za vikundi.
- Waunganishe wanafamilia na shughuli za zinazowawezesha kupata ujuzi wa kuboresha matumizi ya pesa na elimu ya masuala ya pesa.
- Waunganishe na TASAF na program zingine za mifuko ya jamii, walezi wa watoto na vijana wenye maambukizi ya VVU, kaya zinazoongozwa na watoto, wale wanaolea vikongwe na walezi wagonjwa ili wawezeshwe kiuchumi na kuimarishwa kijamii.
- Waunganishe wanafamilia na mafunzo ya ujasiria mali yanayo patikana kwenye jamii husika (kujifunza bajeti, mipango, kuweka, kutunza mahesabu na kutafuta masoko)
- Waunganishe kaya zenye WWKMH wenye VVU, vijana, wasichana wenye watoto, na makundi maalumu na huduma ya masoko ya bidhaa zao.

Usalama wa chakula na lishe

Uhakika wa chakula ni msingi si kwa mazingira hatarishi lakini pia kupunguza janga la ueneaji wa VVU. WWKMH na walezi wao walio na chakula cha kutosha na vyakula sahihi wana uwezekano wa kubaki na afya njema huku wakiendelea na matibabu. Upatikanaji wa chakula cha kutosha na chenye viini lishe anuai ni muhimu kwa watu wote hususani watoto walio chini ya miaka mitano, WWKMH wenye VVU, vijana, wamama wajawazito, wamama wanaonyonyesha wakati wanaishi na VVU, wanahitaji chakula cha kutosha na chenye lishe ili kuboresha afya zao na kutengeneza kinga ya magonjwa nyemelezi.

Kwa sababu hiyo, huduma muhimu za msingi kwa jamii inajumuisha upatikanaji wa kuimarisha usalama wa chakula na lishe kwa WWKMH na familia zao. Jamii na walezi wanatakiwa kuhakikisha wanapata chakula ha kutosha, salama, chenye lishe kwa watoto na vijana na walezi wenye VVU.

Msimamizi wa mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii (MMWJ) anaweza kufanya yafuatayo:

- Kufanya kazi na Wasimamizi wa afya ya jamii kwa kushirikiana na wataalamu wa lishe ili kufanya tathmini ya lishe, unasihhi na msaada; na kuwaunganisha watoto wenye utapiamlo na huduma.
- Kuwasaidia WWKMH na vijana, hususani wenye VVU, wajitahidi kuwa na hali nzuri ya lishe, MMWJ anatakiwa kufanya yafuatayo:
 - Waunganishe na Wasimamizi wa afya ya jamii na wataalamu wa lishe kuwaelimisha WWKMH, vijana na walezi wanaoishi na VVU kuhusu ulaji mzuri na mtindo mzuri wa maisha na utumiaji wa vyakula vinavyo limwa maeneo yao.
 - Toa mwongozo jinsi ya kuandaa chakula salama na kukitunza kwa matumizi ya baadaye.
 - Fanya kazi na mtaalamu wa lishe na wataalamu wengine wanao toa huduma kwenye jamii kutathmini, kutoa unasihhi, na kuwawezesha WWKMH, vijana, wadada wenye watoto, walio na uambukizo wa VVU kutumia mitandao ya Lishe, Unasihhi na msaada.
 - Shirikiana na mifumo ya serikali na wadau kuhamasisha jamii kuwasaidia WWKMH, vijana na kaya zisizo na uhakika wa chakula kwa sababu walezi hawajiwezi.
 - Hamasisha naunganisha kaya zinazolea WWKMH na vijana ambazo hazina uhakika wa chakula, na taasisi zinazotoa huduma (kama AZISE, AZAKI, mashirika ya dini, na taasisi za kiserikali).

- Watie moyo familia kuanzisha kilimo cha bustani, kufuga kuku, na ufugaji wa wanyama wengine ili kuongeza usalama na uhakika wa chakula.
- Hamasisha familia kuanzisha kilimo cha mbogamboga, bustani ndogo, ufugaji wa kuku na mifugo ili kupata uhakika wa chakula.
- Pinga mila na desturi zinazo zuia utumiaji wa vyakula vyenye lishe (mf. Mayai kwa watoto na wakina mama wawazito).

Afya ya mtoto

MMWJ ana mchango mkubwa katika kuwezesha WWKMH kuwa na afya njema.

Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii (MMWJ) anaweza kufanya yafuatayo:

- Saidia kaya zenye WWKMH kutumia huduma za afya kwa kuwaunganisha na huduma zilizopo kwenye jamii yao. Ni vema kuanzia na huduma zilizo karibu kwa sababu kila halmashauri ina utaratibu wake wa huduma za afya kwa watu walio katika eneo husika.
- Wezesha kaya WWKMH kujiunga na bima ya afya ya jamii CHF) ili wamudu kupata huduma za afya kwa mwaka mzima.
- Kwa zile halmashauri ambazo zinatoa kadi za Msamaha wa Matibabu, waunganishe kaya zenye WWKMH ili waweze kupata huduma hiyo.
- Wezesha WWKMH walio na umri chini ya miaka mitano(5) kupata huduma za afya bila malipo kwa mujibu wa sera ya serikali (mf. Huduma za chanjo n.k.)
- Waunganishe vijana na huduma za matibabu ya ugonjwa wa kifua kikuu, afya ya uzazi, na masuala ya uzazi wa mpango. Wezesha WWKMH na vijana na kaya wanazo toka kupata huduma ya unasihi, kupima VVU, matibabu kwa kuwawezesha kupata rufaa zinazohitajika na kuzifanyia ufuatiliaji.

Zingatia: Baadhi ya watoto wanaweza kuwa wameambukizwa VVU lakini hawajapimwa. Ni muhimu kuwapa rufaa watoto ambao wako kwenye hatari ya kuwa wameambukizwa VVU ili wakapate huduma ya unasihi, kupima na tiba. Si watoto wote watahitaji hizo rufaa bali ni wale ambao wamelazwa hospitali hapo awali, wana matatizo ya ngozi ya mara kwa mara, wamefiwa na aidha mzazi mmoja au wote wawili, wamekuwa na afya mbaya kwa muda wa miezi 3 mfululizo, wana wazazi/walezi/mwanafamilia mwenye ugonjwa sugu, wana utapiamlo, wamekuwa na ugonjwa wa kifua kikuu, wanaishi kwenye kaya inayoongozwa na watoto, wanakaa mitaani, wamefanyiwa ukatili, na vigezo vingine vya uhatarishi wa VVU wote hawa wapewe rufaa kwenda vituo vya afya.

Elimu na mafunzo ya ufundi

Elimu ni mojawapo ya haki za msingi za mtoto. WWKMH na vijana ambao wana fursa ya kupata elimu na mafunzo ya ufundi wana uwezekano wa kuboresha stadi za maisha, stadi za mikono, hatimaye kuboresha maisha yao na kuvunja mzunguko wa umasikini. Kuhudhuria shule, kunaweza kupunguza uwezekano wa kujiingiza katika matendo hatarishi ya ngono ambavyo inaweza kusababisha maambukizi hususani kwa vijana wa kike walioko shule za msingi na sekondari.

Idadi ya WWKMH na vijana inaongezeka, ikijumlishwa na wale walio ambukizwa VVU, wanahitaji kuwezesha kupata huduma ya elimu na mafunzo ya ufundi. Msimamizi wa mashauri ya watoto na vijana anatakiwa kuwaunganisha watoto na vijana na fursa za wasimamizi wa elimu.

Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii (MMWJ) anaweza kufanya yafuatayo:

- Fanya tathmini ya mahitaji ya elimu ya WWKMH na vijana walio athirika/athiriwa na VVU/UKIMWI ambao sasa wako nje ya mifumo ya shule lakini wana sifa za kuingia shuleni au mafunzo ya ufundi.
- Wezesha walezi wa WWKMH kuwaandikisha watoto shule na kufuatilia mahudhurio na maendeleo ya watoto wao shuleni.

- Kuwezesha WWKMH wenye umri wa miaka kati 2-4 kuandikishwa/sajiriwa kwenye shule za awali ili waanze maandalizi mapema.
- Kuwezesha watoto wenye umri wa miaka 5 na zaidi kuandikishwa/sajiriwa shule za msingi. Angalia umbali wa mtoto atakao tembea kwenda shule unapotoa rufaa. Piga vita watoto kuacha shule.
- Kuwaunganisha WWKMH wakubwa na vijana balehe walioathirika au walio na uambukizo wa VVU walio nje ya mifumo ya shule kujiunga na mafunzo ya ufundi ambayo yako sokoni tayari kwa kadiri inavyowezekana.
- Kufanya kazi na wataalamu ili kuwezeha upatikanaji wa huduma za makuzi ya watoto wadogo kama chanjo, ufuatiliaji wa makuzi, lishe, na program za kulisimua mapema makuzi ya mtoto.
- Hamasisha rasilimali kwa kushirikiana na wadau wengine (mf. Serikali za vijiji/mtaa, AZISE, AZAKI, Mashirika ya dini, watu binafsi), kusaidia kuchangia gharama za elimu za WWKMH na vijana hususani wale wanaoishi na VVU, wanaoishi kwenye kaya zinazo ongozwa na watoto, kaya zinazo ongozwa na vikongwe, au walezi wenye ugonjwa sugu.
- Tetea program za kulisha watoto shuleni ili kuhakikisha watoto wenye VVU wanabaki shuleni na wanapata lishe. Kwa kushirikiana na wazazi, walimu na walezi fuatilia maendeleo ya watoto na mafunzo ya ufundi na mjadili taarifa mlizopata. Kuwaunganisha WWKMH na programu zinazotoa huduma ya baada ya kuhitimu ngazi moja kusubiri ngazi nyingine kama huduma hiyo ipo. Ili kusaidia kipindi cha mpito wakati wa kujiunga na ngazi nyingine ya elimu.
- Kufanya kazi na wadau wengine kutoa elimu juu ya masuala ya ubaguzi, unyanyapaa mashuleni kwa WWKMH waliothiriwa au wanaishi na VVU.
- Kutoa taarifa kwa kila tukio lenye dalili za ubaguzi na unyanyapaa kwa mamlaka husika (walimu, serikali za vijiji/mitaa, Kamati za Ulinzi wa Wanawake na Watoto, kamati za shule, Kushirikiana na wadau wengine (AZAKI, AZISE, na mashirika ya dini) kuwezesha kuvunja vizuizi vinavyo mfanya mtoto wa kike apate elimu. (mf. Kuwapatia taulo za kujihifadhi wakati wa hedhi).

Malezi ya kifamilia, msaada na makazi

Malezi ya kifamilia ni hitaji muhimu sana katika kuhakikisha ustawi na ulinzi wa mtoto. Watoto hukua vizuri kimwili, kiakili, kihisia, kiroho, na kijamii wakiwa chini ya uangalizi wa wazazi /walezi wenye afya na upendo. Kwa hiyo ni muhimu kwa WWKMH na vijana hususani walio athiriwa na kuathirika VVU wanahitaji kulelewa katika mazingira rafiki, chini ya uangalizi wa watu wazima wanao wajibika na kuendesha ustawi na ulinzi wa watoto.

Mazingira hayo husaidia kupatikana kwa mahitaji muhimu ya mtoto na kuhakikisha kuna ulinzi na fursa za kupata huduma za tiba za VVU ili kumwezesha kupata kubaki kwenye dawa. Taasisi kama vituo vya kulelewa watoto vinatakiwa kuwa vya hatua ya mwisho (pale ambapo hakuna njia nyingine) katika kutafuta mazingira rafiki ya mtoto.

Msimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii (MMWJ) anaweza kufanya yafuatayo:

- Kutambua na kuhamasisha rasilimali zilizopo (mf. Wanajamii, AZISE, AZAKI, mashirika ya dini) kusaidia kuwezesha kupatikana makazi bora kwa WWKMH na vijana walio athirika na kuathiriwa na VVU.
- Hamasisha wanajamii kuhakikisha WWKMH na vijana walioathirika na kuathiriwa VVU wanapata mavazi na malazi yanayo kidhi haja.
- Kuwaunganisha WWKMH na vijana balehe na familia katika huduma za usajili wa vyeti vya kuzaliwa.
- Kuwaunganisha WWKMH na vijana balehe na huduma za kisheria kwa masuala kama ya urithi na ukatili wa kijinsia au kukabiliwa na vurugu/fujo.
- Kufanya kazi na wataalamu (maafisa ustawi wa jamii) kutambua WWKMH ambao wako hali na tabia hatarishi, kama vile wanaoishi kwenye kaya zenye watoto tu, watoto wanaoishi na kufanya kazi mitaani, watoto wadogo wa kike wanaojihusisha na biashara ya ngono.
- Kuwaunganisha na huduma muafaka ili waweze kukidhi mahitaji yao na kuepuka hatari ya

maambukizi.

- Kushirikiana na afisa ustawi kutambua watoto wasio na uangalizi wa kifamilia (kama vile, waliotelekezwa, kukataliwa, wametenganishwa, wako peke yao, walioko mitaani)
- Kutathmini na kushughulikia kwa mahitaji yao mahususi ya WWKMH na vijana balehe na kuwaunganisha na watoto huduma zinazohitajika. Kushirikiana na wataalamu kutafuta na kuwaunganisha tena watoto na familia zao na kuwapa huduma huduma mbadala.
- Kushirikiana afisa ustawi jamii ngazi ya kata/halmashauri, wasimamizi wa afya wa kujitolea, na wadau wengine kuwapatia elimu juu ya elimu ya malezi/stadi za malezi walezi wa WWKMH walioathirika/athiriwa na VVU na kuwaunganisha na huduma za vituo vya afya ili kuzingatia matumizi ya dawa na kupunguza unyanyapaa na ubaguzi.

Msaada wa Kisaikolojia na ulinzi wa mtoto (Rejea moduli ya 6)

Ni muhimu kusesitiza kwamba MMWJ wanaweza kuwawezesha watoto kupata msaada wa kisaikolojia kwa kuwapa rufaa kwenda klabu za watoto, vikundi vya kuwezesha/kuimarishana na huduma ya ulinzi wa mtoto.

Rejea ya Moduli 8

Kuhitimisha Shauri la huduma ni hatua ya mwisho ya muhimu sana ya Usimamizi wa Mashauri ya Huduma. Kwa kufuata na mfumo wa muongozo unaotumika kwenye kipindi hiki Wahudumu wa Mashauri Ngazi ya Jamii wataweza kuhimili au kukabiliana na wingi wa mashauri mapya wanayoyapokea kwa umahiri kwasababu watakuwa wamefunga vizuri mashauri yaliyo pita, Hivyo watoto na familia wanazozihudumia zitakua zimepiga hatua na kutekeleza mpango wa huduma.

Kama Wasimamizi wa Mashauri ya watoto hawafungi mashauri, hawawezi:

- Kufuatilia mlolongo mzima wa kazi
- Kukabiliana na mzigo wa mashauri vizuri kwasababu wanapokea mashauri mapya bila kuhitimisha yaliyopita
- Kuonyesha watoto na familia kwamba wamefanikiwa katika mpango mzima wa kuwahudumia

Kuhitimisha Mashauri ya Watoto kunahitaji kupitia hatua muhimu zinazohusisha kuwasiliana watoto na familia, kutathmini mchakato mzima.

Ni wakati gani wa kuhitimisha Mashauri ya Watoto

Mara nyingi mashauri huhitimishwa wakati:

- Malengo yaliyoorodheshwa kwenye mpango wa huduma yamefikwa
- Wakati mtoto ameweza kusaidiwa na yupo katika hali salama
- Hakuna mahitaji ya ziada

Sababu nyingine zinazopelekea kuhitimisha Mashauri:

- Wakati familia au mtoto hawahitaji msaada na hakuna uwezekano wa kufanya kinyume na matakwa yao.
- Mtoto amevuka umri wa miaka 18.
- Mtoto amefariki. Shauri linaweza kuhitimishwa wakati mtoto amefariki, Ingawa inapaswa kufanya uchunguzi wa kilichosababisha kifo cha mtoto ili kuhakikisha watoto wengine wanaepukana na matatizo kama hayo. Tukio lolote la kifo cha mtoto litolewe taarifa kitengo cha ustawi wa jamii.
- Kama mtoto anaendelea kutopatikana na hivyo haushughulikii mashauri yake zaidi ni vizuri ukaweka alama kama shauri ambalo haliendelei kuliko kuliacha wazi au kuhitimisha ili uendelee kumfuatilia kwa juhudi mtoto, ambaye ungemfuatilia kama shauri lingekuwa limeshahitimishwa.

Kuhitimisha Shauri la huduma mara nyingi kunafanywa kwa kuwahusisha wasaidizi ustawi wa jamii kuepuka kufunga shauri ambalo halijakamilika.

Jinsi ya kuhitimisha shauri la huduma

Wasimamizi wa Mashauri ya Watoto Ngazi ya Jamii wanatakiwa kufuata utaratibu ufuatao katika kuhitimisha Shauri la huduma.

1. Ongea na familia kuhusu mafanikio waliyoyapata, sisitiza kwenye mabadiliko chanya katika tabia na hali husika.
2. Pitia kazi zilizokamilika, Jadili vikwazo vilivyojitokeza na kuelekeza mawazo kwenye mafanikio na ujuzi uliopatikana.
3. Pitia hatua zote za kukabiliana na tatizo, wakumbushe familia mafanikio yaliyopatikana na njia zianzoweza kutumia endapo watakumbana na matatizo baadae.
4. Angalia kama kuna mahitaji yaliyobaki, wasaidie wanafamilia wajipange jinsi gani ya kukabiliana na matatizo. Eleza matatizo yaliyotokea na jinsi ya kukabiliana nayo.

Mambo muhimu ya kuzingatia:

1. Hakikisha familia inaelewa kwamba utahusika kwa muda maalumu.

2. Husisha mtoto na familia kipindi chote cha usimamizi wa shauri, ili maamuzi ya kufunga shauri yanapofika wasishangazwe.
3. Panga tarehe maalumu ya kumaliza kufunga shauri hata kama hautahitaji kuboresha upya badae.
4. Tumia msaada wa familia na jamii katika mpango wa huduma ili upate msaada wakati wa kufunga shauri.
5. Waweke wazi juu ya hisia zako kuhusu kufunga shauri.
6. Tabiri kama familia itaona swala la kufunga shauri ni ngumu kwao. Hii itawafanya wajisikie kawaida na athari yoyote inayoweza kujitokeza.
7. Weka mpango wa nini cha kufanya endapo tatizo litatokea baada ya kufunga shauri.
8. Sherekea mwanzo wa familia mpya uliyoitengeneza badala ya kufikiria mwisho wa mahusiano kati yako na ile familia.

Uhamisho wa shauri la huduma

Wakati mwingine shauri linaweza lisifungwe lakini likahamishwa kwa mtoa huduma au Afisa Ustawi. Hii inatokea au inafanyika kwa ile hali ambayo:

- a) Mtoto amehama kwenda eneo lingine na bado anahitaji huduma kwaajili ya ulinzi.
- b) Mtoa huduma kwa mara ya kwanza hawezi kuendelea na shauri hilo, kukabiliana na kuliratibu atahitaji kulikabidhi shauri la mtoto (mf. tofauti za kimaslahi). Mtoa huduma atashindwa kufikia muafaka kwenye kutoa msaada kwa mtoto.

Kuhamisha shauri maana yake ni kwamba jukumu zima la kuratibu mpango wa shauri ufwatiliaji na tathmini unakuwa umekabidhiwa kwa mtu mwingine. Tunapohamisha shauri tunakuwa tumefanya haya:

- Andaa mpango mzuri wa kukabidhi shauri kwa asasi husika.
- Hakikisha unawasiliana kuhusu hilo na mtoto pamoja na familia.
- Kama kuna uwezekano msindikize mtoto kwenda kukutana na mtoa huduma mwingine ambae attachukua jukumu la kumsaidia.

Tunapoangalia kuhamisha shauri inatakiwa kuzingatia: Sababu maalumu, Kumuonyesha mtoto kwamba atapata huduma nzuri zaidi ya ile aliyokuwa anapata mwanzo. Uhamisho wa mashauri ya mtoto unafanywa kwa sababu ya changamoto mbalimbali. Kama ile hali ya kwanza haiangalii maslahi mapana ya mtoto na itaongeza hatari ya mtoto kukosa anachohitaji.

Rejea ya Moduli 10

AINA ZA MISONGO YA MAWAZO:

- **MSONGO WA KAWAIDA:** Hutokea kwa mtu binafsi, kwa familia na katika mahusiano. Msongo wa kawaida waweza kuongezeka kutokana na mabadiliko ya mazingira kwa kawaida hali hii hupungua baada ya wiki chache mara mtoa huduma wa jamii anapoanza kutekeleza majukumu yake.
- **MSONGO UNAOONGEZEKA:** Unatokana na msongo wa kawaida unaodumu kwa muda mrefu. Hali hii inaweza kuleta mtazamo hasi, hasira, huzuni, kujiskia hufai, nk. Vyanzo vya msongo unaoongezeka ni kazi nyingi na ngumu, mawasiliano hafifu, kukaa mahari unapojiskia huna mamlaka /sauti, maisha ya kazi yenye misugvano, kushindwa kuongea/kutotoa maoni/kupata ububu, kusoma mambo mengi kwa muda mfupi, upweke, kukosa usingizi na hali ya ugonjwa.
- **MSONGO ULIOFIKIA HALI YA HATARI:** Msongo wa namna hii hujidhihirisha wazi pale ambapo mtu anaona maisha yake yapo hatarini. Pia pale ambapo mtu anashuhudia, anakumbana na mambo makubwa yanayoumiza moyo, wakati mwingine hali inaweza kusabisha “post traumatic stress disorder.” Maumivu yanaendelea baada ya tukio ambalo litahitaji rufaa kwenda kumuona mtaalam.
- **MSONGO UNAOONEKANA NA HURUMA: ILIYOPITILZA:** Msongo wa aina hii hutokea katika menejimenti ya kesi kwani menejimenti ya kesi inahusisha ufanyaji kazi moja kwa moja na watu wanaoteska na mateso yao kutia huruma. Hii hutokea haswa na watu waliokumbwa na madhara ya maambukizi ya VIRUSI VYA UKIMWI. Isitoshe mara kwa mara mtakia taarifa za kufiwa, za kuhuzunisha, na za watu wenye majonzi wakati wote.

MATOKEO YA MSONGO WA MAWAZO:

Baadhi ya matokeo ya msongo wa unaoonekana kuwa na huruma iliyopitiliza:

- Wasiwasi/Hofu kama
 - Kupoteza imani kwa watu ambao unawaamini.
 - Kujihisi una mchango mdogo katika kufanya mabadiliko.
 - Kupoteza matumaini katika ufanisi wa kazi.
- Kujitenga/kukwepa kama:
 - Kesi zinazosabisha kuwa na wasiwasi, mashaka na uwoga.
 - Kujihami, kubadilisha mtazamo/mada, uskivu hafifu, kuwa na mawazo ya kutotegemea kilichotokea kingefika pabaya.
- Msongo wa mawazo katika usimamizi wa kesi:
 - Simulizi za huzuni, kujihisi huwezi na kukosa msaada, kuwa na kesi nyingi na kukosa usalama. Madhara ya msongo wa mawazo katika usimamizi wa kesi inapelekea kuwa na huduma mbovu kwa watoto na kwa huduma za jamii.
- Dalili za kimwili zinajumuisha:
 - Uchovu
 - Misuli kukaza
 - Kichwa kuuma mara kwa mara
 - Moyo kwenda mbio
 - Kukosa usingizi
 - Mvurugiko wa tumbo
 - Matatizo ya ngozi

- Dalili za kisaikolojia/akili zinajumuisha:
 - Kushindwa kutoa maamuzi
 - Hofu/wasiwasi
 - Kukata tamaa
 - Kukosa utulivu
 - Mashaka
 - Hali ya kushindwa kuendana na mazingira
 - Kupunguza umakini na kushindwa kufanya maamuzi sahihi

- Dalili za kitabia zinajumuisha:
 - Kuongezeka siku za kuugua na utozo
 - Ukali/hasiara
 - Kupungua kwa ubunifu na ufanisi
 - Kushuka kwa kiwango cha utendaji kazi
 - Migogoro ya kimahusiano
 - Kukosa utulivu
 - Kupungua kwa kiwango cha uvumilivu wa msongo
 - Kutojiskia/kutopenda
 - Kujitenga

